

PERSFOCUS

TWAALFDE JAARGANG NUMMER 4 - APRIL 1996

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

PETER VAN STRAATEN

MENSEN ONDER ELKAAR



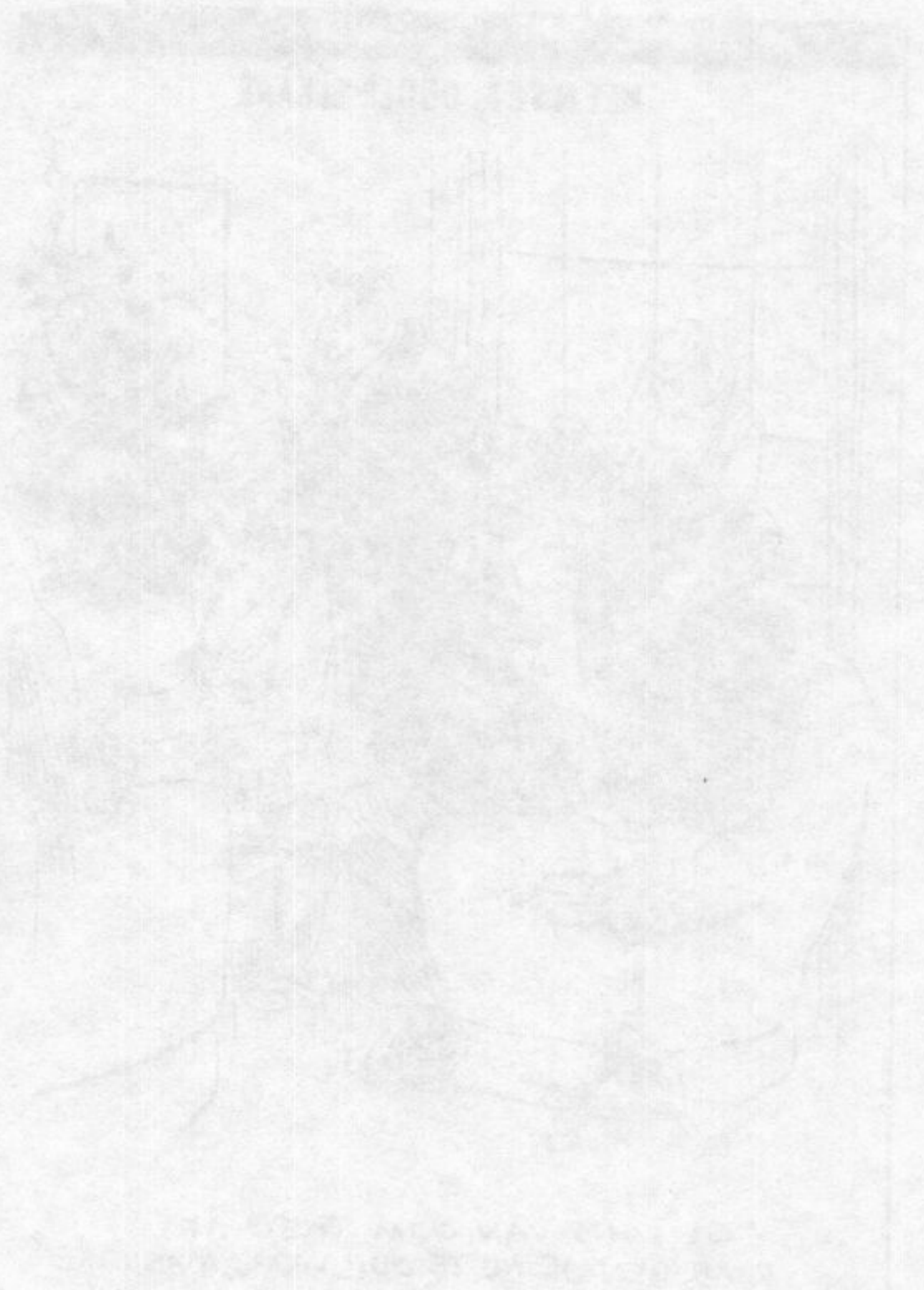
"GA EENS VAN OOM THEO AF,
DAAR BEN JE NU TE OUD VOOR, MARIETTE"

IN DIT NUMMER:

Ontucht in Amersfoortse pc-school	pag. 2
Ontucht in Rijssen en elders	pag. 4
De meester is verliefd	pag. 5
Elke school haar eigen schandaal	pag. 7
De strijd tegen een voorkeur die nooit verdwijnt	pag. 15
De strijd.../Epe revisited	pag. 22
Op jacht naar pedo's...	pag. 23
...en porno	pag. 25
Herinneringen volgens Crombag en Merckelbach	pag. 27
Ontucht in de instellingen...	pag. 31
...en in de sport	pag. 32
Jeugdige daders?/Ontucht van de maand	pag. 33
Lennart van E....	pag. 35
...en de strijd tegen sekstoerisme	pag. 36
Amsterdamse zedenpolitie houdt lenteschoonmaak	pag. 41

PERMANENT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY



BY THE AUTHOR
AND THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PUBLISHED BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
CHICAGO, ILLINOIS
1950

PERSFOCUS, TWAALFDE JAARGANG, NUMMER 4, APRIL 1996

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Haagsche Courant	HC
Alkmaarse Courant	AC
Brabants Dagblad	BD
De Gelderlander	Geld
Gooi en Eemlander	G+E
Dagblad de Limburger	DDL
De Dordtenaar	
De Stem	
Groene Amsterdammer	GA
Elsevier	ELS
Vrij Nederland	VN
Blikopener	
Uitleg (Min. van OCenW)	
Onze Wereld	
Naturisme	NAT
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Downtown	DOT
Psychologie Heute	PSH
Uit België:	
Gazet van Antwerpen	GvA
La Dernière Heure	LDH
Uit Frankrijk:	
Libération	Lib
Uit Engeland:	
The Independent	IND
Uit Denemarken:	
Informationen	
Diversen:	
Bangkok Post	
Jakarta Post	JP
Singapore Press	
Internet homepage 'Don't buy Thai!' (Andrew Vachss)	
International Herald Tribune	
The Economist	

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Ex-leerkracht Guido de Brès-school opgepakt

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM VK 3-4

De politie heeft maandag een 45-jarige ex-leerkracht van de Guido de Brès scholengemeenschap in Amersfoort aangehouden en in verzekering gesteld. De 45-jarige man wordt ervan verdacht ontucht te hebben gepleegd met zeker achttien jongens. De politie wil verder geen mededelingen doen.

Het onderzoek wordt gedaan naar aanleiding van berichten in de media. De zaak kwam pas enige weken geleden in de openbaarheid. Toen bleek dat de schoolleiding had geprobeerd de zaak binnenskamers af te handelen.

De politie heeft in maart ook een andere docent verhoord. Ook hij is gehoord op basis van berichten over mogelijk misbruik van een oud-leerling. De sportleraar ontkent.

Leraar pleegde ook na ontslag ontucht

ANP

AMERSFOORT VK 6-4

Een van ontucht verdachte aardrijkskundeleraar van de Amersfoortse scholengemeenschap Guido de Brès heeft zich ook na zijn ontslag in 1993 nog vergrepen aan jongens die les van hem hebben gehad. De politie zegt feitelijke aanwijzingen te hebben dat de verdachte, de 45-jarige B. K., van 1985 tot en met vorig jaar ontucht heeft gepleegd met verschillende (minderjarige) jongens. Vier slachtoffers hebben aangifte gedaan. K. heeft deze zaken bekend.

Hij heeft deze week vier dagen vastgezeten, maar is weer op vrije voeten. De rechter-commissaris stelde hem donderdag formeel in bewaring, maar schorste dat besluit vervolgens onmiddellijk. Dit onder voorwaarde dat de ex-leerkracht zich beschikbaar houdt voor de politie en meewerkt aan een psychologisch onderzoek. Hij is vrijwillig teruggegaan naar de kliniek die hem behandelt, zegt zijn advocaat.

De politie hoorde tot nu toe twintig getuigen. Volgens K.'s advocaat, mr. E. Bouwman, waren dat vooral de jongens die 'op het lijstje van de rector' stonden.

Leraar ook van ontucht na ontslag verdacht

NVC

AMERSFOORT, 6 APRIL. De van ontucht verdachte aardrijkskundeleraar van de Amersfoortse scholengemeenschap Guido de Brès heeft zich ook na zijn ontslag in 1993 nog vergrepen aan leerlingen van die school.

De politie zegt feitelijke aanwijzingen te hebben dat de 45-jarige verdachte van 1985 tot en met vorig jaar ontucht heeft gepleegd met verschillende minderjarige jongens. Vier slachtoffers hebben aangifte gedaan. De man heeft deze zaken bekend. Dat heeft de Amersfoortse politie bekendgemaakt.

Een journalist van de GPD, oud-leerling van de school, bracht de ontucht affaire een aantal weken geleden aan het licht. De leiding van de vrijgemaakt-gereformeerde school handelde de zaak intern af. Een aantal ouders van slachtoffer werd niet geïnformeerd. De leiding is na het bekend worden van de zaak onder vuur komen te liggen.

Rector Van Middelkoop zag zich genooddacht tijdelijk terug te treden, in afwachting van een extern onderzoek naar de hele gang van zaken. Ook twee bestuursleden ruimden het veld.

K. heeft deze week vier dagen vastgezeten, maar is weer op vrije voeten. De rechter-commissaris stelde hem donderdag formeel in bewaring maar schorste dat besluit vervolgens onmiddellijk. Voorwaarden zijn dat de ex-leerkracht zich beschikbaar houdt voor de politie en meewerkt aan een psychologisch onderzoek. Hij is vrijwillig teruggegaan naar de kliniek die hem behandelt, zegt zijn advocaat. De rechter-commissaris besloot intussen een gerechtelijk onderzoek in te stellen. K. wordt ervan verdacht jarenlang ontucht te hebben gepleegd met zeker achttien mannelijke leerlingen.

De politie hoorde tot nu toe twintig getuigen. Volgens K.'s advocaat, mr. E. Bouwman, waren

dat vooral de jongens die „op het lijstje van de rector“ stonden. „De schoolleiding had destijds hun namen genoteerd onder de toezegging dat ze niet aan de grote klok zouden worden gehangen. Ik weet zeker dat een aantal van hen het strontvervelend vindt dat die afspraak is geschonden“, aldus de raadsman.

De ex-leerkracht heeft gezegd dat hij schoon schip wil maken. Hij komt echter pas met namen op de proppen als hij zeker weet dat de slachtoffers in kwestie dat goed vinden. Daartoe plaatste zijn advocaat deze week een oproep in het Nederlands Dagblad, een christelijke krant die in streng gereformeerde kring veel gelezen wordt. „Slachtoffers die hun zaak willen ophelderen, kunnen op een bekentenis rekenen. Maar mijn cliënt is ook bereid om dingen uit te praten. Er zijn een heleboel gradaties van vrijwilligheid en aanleg. Het is onzin om alle zaken over één kam te scheren. Er zullen ook jongens zijn die het verleden willen laten rusten en er geen behoefte aan hebben hun verhaal aan de politie te vertellen“, zegt raadsman Bouwman.

De advertentie leverde tot nu toe wisselende reacties op. Bouwman: „Er hebben bij voorbeeld ongeruste ouders gebeld om te vragen of hun zoon in het verhaal voorkomt. Ook waren er boze telefoontjes van mensen die de oproep intimerend vinden voor de slachtoffers. Dat heeft me wel verbaasd. Ik denk dat zij de bedoeling niet goed begrijpen.“ Bouwman wil niet zeggen hoeveel slachtoffers al op de oproep hebben gereageerd. (ANP)

Zaak veel groter

AD 6.4.96

stopte. Zelfs een aantal ouders van slachtoffers werd onwetend gehouden.

Inmiddels hebben slechts vier slachtoffers aangifte bij de politie gedaan. Ongeveer twintig scholieren hebben een getuigenverklaring afgelegd. Deze scholieren stonden op de slachtofferlijst die rector Van Middelkoop van de school na het bekend worden van de zaak heeft opgesteld. Tegen de zin van een aantal slachtoffers stuurde hij deze de lijst naar justitie.

Advocaat Bouwman riep deze week in een advertentie nog meer slachtoffers op zich bij hem te melden. Bouwman: „Dat lijkt raar omdat zijn zaak daarvoor alleen maar groter en ernstiger wordt. Maar hij wil een definitieve streep onder het verleden zetten en helemaal schoon schip maken. Wat heeft hij er dan aan als zich over een of twee jaar opnieuw mensen melden. Dan begint het hele verhaal opnieuw.“

De advocaat had liever gehad dat een hulpverlener de oproep voor slachtoffers van K. had ge-

plaatst. „Maar die kon ik niet vinden. Niemand wil kennelijk geassocieerd worden met deze zaak. Met alle mensen die zich gemeld hebben ga ik in elk geval praten. Dan zien we wel of er nog meer aanklachten van komen.“

Dat K. reeds drie dagen na zijn aanhouding op 1 april op vrije voeten is gesteld, verbaast zijn advocaat. Bouwman: „Ik had hem er in elk geval op voorbereid lang te moeten zitten.“

De politie in Amersfoort reageert kribbig op de snelle vrijlating van de aardrijkskundeleraar, met een 'geen commentaar'.

K. is overigens niet thuis; hij heeft zich direct na zijn vrijlating weer vrijwillig gemeld bij de kliniek die hem behandelt. De zaak-Guido de Brès bracht de afgelopen weken een stroom ontuchtgevallen binnen het onderwijs aan het licht.

Leraar vrij par 5/4

AMERSFOORT - De van ontucht verdachte voormalige leraar B. K. (45) van de scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort is vrijgelaten uit zijn voorlopige hechtenis. Volgens de politie heeft K. bekend. Hij zou zeker vijftien jongens van de school hebben misbruikt.

Leraar na ontucht: 'Ik had een blinde vlek'

Geld 16/4

Door Sandra Donker

en Johan Groeneveld (ANP)

AMERSFOORT - Berouw komt altijd na de zonde. „Er zijn inderdaad dingen gebeurd die ik als leraar nooit had mogen doen. Daar heb ik spijt van. Ik vind ook dat ik celstraf verdien, al hoop ik dat het niet al te lang duurt. Mensen zoals ik staan in de gevangenis helemaal onderaan de ladder.“

De 45-jarige voormalige aardrijkskundeleraar van de gereformeerde vrijgemaakte scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort is sinds een paar weken de meest besproken docent van Nederland. Aanleiding is de ontucht die hij jarenlang pleegde met mannelijke leerlingen. Hij werd daarom al in 1993 ontslagen, maar pas onlangs ging de doofpot open. „De zaak hing altijd als een zwaard van Damocles boven mijn hoofd. Toen die affaire-Rijssen in het nieuws kwam, dacht ik meteen: gaat dat wel goed?“

Op 6 maart barstte de bom. „Ik stond net de was te doen, toen m'n moeder belde. Ze wist van mijn problemen. 'Moet je eens op het Journaal kijken, je bent erop', riep ze.“ Achteraf is het goed dat het allemaal is uitgekomen, meent de voormalige docent nu. „Het heeft gek genoeg een heilzame werking. Het ergste is dat door de hele kwestie de naam van de Here en de hele kerkelijke gemeenschap is bezoedeld. En voor slachtoffers en hun ouders is het uiteraard ook heel vervelend.“

Schoon schip

Hoeveel slachtoffers er precies zijn, wil hij niet kwijt. „Het zijn er meer dan de achttien die op de lijstjes van de rector staan. Maar niet gigantisch veel meer. Ik heb zelf ook een lijst opgesteld omdat ik graag schoon schip wil maken. Ik voel er weinig voor dat de zaak over vijf jaar weer wordt opgerold. Jongens die te kennen geven

dat ze er niets mee te maken willen hebben, schrap ik voordat de politie het document krijgt.“

Bij de politie heeft de docent tot nu toe seks met vier scholieren bekend. Met een van hen had hij meerdere keren gemeenschap. Verhalen over verkrachtingen zijn uit de lucht gegrepen, zegt hij. „Daar is absoluut geen sprake van. De contacten waren altijd vrijwillig. Maar misschien durfde zo'n jongen op dat moment geen nee te zeggen omdat ik zijn leerkracht was. Nooit heb ik echter geweld of fysieke dwang toegepast.“

Angst

Hij noemt zichzelf seksueel neutraal, geen pedofiel. „Er is bij mij sprake van een emotionele ontwikkelingsstoornis. Ik heb een enorme angst voor de volwassen wereld. Ik had wel eens contacten in de homowereld, maar rotzooide het liefst met jongens van rond de vijftien. Ik voelde me een van de jon-

gens en nodigde ze daarom bij mij thuis uit. Er was lang niet altijd seks. Soms keken we samen porno en als zij wilden masturberen, was dat goed. Ook bedreven we wel anale en orale seks.“

Maar heeft hij zich dan nooit bedacht dat dat fout was? „Ik realiseerde me niet dat voor sommige jongens die docent-leerlingverhouding altijd bleef bestaan, ook al gingen we op een joviale manier met elkaar om. Ik had een blinde vlek, zag toen niet dat zoiets echt niet kan.“

Na een aangifte bij de onderwijsinspectie, werd hij in 1993 ontslagen. Drie jaar eerder, toen voor het eerst bekend werd dat hij met jongens rommelde, had hij van de rector nog één kans gekregen. „Een jaar lang had ik geen enkel seksueel contact. Ik had me voorgenomen: dit gebeurt nooit meer. Maar ik verviel toch in de oude fout.“ Niet dat hij het als excuus wil aanvoeren, beklemt hij, maar zijn

ontucht mag niet los worden gezien van complexe psychische problemen, waarvan de oorsprong in zijn vroegste jeugd ligt, weet de ex-leerkracht nu.

„Mijn vader sloeg me de vinkering. Die erkende mij niet als zijn zoon. Ik vermoed ook dat ik op vroege leeftijd door hem ben misbruikt.“ Verder is er sprake van een geboortetrauma, zo bracht een therapie aan het licht. „De kans is groot dat ik toen door zuurstofgebrek een hersenbeschadiging heb opgelopen. Liefhebben kan ik niet. Seks is voor mij puur consumptief.“ Hij heeft nu wel het gevoel op de goede weg te zijn. Zijn stille wens: „Gelukkig getrouwd zijn en wonen in Lutjegast, met een baan bij Van Gend en Loos.“ Graag zou hij zijn oud-leerlingen nog een keer ontmoeten, voor zover zij daar behoefte aan hebben. „Het liefst wil ik alles uitpraten en dan handen schudden. Zodat we dat hoofdstuk kunnen afsluiten.“

Leraar wil schoon schip maken

Door Bas Groenendijk AD 3-4
AMERSFOORT - De gearresteerde aardrijkskundeleraar Ben K. (45) wil bij de politie schoon schip maken en precies vertellen welke leerlingen van de scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort hij seksueel heeft misbruikt. „Maar”, zo zegt zijn advocaat mr. E. Bouwman, „hij is bang daarmee oud-leerlingen te beschadigen.”

Bouwman wijst erop dat 'nogal wat' oud-leerlingen van de gereformeerd-vrijgemaakte school thuis in 'gigantische spanning' zitten te wachten wat Ben K. bij de recherche zal verklaren. „Deze jongens en mannen hoeven niets te vrezen. Zij kunnen ook tegenover hun vrouw en kinderen, als ze dat willen, blijven zwijgen over wat er is voorgevallen tussen hen en mijn cliënt. Er zijn slachtoffers die zeggen geen last meer te ondervinden van wat hen is overkomen”, aldus de raadsman van Ben K.

Advocaat Bouwman roept oud-leerlingen op contact op te nemen met zijn kantoor in Utrecht. „Dan kunnen ze met mij overleggen of ze alsnog aan-

gifte willen doen of dat ze niet willen worden geconfronteerd met rechercheurs die verklaringen willen opnemen. Indien iemand alsnog tot aangifte besluit, zal mijn cliënt — zo heeft hij me gezegd — hierover ook een verklaring afleggen. Mijn cliënt wil zeker weten dat zijn 'slachtoffers' het ermee eens zijn dat hij over hen praat.”

Advocaat Bouwman is goed bekend met de sfeer en het christelijke gedachtegoed van de Guido de Brèsschool. Twee van zijn kinderen kregen er les, zes jaar geleden namen ze er afscheid. Bouwman: „Op kantoor hebben we erover gesproken of ik wel voldoende afstand tot de zaak kon bewaren. We waren het erover eens dat dit kon, temeer omdat ik Ben K. nooit eerder had ontmoet. Ik verwacht hem als rechtskundig adviseur goed te kunnen bijstaan, omdat ik weet wat zich in de gereformeerd-vrijgemaakte wereld afspeelt.”

Ben K. meldde zich maandag bij de politie, nadat hij een telefoontje van het politiebureau had gekregen. Hij was, zo zegt zijn advocaat, zeer rustig en wist dat het telefoontje eraan zat te

komen. Ben K. wordt misbruik van vertrouwen verweten van personen die aan zijn zorg en opleiding waren toevertrouwd. Ook wordt hij verdacht van het plegen van ontucht met minderjarigen onder de leeftijd van 16 jaar, en het verleiden tot en dulden van ontuchtige handelingen in de periode van 1977 tot 1995. Eerder sprak de politie over omstreeks 20 gevallen.

Een tweede docent van de Guido de Brèsschool, die wordt beschuldigd van ontucht met leerlingen, de 37-jarige C.A.K. uit Amersfoort is eind vorige week door de politie verhoord. Deze verdachte ontkent. De officier van justitie beslist of er tegen hem een strafvervolgning wordt ingesteld.

Duo onderzoekt zaak Guido de Brès

AMERSFOORT 67-27-4
Twee nestors uit de onderwijswereld gaan het onderzoek doen naar de manier waarop de leiding van de vrijgemaakte gereformeerde scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort is omgesprongen met de omvangrijke ontuchtzaak rond een leraar.

Het zijn prof.dr. E. Marx en drs. H. Jacobs. Beiden zijn van 1922 en dus al lang en breed gepensioneerd. Ze voldoen aan de eis dat ze niet uit de vrijgemaakte gereformeerde kring komen.

Marx doceerde in zijn actieve jaren als hoogleraar organisatieveranderingskunde aan de Rijksuniversiteit Leiden. Hij promoveerde ooit op een proefschrift over schoolorganisaties. Jacobs was onder meer directeur van het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum in Utrecht. Verder

verdiende hij zijn sporen als voorzitter van de innovatiecommissie middenschool.

De wijze mannen moeten onder meer een oordeel vellen over het handelen van rector Van Middelkoop. Die hield jarenlang zijn mond over de ontuchtpraktijken van een nu 45-jarige docent. De leraar in kwestie kreeg in 1993 zijn ontslag nadat voor de tweede keer in twee jaar tijd gebleken was dat hij ontucht pleegde met tal van schooljongens. Toen de affaire aan het licht kwam, kreeg Van Middelkoop zoveel kritiek over zich heen dat hij zich genoodzaakt zag tijdelijk terug te treden. Verder kijkt het duo naar de structuur en cultuur van de organisatie. De woordvoerder van de Guido de Brès verwacht dat de bevindingen rond half juni op tafel liggen. (ANP)

'Rector Van Middelkoop is een prima vent'

DE DORDTENAAR ?

Door Arjan Paans

AMERSFOORT - 'Red mij van wie mij benauwen, nu de vijand mij bespot' (Psalm 25 vers 1), zegt de dagopening voor maandag 11 maart.

De eerste schooldag na de krusvakantie op de Amersfoortse scholengemeenschap Guido de Brès begint met het lezen van toepasselijke bijbelteksten, gezang, gezamenlijk gebed en gesprekken met klasgenoten. Om twaalf uur werden de 2300 leerlingen op school terug verwacht om van hun klasseleraar of -lerares uitleg te krijgen over wat inmiddels de Amersfoortse ontuchtaffaire is gaan heten. Les- sen worden niet gegeven. Daarvoor heeft het bekend worden van het seksueel misbruiken van

21 jongens door aardrijkskundeleraar Ben K. te veel losgemaakt.

Het pleintje voor het automatische hek, dat de fietsenkelder van de gereformeerd vrijgemaakte scholengemeenschap hermetisch afsluit van de buitenwereld, stroomt langzaam vol leerlingen. Rector G. van Middelkoop waakt ervoor dat niemand tegen zijn zin wordt opgehouden, maar veel scholieren willen juist graag aan buitenstaanders vertellen wat zij weten over de zaak.

Intussen gaan de leerlingen van vwo-5 rond met een handtekeninglijst waarop sympathie kan worden betuigd aan de bekritiseerde rector. Veel kinderen zijn het niet eens met de medezeggenschapsraad, die dit week- einde het vertrouwen in de rec-

tor opzegde. „Van Middelkoop is een prima vent, die precies weet waar iedereen mee bezig is en altijd een vriendelijk woord voor je heeft”, zeggen zij. Maar anderen vinden: „K. had nooit zo lang ongecontroleerd zijn gang mogen gaan. Dit is een veel te softe school: wie over de schreef gaat, hoeft niet bang te zijn voor straf.”

Lang niet alle leerlingen staan kritiekloos tegenover de schoolleiding, die de affaire jarenlang voor de buitenwereld verzwegen. „Het is tekenend voor de sfeer op deze school”, zegt Deborah van Dijke (16) uit havo-3. „Mistanden worden hier doodgezwegen. Maar net als op een gewone middelbare school zijn er hier bijvoorbeeld ook mensen die hasj roken. Zoiets gebeurt op

een gereformeerde middelbare school niet, wordt al snel gezegd. Intussen vraag je je wel af, of er niet meer verzwegen is.”

Op de Guido de Brès-scholengemeenschap worden afbeeldingen van geslachtsdelen of waar de daad op staat uit biologieboeken gescheurd, net als op sommige andere christelijke scholen. In plaats daarvan komen bijlagen die beter bij de levensbeschouwing van de school passen. „Ik kan me goed voorstellen dat mensen zich schaamden om te vertellen wat er gebeurde”, zegt Gerdie Janssen uit vwo-3. „Over zulke dingen praat je niet.”

K. kon jarenlang, zonder dat hij daarvoor op de vingers werd getikt, zijn machtsspelletjes spelen. In, maar ook buiten de klas.

„Je kon kiezen tussen een half uur nablijven of drie stokslagen. Een meisje moest eens een half uur op haar hurken zitten, en als je er iets over zou zeggen, brak hij je benen, dan zou hij je doodslaan”, zegt Deborah.

Hoewel veel leerlingen blij zijn eindelijk eens hun verhaal te kunnen vertellen, wordt de vele aandacht ook als een bevestiging ervaren van wat zij al dachten. „De buitenwereld smult ervan dat dit op een christelijke school gebeurt. Wat een hysterie!”, zegt Grietje van Dijk (17), die handtekeningen voor de rector inzamelt. „Natuurlijk vragen we ons af wie de schuldigen zijn, maar deze affaire brengt ook een hoop schade toe aan relaties met vrienden, vriendinnen en ouders.”

'Christenen zijn geen heilige boontjes'

Leraar bekent meer gevallen van ontucht Geld. 16/4

AMERSFOORT (ANP) - De van ontucht verdachte voormalige aardrijkskundeleraar van de scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort heeft met meer leerlingen seks bedreven dan de achttien tot nu toe bekende. Hij geeft dat toe in een interview met het ANP. „De lijstjes van de rector zijn niet compleet. Maar het zijn er niet gigantisch veel meer”, aldus de leraar. Tegenover de politie heeft hij tot nu toe ontucht met vier scholieren bekend. Met zeker twee van hen had hij verscheidene keren gemeenschap. De man werd in 1993 ontslagen nadat voor de tweede keer in drie jaar tijd was gebleken dat hij ontucht pleegde met scholieren. De leiding van de vrijgemaakte-gereformeerde school hield de affaire steeds binnenskamers en ligt na het uitkomen ervan zwaar onder vuur. Rector Van Middelkoop is tijdelijk teruggetreden in afwachting van een extern onderzoek. Lees verder Binnenland: 'Ik had een blinde vlek'

Door Arjan Paans AD 27-4

ARNHEM - Hij gelooft niet dat de het seksueel misbruik op enkele christelijke scholen schadelijk is voor het imago van de kerkelijken. Integendeel, het sneeuwbaaleffect dat de Rijssense en Amersfoortse ontuchtzaken veroorzaken is juist goed, zo meent de evangelische advocaat. „Het is tijd dat we ophouden met kiekeboe spelen.”

W. Hendriks, advocaat te Arnhem, kan gemakkelijk doorgaan voor de Moszkowicz van christelijk Nederland. Als strafpleiter neemt hij het op voor broeders en zusters die zondigen tegen de bepalingen uit het wetboek van strafrecht, de laatste vier jaar in een aantal ontuchtzaken. „Vergis u niet, het criminaliteitscijfer onder christenen is even hoog als dat onder onchristelijken. We zijn heus niet allemaal heilige boontjes.”

Hendriks, van evangelisch-baptistische huize, neemt het op voor scholen die het recht willen hebben homoseksuele leerkrachten te weigeren; hij pleitte onlangs voor 75 beledig-

de partijen in het kort geding tegen columnist Theodor Holman en is advocaat van evangelist Dorenbos die tegen porno en abortus ageert. Denk hij niet dat sommige christelijke stromingen door hun openlijke afkeer van bepaalde groepen mensen stiekem gedrag in de hand werken?

Hendriks: „Dat is een hardnekkig misverstand. Homoseksualiteit mag dan worden afgewezen, homofilie is in de meeste kerken volledig geaccepteerd. Het zijn is iets anders dan het ook doen. Er zitten zelfs homofielen in kerkbesturen. Consequentie is dan wel dat zij zich onthouden van seksuele contacten. De ervaring leert dat die mensen daardoor niet gefrustreerd raken.

„Pornografie is wel degelijk een probleem. Ook christenen zijn mensen van vlees en bloed en dag in dag uit zijn er meer verlokkingen. Daarvoor kun je je nooit helemaal afsluiten en het gevaar bestaat dat er iets misgaat.

„Vanaf de schepping krijg je als mens iets mee. Of je nu hetero-, homo-, of pedofiel bent.

Gevaarlijk is het als je met een bepaalde gedraging niet naar buiten komt omdat je denkt dat die volgens jouw levensvisie niet wordt aanvaard. Ik ken iemand meegemaakt die drie zelfmoordpogingen deed voordat hij vertelde dat hij seksueel misbruikt was.”

Of het ook zo gegaan is bij de vorige week in het water van de Rotterdamse haven gevonden Gideon Ramaker, weet Hendriks niet. Gideon had aan het begin van de jaren negentig contact met een Amerikaanse studentepastor, die het land werd uitgezet wegens homoseksuele contacten met jongens die hij begeleidde.

Volgens zijn ouders zou het heel goed kunnen dat Gideon met een 'vreselijk geheim' rondliep toen hij zichzelf van het leven beroofde. Om anderen te waarschuwen stapten zij met hun verhaal naar de media.

Ook daders moeten volgens Hendriks opener zijn. „Je moet je niet schamen, durf te erkennen dat het mis is gegaan. Je ziet steeds vaker dat mensen die een misdrijf hebben begaan in hun kerk erkennen dat zij in

de fout zijn gegaan. Als gemeente moet je zo iemand dan ook niet excommuniceren, of behandelen als een drop-out.”

Een bekentenis hoeft, vindt de advocaat, niet altijd uit te monden in een gang naar de rechter. „Ik maak mee dat mensen tot inkeer komen nadat ze hun daad hebben gepleegd. Een overvaller die gewapend met een pistool een loket van de Rotterdamse metro beroofd, de, kreeg spijt van zijn daad en kwam bij mij. Ik heb toen via het vervoersbedrijf het slachtoffer benaderd en op die manier de zaak geregeld. Het bedrijf reageerde positief en sprak met gevoel voor relativering: Gaat heen en zondig niet meer.”

Voor de Rijssense godsdienstleraar, de Amersfoortse aardrijkskundedocent en andere ontucht-plegers is er zeker nog een plaatsje in de hemel. „Je mag als mens zeker weten dat je bij God nooit vergeefs aanklopt. Wie oprecht berouw toont weet uit de bijbel dat zondaars zelfs zeven maal zeventig maal worden vergeven.”

Arrest ex-leraar AD verlengd 11.4.96

ALMELO - Justitie in Almelo heeft de hechtenis van de 65-jarige ex-tekenleraar Arie H. van het Reggesteyncollege in Rijssen met 30 dagen verlengd. Het onderzoek tegen de gepensioneerde docent, die heeft bekend zes leerlingen seksueel te hebben misbruikt, is nog niet afgerond.

KORT Par 3/4

Misbruik kinderen

LELYSTAD - Een leraar van een basisschool in Lelystad is maandag aangehouden op verdenking van ontucht met minderjarige kinderen. De man heeft volgens justitie een gedeeltelijke bekentenis afgelegd. Hij misbruikte geen leerlingen, maar kinderen uit zijn kennissenkring. In Zeist is een 63-jarige godsdienstleraar van het antroposofische Zonnehuis-instituut Stenia aangehouden wegens ontucht met zeker twee verstandelijk gehandicapte kinderen van het instituut.

Leraar verdacht van ontucht tijdens geven van bijles

HENGELO - Een 35-jarige leraar van de Scholengemeenschap Twickel in Hengelo is aangehouden wegens het plegen van ontucht met twee leerlingen, in 1991 en 1992. Het ging om jongens die nu 18 en 20 jaar oud zijn.

Het seksueel misbruik had

volgens de twee plaats tijdens bijles in de woning van de docent. Zij hebben aangifte gedaan bij de politie.

De leerlingen en medewerkers van de school zijn gisteren door de directie geïnformeerd over de arrestatie van de leraar. Allen hebben volgens rector B. Hoekstra geschokt gereageerd.

Voorwaardelijk voor ontuchtige docent Geld. 3/4

ALMELO (ANP) - De rechtbank in Almelo heeft gisteren een 38-jarige man uit Oldenzaal wegens het plegen van ontucht met een minderjarige jongen veroordeeld tot zes maanden voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van drie jaar. Tegen de man was een jaar voorwaardelijke gevangenisstraf geëist.

De man, als leraar verbonden aan het katholieke Carmellyceum in Oldenzaal, begon in 1986 een seksuele relatie met een toen twaalfjarige jongen.

Leraar opgepakt voor ontucht AD 17-4

KAMPEN - De politie heeft een 50-jarige leraar van de reformatorische Pieter Zandt Scholengemeenschap in Kampen aangehouden wegens ontucht. De arrestatie volgt op de aangiftes van een 24- en een 26-jarige vrouw. Zij zijn oud-leerlingen van de Willem Sluiferschool in Rouveen, die in 1990 samen ging met de Pieter Zandschool. De ontucht had volgens de twee vrouwen plaats in en bij de school tussen 1985 en 1988. De docent heeft volgens de politie een gedeeltelijke bekentenis afgelegd.

Meer ontucht leraar Kampen AD 20.4.96

KAMPEN - Tegen de 50-jarige leraar in Kampen die wegens ontucht is aangehouden, zijn twee nieuwe beschuldigingen geuit. Eerder was al bekend dat de docent van de reformatorische Pieter Zandt Scholengemeenschap zich aan zeker drie meisjes zou hebben vergrepen.

Docent geschorst NRC

ZWOLLE, 18 APRIL. De directie van de Zwolse Hogeschool Windesheim heeft een docent van de afdeling journalistiek en communicatie geschorst. Zes studenten dienden een klacht in wegens verbale en seksuele intimidatie.

Leraar verdacht van plegen van ontucht NRC

EINDHOVEN, 27 APRIL. De politie heeft eerder deze maand een 57-jarige onderwijzer van een Eindhovense basisschool aangehouden omdat hij ontucht zou hebben gepleegd met een inmiddels 12-jarig meisje. De man ontkent. Hij is inmiddels door de raadkamer in Den Bosch in vrijheid gesteld en heeft zich vervolgens ziek gemeld. De ontucht zou verschillende keren op de basisschool zijn gepleegd in de periode van 1988 tot 1992.

Leraar weg na plegen ontucht AD 16.4.96

OLDENZAAL - De 38-jarige wis- en natuurkundeleraar aan het Twentsch Carmellyceum in Oldenzaal wordt ontslagen. De rechtbank in Almelo heeft de man twee weken geleden veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf wegens ontucht met een minderjarige jongen. Die was geen leerling van de school waar de docent les gaf. De ontucht gebeurde in de periode 1986/1989. Het bestuur had de man geschorst in afwachting van de uitspraak van de rechtbank.

Ontucht door conrector bleef zonder gevolgen

Van onze verslaggeefster NWHN 17-4
Elisabeth Post

HEERENVEEN - Zes jaar geleden kwam al aan het licht dat de gisteren op staande voet ontslagen conrector D. de R. van de afdeling vbo van het Bornego College in Heerenveen (zie ook pagina 1) tussen 1983 en 1984 twee leerlingen had misbruikt. De R., die in 1977 als leraar Nederlands, godsdienst en maatschappijleraar in dienst van de christelijke lts was getreden en in 1985 werd aangesteld als adjunct-directeur, heeft dit destijds volmondig toegegeven.

In overleg met de ouders en leerlingen besloot de toenmalige directeur S. Rintjema van de lts niet naar de politie te gaan en geen maatregelen te treffen tegen zijn adjunct. "Het was een man die geliefd was bij de leerlingen en daarom is er geen aangifte bij de politie gedaan. Wij hadden toen ook nog niet in de gaten wat voor ernstige gevolgen dit voor de leerlingen zou kunnen hebben," zegt Rintjema nu met grote spijt. Rintjema maakt sinds 1991, na een fusie van de lts met het Nassau College, een christelijke school voor havo en vwo en met de christelijke mavo, deel uit van de kerndirectie. De R. werd na de fusie aangesteld als conrector van de afdeling voorbereidend beroepsonderwijs (vbo).

"Hij beloofde ons het niet weer te doen en daarbij hebben we het gelaten," zegt Rintjema, die daarmee wil aangeven dat De R. daarom destijds toch als conrector kon worden aangesteld. De ontslagen conrector, die sinds twee jaar weduwnaar is, heeft zich achteraf toch niet aan die belofte kunnen houden. "Vorige week woensdag kregen we een telefoontje van iemand die zich bekend maakte als slachtoffer van de conrector.

Deze man, die geen oud-leerling van de school is, vertelde dat meer jongens door De R. zijn misbruikt. Deze man zei ook dat hij aangifte heeft gedaan bij de politie," zegt S.D. Bijsterveld, eveneens lid van de kerndirectie.

De kerndirectie besloot onmiddellijk na het alarmerende telefoontje met De R. te gaan praten. Uit het gesprek is het voor de directie duidelijk geworden dat de man na 1989 tenminste nog drie leerlingen heeft misbruikt. "Voor ons is dat onomstotelijk vast komen te staan. Hij heeft zelfs namen genoemd," aldus Rintjema.

Beide directeuren, die dit maal de politie wel hebben ingelicht, gaan er voornamelijk uit dat de conrector door de jaren heen alleen jongens heeft misbruikt, maar wil niets uitsluiten. De schoolleiding heeft begin deze week de ouders van de leerlingen die nu de school bezoeken, schriftelijk geïnformeerd over het ontslag van de conrector. Ouders worden tevens verzocht namen te melden van mogelijke slachtoffers. De leerlingen zijn gistermorgen door hun mentoren en de schoolverpleegkundige ingelicht. Rintjema heeft de indruk dat de leerlingen niet geschokt zijn, maar 'zwaar onder de indruk'.

Het Bornego College heeft er bewust voor gekozen openheid van zaken te geven over de misstappen en het ontslag van de conrector om onder meer speculaties te voorkomen. Bovendien vindt de school - mede door de recente publicaties over ontucht van docenten met leerlingen op een aantal scholen elders in Nederland - dat het algemeen belang er niet mee gediend is als er over ontuchtzaken op scholen wordt gezwegen.

Leraar in Geleen aangehouden na melding ontucht AD 27-3-96

Van onze correspondent

GELEEN - In Geleen is gisteren de 56-jarige leerkracht B. van de plaatselijke basisschool 't Heuvelke aangehouden op verdenking van ontucht met twee leerlingen van elf jaar.

Vorige week deden de ouders van een leerlinge aangifte bij de Geleense politie. Zij beschuldigden de onderwijzer van ontuchtige handelingen met hun dochter. Eind januari hadden de ouders van een ander meisje al aangifte gedaan.

In eerste instantie werd de man niet aangehouden. Nadat beide meisjes werden gehoord, gebeurde dat alsnog. Hij ontkent. Directeur W. Lemmens van 't Heuvelke was niet voor commentaar bereikbaar. Voorzitter W. Schwillens van het schoolbestuur zegt dat alle ouders binnenkort worden ingelicht over

de 'vervelende gebeurtenissen' op school.

De publiciteit over ontuchtzaken op scholen heeft de afgelopen weken niet geleid tot een toenemend aantal meldingen over seksuele intimidatie bij de Onderwijsinspectie. "Misschien komt er de komende tijd nog verandering in, maar tot nu toe wijkt het beeld niet af van voorgaande jaren", zegt ze.

De inspectie krijgt jaarlijks ruim honderd klachten binnen over seksuele intimidatie en misbruik. Scholen zijn echter niet verplicht dat soort gevallen bij de inspectie te melden. De woordvoester wijst erop dat de zaken die de afgelopen weken in de openbaarheid kwamen vaak al enkele jaren oud waren. "Daar komt men dan niet meer mee naar de inspectie."

Conrector ontslagen na ontucht NWHN 17-4

HEERENVEEN - De 49-jarige conrector D. de R. van het Bornego College in Heerenveen is gisteren op staande voet ontslagen wegens het plegen van ontucht met leerlingen. De schoolleiding van de christelijke school voor voorbereidend beroepsonderwijs (vbo), mavo, havo, atheneum en gymnasium heeft deze maatregel getroffen nadat eind vorige week bekend is geworden dat de man na eerdere waarschuwingen toch door is gegaan met het seksueel misbruiken van jongens. De politie is ingelicht.

De R. heeft in de periode van 1983 tot nu, zo heeft hij tegenover de kerndirectie van het Bornego College bekend, in totaal vijf jongens misbruikt. De slachtoffers, die inmiddels van school zijn, waren toen tussen de vijftien en achttien jaar oud. De ex-conrector van de afdeling vbo misbruikte de leerlingen niet op school, maar bij hem thuis waar hij privé-muzieklessen gaf.

Leraar verklaart liefde aan twaalfjarige

Docent staat weer voor de klas, ouders meisje verbijsterd

Onderwijzer bekent ontucht met leerlinge

GELEEN (ANP) - Een 30-jarige onderwijzer van een openbare basisschool in Geleen heeft tegenover de politie bekend de afgelopen maanden ontucht te hebben gepleegd met een 11-jarige leerlinge. De man is dinsdag aangehouden, zo heeft de politie gisteren bekendgemaakt. Vandaag wordt de onderwijzer voorgeleid aan de officier van justitie in Maastricht. De politie wil in het belang van het onderzoek verder nog geen informatie over de zaak geven.

Nieuwe ontuchtaffaire op Geleense basisschool

Van onze correspondent

GELEEN - Opnieuw is in Geleen een onderwijzer aangehouden op verdenking van ontucht met een leerlinge. De politie arresteerde deze keer een 30-jarige onderwijzer van de openbare basisschool De Oleander. De man heeft bekend.

De leerkracht verklaarde tegenover de politie dat hij de afgelopen maanden meerdere keren een 11-jarig meisje seksueel heeft misbruikt. Het slachtoffer zat niet in zijn klas. De onderwijzer gaf les aan groep acht en is met onmiddellijke ingang geschorst.

Vorige week werd een 46-jarige leerkracht van basisschool 't Heuvelke in Geleen aangehouden op verdenking van ontucht met twee leerlingen van elf jaar. Ook hij heeft bekend.

Op de openbare basisschool De Oleander was vorig jaar al sprake van ontucht door de 30-jarige onderwijzer. Er zijn toen gesprekken gevoerd met de man, maar volgens het schoolbestuur was er geen aanleiding maatregelen te nemen. Nadat de ouders van het elf-jarig meisje maandag aangifte hadden gedaan, werd de man alsnog geschorst.

„Onze aandacht richt zich nu op de opvang van de ouders en het slachtoffer”, aldus L. Hauer, directeur van de basisschool.

Van onze correspondent

GELEEN - De begin deze maand voor ontucht opgepakte onderwijzer E.B. (30) van basisschool De Oleander in Geleen heeft een anderhalf jaar durende liefdesrelatie achter de rug met een nu 11-jarige scholiere. Volgens het meisje heeft de man, die haar gymles gaf, drie of vier keer geslachtsgemeenschap met haar gehad.

Uit de verhoren blijkt dat het meisje smoorverliefd was op de onderwijzer van groep vier. Volgens de politie heeft de man, die een volledige bekentenis heeft afgelegd, met niemand anders ontucht gepleegd.

De docent van de openbare school bouwde de relatie met de leerlinge sinds augustus 1994 stap voor stap op. Hij schreef haar onder schooltijd bijna dagelijks liefdesbrieven, ondertekend met zijn eigen naam. „Geef mij al je liefde, je hele lichaam, je lippen”, schreef de man en: „Wij zijn voor elkaar bestemd. Ik wil een kind van jou”. De leerkracht — getrouwd en vader van twee kinderen — viel enkele weken geleden door de mand toen de brieven werden ontdekt. „Ook ligt er een zeer overtuigende ver-

Leraar stuurt twaalfjarige leerlinge liefdesbrieven

Geld. 12/4

Door onze verslaggever

LEUTH - Een onderwijzer van de basisschool 't Bijenveld in Leuth bij Nijmegen is aan strikte gedragsregels onderworpen, nadat hij een reeks liefdesbrieven had gestuurd aan een twaalfjarige leerlinge. De man is gedurende enkele weken geschorst.

De politie heeft onderzoek gedaan naar mogelijke zedendelicten, maar is daarbij niet op strafbare feiten gestuit. De onderwijzer hervat maandag weer zijn lessen.

De leerlinge wordt tot het einde van het schooljaar naar een andere groep overgeplaatst. Het schoolbe-

stuur heeft officieel zijn afkeuring uitgesproken over de wijze waarop de onderwijzer met zijn leerlinge is omgegaan, maar ziet geen reden voor ontslag. Wel zal een 'formele maatregel' worden getroffen.

De brieven, die door de ouders van het kind thuis in de prullenbak werden gevonden, worden verlevendigd met figuren uit de animatiefilm De Leeuwekoning. Ze bevatten tekstfragmenten die zijn affectie voor het kind uitdrukken, de opdracht om hem te bellen en toespelingen op een logeerpunt, die op het allerlaatste moment werd afgelast.

Van een onzer verslaggevers

LEUTH - De politie zei dat de ouders er 'maar net op tijd bij waren', maar maandag moet Tamara (12) weer gewoon naar school. Het meisje kreeg maanden lang liefdesbrieven van haar 31-jarige onderwijzer, ging mee op uitjes en werd gevraagd voor logeerpuntjes. Na vier weken schorsing en een politieonderzoek staat hij na de paasvakantie weer voor de klas.

Vader V. had gistermiddag eigenlijk een verzoeningsgesprek moeten voeren met de onderwijzer. „Maar”, zegt hij, „ik sla hem liever de kop in met een honkbalknuppel. Het is dat je zoiets niet doet...”

En dus is zijn vrouw maar gegaan. Tamara moet meester maandagmorgen een hand ge-

ven. De vader zegt: „Met een brok in de keel zie ik het aan. Maar ja, in Leuth is maar één basisschool.”

Kort na carnaval stapte de familie naar de politie met een handvol brieven, waarin hun Tamara de liefde werd verklaard door haar meester. De ouders vonden al dat hij zo vaak belde. „Soms wel drie keer op een dag.” Toen ze eens zo'n gesprek afliuisterden, hoorden ze de meester vragen of Tamara zijn laatste brief had gelezen.

„Tamara wilde er eerst niks over zeggen. Maar toen ik de volgende dag snippets uit de prullenbak bij elkaar legde, lagen daar acht brieven van meester. In de brieven stonden liefdesgedichten uit de film Lion King. Tamara vertelde dat ze het niet durfde te zeggen, want anders zou meester zijn baan kwijt raken.”

Sindsdien is er veel gebeurd. Het bestuur van de katholieke school werd ingelicht, de Onderwijsinspectie kwam op bezoek. De onderwijzer werd onmiddellijk geschorst en de politie stelde een onderzoek in. Geleidelijk bleek dat Tamara voor meester 'heel speciaal' was. Hij kocht kleine cadeautjes voor haar en vroeg haar om hem te bellen. Ook zijn ze een keer samen een dagje uit geweest.

De vader: „Wij waren als de dood dat hij haar al wat had aangedaan. Maar hij had alleen in het donker, in het bos, de auto stil gezet en gevraagd: 'Ben je nou bang? Voor een kusje rij ik verder.'” Tijdens gesprekken met de politie is naar voren gekomen dat de onderwijzer mogelijk pedofiele neigingen heeft, maar dat hij het kind nooit heeft aangeraakt. De vader: „Hij heeft gezegd dat hij Tamara alleen maar wat extra aandacht wou geven omdat het wat minder ging met de cijfers op school.”

Iets strafbaars kon de politie niet vinden. Een woordvoerder: „Het is vreemd gedrag waar je inderdaad vraagtekens bij kan zetten, maar het schrijven van liefdesbrieven is wettelijk niet verboden. Het bestuur van de school moet beslissen wat er moet gebeuren.”

En dat bestuur ziet geen mogelijkheden voor ontslag. Daarvoor ontbreekt de juridische grond, al had de Onderwijsinspectie liever wel een ontslag gezien. Voor de onderwijzer zijn strikte gedragsregels opgesteld. De vader: „Ze willen wel van hem af, dat geloof ik zeker, maar ze kunnen niet.”

Tijdens een oudervergadering over de positie van de leerkracht waren de meningen verdeeld. „Er zijn ouders die het niet bezwaarlijk vinden wat er is gebeurd. Want, zeggen ze, eigenlijk is er niets voorgevallen. Bovendien staat de onderwijzer in hoog aanzien. Hij is populair, omdat hij zo vaak leuke dingen met de leerlingen doet.”

Tamara's ouders zien op tegen maandag. Ze hebben als enige geruststelling dat zij in een andere klas komt. „Ik ben er niet gerust op,” zegt de vader. „We willen gaan verhuizen. Dan maar weg uit het dorp. Je blijft bang dat er toch iets gebeurt. Want wat als we die brieven niet hadden gevonden?”

Het schoolbestuur was niet bereid tot commentaar.

Verliefde Leuthse onderwijzer weer op school na schorsing

Geld. 12/4

Vervolg van Voorpagina

LEUTH - Een onderwijzer van de Leuthse basisschool 't Bijenveld keert maandag - na enkele weken schorsing - terug voor de klas. De politie heeft de afgelopen tijd onderzoek gedaan omdat de man nauw optrok met een 12-jarige scholiere. Uit een reeks onderschepte brieven bleek dat de onderwijzer erg veel voor het kind voelde. Het onderzoek heeft echter geen strafbare feiten opgeleverd. Volgens het schoolbestuur is er dan ook geen reden om de onderwijzer te ontslaan. „De zaak ligt heel simpel”, bevestigt een woordvoerder van de politie. „We hebben onderzoek ingesteld en er is van geen strafrechtelijke gedraging gebleken. Daar houdt het verhaal voor ons dan mee op.”

Het schoolbestuur kondigt wel maatregelen aan om herhaling te voorkomen. „Er zijn gedragsregels opgesteld”, meldt bestuursvoorzitter Jan Jans. „Je moet mensen tegen zichzelf in bescherming nemen.”

Vorige week werd een informatieavond belegd waarin de ouders over de zaak werden ingelicht. Vóór de paasvakantie hebben tevens alle leerlingen een brief mee naar huis gekregen. Jan Jans probeert de ouders gerust te stellen: „Zij kunnen hun kinderen in vertrouwen naar 't Bijenveld sturen. Wij garanderen als bestuur dat het kind in goede handen is.”

Gefrustreerd

De ouders van het 12-jarige slachtoffer zijn hevig gefrustreerd over de afloop van de affaire. „Politie en schoolbestuur hebben ons heel goed bijgestaan”, zegt de moeder die liever niet met haar naam in de krant wil. „Hen verwijten we niets.

klaring van het meisje”, aldus de politie. „Ze vertelde dingen die een meisje van 11 niet kan weten als ze die zelf niet heeft meegeemaakt”.

Zowel op school als bij het meisje thuis bestonden sterke vermoedens dat E.B. en de leerlinge een relatie hadden. Het tweetal ontkende telkens, ook nadat het schoolhoofd beiden indringend aan de tand voelde. De schoolleiding vond maatregelen daarom onnodig.

Na zijn aanhouding werd de

Maar toch hebben we nu het idee dat wij het slachtoffer zijn geworden. Onze dochter moet naar een andere klas. Ook zijn haar rapporten achteruit gegaan. Ze is psychisch beschadigd.”

Om de frustratie van zich af te praten, vertellen zij het verhaal aan zoveel mogelijk mensen. Dat heeft er toe geleid dat zich ook andere ouders hebben gemeld die soortgelijke ervaringen hebben met de bewuste onderwijzer. Eén ouderpaar heeft het schoolbestuur daadwerkelijk laten weten dat hun dochter enkele jaren geleden ook met brieven is bestookt. „Die liet ze toen aan klasgenoten zien en er werd gewoon over gepraat”, vertelt de moeder van het laatste slachtoffer. „Het begon op de kerstmarkt vorig jaar”, begint ze haar verhaal. „Onze dochter en haar onderwijzer stonden samen achter de kraam. Op het eind van de dag zei hij: 'we hebben zoveel verdiend, we kunnen wel uit eten gaan'. Zo'n kind is naief. Twaalf jaar. Dan is er toch niets leuker dan dat. Later belde hij op of dat mocht. Natuurlijk. Wij zochten er geen kwaad achter. Ik kende hem goed omdat ik jaren overblijfmoeder was geweest. Hij was getrouwd, had een kindje, was altijd degene die de toneelstukjes op school organiseerde. Hij stond op een voetstuk.”

Ommekeer

De 12-jarige ging in de weken daarna schaatsen met de onderwijzer, kwam regelmatig bij hem thuis. „'s Avonds bracht hij haar weer thuis. Later hoorden we dat hij dan op donkere plekken de auto parkeerde, om te kijken of zij bang werd.” Voor de ouders kwam de ommekeer tijdens de carnavalsvakantie. „Op zondag was hij jarig. Onze

dochter vroeg of ze 'm mocht bellen. Dat vonden we natuurlijk goed. Maar toen wilde ze per se de telefoon beneden gebruiken, omdat er op het apparaat boven een intercom zit. Uiteindelijk deed ze het toch boven en konden we meeluisteren. En toen hoorden we dat hij zei dat ze met carnaval niet achter de jongens aan mocht zitten, omdat hij anders jaloers werd. En of ze het al had gelezen??”

Ring

„Toen bleek dus dat hij haar op de vrijdag ervoor een stapel papieren had meegegeven. Voor iedere dag van de vakantie één. Ze mocht het aan niemand laten zien, want dan zou het zijn baan kosten. We vonden die de volgende dag kapot gescheurd in de Kliko. Toen zijn we aan het puzzelen gegaan. Later kwam ze ook met een Valentijnskaart en een ringetje dat hij haar had gegeven.” Diezelfde dag lichten de ouders politie, schoolbestuur en onderwijsinspectie in. De politie startte meteen een onderzoek. Zo werd de 12-jarige verhoord in de speciale kinderverhoorkamer in Beek.

„Nu blijkt dus dat het kind moet boeten. We kunnen er niet over uit. Moet er eerst echt iets gebeuren? Daar willen we voor waarschuwen. Zelf willen we zo snel mogelijk uit Leuth verhuizen.” De onderwijzer zelf wil 'geen enkel commentaar' leveren op de zaak en verwijst naar zijn advocaat. Wel is er een brief waarin de onderwijzer aan de ouders zijn handelen probeert uit te leggen. „Hij deed het in het belang van het kind, vertelt hij. Ze had die extra aandacht nodig en ze zei ook regelmatig dat het zo'n leuk schooljaar was. Hij erkent dus niet dat hij fout is geweest.”

Leraar had anderhalf jaar liefdesrelatie met scholiere van 11

onderwijzer alsnog geschorst. De leerkracht zegt opgelucht te zijn dat nu alles voorbij is. Hij zit nog steeds vast.

ZIE OOK VELLENDRE M6

Verliefdheid op de meester eindigt in code 8

Geleen, najaar 1995. Een dertigjarige gymleraar deelt het bed met een elfjarige scholiere. De ingrediënten voor een smakeloos doktersromantetje? Nee, de bizarre werkelijkheid.

Door Jos Adriaens Geld 24/4 en Peter Ebersson

Het is 3 juni 1995. Silvia viert haar elfde verjaardag. Haar veertienjarige vriendje Freddie is niet van zijn partij. Maar de puber heeft zijn liefje overladen met cadeaus: videobanden, boeken en geld. Silvia is smoorverliefd op Freddie. Tien maanden later weet Silvia's vader het zeker: Freddie heeft nooit bestaan. Silvia's vriendje is in werkelijkheid geen veertien, maar dertig. Geen puber, maar de gymleraar van zijn dochter. Anderhalf jaar lang, zo blijkt bij zijn arrestatie op 2 april 1996, heeft deze meester E. een innige liefdesrelatie met Silvia onderhouden. Het meisje is amper tien als ze de leraar een briefje schrijft met de boodschap dat ze verliefd is op hem.

Wel meer meisjes van de Geleense basisschool De Oleander zijn verkikkeld op de sportieve, gebruinte meester E. Dat zal later blijken uit briefjes van twee klasgenootjes van Silvia, die schrijven "ook met meester E. achter het kopierapparaat te hebben staan zoenen". Dat eerste briefje van Silvia blijft niet zonder gevolgen. Het wordt het begin van een verbijsterende relatie tussen haar en de gymleraar. In het anderhalf jaar dat volgt komen er honderden liefdesbrieven over en weer. Silvia's jongere broertje en zusje, die bij meester E. in de klas zitten, fungeren meestal als koerier.

In de brieven bouwt meester E. in de loop der maanden met het meisje voorzichtig een relatie op, die heel wat verder gaat dan een knipsoep of een betekenisloze hand op de schouder. De teksten staan soms bol van de geheime codes, net als de praktijk oplopend van tamelijk onschuldig tot heel erg serieus. Een kusje (code 5) wordt een dikke kus (code 6) en leidt via tongzoenen tot herhaaldelijke geslachtsgemeenschap (code 8).

Directeur L. Hauer van de Oleanderschool geeft liever geen commentaar. "Ik heb hier te maken met twee ouders en met hun kinderen. En natuurlijk met alle andere ouders. Ik vind dat ik alleen aan de ouders en justitie verantwoording hoef af te leggen. Dat heb ik gedaan." Veelbetekenend dan: "Die brieven spreken voor zich. Daar heb ik verder niets aan toe te voegen, maar ook niks op af te dingen."

Het blijft voor het schoolbestuur een raadsel hoe de leraar het zover heeft kunnen laten komen. E. staat bekend als een populaire, sportieve docent die in en buiten school erg actief is. Organisator van kievemiddagen en fancyfairs op school, zomerkampen voor de handbalclub en medewerker van het Limburgs Straattheaterfestival. De vraag die velen zich stellen: hoe kan een pasgetrouwde man, vader van een peuter, tot zoiets in staat zijn? De vader van Silvia: "Ik zie dit niet als een gewone ontuchtzaak, waarbij de leraar in een hokje vieze spelletjes doet met kinderen die dat niet willen. Ik koester daarom ook geen wrok

'De juffrouws en meesters mogen niets ontdekken'

Door onze verslaggever GELDEN - Een dertigjarige onderwijzer van de openbare basisschool De Oleander in Geleen, die begin deze maand werd opgepakt wegens ontucht, blijkt anderhalf jaar lang een liefdesrelatie te hebben gehad met zijn nu elfjarige slachtoffer. De leerkracht schreef in die tijd honderden liefdesbrieven aan het meisje. De politie spreekt van een de meest schokkende ontuchtzaken in Limburg. De onderwijzer van groep vier bouwde de verhouding

met de leerling, die alleen gymles kreeg van hem, sinds augustus 1994 stap voor stap op. Wat begon met een zoen eindigde uiteindelijk in herhaaldelijke geslachtsgemeenschap met het kind. De leerkracht viel door de mand toen de vriend van de moeder van het slachtoffer argwaan kreeg en honderden liefdesbrieven van het meisje vond. Mede op basis van de verklaringen van het meisje en de stapels liefdesbrieven werd de man op dinsdag 2 april tijdens schooltijd aangehouden. Gezien de ernst van de feiten zit hij nog steeds vast. De leraar heeft een volledige bekentenis afgelegd. Uit de verhoren van het slachtoffer in de speciale verhoorstudio van de politie in Eindhoven blijkt dat het meisje stapelverliefd was op de onderwijzer. Die liefde was wederzijds. In de honderden liefdesbrieven, soms geschreven op briefpapier van de school, stak de leraar zijn liefde voor het meisje niet onder stoelen of banken. *Lieverd, je mag niet je leven met me delen, maar je moet het gewoon. Ik ben*

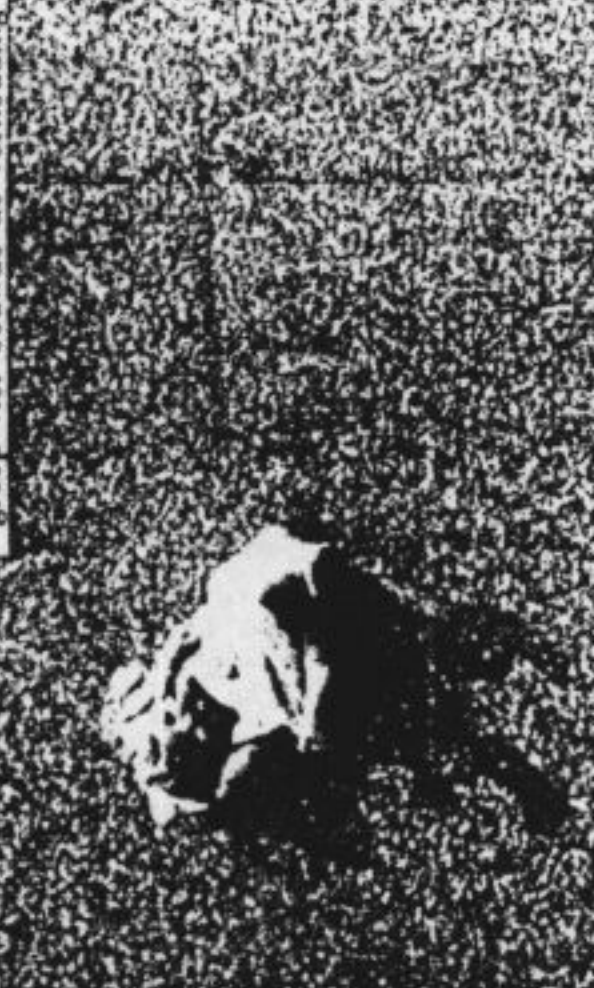


Foto: De Visser

De vader: 'Ik koester geen wrok. Die man is gewoon ziek'

tegenover E. Die man is gewoon ziek." E. ontmoet Silvia al die tijd regelmatig bij hem thuis als zijn echtgenote weg is. "Ze werkt op maandag, dinsdag en woensdagochtend", schrijft hij op 12 januari 1995. Ruim een maand later: "Ik ben iedere dinsdag in het handbalclub arbedlokaal en elke donderdag van 19.30 tot 20.30 uur alleen thuis." 7 maart 1995: "Heb je een dag in gedachte wanneer wij alleen kunnen zijn? Regel jij de afspraak? Is het bij mij thuis of bij jou?" En 13 april vorig jaar: "We zijn voor elkaar bestemd. Wat we straks bij jou gaan doen. Heel evenoudig. Ook al is mama erbij, maakt mij niets uit, we gaan

gewoon vrijen." En in november: "Jeetje, wat zie je er uitdagend uit mijn schat. Kom om 13.45 uur, op slot, ik ben op de zolder." In zijn brieven klinkt volgens de politie duidelijk door dat E. zijn intieme band met de leerling op een kinderlijke wijze verdringt. Hij geeft het kind het gevoel dat zijn hele wereld om haar draait. Een brief van 20 februari 1995: "Wat deed je dat om mij te verlaten? Het is je goed gelukt. Lieverd ik heb veel vriendinnen gehad, maar wat ik voor jou voel heb ik nog bij geen enkele gehad." Over zijn vrouw schrijft hij: "Ze is klein, ik hou van kleine vrouwen. Klein

Een kleine maand later - E. zit bijna drie weken vast - heeft Silvia geen behoefte meer haar gymleraar ooit nog te zien. Zij praait nuchter, bijna volwassen over de zaak, al klinkt in haar verhaal toch duidelijk ook het kind door. "Ik heb me destijds afgevraagd of het niet stom is te schrijven dat je gek bent op je leraar. Uiteindelijk heb ik het toch gedaan", zegt Silvia. Hoezo verliefd eigenlijk, is de meester zo knap dan? "Nee, hij deed gewoon leuk. Was bij alle kinderen erg populair."

Het is nog 1994, de kerstvakantie staat voor de deur. Hoewel zij haar briefje niet zo bedoeld heeft, sugereert meester E. volgens haar dat zij hem tijdens de vakantie vast zal missen. Silvia: "De eerste dag na de vakantie lag een briefje in mijn laaie. Daarin stond dat Saskia, mijn vriendin, en ik hem een kusje moesten geven om hem nog gelukkig nieuwjaar te wensen."

Ze zegt nooit de bedoeling te hebben gehad thuis bij de leraar op bezoek te gaan. "Ik vond hem gewoon leuk, meer niet. Maar toch niet naar zijn huis gaan, zeg. Daar was ik bang voor, ik wist immers niet hoe hij was." Als Silvia voor het eerst het zoonje van meester E. ziet, vraagt ze zich af: "Wat doe ik hier in godsnaam?" Die man is toch gelukkig. Is getrouwd en heeft een kind.

Hoewel de tiener steeds meer afkeer krijgt van de hele situatie, worden de seksuele handelingen met E. in de praktijk steeds ernstiger. Uiteindelijk leidt dit drie of vier keer tot geslachtsgemeenschap, zegt ze. "Daar heeft hij me toe gedwongen. Hij zei dat hij anders zelfmoord zou plegen en dat ik het toch wel fijn zou vinden."

Ook Silvia zegt opgelucht te zijn dat het nu is afgelopen. Binnenkort wordt ze twaalf en gaat ze naar de middelbare school. Ze heeft een nieuw vriendje, die echt pas dertien is. Silvia wil nu vooral vooruit kijken en niet meer achterom. Hoe ze zich voelt: "Op het moment heb ik nergens last van", zegt ze blozend. "Ik denk dat dat over enkele jaren wel komt. Dat ik me dan pas zal realiseren wat er allemaal is gebeurd."

Om de privacy van betrokkene te waarborgen zijn gvingerde namen gebruikt.

Verliefde onderwijzer heeft ontucht met 11-jarige

Door onze redactie onderwijs MCL
GELEEN, 23 APRIL. Een 30-jarige onderwijzer van openbare basisschool De Oleander in Geleen, die begin deze maand werd aangehouden op verdenking van ontucht, heeft tegenover de politie bekend anderhalf jaar een relatie met een 11-jarig meisje van de school te hebben gehad. Volgens het meisje heeft de man drie tot vier keer geslachtsgemeenschap met haar gehad.

De man heeft een volledige bekentenis afgelegd. De zaak kwam aan het licht toen de ouders liefdesbrieven van de gymleraar aan hun dochter onderschepten. Eerder al vermoedde de directeur dat er iets alsumerde tussen leraar en leerling, maar toen hij ben daarop aansprak, ontkenen beiden een relatie met elkaar te hebben. De politie heeft de brieven in beslag genomen. De verdachte verblijft in de man strafrechtelijk vervolgd.

De onderwijzer gaf het meisje twee keer per week gymles en schreef haar liefdesbrieven sinds augustus 1994. De brieven ondertekende hij met eigen naam. Uit de verborgen is de politie inmiddels gebleken dat het meisje smoorverliefd op haar leerkracht was. De man, die getrouwd is en twee kinderen heeft, verklaarde tegenover de politie dat hij "opgelucht is dat nu eindelijk alles voorbij is".

Wat ik zo heerlijk vind om te doen,' zei een leraar van het Montessori Lyceum in Zeist, 'een meisje van achter beetpakken en in d'r nek zoenen.'

Het was tijdens een discussie in de docentenkamer. Over het aanraken van leerlingen en wat nou wél of niet kon.

Paulo Kalmijn, oud-rector van de school: 'Néé, zei ik toen. In een nek zoenen, dát doe je maar bij je lover.'

Maar die leraar, zegt Kalmijn nu, 'bedoelde' er verder niets mee. En dan is het, vindt hij, geen ontucht.

Pornofilms kijken met jongens van school (de leraar aardrijkskunde in Amersfoort), over en in gulpen aaien (de godsdienstdocent in Rijssen), vrijen met kinderen van elf jaar (een onderwijzer in Geleen).

Dát heet ontucht op school. En de leraar in Barneveld? Die kuste een meisje op de wang omdat ze een acht en een half had gehaald voor een tentamen. Het bestuur van de school schorste de man. Het *Utrechts Nieuwsblad*, de krant die ook de Amersfoortse affaire onthulde, bracht het nieuws een paar weken geleden op de voorpagina.

Dát heet hysterie. Maar hoe gewoon is het eigenlijk dat leraren en leerlingen op school aan elkaar zitten, of hoe gewoon zou het moeten zijn? En hoe ver mag dat dan gaan?

Een aantal gesprekken met (oud-)schoolleiders: van een agrarische school in Aalsmeer, een gereformeerde scholengemeenschap in Zwolle, een katholieke havo/vwo in Den Haag, een montessorischool in Zeist en een gymnasium in Utrecht. Vijf keurige heren met grijs haar. Over elkaar aanraken, verliefdheid, seks, en de tijdgeest.

De meesten willen graag praten. Ze hebben een *boodschap* aan de ouders: die moeten, door alle ontuchtberichten van de laatste weken, niet denken dat docenten allemaal 'viespeuken' zijn.

Maar ze mogen óók weer niet denken dat lichamelijke contact op school iets raars is.

'Dit verhaal,' zegt Fred Schouten (59), conrector van het Christelijk Gymnasium in Utrecht, 'moet beginnen bij Socrates.' Hij citeert, uit zijn hoofd, minutenlang uit het *Symposium* van Plato. Alcibiades, een leerling van de Griekse filosoof, klaagt. Hij is verliefd op Socrates maar die gedraagt zich zo 'afstandelijk'. Als ze samen onder een deken liggen, probeert hij hem te versieren. Socrates draait zich om en valt in slaap, in de armen van zijn leerling. Verliefdheid en *lichamelijkheid* in het onderwijs, bedoelt de conrector, is van alle tijden. Plechtig: 'Waar kennis, inzicht en levenswijsheid wordt overgedragen, is het maar een héle kleine stap naar het overdragen van leven.'

Hij glimlacht. 'Ik bedoel natuurlijk bij wijze van spreken. Bij mannen gaat dat wat moeilijker.'

Een goede, bevlogen leraar, zegt Schouten, geeft in de klas 'het beste' wat hij in zich heeft, hij legt zijn 'zielenroerselen' bloot. Dat maakt hem aantrekkelijk, én kwetsbaar. Want, zegt de Utrechtse conrector, een goede leraar is ook een 'ijdele kwast' die ervan houdt om veel te praten, die erop *kickt* dat al die leerlingen naar hem luisteren. Schouten: 'Dat maakt het haantje in hem wakker. Een leraar wordt bijna altijd verliefd op een leerling die goed is in zijn vak.'

Paulo Kalmijn (61), oud-rector van het Montessori Lyceum in Zeist, zit op de bank van zijn bungalow in de bossen van Huis ter Heide. Ruim een maand geleden ging hij met de vut. Op tafel liggen boeken van Connie Palmen, Adriaan van Dis, en een

SEKS : WAT MAG?

Elke middelbare school heeft zijn schandaal

PETRA DE KONING ■ *Ontucht. Elke dag staat het woord in de krant. Veel middelbare scholen lijken niet aan een eigen affaire te ontkomen. Maar wat is ontucht? Vrij Nederland sprak daarover met rectoren en een directeur. Oude rotten uit het onderwijs over een hand op een schouder in Zwolle en seks bij de leraar thuis in Utrecht, 'voor een paar tientjes'.*

dun boekje met de titel *Luisteren naar bomen*.

'Elke leraar,' zegt Kalmijn, 'wordt wel een keer verliefd op een leerling.'

Dat kan ook niet anders, denkt hij, in een omgeving waar 'jonge mensen' bezig zijn hun eigen seksualiteit te 'ontdekken'. 'Ze gebruiken volwassenen die ze vertrouwen om dingen uit te proberen.'

Kalmijn herinnert zich een 'bloedmooie meid' die hem tijdens een werkweek op Ameland probeerde te versieren. Ze wilde van hem gedaan krijgen dat hij een jongen die ze op het eiland was tegengekomen, in de groep zou toelaten. 'Ik ben daar zeer gevoelig voor. Ik ben van vlees en bloed. Wie zegt dat-ie er ongevoelig voor is, liegt. Maar als je er instinkt, ben je geen *professional*.'

Elke leraar verliefd op een leerling?

'Ik niet, hoor.'

Tom van den Beld (58), na een afgebroken priesteropleiding omgeschoold tot docent Frans, was tot 1990 rector van het Aloysius College in Den Haag. Nu 'bewaakt' hij als officieel gedelegeerde van de Rotterdamse bisschop de katholieke identiteit van scholen die onder het bisdom vallen.

'Maar ik kan me wel voorstellen dat je soms verschrikkelijk onder de indruk komt van zo'n meisje.'

Hij had het zelf, zegt hij, één keer. Lang geleden. 'Een meisje uit 3-vwo kwam mijn kamer binnenstormen. Ze wilde iets vragen. Een spontane meid, met een seksuele uitstraling. Toen ben ik achter mijn bureau gaan staan.'

Hij staat op uit zijn stoel en doet het voor: twee snelle pasjes achteruit en twee opzij.

'Niet dat zij wat wou. En ik had, denk ik, ook niks gedaan als ik was blijven staan waar ik was. Maar het leek me veiliger zo.'

Verliefd? Het zou best kunnen, zegt Anne Poortinga (60), tot september vorig jaar rector van het gereformeerde Greydanus College in Zwolle, dat het elke leraar overkomt. Maar nee, hém niet. Hij denkt er, welwillend, even over na. Zegt dan: 'Toen ik nog een jonge leraar was, had ik wel eens de neiging om kinderen die voor de zoveelste keer een onvoldoende hadden gehaald bij me op schoot te trekken.'

Nee, nooit gedaan. Dat hoort niet, vindt hij.

'Maar ik kan me best voorstellen dat je voor een leerlinge bepaalde gevoelens koestert. Dan zeg ik: doe er alsjeblieft niets mee.'

Jan Roozendaal (63), tot 1978 directeur van de lagere land- en tuinbouwschool in Aalsmeer, later inspecteur voor het agrarisch onderwijs, lacht vrolijk. Nee, ook nooit verliefd geweest. 'Er waren wel altijd meisjes waar ik stapelgek op was. Van die

gezellige meisjes, die kon ik ontzettend lief vinden. Jongens vond ik soms ook aardig, maar ik had het vaker bij meisjes. Dat is de natuur, denk ik. Maar ik heb er nooit oneerbare gedachten bij gehad.'

Roozendaal buigt het perspectief liever om, van docent naar leerling.

Toen hij vierentwintig was, werd hij leraar algemene vakken op een huishoudschool, met alleen meisjes in de klas en alleen vrouwen als collega's. Op die school, zegt hij, heeft hij geleerd wat meisjes 'in hun ontlukkende puberteit' allemaal kunnen *verzinnen*.

Er kwam een klacht tegen Roozendaal. 'Een meisje zei dat ik haar had aangeraakt. Ze zou van schrik ongesteld zijn geworden.' Later gaf ze toe dat het niet waar was geweest.

In 1974 werd hij directeur in Aalsmeer. Roozendaal: 'Al die meiden liepen opeens met blote benen en blote buiken. In korte rokken en topjes. Toen werd je pas écht in verleiding gebracht. Zó erg, dat je tegen jezelf moest zeggen: gebruik je verstand.'

Hij *waarschuwde* zijn docenten: laat je niet uitlokken, blijf nooit alleen met een leerling in een lokaal achter.

De verwarring kwam vooral, zegt hij, door de enorme overgang van de preutse jaren vijftig naar de losse seksuele moraal van de jaren daarna. 'Dat was ook de tijd dat pornografie opkwam. We maakten er als collega's grappen over. Maar ik keek er graag naar, daar zal ik niet schijnheilig over doen.'

In die jaren kreeg hij wel eens klachten van leerlingen over 'onbehoorlijk gedrag' van docenten. Dan zei directeur Roozendaal: 'Kijk eerst maar eens hoe jij erbij loopt.'

Ja, zegt hij, 'ik ging er altijd van uit dat een leraar niets had gedaan. Ik kon me dat niet voorstellen.'

Gebeurde er dan nooit wat?

'Er werd wel eens in een truitje gegluurd. Maar dat kreeg je ook op een presenteerblaadje aangeboden.'

De klachten die van de stageadressen kwamen, nam hij wel serieus. In de kassen van tuinbouwbedrijven werden leerlingen van zijn school wel eens 'betast'. Er werd ook gegluurd, maar vanaf een andere kant. 'Een stagiaire moest lampen indraaien en zo'n man hield de trap vast.'

Van *boven* gluren of van *onder*. Het ene 'mag', het andere niet.

Wat is ontucht eigenlijk? Paulo Kalmijn van het Montessori Lyceum zegt onmiddellijk: 'Het heeft alles te maken met je intenties.'

Hij vertelt over een meisje dat op zijn kamer kwam om te praten. Haar vriendje was verongelukt. 'Ze wierp zich huilend in mijn armen. Ik troostte haar. Als er toen iemand

was binnengekomen, had die er zeker wat van gedacht.'

Maar een lesbische lerares omhelsde in de gang meisjes op een manier die Kalmijn niet beviel. Dáár heeft hij wat van gezegd.

Wanneer kan een omhelzing wel en wanneer niet?

De oud-rector denkt lang na, zoekt zorgvuldig naar de juiste formulering. Hij gebruikt er twee zwaaiende armen bij. 'Als je iemand lang tegen je aangedrukt houdt, voel je elkaars zachte, kwetsbare delen. Je kunt beter troosten door je arm om iemand heen te slaan. Dan hebben die delen van je lichaam geen contact.'

Dat weet hij zo goed, zegt hij, omdat het hem zelf overkwam. 'Het was de ander die dat contact zocht, maar toen ik het voelde dacht ik: *jezus Paulo, nou ga je door de bocht*.' En daarom mocht de lerares ook niet.

'Ja, ik ben de maat.'

Toch zijn er, vindt hij, ook wel algemeen geldende normen te bedenken. Bijvoorbeeld: kom niet binnen de 'erogene zones'.

Een hand op de knie is goed, in de buurt van het kruis niet. Op de wang zoenen is op het Montessori Lyceum heel gewoon. Maar op de mond - dát moet je, vindt hij, nooit doen. Ook niet als je het goed bedoelt. En je kunt, zegt hij, heel goed troosten door iemands hand te pakken. Hij denkt weer even na. Zegt dan: 'Maar een hand kun je natuurlijk ook weer erotisch benaderen. Zo ingewikkeld is het nou.'

'Een gevaarlijke situatie,' zegt Fred Schouten van het Christelijk Gymnasium, 'is volgens mij de bijles.'

In een kamertje apart, alleen met de leerling.

Dan bedenkt de conrector opeens wat hij zichzelf 'veroorlooft'. Een meisje aan wie hij een jaar lang bijles had gegeven, had een cadeautje voor hem. Een fles wijn. 'Toen heb ik haar bedankt met een zoen.'

Ze zaten samen op zijn kamer, deur dicht.

Kan dat in zo'n 'gevaarlijke situatie'? 'Ja, ik denk dat ik op school een positie heb waarin dat kan. Die van *émmence grise*. Maar dertig jaar geleden had ik dat niet moeten doen.'

Waarom nu wel?

'Ja zeg, je moet wel vrolijk de natuurwetten laten gelden. Het was geen toenaderingspoging. Stel je voor: een meisje van vijftien en een man van bijna zestig. Ja, het kan wel, zeggen anderen. Picasso noemen ze dan, en Dali, oude mannen met jonge vrouwen. Maar dat is niet normaal.'

En dat weet zo'n meisje ook?

De conrector twijfelt: 'Ik denk het wel. Maar nee, dat weet je natuurlijk nooit zeker.'

Dan, bijna opgelucht: 'Maar zij zat duidelijk niet op die zoen te wachten. Ze was daar niet op uit. Ze liet het maar zo'n beetje over

DE RONDE VAN WITTEMAN behandelt de relatie leerkracht-leerling naar aanleiding van de arrestatie van een Haagse leraar die ontucht met zijn leerlingen pleegde. De man was er al eerder voor veroordeeld. Gesprekken met de direct betrokkenen. Ned. 3, 21.00 uur. VK 11-4

MENTOR MAGAZINE besteedt aandacht aan de relatie leraar-leerling, met de vraag: hoe ver mag de leraar gaan in zijn verlangen een goed contact op te bouwen? Ned. 2, 11.30 uur. VK 13-4

zich heen komen. Nee, ik denk niet dat ik een aanklacht krijg.' Als Schouten een enkele keer wel het gevoel heeft dat hij moet oppassen, bij meisjes die hem wat doen, gaat hij tegenover die leerling aan tafel zitten. Niet ernaast. Dan zou je de kat op het spek binden. En bijles geven met de deur open - een advies van de Onderwijsinspectie - kan hij niet.

Anne Poortinga van de gereformeerde scholengemeenschap in Zwolle: 'Elkaar aanraken op school, dat dóe je niet.' Brugklassers mogen van hem nog met elkaar *raffotten*. Daarna moet het afgelopen zijn. Hij houdt er gewoon niet van, zegt hij. En hij vindt die norm 'een soort veiligheidspal'. Een arm om de schouder kan altijd *ontwaarden*. Een enkele aanraking kan hij nog wel goedvinden: 'Een klópje op de schouder, ter bevestiging.' Hij heeft er op school nooit wat over hoeven zeggen - 'het moet ook geen heksenjacht worden'. De leraren hielden, zegt hij, altijd gepaste afstand tot hun leerlingen. (En tot hem. De rector liet zich door zijn docenten niet bij de voornaam noemen.) Een keer heeft Poortinga getwijfeld. Bij zijn afscheid, september vorig jaar. Dat werd een groot feest. Een van de leerlingen bood hem een cadeau aan namens de school. 'Toen dacht ik, zal ik dat meisje een zoen geven?' Toch maar niet gedaan. 'Ach, het had ook geen kwaad gekund, dat geef ik toe.'

De leraren die niet weten hoe ver ze kunnen gaan, zegt oud-rector Paulo Kalmijn, zijn vooral 'de jonge kerels' die midden jaren zeventig in het onderwijs kwamen werken. 'In de tijd dat alles kon.' En op montessorischolen kon altijd al méér dan ergens anders. Toen Kalmijn in 1981 rector werd in Zeist, was het op de school nog gewoonte - hoorde hij - dat leraren en leerlingen op werkdagen er 'lustig op los vreeën'. Die uitwas van de jaren zeventig pakte hij hard aan, zegt hij. 'Ik heb de teugels stevig aangetrokken.'

Het besef dat die vrijpartijen schadelijk konden zijn, was er nauwelijks. Kalmijn: 'In die jaren deden we alsof er geen machtsverschillen waren. De leerling was zogenaamd weerbaar genoeg.'

De mensen die de universiteiten hadden 'gedemocrateerd' en ook nog waren afgestudeerd, veranderden hun leven nauwelijks toen ze leraar werden. Op het Christelijk Gymnasium in Utrecht bijvoorbeeld. 'Menier zeg je? Ik heet Jan.'

Op de katholieke school in Cuijk waar Tom van den Beld rector was: 'Ze liepen in korte broek en op sandalen. Ik vond dat onesthetisch. En uitdagend. Daar zei ik wat van.'

Op de agrarische school van Jan Roozen-daal. Daar werkte een getrouwd stel - hij gaf biologie, zij handvaardigheid - dat aan partnerrelatie deed en er graag en veel over praatte. Roozenaal verbood ze dat. 'Laten we eerlijk zijn. Als je continu over dat soort zaken hoort, wil je het een keer uitproberen.' En ze kwamen op het gereformeerde Greydanus College van Anne Poortinga. Hij zegt: 'Bij ons heeft die tijd niet zo veel invloed gehad. Op gereformeerde scholen is het gezag altijd wat steviger geweest.' Maar er waren er wel, zegt hij, 'die kwamen met een geweldige idealisme. Wij zullen die vermolde school van Poortinga wel eens rechtzetten.' Triomfantelijk lachje. 'Ze wilden een andere omgang met leerlingen. Ze dachten dat

kinderen goed waren, dat die er niet op uit waren om de boel onderuit te halen. Ze leerden snel genoeg.'

'Het is waar,' zegt Schouten van het Christelijk Gymnasium, 'dat er door de lossere zeden en gewoonten op onze school, en alle buitenschoolse activiteiten die we hebben, misschien wat meer gelegenheid is voor gewenste intimiteiten dan ergens anders.' Gewenste. Want van de berichten over ontucht de afgelopen weken denken ze op het Christelijk Gymnasium - 'wij raken steeds meer geseclariseerd' - dat die te maken moeten hebben met de zwaarte van de confessie. Schouten: 'Omdat de "lagere" gevoelens worden onderdrukt ter meerdere eer en glorie Gods.' En als het over onderdrukken van gevoelens gaat, is er geen psychiater meer nodig die uitlegt wat de gevolgen zijn. Jan Roozenaal liet het docentenpaar dat partners ruilde, maar daar niet over mocht praten, op school van alles organiseren. 'Als je mensen afremt in hun opvattingen over seksualiteit, moet je er wel voor zorgen dat er wat leven in de brouwerij komt op andere terreinen. Anders escaleren die dingen.' Hij zag het later, toen hij onderwijsinspecteur was. 'Klachten over handtastelijkheden kwamen bijna altijd van de traditionele scholen.' Tom van den Beld, oud-rector van het katholieke Aloysius College, denkt nog wel eens na over zijn eigen schooltijd, bij de peters dominicanen. 'Alleen maar jongetjes, religieuzen die nooit iemand van het andere geslacht zien, en een benauwde sfeer over seksualiteit. Dat gaat toch wringen. Daar kunnen gekke dingen van komen. Als er geen vrouw in de buurt is, maar wel zo'n lief jongetje.' Zelf kent hij, van zijn school, alleen de roddels over een pater die jongens, als straf, op hun *blote* billen sloeg. Nee, zegt hij, 'we moesten nooit terug naar die oude seminariesfeer'.

Anne Poortinga van de gereformeerde scholengemeenschap in Zwolle: 'Wij onderdrukken niks.' Sterker nog, op zijn school 'mag heel veel'. Als de christelijke identiteit maar niet in gevaar komt en 'de boel' niet uit de hand loopt.

Meisjes mogen bijvoorbeeld een broek dragen. Poortinga zelf heeft dat, natuurlijk vooral in de jaren zeventig, altijd veel 'gekleder' gevonden dan een rok. Zoenen bij een diploma-uitreiking mag ook, 'als het maar geen overvloedige zoenpartij wordt'.

En meisjes en jongens mogen elkaar vasthouden en kussen in de gang. 'Het heeft ook iets móois, als ze elkaar voor het leven gevonden hebben.'

Poortinga schaterlacht kort: 'Als ze maar niet de hele dag aan elkaar zitten te klitten.' Niet zo lang geleden, zegt hij, wilde de maatschappijleraar 'lesbische dames' uitenodigen in de klas.

Dát mocht weer niet. Poortinga: 'Als je dat doet, zeg je daarmee dat het niet verkeerd is. En op een school met zoveel duizenden leerlingen zijn ook homoseksuelen, dat hoeven we niet te ontkennen. Die bezéer je daarmee, omdat ze het zelf als iets abnormaals beschouwen. En ze zullen zich ertegen moeten blijven verzetten.'

Elke school heeft haar eigen schandalen, kleine of wat grotere. Op de agrarische school in Aalsmeer waren het bazen van tuinbouwbedrijven die niet van hun stagiaires konden afblijven. Op het Christelijk Gymnasium in Utrecht was het een bijlesleraar wiskunde, iemand van buiten, die jongens van school betaalde voor seks bij zich thuis. De conrector: 'Een

paar tientjes kreeg zo'n jongen. Ik vond dat nog schameel ook.'

Op de katholieke school in het Brabantse dorp Cuijk, waar Tom van den Beld rector was voordat hij naar het Haagse Aloysius College ging, maakte een docent 'foto's in allerlei poses' van leerlingen die bij hem op de fotoclub zaten. Die zaak werd nooit uitgezocht. De leraar nam onmiddellijk ontslag toen de roddels naar buiten kwamen. Op het Montessori Lyceum in Zeist zat een leraar met zijn handen in de blouse van een meisje dat hij, na schooltijd, hielp met haar werkstuk.

En op de gereformeerde school in Zwolle? 'Ontucht,' zegt oud-rector Poortinga, uit zichzelf, al aan het begin van het gesprek, 'daar heb ik geen enkele ervaring mee. Ik weet amper wat het is.' Daarna zegt hij het nog drie keer: 'Op onze school kwam dat gelukkig niet voor.' Totdat hij zich, na een uur, ineens iets herinnert. 'Niks bijzonders hoor,' zegt hij, 'en we hebben het in de kiem gesmoord.' Het ging om een leraar van dertig jaar die een meisje van vijftien 'achternaliep'. De leerling was ook verliefd op die leraar. Nee, veel meer dan dat 'rare achternalopen' was er niet aan de hand, dat weet Poortinga zeker. De rector schakelde wel onmiddellijk het bestuur in. 'Want zelf kom je er nooit achter of de zaak toch niet groter is dan je denkt.' De man werd ontslagen, het meisje moest van haar ouders naar een andere school. Poortinga voerde lange gesprekken met de leraar, de dominee was er ook bij. De man zelf was ervan overtuigd dat hij niks verkeerd deed.

Ook op het Christelijk Gymnasium werden leerlingen en leraren verliefd op elkaar. Maar conrector Schouten hoorde dat pas achteraf. 'Ik heb daar geen oog voor.' Er waren wel 'incidenten' waar hij van wist. Het meisje dat 's avonds laat bij een leraar op de stoep stond met het verhaal - volgens de conrector 'aantoonbaar onjuist' - dat ze niet meer naar huis kon. 'Ze was duidelijk uit op een avontuur.'

En dat avontuur kreeg ze. Schouten heeft er een paar gezegd bij. *De gelegenheid maakt de dief, en de geest is getwilling, het vlees zwak.*

Hij zegt: 'Maar natuurlijk had die leraar zich moeten beheersen.'

En er was de docent die een leerling bestoekte met liefdesbrieven. Ze klaagde erover bij de schoolleiding. Wat die ook probeerde, de leraar screef door. Schouten: 'Hij had in haar een verwante ziel gevonden. Hij wist zeker dat hij de enige was die haar kon helpen, die wist hoe groot haar problemen waren. Hij schreef niet: ik wil met je naar bed. Hij wilde haar geest annexeren.'

Ja, lastig was dat wel. Hij hield pas op toen ze bleef zitten en geen les meer van hem kreeg. Op het Montessori Lyceum kregen een docent (42) en een leerling (16) uit de vierde klas een verhouding met elkaar. Op een ochtend vertelde de leraar het aan de rector.

Kalmijn: 'Diezelfde dag nog heb ik met dat meisje gepraat, én met hen allebei. Toen bleek dat dat kind al vanaf de brugklas bezig was om hem te krijgen.'

Tegen de leraar zei de rector: 'Ga nu maar meteen naar huis om het aan je vrouw te vertellen.'

Dat deed de man. Kalmijn, grijnzend: 'Ja, zoveel gezag heeft een rector.'

Tegen de leraar én het meisje zei hij: 'Jullie zijn verliefd, dat kan gebeuren, maar dit kan ik hier niet hebben. Eén van jullie moet weg.'

Het meisje ging naar een andere school. Later zijn ze getrouwd, ze kregen kinderen. Tien jaar duurde hun huwelijk.

Seks op school

Met verontwaardiging heb ik de visie van Paulo Kalmijn, oud-rector van het Montessori Lyceum in Zeist, gelezen (VN, 20-4-1996). Hij zegt dat een meisje van achter beestpakken en in haar nek zoenen niet mag. Dat doe je bij je lover. Fantastisch! Vervolgens zegt hij: 'Maar de leraar bedoelde er niets mee en dan is het geen ontucht.' Het is machtsmisbruik en seksuele intimidatie. Een kind van pakweg dertien, veertien jaar dat in de gang van haar school loopt en van achter door een volwassen man wordt beetgepakt en in haar nek wordt gezoend, omdat hij dat zo heerlijk vindt, dat is wel degelijk ontucht. Hij brengt schade aan en gebruikt haar om zijn eigen lustgevoelens te bevredigen. Walgelijk! Paulo Kalmijn zegt hierover: 'Hij bedoelde er niets mee.'

Voorts het relaas over de verhouding van een docent (42) en een leerling (16). Ook uit dit relaas blijkt geen enkel gevoel voor het kind. Paulo Kalmijn zegt: 'Het bleek, dat "dat kind" al vanaf de brugklas bezig was om hem te krijgen.'

In de brugklas zitten meisjes van twaalf jaar. Iedereen die met kinderen omgaat, weet dat kinderen van die leeftijd idolen hebben en zelfs verliefd kunnen zijn op hun idool. Meestal zijn dat docenten, coaches et cetera. Het zijn mensen die ze op een voetstuk plaatsen, bewonderen en vertrouwen. Als deze mensen daarop reageren met seks, dan richten zij grote schade aan. Van een docent mag je liefde voor kinderen verwachten. Een docent hoort te begrijpen, dat het antwoord op dit soort 'verliefdheden' geen seks is. De leraar die dit niet kan hanteren, hoort niet op een middelbare school thuis.

Heel Zeist sprak overigens schande over het gedrag van de leraar en niet over de verleidingskunst van 'dat kind'.

'Dat kind' heeft haar gymnasiumdiploma niet gehaald. Op een andere school werd ze weggepest. Paulo Kalmijn weigerde mee te werken om haar geplaatst te krijgen op een school voor volwassenenonderwijs. Zijn straatje was schoon en de zorg voor de ontwikkeling van zijn leerling had hij niet.

'Dat kind' woont nu in een sociale woning met twee kleine kinderen en probeert het hiaat in haar ontwikkeling in te halen.

Ieder weldenkend mens besef dat als je de kans hebt gemist om tussen je zestiende en zeventiendwintigste levensjaar je te ontwikkelen tot een zelfstandig mens met een plek in de maatschappij, dit je in je verdere leven blijft storen.

Paulo Kalmijn spreekt over de problemen van de leraren. Ik denk dat, zolang er rectoren als Paulo Kalmijn rondlopen, het de kinderen zijn die problemen hebben, omdat uit zijn relaas blijkt, dat hij zich geen moment in de gevoelens van de kinderen verdiept.

Zeist
N.M. LETTINGA-VROON

Bob van der Meer over seksueel geweld op school:

„Laat nu deksel maar van beerput gaan“

Vandaag vindt in Amersfoort de Europese Conferentie over pesten plaats. Een conferentie over terreur op school: psychische, fysieke en seksuele terreur. Expert Bob van der Meer vecht voor de veiligheid op scholen, op eigen, betrokken wijze.

door MARIANNE JANSSEN

TEL 30-3

UTRECHT — „Kinderen“, zegt psycholoog Bob van der Meer „zijn niet altijd even veilig. Overall, ook voor veel kinderen thuis, dreigt gevaar. Laat ze op school dan in ieder geval wel veilig zijn. Laten we de school in vredesnaam veilig maken.“

Bob van der Meer, werkzaam bij het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum te Utrecht, dreigt zo langzamerhand nationaal bezit te worden. Acht jaar geleden alweer schudde hij het onderwijs wakker met zijn publicatie 'De zondebok in de klas', een boek over de talloze kinderen die op school gepest worden, zich daar niet tegen kunnen verweren, en daar zo ernstig onder lijden dat geestelijke en lichamelijke klachten het gevolg zijn. Op de scholen zelf, zo constateerde de voormalig docent, werd er nauwelijks tegen opgetreden.

Zelfmoord

Er kwam een golf aan emoties los. Ouders kwamen met dramatische verhalen, sommigen vertelden zelfs dat hun kind zelfmoord had gepleegd omdat het er niet langer tegen kon altijd maar mikpunt van mishandeling te zijn. Want pesten, stelde Van der Meer bondig, is mishandeling, niet meer, niet minder.

Er verschenen handleidingen voor docenten, Van der Meer sprak (en spreekt) door heel het land voor volle zalen over de gevolgen, maar eveneens de preventie van geweld op scholen.

Over geweld in de volle breedte: tussen leerlingen on-

derling, van leerlingen tegenover leerkrachten, van leerkrachten tegenover leerlingen, leerkrachten onderling, van school naar ouders en omgekeerd.

„Geweld“, stelt Bob van der Meer „is een akelig breed terrein. Het gaat om fysiek geweld, psychisch geweld, seksueel geweld en machtsmisbruik. En wat al die momenteel opduikende gevallen van seksueel geweld betreft kan ik maar één ding zeggen 'Laat het deksel van de beerput maar open gaan. Nu hebben we de mogelijkheid er iets aan te doen. Maar laten we het alsjeblieft wel heel zorgvuldig aanpakken. Het moet niet zo zijn dat ouders de indruk krijgen dat iedere school en iedere leerkracht verdacht is. Dan zou je al die hardwerkende leerkrachten die hun leerlingen en het onderwijs met hart en ziel zijn toegedaan, een ontzettend groot onrecht aandoen.“

Na de publicaties van Van der Meer gaf het ministerie van Onderwijs, gealarmeerd, Ton Mooij van het Instituut van Toegepaste Sociale Wetenschappen opdracht tot het uitvoeren van een breder onderzoek. Naar aanleiding van de resultaten startte eind november vorig jaar de campagne 'De veilige school'.

Sinds die dag ook kan iedereen die vragen over onderwijs heeft: geweld op school, het verwijderen en schorsen van leerlingen, de taak van schoolbesturen en ouders, „alles over de dagelijkse gang van zaken in het onderwijs“ benadrukt Van der Meer een 06-nummer bellen: 06 - 8804. Daarnaast kunnen kinderen de Kindertelefoon bellen voor een luisterend oor en advies en oudere leerlingen kunnen via het 06-nummer worden doorgeschakeld naar het LAKS (Landelijk Aktie Comité Scholieren).

Maar een luisteraar alleen is niet altijd voldoende, dat blijkt uit de gevallen van seksueel misbruik die onlangs aan het licht getreden zijn.

Bob van der Meer: „Op veel scholen is inmiddels een vertrouwenspersoon aangesteld. Het is de bedoeling dat dit binnenkort verplicht gesteld wordt. Zo'n vertrouwenspersoon, en daar wil ik met nadruk op wijzen, moet meerde-

re functies hebben. Want anders is ieder kind dat daar binnen wandelt meteen gestigmatiseerd. De vertrouwenspersoon moet ieder jaar de nieuwe leerlingen langs en vertellen wat zijn/haar taak is, dat hij er onder meer is voor zaken die de leerling niet met de mentor kan of wil bepraten en dat hij gehouden is aan de geheimhoudingsplicht: en dus niet — waar veel kinderen bang voor zijn — gesprekken naar buiten brengt.“

En stel dat een leerling klaagt over een leraar die zich seksueel misdraagt? Dan moet zo'n docent daarop toch aangesproken worden?

„Nee“, zegt Van der Meer. „Want dan krijg je situaties als op die school in Amersfoort, waar men de zaak binnenshuis afhandelde en waar nu rector en schoolbestuur gemengeld worden. De zaak dient enkel en alleen door de vertrouwenspersoon (die op deze school overigens nog niet was aangesteld) behandeld te worden. Zo iemand heeft een training gehad. Hij praat met de leerling en vraagt naar bijzonderheden. Hij moet proberen de hele waarheid boven tafel te krijgen, want een valse aanklacht is afgrijselijk voor de aangeklaagde. Vervolgens legt hij de leerling uit wat de procedure zou kunnen zijn: een aanklacht indienen bijvoorbeeld bij een klachtencommissie.“

Klachtencommissies als deze zijn tot nu toe vaak 'op de bonnefooi' samengesteld. Er wordt iemand uit het bestuur gevraagd, een jurist die iemand toevallig kent, vrij willekeurig kortom. Dat is Van der Meer een doorn in het oog. „Er MOET“, zegt hij met grote nadruk „absoluut een onafhankelijke klachtencommissie komen, landelijk en met regionale uitlopers, waarin geen van de leden connecties heeft met welke school dan ook.“

„Het is toch te dol“, windt hij zich op. „Stel, ik breng m'n dekbed naar de wasserij en ik krijg hem verknocid terug.“

Dan heb ik een conflict met die wasserij. Niks aan de hand. Dat is in Nederland perfect georganiseerd. Er is de Consumentenbond, en er zijn voor ieder produkt geschillencommissies die alles weten van welk produkt ook. Daar leg ik mijn zaak voor en dan komt er een uitspraak van een onafhankelijke geschillencommissie. Maar... wordt er aan een kind geknocid, of word je als leraar van seksueel misbruik beticht en je hebt het niet gedaan, maken docenten op een school elkaar onderling af, wordt een leerkracht het lesgeven onmogelijk gemaakt door leerlingen, bestuur of ouders, dan heb je geen poot om op te staan! Dus die onafhankelijke commissie MOET er komen. En die zal er ook komen. Daar werk ik aan!“

Verkrachting

Wat aanranding en verkrachting betreft is Van der Meer duidelijk: „Dat zijn na het eerste gesprek geen zaken voor een vertrouwenspersoon meer, dat is werk voor de politie. Waar ik het over heb is het grijze middengebied. Wat lichamelijk contact betreft: 'steeds maar die arm om je heen', terwijl je dat als leerling niet wilt bijvoorbeeld. Overigens denk ik wel dat een vertrouwenspersoon de leerling moet vragen of hij zelf tegenover de docent heeft aangegeven dat hij dat niet wil. De leer-

ZIE PF MKT 96 r.24

Ontucht

Ik was van mening dat Maarten 't Hart mij niet meer zou kunnen verrassen. Dat God, kerk en christen voor hem obsessies zijn, is inmiddels wel bekend. Het is verbazingwekkend dat het NHD nog steeds plaats in de krant reserveert voor deze arme, zwaar getraumatiseerde man.

Mag ik even citeren uit de krant van zaterdag: 'zijn grote hand op je blote rug...' en 'dan betastte hij je mannelijkheid om te zien of je slurfe al stijf werd...' Dit is geen porno, nee, dit is de rubriek 'Van 't Hart' in het NHD. In mijn jeugd heb ik op school (gelukkig) nooit de kans gehad te beleven wat 't Hart zich nog steeds goed herinnert: 'ik vond het zelfs wel prettig, een uiting van bijzondere gene- genheid...'

't Harts 'outing' is voor mij net zo oninteressant als de kleur van zijn ogen of de vorm van zijn benen. Maar het ergste komt nog als 't Hart om een lintje vraagt voor de rector van de school, die jarenlang niets deed om de kinderen te beschermen tegen die 'buitengewoon aardige man, een voortreffelijk pedagoog van de bovenste plank'. Die rector heeft geen lintje maar straf verdiend. Maar stel nu dat ik — als direc-

ling moet ook assertief leren worden. Werkt dat niet, dan kan de klachtenprocedure in werking worden gesteld.“

En wat als een leraar, en daarvoor zijn velen bang, een valse aanklacht krijgt omdat een leerling een hekel aan hem heeft of zich bijvoorbeeld wil wreken voor een laag cijfer?

„Het is en blijft een tere kwestie“, vindt ook Bob van der Meer. „En daarom moeten er ook zeer hoge eisen gesteld worden aan de vertrouwenspersoon en de klachtencommissie.“

Hij haalt, uit zijn schoolverleden, een voorbeeld aan. Van een jonge docent lichamelijke opvoeding, vers van de opleiding, die op een meisjesschool kwam. En waar de dames onderling hadden afgesproken dat ze, de eerstvolgende keer dat ze 'bok' kregen' zich allemaal zouden laten vallen zodat de leraar ze moest opvangen. Dat gebeurde. De dames hadden dolle pret. Maar een van hen vertelde thuis dat de nieuwe gymleraar haar wel op erg vreemde plekken beet gehouden had waarop de ouders naar school togen. De leraar, op het matje geroepen, sprak met alle leerlingen afzonderlijk. En die vonden het een gemene streek, gaven ruitertijl toe dat het afgesproken werk was geweest. „Een voorbeeld dat ik nooit zal vergeten“, zegt Van der Meer. „Het had die man zijn kop kunnen kosten. Maar een professionele vertrouwenspersoon en een onafhankelijke klachtencommissie hadden de waarheid er uit gekregen als de leerlingen eerst hun mond gehouden hadden, daarvan ben ik overtuigd.“

Bob van der Meer zet hem voort, zijn kruistocht tegen geweld op school. En hij zal niet rusten voor iedere school zo veilig als mogelijk is. Omdat hij van kinderen houdt. En van scholen een haven wil maken waar leerlingen groot kunnen worden zonder dreiging om zich heen.

teur of afdelingshoofd — een meisje, een secretaresse, een 'afhankelijke employee', benader en even mijn hand 'trillend' over haar heup of borsten laat glijden. Dan zal iedereen het met mij eens zijn dat zoiets seksuele intimidatie is en schending van iemands lichamelijke integriteit. Als ik 't Hart goed heb begrepen dan zal hij mijn standpunt 'volslagen waanzin, hetze, niet goed snik' noemen. Dan vraag ik de lezers en de redactie: wie van ons is er nou eigenlijk niet goed snik? Laat die 't Hart zelf maar van zijn herinneringen genieten en bespaar ons die als lezers van de krant.

ERIK K. FREYMAN
Den Helde

Ontucht NAC 11/4

Pleidooi voor leraren: Ik word langzamerhand doodmoe van de eenzijdige berichten in kranten over leraren — in welke discipline dan ook — die zich zouden „ver-grijpen aan hun pupillen“.

Leraren zijn in mijn overtuiging vaak substituu-ouders. Daar waar kinderen bij hun ouder(s) geen of te weinig aandacht of liefde krijgen, zoeken zij dat natuurlijk bij hun leraar. Die (extra) taak van de leraar wordt door ons allen zwaar onderschat.

De leraar geeft (uiteraard) extra aandacht aan een kind dat daarom vraagt. Hij wordt daar nu — mede door de opruiende en ongefundeerde artikelen in kranten — voor gestraft.

Ouders en kinderen zijn door diezelfde media 'uitgenodigd' om hun verhalen aan ons te vertellen. Zij genieten van die massale aandacht. Maar zij vergeten de leraar die met de beste bedoelingen een kind wilde helpen. Eenzijdig belicht is het lot van de leraar bepaald. Mijn mening is dat de schuld van al deze ellende in principe bij de ouders zelf ligt.

B. FEITH,
Rotterdam

BEDOELT HIJ HET AARDIG OF BEDOELT HIJ HET SMERIG?

door ESTHER HAGEMAN

De golf van publiciteit over seksueel misbruik-affaires op scholen (Rijssen, Amersfoort, Lelystad, Zeist, Apeldoorn, Zwijndrecht, Geleen, Den Haag, Veghel, 's-Gravezande, Epe, Ermelo), roept vragen op. Waar ligt op school de grens tussen 'seksueel misbruik' en 'leuk', 'gezellig' of 'spannend'? Wat mag wel en wat mag niet meer? Moeten op een school dezelfde regels gelden als in de spreekkamer van een therapeut, die z'n eigen gevoelens volledig moet beheersen? Op zoek naar de grens legt *Trouw* negen casussen voor aan Janneke van Oers, Willem Dragt en Rob Tielman. Janneke van Oers (16), zit in 5 VWO en is voorzitter van het Landelijk Aktie Comité Scholieren (LAKS). Willem Dragt (47) is conrector van Panta Rijn, een scholengemeenschap in Wageningen, Rhenen en Kesteren. Dragt is docent aardrijkskunde. Rob Tielman (49) was ooit bestuurslid van het COC, promoveerde op het boek 'Homoseksualiteit in Nederland', leidde in Utrecht de vakgroep Homostudies en is voorzitter van de openbare-onderwijskoepel CBOO, het contactcentrum bevordering openbaar onderwijs.

Trouw ZATERDAG & ZONDAG 6-7 APRIL 1996

De docent geschiedenis is ook rector. Hij geeft maar een paar lessen per week. Daardoor hebben die lessen niets frikkerigs. Integendeel: hij heeft een losse, vrolijke stijl van lesgeven die de leerlingen leuk vinden. Hij besteedt veel aandacht aan schilderkunst. Vooral aan schilderijen met weelderige vrouwen erop. Die gebruikt hij ook als aanleiding om seksuele voorlichting te geven. Op school circuleert het grapje dat je in zijn lessen het hele jaar door seksueel wordt voorgelicht.

Janneke van Oers: „Kan wel, vind ik. Ja, ik ben er niet bij geweest, maar ik zou het niet erg vinden. Iemand anders misschien wel, dat ligt er maar aan hoe die man nou precies praat. Hij moet er wel mee uitkijken.”

Willem Dragt: „Wat een onwijze man. Je bent rector, je bent een voorbeeld, je bent kwetsbaar. Die man heeft het kennelijk zelf nodig, hij kickt er zelf op. Maar hij vraagt zich niet af of z'n leerlingen het ook nodig hebben.”

Rob Tielman: „Geen enkel probleem. Je kunt je wel overal aan ergeren. Op een openbare school wordt heel open over seks gepraat. Is het een autoritaire, paternalistische, bijzondere school dan is het misschien wat anders, maar daar spreek ik nu niet over.”

De leraar Nederlands, een middelbare vrijgezel, houdt erg van de klassieken. 's Zomers gaat hij op reis naar Italië of Griekenland. Hij neemt leerlingen mee. Niet een jaarklas, maar een groepje belangstellenden. In de praktijk zijn dat nooit meisjes, maar de meer cultureel aangelegde jongens uit de hoogste klassen. Sommigen van hen zijn homoseksueel. De docent raakt niemand ooit met een vinger aan. Boven het reisgroepje hangt een waas van exclusiviteit: het is een eer om mee te mogen.

Janneke van Oers: „Ik vind 't een beetje raar. Ik weet niet of die man selecteert op seksuele aantrekkelijkheid of echt op culturele belangstelling, maar ik vind het sowieso raar dat hij een klein groepje uitverkorenen meeneemt. Hou ik niet van.”

Willem Dragt: „Die leerlingen hebben ongetwijfeld heel veel aan die man. Ik vind hem dapper en ik vind hem kies. Het gaat om de cultuur, om de vriendschap, in welke vorm

ook. Hij loopt het risico dat er op school wordt gezegd: *zouen ze het met elkaar doen?* Knap, om het dan toch vol te houden. Met de exclusiviteit van dat clubje heb ik geen probleem; als je er maar wat aan hebt. Hoewel het vragen om vragen is. Maar daarin zit juist het dapper.”

Rob Tielman: „Geen enkel probleem. 't Is vrijwillig. Die jongens zijn assertief genoeg. Hij doet niet aan ongewenste intimiteiten.”

Thomas (17) kan slecht overweg met zijn volgens hem strenge vader. Zelf weet Thomas al een tijdje dat hij homoseksueel is, maar zijn ouders heeft hij dat niet verteld. De ruzies met vader gaan over harde muziek, over laat thuis komen, over vrienden mee naar huis nemen, over roken, over een artistieke levenswandel. Het conflict leidt tot een explosie, waarbij de vader Thomas het huis uit gooit. Op school kan Thomas het goed vinden met een docent tekenen, die recent gescheiden is. Hij biedt Thomas een kamer in zijn huis aan.

Janneke van Oers: „Vreselijk moeilijk. Je kunt zeggen: als leraar moet je puur en alleen lesgeven. Maar anderzijds: Thomas kan nergens heen, hè.” Na een stilte: „Afstand bewaren.”

Willem Dragt: „Die leraar tekenen is begrijpelijk, want hij heeft contact nodig. Maar het is niet verstandig. Hij kan in een belangenconflict komen. Als je eigen leven niet stabiel is, moet je zo iets niet doen, nee.”

Rob Tielman: „Een docent tekenen, hm. Kijk, er is een pleeggezinnencentrale. Daar kan 't beter langs lopen. Want nu wordt er een dubbele afhankelijkheid geschapen. Dus als ik de rector zou zijn, zou ik het ontraden. Dat type vader kwam overigens vroeger vaker voor dan nu. Mijn vriend en ik zijn twintig jaar pleegouder geweest voor homoseksuele jongens die van huis waren weggegaan. Het komt steeds minder voor, omdat de acceptatie van homoseksualiteit is gegroeid.”

Elk jaar wordt op school een zelfgeschreven musical opgevoerd. Eén docent (45) is de motor. Hij dirigeert, hij studeert de rollen met de leerlingen in. De school vermeldt de musical trots als een cultureel hoogtepunt in alle brochures. Andere scholen verbleken erbij. Wat niet in de brochures staat, is dat de docent elk jaar ook een affaire heeft met het meisje dat

de vrouwelijke hoofdrol speelt – elk jaar dus met een ander meisje. De school doet daar niet moeilijk over. De echtgenote van de docent evenmin. De meisjes ook niet. Onder de andere meisjes op school staat 'iets hebben met de dirigent' eigenlijk wel bekend als een statussymbool.

Janneke van Oers: „Dat niemand er moeilijk over doet, is natuurlijk helemaal geen argument. Scholen doen wel vaker veel te weinig moeilijk. En wat die vrouw vindt, moet zij weten. Je hebt als leraar een positie die macht uitstraalt. Die macht wordt hier toch gebruikt. Misbruikt.”

Willem Dragt: „Dat is een moeilijke, want iedereen is er kennelijk heel ontspannen over. Ethisch vind ik het onverantwoord, want die man ruilt de ene in voor de andere. Maar dat zeg ik meer omdat ik een gereformeerde jongen ben. Maar anderzijds lijdt niemand er schade van. Kijk, in een artistiek milieu zal het voor die meiden wel een topervaring zijn en zal het wel veel punten opleveren. En hij heeft het gevoel blijkbaar ook erg nodig. Maar als het een aantal jaren duurt kun je, net als die judocoach, klachten krijgen. Dan moet die dirigent reageren – niet de schoolleiding. Want het is buiten schooltijd.”

Rob Tielman: „Het is een docent, dus geen extern ingehuurde dirigent en dus is het ongewenst. Anders was er niks aan de hand. Ik zou er, anders dan die school doet, wel degelijk een punt van maken en met die docent gaan praten. Die meisjes zijn niet vrij om nee te zeggen, namelijk. In het openbaar onderwijs zijn we erg voor seksuele zelfbeschikking.”

De docent natuurkunde is homoseksueel. Hij woont al jaren samen met zijn partner. In de les heeft hij de gewoonte door het lokaal te wandelen, waarbij hij vragen stelt. Bij sommige jongens belooft hij een goed antwoord met een aai over hun bol. Het komt voor dat die daarmee door de andere leerlingen worden gepest. Flicker!, roepen die dan.

Janneke van Oers: „Als jij als docent veroorzaakt dat iemand anders wordt gepest, dan moet je daar mee ophouden. En je seksuele gevoelens houd je maar buiten de school.”

Willem Dragt: „Deze man moet weten dat hij leerlingen niet moet aanraken en dat hij ook

geen aanstoot moet geven; dingen doet waar een ander over kan vallen. Je hebt andermans reacties simpelweg niet in de hand. Maar het is wel jammer dat het zo moet. Dat je geen klopje kunt geven, of een aai. Al is een aai al wat erogener. We krijgen nog eens een gróót gebrek aan warmte in het onderwijs.”

Rob Tielman: „Het probleem is dat de ene leerling de andere uitscheldt voor flicker. Het probleem is niet die aai over de bol. Het is heel verkeerd om van aanraking een taboe te maken. Daar wordt de wereld erg steriel van. Als een leerling het niet wil, kan-ie dat aan de docent kenbaar maken. Overigens zijn homoseksuele docenten er veel terughoudender mee jongens aan te raken dan heteroseksuele docenten met meisjes.”

De leraar oude talen (49) staat op school bekend als een bijzonder mens. Hij woont alleen, met veel boeken en een poes. Als hij Elsbeth (17) in de klas krijgt, wordt hij tot over zijn oren verliefd. Die verliefdheid pakt hij serieus aan: hij stuurt rozen, schrijft brieven, geeft haar sieraden. Elsbeth is gevlind door zijn attenties en ook wel verliefd. In de klas is de liaison bekend, maar onderling spreekt de klas met de leraar af dat het niet verder bekend moet worden. Elsbeth vertelt het ook niet aan haar ouders. Die menen dat de stroom post afkomstig is van een klasgenoot over wie Elsbeth het wel eens heeft.

Janneke van Oers: „Elsbeth staat onder een oneerlijke druk en die klas ook. Vindt hij me ook nog aardig als het wel bekend wordt? Het feit dat die man afsprekt dat het niet bekend moet worden, geeft al aan dat hij weet dat hij niet goed bezig is, met dat meisje.”

Willem Dragt: „Laten Elsbeth en die man maar wachten tot zij van school is, laten ze dan kijken of de liefde er nog is en laten ze dan hun gang gaan. Maar niet nu. Want weet je wat het is: het is heel makkelijk om op een school verliefd te worden. Het is zó prikkelend. Maar laat het maar bij een tintelend gevoel blijven en doe er verder niets mee.”

Rob Tielman: „Het probleem is niet dat ze verliefd zijn, want dat kan gebeuren. Het probleem is dat die docent die klas om geheimhouding vraagt. Dat is natuurlijk volstrekt onacceptabel. Als me dat als rector ter ore kwam, zou ik dáár onmiddellijk actie op ondernemen. Dat dat meisje het haar ouders niet vertelt, moet ze zelf weten. Je ziet wel vaker dat het probleem ten onrechte in de seksualiteit wordt gesitueerd. Terwijl het eigenlijk ergens anders zit.”

De docent Nederlands is er voor zichzelf uit: hij is weliswaar getrouwd, maar hij is homoseksueel. Het komt tot een scheiding. De docent heeft geen vaste vriend. Op school zitten in havo 5 twee jongens die zichzelf onderhand volwassen genoeg vinden om op kamers te wonen. Ze hebben beiden een vriendinnetje in een lagere klas. De docent biedt de twee jongens zijn zolder te huur aan.

Janneke van Oers: „Het hangt er wel van af hoe oud die jongens zijn. In havo 5 zitten er van 16, maar ook van 20. Ik vind wel dat je moet uitkijken om die man seksuele bijbedoelingen toe te schrijven, hoor. Hij kan het heel aardig bedoelen, maar hij kan het ook heel smerig bedoelen. Ik zou het, om mezelf in bescherming te nemen, niet doen.”

Willem Dragt: „Als die jongens de toestemming van hun ouders hebben en het is gescheiden woonruimte, prima. Daar heb ik in de relationele sfeer geen problemen mee. Eigen sleutel, eigen bel, eigen keuken, eigen sanitair: dat vind ik wel nodig, want anders is de afstand toch te klein. Je moet op school geen praatjes krijgen dat die leraar een blote man aan de wand van zijn wc heeft hangen, ofzo.”

Rob Tielman: „Eeeeeh, dat wordt praten met die docent. Net als met die leraar tekenen en die homoseksuele jongen. 't Is wel geen ramp,

maar het is niet verstandig. Je moet geen verraading hebben tussen de rol van verhuurder en van docent. Als die man persisteert – ja kijk het is niet verboden. Maar hij zit in een labiele situatie: hij zit midden in een hele ontwikkeling, is net gescheiden, hij is alleen, hij heeft gezelschap nodig. Ook een heteroseksuele docent zou ik het ontraden."

In de kelder van de school is een soos. Op vrijdag na half vier is die open voor leraren en leerlingen vanaf klas vier. De soos heeft een drankregel die een café niet heeft: je mag er maximaal vier biertjes drinken. Maar, zoals ook in een café geldt: je bent er niet in je 'gewone' rol. De jongere docenten en de oudere leerlingen zijn in de soos min of meer op de versierder. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de uitdrukking die een clubje jonge leraren heeft voor 'naar de soos gaan'. Dat noemen ze: 'een hert schieten'.

Janneke van Oers: „Héél fout. Als er herten geschoten moeten worden, dan moet dat tussen de leerlingen onderling gebeuren. Als leraren iemand willen versieren, gaan ze maar naar de kroeg op de hoek. Nee, die soos hoeft niet dicht. Zij moet alleen niet verpest worden door een paar docenten die denken dat alles maar kan."

Willem Dragt: „Hm. Die soos dicht te doen, dat zou verstandig zijn. Of dat zij alleen nog in de tussentijd open is, zo iets. Zoals het nu is, kan het in elk geval niet blijven. Het lijkt me een kwestie dat de sociëteitscommissie haar verantwoordelijkheden beter neemt. Die laat de boel kennelijk maar lopen."

Rob Tielman: „Volkomen verkeerde instelling. Zo kun je niet over meisjes praten. Ook niet over jongens, trouwens. De taak van een café en van een school worden hier vermengd. D'r hangt een versiersfeer. Dus of die sfeer moet veranderen, of die soos moet dicht."

Margot (24) geeft Engels en heeft het eigenlijk zeer te pakken van een jongen in VWO 6, Wim (18). Op een middag vraagt ze Wim mee naar de bioscoop. Hij vindt het wel spannend om met een leraar naar de film te gaan en stemt in. Tijdens de voorstelling voelt hij de hand van Margot op zijn knie.

Janneke van Oers: „Kijk, als een andere leerling je meevraagt naar de bioscoop, dan kun je nee zeggen. Als een leraar dat vraagt, dan denk ik niet dat je even vrij 'nee' kunt zeggen. Maar ik vind het niet verstandig van Wim om mee te gaan. Iemand van 40 mag van mij best iets hebben met iemand van 17, daar gaat het niet om. Maar buiten school om. Dan zorgt ze maar dat ze Wim later nog eens tegenkomt. Maak het de kat maar wijs, dat verliefd worden buiten je wil om gaat."

Willem Dragt: „Wat leuk voor Wim. Hij zit in VWO 6, dus hij is bijna van school af. Spannend. En ook leuk voor Margot. Ik ga ervan uit dat ze weten waar ze mee bezig zijn. Margot heeft geen machtspositie, hè, ze is pas 24. Dit is gewoon de ontluikende liefde van twee jonge mensen. Die leraar oude talen uit het andere voorbeeld, dat is toch iets anders. Die was 49. Dat is oud. Die man heeft een machtspositie. Margot en Wim zijn veel meer elkaars gelijken. Dat is het cruciale verschil."

Rob Tielman: „Kan dus niet, dat is duidelijk. Niet in de context van afhankelijkheid waarin die jongen zit. Dus ik zou met Margot gaan praten. Niet dat ik er een drama van zou maken, hoor. Ik zou een beetje de verstandige vader uithangen."

Janneke van Oers liet zich tijdens het gesprek ontvallen dat ze de situaties die zij voorgelegd kreeg, „niet zo erg waarschijnlijk" vond. „Heel herkenbaar", vond conrector Willem Dragt juist. De gekozen situaties zijn werkelijk gebeurd. De oudste situatie speelt zich af in de jaren vijftig. De jongste is nog gaande.

WAT EEN DOCENT WEL EN NIET MAG

Wat echt he-le-maal niet mag, staat in de artikelen 245 en 249 van het Wetboek van Strafrecht. Volgens 245 is het verboden 'buiten de echt' gemeenschap te hebben met een meisje tussen 12 en 16 jaar. Volgens 249 is het verboden ontucht te plegen met een minderjarige die bij je in opleiding is. Maar wat is 'ontucht' precies? 'Handelingen van seksuele aard die in strijd zijn met de sociaal-ethische norm', zegt de toelichting.

Over wetsovertredingen gaan de politie en het openbaar ministerie. De onderwijsinspectie gaat meer over het schemergebied dat aan 'ontucht' of 'gemeenschap' voorafgaat: het gebied van de 'seksuele intimidatie'. De crux daarvan is niet dat er 'handelingen' plaatsvinden, maar dat de een iets wil dat de ander niet wil.

Maar stel nu dat een docent(e) en een leerling(e) geheel vrijwillig een relatie onderhouden en dat ouders daar moeite mee hebben en bij de Inspectie klagen? „Dat komt voor ja", zegt een woordvoester. „Meestal komt de oplossing dan met de meerderjarigheid van de leerling." Maar stel nu dat die nog wel even op zich laat wachten? „Dan volgen we de wet en is ook die relatie verboden en strafbaar. Niet dat wij meer kunnen doen dan dat zeggen. Want we hebben geen sancties. We kunnen alleen proberen de gemoederen tot rust te laten komen. Zodat het onderwijs weer kan doorgaan."

Sinds 1 december kun je als leerling, leerkracht of ouder de onderwijstelefoon bellen (06-8804). De afgelopen weken is er regelmatig gebeld over ontuchtzaken.

BLIKOPENER APR '96

Telefoon-coördinator Ina Kallenbach: 'Wij kunnen luisteren en adviezen geven. De onderwijstelefoon moet meehelpen om van elke school een veilige school te maken. Er wordt dus ook gebeld over pesten en pikken. Maar die ontucht is nu actueel. Als er een kwestie in de openbaarheid komt, blijken andere slachtoffers het door de herkenning ook weer moeilijk te krijgen.'

Ina Kallenbach werkt ook als voorlichter bij het Project Preventie Sexuele Intimidatie in het onderwijs (PPSI). Kallenbach: 'Je voorkomt seksuele intimidatie het beste door te zorgen dat er op een school open over het onderwerp gepraat kan worden. Wat is seksuele intimidatie? Waartegen moet je je als leerling verweren? Als je het onprettig vindt dat een leraar zijn arm om je heen slaat, hoe kun je daar dan wat van zeggen zonder hem te kwetsen? Wat doe je als klasgenoten homoklojo in je agenda kladden?' De vertrouwenspersoon seksuele intimidatie kan een belangrijke rol spelen. Maar op hoeveel scholen is inmiddels zo iemand? Daar wordt op dit moment onderzoek naar gedaan. En iedere school moet ook een klachtencommissie hebben. De klacht die bij de vertrouwenspersoon binnenkomt, moet door deze commissie onderzocht worden. De com-

Wat doe jij?

Leef je in in de volgende situatie: je favoriete leraar vraagt je op het schoolfeest ten dans. Het is donker en jullie hangen tegen elkaar aan. Je vindt het opwindend, maar als je thuis bent, begin je te twifelen. Wat is er nu toch gebeurd! De volgende dag is het gewoon weer school. Je ziet hem in de gang. Hij ziet jou ook en loopt op je af. Wat zeg je tegen hem?

WAAR LOOPT DE STREEP?

Tussen een leerling en een leraar kan van alles gebeuren. Maak zelf een volgorde van 'onschuldig' tot 'kan niet'. Trek zelf de streep.

- glimlach
- schouderklopje
- schuifelen op het schoolfeest
- troostende arm
- samen pornofilms kijken
- over je heen hangen tijdens een proefwerk
- knipoogje
- tongzoenen
- uitkleden met de ogen
- aai over je bol
- bij hem thuis uitgenodigd worden
- hand in hand
- voorstellen om samen naar bed te gaan
- dubbelzinnig praten
- kusje als je jarig bent
- onder vier ogen praten over sex

'Een godsdienstleraar in Rijssen, een judotrainer en sportschoolhouder in Tilburg, een aardrijkskundeleraar in Amersfoort. Van zoveel berichten over seksueel misbruik binnen twee weken schrikken leerlingen. Ook als ze niet op die scholen zitten.' Dat zegt psychologe Annet van den Akker. Ze werkt bij de afdeling jeugdgezondheidszorg van de GG & GD in Utrecht. Haar specialisatie is seksueel geweld op school.

BLIKOPENER APR '96

Van den Akker: 'Op een school ligt de verhouding tussen leerling en leraar zeer duidelijk: de een weet het allemaal, de ander moet het nog leren. Juist in die situatie is het voor leerlingen een schokkende ervaring als degene die het goede voorbeeld moet geven, zelf gigantisch in de fout gaat. Op scholen waar ontucht bekend wordt, is in het begin altijd ongelof. Dat is ook de belangrijkste reden waarom een leerling die het overkomt, zolang niks zegt. De kwesties die nu in de publiciteit zijn, hebben zich allemaal jaren geleden afgespeeld. En toch is het heel goed dat het alsnog bekend wordt. Ik maak het wel vaker mee dat een schoolleiding de bescherming van de leerling als reden noemt, om er met zo weinig mogelijk mensen over te praten. Maar zwijgen over deze zaken heeft een slachtoffer nog nooit be-

schermd. Integendeel.

De publiciteit speelt ook voor eventuele andere slachtoffers een positieve rol: stel dat ze zich herkennen in de verhalen. Dan weten ze nu tenminste dat er met hen iets gebeurt, of is gebeurd, dat door de meeste mensen absoluut wordt afgekeurd. Dat is erkenning. Ik verwacht dat docenten in de toekomst misschien wat langer nadenken over relaties met leerlingen en hoever je daarin mag gaan. Ik hoop vooral dat al de publiciteit ervoor zorgt dat scholen extra aandacht gaan geven aan het onderwerp. Dat er eens serieus werk wordt gemaakt van het aanstellen van een contact- of vertrouwenspersoon seksuele intimidatie. Iedere school is per 1 januari 1995 verplicht om zo iemand te hebben. Daarnaast moeten leerlingen voorlichting krijgen wanneer en waarmee ze bij zo iemand terecht kunnen. Wij adviseren scholen bovendien om een vertrouwenspersoon voor de docenten aan te stellen. Die kunnen ook vreselijk last hebben van een leerling die verliefd op ze is.'

(Meer over dit onderwerp op de volgende bladzijde)



missie brengt vervolgens advies uit naar het schoolbestuur, bijvoorbeeld om een docent te ontslaan.

Het is heel belangrijk dat leerlingen weten wie op hun school de vertrouwenspersoon is, wat die doet, hoe een klachtencommissie werkt etc. Dat geeft ze een veilig gevoel. Je hoort vaak dat scholen juist zo weinig mogelijk praten over het onderwerp. Ze zijn bang dat het hun imago schaadt. Dat is echt onzin. Je kunt ouders heel goed overtuigen dat je zoveel aandacht aan het onderwerp geeft, omdat je de leerlingen veiligheid wilt bieden. Als leerlingen die op een school zitten waar het nog niet goed geregeld is, ons bellen, verwijzen wij ze naar een vertrouwenspersoon. Bij die inspecteurs (ze zijn er sinds 1987) worden gemiddeld honderd seksuele misdrijven per jaar gemeld. Zo'n inspecteur onderzoekt een zaak en neemt eventueel maatregelen. De inspecteur, maar ook de onderwijstelefoon, kan een slachtoffer tegelijkertijd verwijzen naar een Riagg voor persoonlijke hulp. Een school waar ontucht is opgemerkt, kan via deze instanties deskundige hulp krijgen om de rust op de school te herstellen. In overleg kunnen dan maatregelen getroffen worden die in de toekomst moeten voorkomen dat zo iets ooit weer gebeurt.'

VRAGEN

1. Wordt er bij jullie op school wel eens gepraat over seksuele bedreiging?
2. Wanneer kun je een contact een bedreiging noemen of intimidatie?
3. Als er zo iets vervelends met je zou gebeuren, met wie zou je daar dan over praten?
4. Als je een leraar heel leuk vindt, wat doe je dan om bij hem in de aandacht te komen?
5. Hoe zou je kunnen voorkomen dat er iets vervelends gebeurt?
6. Als een leraar jou heel leuk vindt, waar merk je dat dan aan?
7. Wanneer vind je dat die leraar te ver gaat? Bedenk een situatie en geef aan wanneer voor jou de grens van iets prettig vinden en iets niet meer prettig vinden is bereikt.

06-8804

DE ONDERWIJSTELEFOON HELPT

Veilige school

Onlangs werden we opgeschrikt door berichtgeving rond seksueel misbruik in het onderwijs. Elke keer gaat er een schok door de samenleving heen. Dit mag niet gebeuren! Niet in het onderwijs, de gezondheidszorg, de sportwereld en het gezin.

Het gaat hier om een groot samenlevingsvraagstuk. Opvoeders en verzorgers moeten zich ervan bewust zijn dat zij de toekomst en het persoonlijk geluk van de aan hen toevertrouwde kinderen in handen hebben. Dat is een grote verantwoordelijkheid. Vaardigheden, om bijvoorbeeld

goed om te gaan met soms verwarrende gevoelens die volwassenen kunnen hebben ten opzichte van jongeren, zijn hierbij nodig. Leraren behoren altijd opvoeder te blijven ten opzichte van de leerlingen die aan hun zorgen zijn toevertrouwd. In de lerarenopleidingen wordt hieraan aandacht

Column Netelenbos

besteed. Scholen moeten 'veilig' zijn. Of het nu gaat over seksueel geweld of andere vormen van geweld, scholen moeten een beleid voeren dat leidt tot een veilig en open klimaat. In zo'n school worden leerlingen serieus genomen, wordt eerder gesproken over problemen, zodat kan worden opgetreden tegen onveiligheid. Daarom de campagne De veilige school, daarom ook vertrouwenspersonen in de school en een wettelijke klachtenregeling. Scholen zullen een zogenoemde 'calamiteitenwaaijer' ontvangen. Dat zijn tips over wat te doen, bij acute problemen. Niet om de waaijer pas op te pakken wanneer zich een probleem voordoet, zoals een scholier mij deze week wat schimpescheutend voorhield. Maar natuurlijk om voorbereid te zijn op eventualiteiten. Wanneer sprake is van problemen rond seksueel misbruik, schakel dan professionele hulpverleners in zoals de vertrouwensinspecteurs en bij het vermoeden van een misdrijf de politie. Ambtenaren dienen het vermoeden van een misdrijf altijd bij de politie te melden. Dat geldt dus voor werknemers in het openbaar onderwijs en ook voor de vertrouwensinspecteurs. Of deze verplichting geldt voor werknemers in het bijzonder onderwijs is onduidelijk. Maar voor hen geldt zeker een morele plicht en als het aan mij ligt straks ook een wettelijke plicht. Ik hoop dat we geen artikel 23-debatten hoeven te voeren over de melding van een vermoeden van een misdrijf aan de politie.

Tot slot wil ik erop wijzen dat wij moeten oppassen voor een sfeer dat dit het topje van de ijsberg is. De Inspectie heeft hiervoor geen enkele aanwijzing. Ouders moeten in het volste vertrouwen hun kinderen naar school kunnen sturen. In de meeste gevallen wordt dat vertrouwen gelukkig niet beschaamd. Het gezamenlijk werken aan een veilige school is een gemeenschappelijke opdracht. Voor de centrale overheid, voor elk bevoegd gezag en voor de mensen die dagelijks de scholen bevoelen, volwassenen en jongeren. Samen! •

Uitleg

NUMMER 8 • 15 • 20 maart 1996

Pedofiel? Geld. 10/4

Het lijkt wel of er de laatste tijd een ware heksenjacht wordt gehouden op onzedelijke leerkrachten, jeugdleiders enzovoorts. Helaas worden hierbij ook onschuldigen meegesleurd. Enthousiaste mensen met een warm hart voor kinderen en zonder akelige bijbedoelingen. Je moet nu echter erg uitkijken, want voor dat je het weet, word je onterecht uitgemaakt voor bijvoorbeeld pedofiel.

Dus denk je wel drie keer na voordat je een kind bemoedigend over z'n bol aait. Hoop je dat ouders hun kleuters een broek met elastiek aantrekken waarbij je niet hoeft te helpen als ze naar de wc moeten, want broeksknoppen en gulpen openmaken is nu extra risicovol. Durf je niet teveel aandacht aan die zwakkere leerling te besteden, want wie weet hoe dit weer wordt uitgelegd. Enzovoort, enzovoort.

De huidige sfeer van wantrouwen; mede door de sensatiezucht van de media (dagelijkse berichten in de krant met spectaculaire koppen) maakt dat een beroep of hobby met kinderen op het moment gevaarlijk is.

Stel dat jij de volgende bent die hiervan wordt beschuldigd. Je leven wordt een hel. Publiekelijk aan de schandpaal genageld. En mensen geloven wat in de krant staat al snel. Een mug is dan zo een olifant! Gezonde waakzaamheid is terecht, maar men moet er ook voor waken niet overal spoken te zien die er niet zijn.

Y. Janssen Groesbeek-Cemers,
leerkracht basisonderwijs Molenhoek

Waarom, zo vraag ik mij regelmatig af, word ik toch steeds zo ongelooflijk nijdig als mij boodschappen bereiken vanuit het landelijk onderwijsbastiljon?

Het is gestoeld op feiten, steeds maar weer op feiten. En de gebeurtenissen van de afgelopen weken hebben mijn kwaadheid verder aangewakkerd. De gebeurtenissen die, soms al jaren geleden, plaatsvonden op scholen voor voortgezet onderwijs, en die kortgeleden naar buiten

werden gebracht. De gevallen van ontucht, van seksueel misbruik, door docenten met hun leerlingen gepleegd.

„Heel erg”, vond mevrouw Netelenbos dat, de staatssecretaris die is belast met het beleid rond basis- en voortgezet onderwijs. „Erg voor de betrokken docent, het onderwijs en de leerlingen. Het mag niet zo zijn dat ouders zich moeten afvragen of zij hun kinderen nog wel veilig naar school kunnen sturen.” Waarop de bewindsvrouw aankondigde met Justitie te gaan overleggen hoe scholen in een dergelijke situatie de zaak moesten aanpakken. De scholen krijgen, als aanloop, een puntenlijst, waarop zij zelf de problemen in kaart kunnen brengen. En in de loop van de donderdag kondigde zij aan al met wetgeving te dienaangaand bezig te zijn.

Erg voor de docent, het onderwijs en de leerlingen! Erg voor wie?

Denkt u nu echt, mevrouw Netelenbos, dat er één ouder is die het erg vindt voor de betrokken docent en de school? Dat er één ouder is die, als zijn zoon of dochter door een beroepsopvoeder is besmeurd, ook maar een ogenblik mededogen zal hebben met de dader en de school?

Ontucht op school is niet 'heel erg' voor een kind, het is afgrijselijk. Het is een ervaring die een kind een leven lang meedraagt. Die hem of haar als een nachtmerrie zal achtervolgen. Die een kind behept met wantrouwen in zijn contacten met mensen op het verdere levenspad. Nooit zal zo'n kind meer argeloos vertrouwen, want ooit is hij daar vreselijk voor gestraft.

En, mevrouw Netelenbos, nu ik mij toch direct richt tot u, als behoeder van de schoolgaande jeugd, mag ik u dan vragen waarom die wet er niet al lang is?

Jaren geleden, in 1987, benoemde minister van Onderwijs drs. W. Deetman, zes vertrouwensinspecteurs. Aanleiding daartoe was een alarm van de Stichting Handen Thuis, waaruit bleek dat jaarlijks ruim honderd schoolkinderen te maken hadden met seksuele intimidatie en/of handelingen. De inspecteurs kregen tot taak via speciale vertrouwenspersonen, die iedere school zou moeten aanstellen, deze zaken op te sporen, preventief beleid op te stellen en op welke wijze ook een eind te maken aan de ontoelaatbare praktijken.

De seksuele handelingen kwamen niet alleen van docenten, ook de leerlingen onderling maakten zich eraan schuldig. De inspecteurs pleitten er dan ook voor kinderen mentaal weerbaar te maken, opdat zij leerden 'nee' zeggen als iemand hen te na kwam.

Onderling zijn leerlingen inderdaad weerbaarder geworden. Seksualiteit is nauwelijks meer een taboe. Wie kinderen over seks hoort praten, heeft niet de indruk dat hun wat dat betreft nog veel geleerd moet worden. Maar praten is iets anders dan doen. De angst voor preuts versleten te worden, zit er diep in en is vaak de

aanleiding tot het eerste seksueel contact voor leerlingen die daar nog nauwelijks aan toe zijn. Dreigt er geweld te worden gebruikt, dan blijken veel leerlingen wel lichamelijk weerbaar te zijn: veel docenten lichamelijke opvoeding hebben de cursus zelf

verdediging al in hun lesrooster ingebouwd.

Seksuele intimidatie door docenten ligt op een ander vlak. Een docent zit in een machtspositie door zijn leeftijd en zijn functie. Tegen zo iemand redden de meeste leerlingen het niet met hun verworven weerbaarheid. En dat maakt de docent die zijn leerlingen besmeurt, tot een misdadiger. Tot de pleger van een misdrijf dat, als het in een donkere wijk zou gebeuren, een politiemacht op de been zou brengen om de dader op te sporen.

De cijfers van de vertrouwensinspecteurs liegen niet. Jaarlijks krijgen zij nog steeds ongeveer honderd meldingen van leerlingen die seksueel geïntimideerd worden of betrokken bij seksuele handelingen op school.

Waarom, mevrouw de staatssecretaris, is die wet er dan nog niet? De wet die dergelijke docenten onmiddellijk voor de rechter brengt? Erg voor de docent? Voor het onderwijs? Dat zal me worst wezen.

Ik eis als ouder van schoolgaande kinderen, mede namens andere ouders, met grote spoed een wet die misdadige docenten voor de rechter sleept. En ik hoop van harte dat die rechter ook kinderen heeft.

MARIANNE JANSSEN

Netelenbos vergeet slachtoffers op school

hem niet gebruiken? Het gaat hier om vrijgemaakt gereformeerden. Inderdaad: vrijgemaakt! Ik dacht altijd dat die gereformeerden van die Christelijke binnenbroekse ridders waren, die op zondag van God niet naar buiten mochten en daarom in plaatsen als Epe uit verveling met de hele familie bloot op elkaar gingen liggen, maar ik heb me nu laten uitleggen dat dat de niet-vrijgemaakten zijn. Nu op één school de beerput over de dam is, volgen er uiteraard meer. In 's Gravenzande (ook zo'n Godsvrezers broeikasnest) is nu bekend geworden dat vorig jaar een godsdienstrucker van het Zandeveltcollege het bos is ingestuurd. Hij had aan een paar leerlingen iets te praktisch uitgelegd hoe de here Jezus tijdens het laatste avondmaal een van zijn discipelen liefhebbend tegen zijn borst drukte.

Mij heeft het allemaal niet verbaasd. Nadat ik de afgelopen weken alles over de zaak van de judo-trainer Peter Ooms las, vind ik helemaal niks meer gek. Ooms gaf op een persconferentie gewoon toe dat hij na een training tegen het pupillette Anita Staps had staan oprijden en was klaargekomen. Alleen was zijn leerlingetje toen geen vijftien, maar achttien. Inderdaad: dat scheelt. Tegen een meisje van achttien kan je zoiets gemakkelijk doen. Hij deelde met de pubers een hottekamer om kosten te sparen.

Klaargemaakte gereformeerden

MRC 16-4

Youp van 't Hek

Afgelopen woensdagochtend bracht ik, nog stomdronken van het boekenbal, mijn kinderen naar school, keek de klas van mijn zoontje rond en zag wel tachtig kinderen. Op datzelfde moment opende in het Schotse Dunblane de 43-jarige Thomas Hamilton het vuur op zo'n soort klasje. Ze zeggen dat Schotten op de penning zijn, maar dit was toch niet wat je noemt zuinig. Volgens de politie was de man gestoord. Zou het?

Ondertussen zat de geschorste aardrijkskundeleraar van de Amersfoortse scholengemeenschap Guido de Brès thuis met zijn eigen aanwijsstok te spelen. Het gerucht gaat dat de man jarenlang met zijn snikkel op de blinde kaart van Groningen de plekken aanwees en dan mocht de hele klas de plaatsnamen al masturberend ophijgen: Groningen, Hoogezand, Sappemeer, Zuidbroek, Heiligerlee, Oude Pekela, Nieuwe Pekela.....

Ook de inmiddels vuttende tekenleraar heeft op diezelfde school jarenlang zijn potlood in een aantal leerlingen geslepen. En de rector? Die wist wel dat er iets gebeurde, maar dat het zo erg was. En het schoolbestuur? Dat was van de geograaf zijn hobby op de hoogte, maar om daar nou de ouders van de andere leerlingen mee lastig te vallen. In die gelovige kringen is de doofpot ooit uitgevonden, dus waarom zou je

Dat is letterlijk een kutsmoes. Toch is het vreemd dat al die zaken pas na jaren uitkomen. Of het nou Epe is of Amersfoort of Ooms of een van de duizend andere incidenten: jarenlang liggen allerlei volwassen frusties zich op machteloze kinderen leeg te pompen zonder dat iemand aangifte doet. Dat is toch vreemd. Waarom kunnen die viespeuken jaren doorgaan met hun gekreun en gesteun zonder dat iemand er iets aan doet? Er wordt overal aan getrokken, behalve aan de bel. En zo langzamerhand vertrouwt ik niemand meer. Volgens mij liggen alle trainers, onderwijzers, coaches en begeleiders na een spannend kampioenschap hun kleine sportertjes erotisch te masseren. Wantrouw de jeugdleider!! Ik raad alle welpenouders aan om hun kleine padvindertje na thuiskomst op spermasporen van de hopman te controleren. Ook snap ik nu dat trainingsbroeken zo wijd zijn. Niet om de erectie van de coach te verbergen, nee veel erger nog: er kunnen wel drie F-jes in. Ook tegen het woord 'onderwijzer' kijk ik de laatste tijd heel anders aan. Vanaf nu neem ik alles letterlijk.

Toch zit er ook een voordeel aan al die penetrerende en hijgende opvoeders. Ik bedoel: ze kunnen tegenwoordig hun stukje spanning wel kwijt. Want als ze niet aan hun trekken komen gaat het echt mis. Wat ze dan doen? Dan komen ze met vier pistolen een willekeurige kleuterklas binnen en dat is toch erger.

Seksuele intimidatie op school

DDL 6.4

Door Anke Visser

Sinds de eerste ont-hullingen over het seksueel misbruik van leerlingen door een docent aan een christelijke scholengemeenschap in Overijssel, staat seksuele intimidatie op school bijna dagelijks in het brandpunt van de belangstelling. Er komen ook steeds meer meldingen van andere gevallen, zoals onlangs in Geleen. Seksuele intimidatie kan ontstaan overal waar sprake is van machtsverhoudingen, zoals bijvoorbeeld tussen schoolpersoneel en leerling. Onder seksuele intimidatie vallen alle vormen van gedrag met een seksuele (onder-)toon, die door degene die dit gedrag ervaart als ongewenst worden beschouwd. Het kan daarbij gaan om aanranding en verkrachting, maar ook om meer subtiele vormen van seksuele aandacht als opmerkingen, blikken. Of gedrag seksueel intimiderend is wordt niet bepaald door hoe het bedoeld is, maar hoe het gedrag wordt ervaren.

Sinds in 1988 zes inspecteurs van de Onderwijsinspectie functioneren als vertrouwensinspecteurs voor klachten van leerlingen over seksuele intimidatie op school, melden zij in hun jaarverslagen meer dan honderd klachten per jaar. Tussen 1988 en 1995 maakt dit een totaal van 800 klachten. Deze klachten zijn afkomstig uit het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, in de sector beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve) en het hbo.

Daar zijn dan niet bijgeteld de klachten die binnen de scholen zelf worden opgelost, noch de klachten

De berichten over ontucht op de Rijssense scholengemeenschap hebben een sneeuwbal-effect veroorzaakt. Ook op scholen blijkt seksuele intimidatie voor te komen, zoals onlangs bleek in Geleen. Wat kunnen ouders doen om dit soort zaken in de toekomst te voorkomen?

die (ouders van) slachtoffers niet naar buiten brengen uit angst, schaamte en schuldgevoel, of omdat ze eenvoudigweg niet weten naar wie ze met hun klacht toekunnen. Overigens neemt sinds 1992 het aantal klachten bij deze inspecteurs toe, waarschijnlijk als gevolg van de publiciteit rond de ongewenstheid van seksuele intimidatie.

Blootstaan aan seksuele intimidatie blijkt ernstige gevolgen te hebben voor het welbevinden van mensen. In het eerste jaar dat de vertrouwensinspecteurs in functie waren, namen twintig slachtoffers die de schoolleeftijd allang ontgroeid waren, contact op met de inspectie. Zij hadden aan den lijve ondervonden dat seksuele intimidatie voorkomt. Nu er door de benoeming van de vertrouwensinspecteurs erkenning kwam voor hun ervaringen, wilden zij deze alsnog naar buiten brengen. Voor sommigen van deze slachtoffers kwam hier het argument bij dat zij zelf kinderen in de leerplichtige leeftijd hadden en hoopten dat door het vertellen van hun ervaringen de bestrijding en preventie van seksuele intimidatie serieus zou worden genomen.

In Nederland zijn kinderen tot zestien jaar leerplichtig. Ouders die hun kinderen verplicht naar school

sturen, vertrouwen ze daarmee aan de school toe. De school moet ervoor zorgen het vertrouwen dat leerlingen en ouders in hen stellen, niet te beschamen. Scholen zouden niet moeten zeggen: 'Dat komt bij ons niet voor' maar: 'Wij zorgen ervoor dat het bij ons op school niet voorkomt en mocht het toch voorkomen, dan hebben we maatregelen genomen om een klacht zorgvuldig af te handelen'.

Het nemen van deze maatregelen is overigens wettelijk verplicht. De arbeidsovereenkomstwet (arbo-wet) is in oktober 1994 uitgebreid met een artikel waarin de werkgever wordt verplicht beleid te voeren om werknemers, leerlingen en perso-

neel te vrijwaren van seksuele intimidatie. De werkgever moet verder voorzieningen treffen waarmee een klacht over seksuele intimidatie goed kan worden afgehandeld.

De Arbo-wet is een raamwet. De invulling van beleid en maatregelen wordt overgelaten aan de werkgever. De

streefdoelen die het ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschappen in 1992 formuleerde ter preventie van seksuele intimidatie kunnen dienen als concrete invulling van deze raamwet. Globaal komen de streefdoelen erop neer dat iedere onderwijsinstelling moet beschikken over een klachtenprocedure, een vertrouwenspersoon seksuele intimidatie en een onafhankelijke klachtencommissie.

Op iedere school zou in lessen en projecten aandacht moeten worden besteed aan mentale en fysieke weerbaarheid van leerlingen tegen seksuele intimidatie. Ook zouden alle scholen moeten beschikken over een netwerk van contacten met hulpverleningsinstellingen in de regio, om effectief en kwalitatief hulp te verlenen aan slachtoffers en daer van seksuele intimidatie.

De goede afwikkeling van een melding van seksuele intimidatie vraagt de grootst mogelijke zorgvuldigheid. Uit de media is duidelijk gebleken wat de kwalijke effecten zijn als bestuurders besluiten om een klacht geheel naar eigen inzicht af te han-

delen.

Ondersteuning van de klager veronderstelt een vertrouwenspersoon die ervaring heeft met het begeleiden van slachtoffers van seksueel geweld. Zorgvuldigheid betrachten naar de personen van klager en aangeklaagde vereist een onderzoek door een onpartijdige commissie die met hoor en wederhoor de klacht onderzoekt.

Bij strafbare feiten kan de klager aangifte doen bij de politie. Door justitie wordt dan een onderzoek in gang gezet. Dit justitiële onderzoek kan plaatsvinden naast het onderzoek van de klachtencommissie die door de school is ingesteld.

Maatregelen om seksuele intimidatie te voorkomen en te bestrijden zijn van belang. Voorlichting over het beleid van de school laat leerlingen en ouders weten dat seksuele intimidatie ook op deze school niet kan. Zij weten dan waar ze terecht kunnen, mochten ze klachten hebben. Belangrijker dan maatregelen is eigenlijk het totale omgangsklimaat. Wat zijn de grenzen van toelaatbaar gedrag in de school, en hoe wordt er gereageerd door het personeel als deze grenzen worden overschreden. Een plezierig omgangsklimaat kenmerkt zich door een respectvolle bejegening van alle leden van de schoolgemeenschap onderling.

Desgevraagd zou ieder personeelslid van een school ouders antwoord moeten kunnen geven op de vraag: 'Wat kan niet op deze school?' en 'Als het toch gebeurt, wat doen jullie er dan aan?'

Ik hoop dat de komende tijd veel ouders naar de school van hun kinderen zullen stappen om aan te dringen op het nemen van concrete maatregelen om seksuele intimidatie te voorkomen en te bestrijden. Als deze maatregelen naar hun mening onvoldoende zijn, kunnen ouders omzien naar een veiliger plaats voor hun kinderen. Als ouders dat massaal zouden doen, dan kunnen scholen niet anders dan eindelijk serieus werk maken van een Veilige school.

Anke Visser is projectleider van het landelijk project Preventie Seksuele Intimidatie in de Schoolsituatie

Het is ernstig want het komt op het *Journal*. Gereformeerd onderwijzend personeel heeft iets gedaan. Gelukkig heeft *NRC Handelsblad* een detail. Er is over gulpjes gewreven. Het doet me denken aan brood mee. We hadden een groot gezin. Vijf kinderen. De middelbare school was acht kilometer fietsen. We moesten zelf onze boterhammen smeren. Ik deed er geen boter op om tijd te winnen. Hagelslag kon niet want dat flikkerde ertussenuit. Vrijdagochtend jonge kaas want donderdag was er markt. Mijn moeder kocht zich elke donderdag een fietstas kaas. Gebraden gehakt vond ik niet lekker. Aanrechtworst ook niet. Maar wat moest je als pindakaas het alternatief was? Mijn zusjes namen kokosbrood ertussen. Ik stierf liever. Het papieren boterhamzakje was te klein voor vier boterhammen. Het scheurde. In de boekentas die achterop geklemd werd met snelbinders plette het kapotte zakje brood.

Er was een stoffige kantine. Meestal ging ik naar de rivier met mijn brood. Kauwend voor me uit kijken. Tot de administrateur van de school me ontdekte. Een vriendelijke, zachttaardige grijze man. Hij zag mijn rapportcijfers voor wiskunde. Hopeloos. Hij zocht contact met mijn vader en bood hem aan mij in de middagpauze bijles te geven. Meetkunde en algebra. Mijn vader was blij met het aanbod. Hij wou mij vooruit. De administrateur kon goed uitleggen. Hij had een eigen kantoor in de school. Hij viel zijn slanke handen op en zijn ongevoelbaar schone nagels. Soms trilden zijn handen.

V.N. 23/3



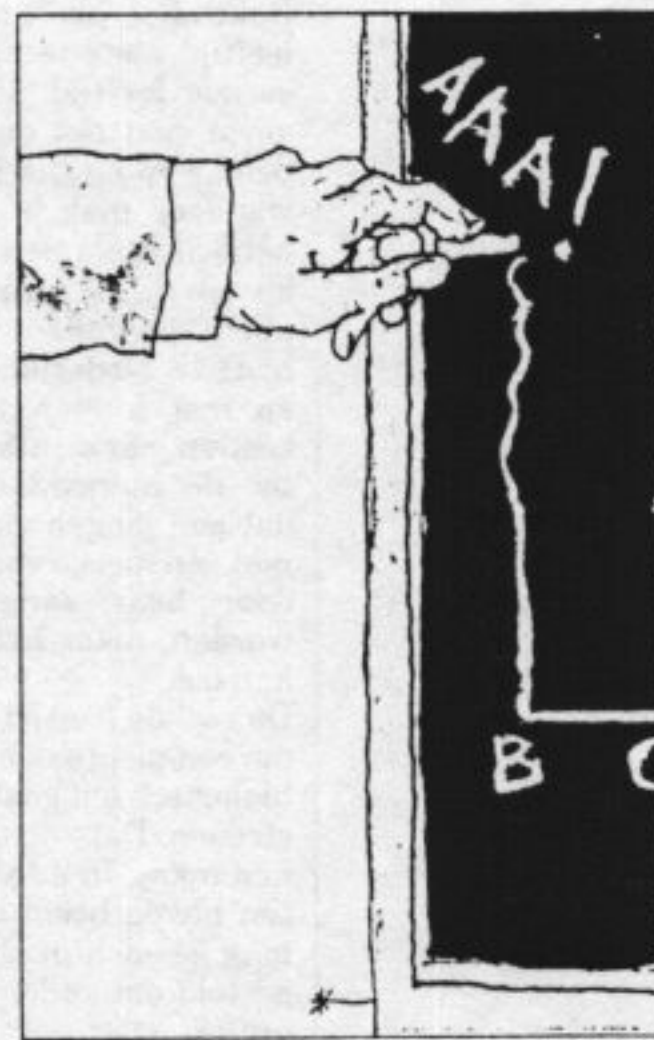
BEN DE COCQ, TEKENINGEN PETER VOS ■ Volgens de kranten heeft gereformeerd onderwijzend personeel over gulpjes gewreven. Bij Ben de Cocq roepen die berichten jeugdherinneringen wakker: aan wiskunde en aan het prachtigste brood mee dat hij ooit zag.

Soms snapte ik de som niet, of de stelling. Dan trok hij mij tegen zich aan, op schoot bijna, legde een hand op mijn bovenbeen, ik had een korte broek aan, en probeerde mij opnieuw wijzer te maken. Ik liet me makkelijk afleiden. Dan werd hij bijna wanhopig en duwde zijn hand in mijn lies alsof daar mijn hersens zaten, en wie zegt dat dat niet zo is?

Hij trilde over zijn hele lichaam om mijn hardnekkige onbegrip. Maar dat kwam door zijn brood. Ik kon mijn ogen er niet vanaf houden. Hij had het mooiste brood mee dat ik ooit zag. Hij haalde het uit zijn tas. Een flinke trommel. Uit de trommel kwam een hagelwit pakket. Een dichtgevouwen grote linnen doek. Hij legde het

ONTUCHT

GENIETEN



pakket voor zich op z'n bureau en vouwde het met zijn mooie slanke handen voorzichtig open. Zo kwam het brood te voorschijn. Geen boterhammen op elkaar, maar blokjes brood, wit, zonder korst. Telkens twee blokjes van vijf bij vijf centimeter op elkaar met - dat weet ik niet zo zeker meer - suiker ertussen.

Zo had ik graag mijn eigen brood mee gehad. Gemaakt door mijn moeder. In een grote schone witte doek. Wat kan een pakje brood toch buitengewoon smakelijk zijn. Al zou ik het dan met jonge kaas blijven.

S

Seks op scholen leest als porno maar mist het verhaal er achter

De rector van de scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort had eigenlijk gelijk dat hij het 'seksschandaal' niet aan de grote klok hing. In de publiciteit worden de nuances uit het oog verloren.

DOOR LEX VAN NAARSEN

Ontucht op scholen. De kranten staan er vol van. Schoolbesturen komen in spoedvergadering bijeen, deskundigen worden geraadpleegd en de leerlingen en leraren zelf bekijken elkaar met enige ambivalentie. Ik wil enige kanttekeningen plaatsen. Ten eerste: als we het over middelbare scholen hebben moeten we begrippen als pedofiel en pedoseksueel niet gebruiken. Pedofilie is een sinds enige tijd duidelijk omschreven seksuele stoornis waarvan het belangrijkste kenmerk is herhaalde, intense seksuele opwindende fantasieën, seksuele drang of gedragingen, die seksuele handelingen met één of meer kinderen in de prepuberteit (dertien jaar of jonger) met zich meebrengen. De meeste kinderen op middelbare scholen zijn al in de puberteit. Het is dus onjuist om aan te nemen dat de leerkrachten die seksuele contacten met hen hadden, pedofiel waren. De leeftijd waarop het kind lichaam transformeert in een volwassen lichaam is in de afgelopen honderd jaar in de Europese landen sterk gedaald, zoals elke leraar, ouder en arts weet. In een brugklas zijn meisjes die al menstrueren en anderen die dat pas drie jaar later voor het eerst meemaken, bij jongens is het, als we de eerste zaadlozing als criterium nemen, niet anders.

Bovendien heeft de biologische leeftijd niets te maken met de sociale leeftijd. In het laatste geval gaat het om maatschappelijke en juridische afspraken: wanneer mag je een rijbewijs hebben, stemmen op de politieke partij, de militaire dienstplicht vervullen, ... seks hebben? In Nederland is seks van en met kinderen beneden de zestien jaar strafbaar. Dat leidt tot de merkwaardige situatie dat een jongen van vijftien die met een meisje van dertien vrijt door haar aangeklaagd kan worden, maar het omgekeerde kan ook.

De sociale leeftijd is, omdat het om een afspraak en niet om een biologisch feit gaat, nooit onomstreden. Dat zijn sociale afspraken nooit. In de Verenigde Staten bijvoorbeeld is nog niet zo lang geleden in alle ernst voorgesteld om onder kinderpornografie alle seksuele getinte films en foto's te verstaan van jongeren onder de 21! Daar komt nog bij dat biologische leeftijd, sociale leeftijd en psychologische leeftijd niets met elkaar te maken hebben.

Over emoties zullen we het maar helemaal niet hebben, er zijn twaalfjarigen met inzicht in relaties op een niveau waar sommige volwassenen nooit aan toekomen.

Dit alles doet niets af aan het feit dat we in Nederland de af-



ARCHIEFFOTO

Scholen vormen het toneel van de steeds vroeger ontluikende seksualiteit van kinderen.

spraak hebben gemaakt dat seks tussen leerkrachten en leerlingen onder geen enkele voorwaarde mag voorkomen. En nu blijkt het dus wél voor te komen. Is dat nieuws? Nou nee. Veel van mijn generatiegenoten — ik ben 55 jaar — herinneren zich de geruchten die over sommige leraren de ronde deden. „Zorg dat je nooit met hem alleen bent want het is een slijmerd”. Of, meer positief: „Daar gaat Jan met de gymleraar, je weet toch dat ze het met elkaar doen”.

Verwarring

Het is dus niet nieuw, maar er wordt wel iets openlijker overgesproken. En de laatste maanden wordt er wel héél openlijk over gesproken, waarbij het opvalt dat er vooral sprake is van verwarring. Wordt Nederland na het 'narcoland' nu ook het ontuchtland van Europa?

Laten we de Nederlandse middelbare scholen nader bekijken. Ze zijn groot en massaal en de aanduiding gemeenschap is dan ook een lachertje. In een gemeenschap voelen mensen zich

het leerplan. Egocentrisme is eerder regel dan uitzondering. Die zogenaamd rustige middelbare scholen waar jongeren in vrijheid en gemeenschappelijkheid kennis kunnen vergaren waar ze later wat aan hebben, die scholen bestaan niet.

Als scholen steeds minder gemeenschap zijn en steeds meer strijdtoneel van allen tegen allen, wat betekent dat dan voor de zo strikt verboden seksuele relaties? Het lijkt me onzinnig om alleen het machtsmodel tussen docent en leerling te gebruiken om te verklaren waarom die verboden relaties niettemin voorkomen. Leraren hebben heel weinig macht, ze hebben ook steeds minder contact met de leerlingen.

De merkwaardige situatie doet zich voor dat als er seksuele contacten tussen leraren en leerlingen het meestal niet gaat om autoritaire, afstandelijke mannen en vrouwen die er niet over zouden piekeren een hand op de schouder van een jongen te leggen. Het gaat veel vaker om aardige, capabele mensen die een leerling zien als een persoon die volwassen wordt in een vijandige wereld. Dit rechtvaardigt het seksuele contact niet, het maakt alleen begrijpelijk waarom de meeste contacten nooit onder de aandacht van het publiek komen.

Tegenover elke jongen die aangifte doet, staan er tien die geen aangifte doen of die er uitdrukkelijk op aandringen dat er geen vervolging komt. In die zin is de rector van de gereformeed-vrijgemaakte scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort dus eigenlijk heel zorgvuldig geweest.

Verwerking

En wat de hulpverleners betreft, ik kan me wel vinden in de op 13 april in deze krant geciteerde uitspraak van de Franse journalist Sylvain Ephimenco die zei: „Voor ieder konijn dat omvalt wordt hier een werkgroep ingesteld”.

Door jongeren die bij deze affaires betrokken zijn onmiddellijk tot slachtoffers te verklaren handelen deze hulpverleners uitermate ondeskundig. Zelfs objectief zware trauma's als verkrachting worden in een niet gering aantal gevallen adequaat door de vrouwen zelf verwerkt. Daar is zeer veel onderzoek naar gedaan. Terughoudendheid is dus geboden, ook voor hulpverleners.

„Het geheim van de waarheid is dat er geen feiten bestaan, alleen verhalen”, zegt de Braziliaanse schrijver Ribeiro. Het probleem van seks binnen gezagsverhoudingen, als strafbare seks, is helaas dat het alleen gericht is op de seksuele feiten. Daarom lezen de processen-verbaal van deze zaken als pornografie, als een opeenstapeling van seksuele feiten waar de verhaalstructuur uit is verdwenen. Verhalen over seks zijn echter vol betekenis.

Verliefdheid, vriendschap, spanning en nieuwsgierigheid zijn in die verhalen minstens zo belangrijk als het misbruik en de intimidatie waar nu zo de nadruk op ligt.

Dr. A.X. van Naarsen is hoofd-docent in de klinisch-psychologische aspecten van de seksualiteit aan de Universiteit Utrecht.

Pleidooi voor bewijs van zedelijk gedrag

De voorkeur verdwijnt nooit

Allemaal bagatelliseren ze het misbruik. Zij zijn niet schuldig, het slachtoffer heeft aanleiding gegeven of het kwam door de alcohol. Zo verdedigen pedofiele ontuchtplegers hun daad. Daders tot inkeer brengen is bijna ondoenlijk, vaak vervallen ze in dezelfde fout. De therapeut moet daarom een achterdochtige houding aannemen. 'Je kunt hooguit het seksuele gedrag proberen in bepaalde banen te leiden.'

VK 11-4-96

door Ellen de Visser

JE HEBT pedofiele plegers, die een exclusieve voorkeur hebben voor minderjarigen, en 'teruggevallen plegers', die zich alleen in tijden van stress seksueel tot kinderen wenden. Het type 'minnaar' beschouwt sex als de hoogste vorm van liefde die een vader zijn dochter kan geven en de 'voorlichter' vindt zichzelf de meest geschikte persoon om haar de beginselen van sex bij te brengen.

Hoe ze in de vakliteratuur ook gerubriceerd worden, daders van seksueel misbruik hebben volgens de Haagse klinisch psycholoog J. Staffeleu allemaal hetzelfde probleem: ze vinden dat ze geen probleem hebben. 'Ik ben nog nooit een dader tegengekomen die zei: jeezus, wat heb ik die kinderen aangedaan. Allemaal bagatelliseren ze het misbruik. Zij zijn niet schuldig, het slachtoffer wilde zelf of het kwam door de alcohol.'

Staffeleu is een van de ongeveer honderd therapeuten in Nederland die daders van seksueel misbruik behandelen. In wekelijkse sessies poogt hij plegers van ontucht en incest verantwoordelijkheid bij te brengen voor hun daden en ze te leren controle te krijgen over hun seksuele gedrag.

Een profiel van de incest- of ontuchtdader bestaat niet, zegt Staffeleu. Seksueel misbruik komt voor in alle milieus, bij intelligente en minder intelligente mensen, bij gelovigen en ongelovigen. Er is slechts een overeenkomst: daders zijn bijna altijd mannen. De enkele vrouw die weleens voor ontucht wordt opgepakt, is bijna nooit een zelfstandig opererende dader. Zij is eerder de partner van de dader, door hem gedwongen mee te doen. Of ze was op de hoogte van het misbruik, maar onder nam niets om het te stoppen.

In hun gedrag vertonen daders echter wel overeenkomsten. Stap voor stap bereiden ze het seksuele contact voor. Therapeuten noemen die fase het *grooming* proces. Staffeleu: 'Een dader vertelde mij dat hij precies wist welke jongetjes hij moest benaderen: kinderen uit gebroken gezinnen, die hunkerden naar aandacht. Hij zette bij verschillende kinderen signalen uit: hij knuffelde ze, streek ze over het kruis. Degenen die zich terugtrokken, liet hij met rust. Bij de jongetjes die het toelieten, ging hij steeds een stapje verder.'

Ook de vaardigheden om het stilzwijgen te bewaren zijn bij daders goed ontwikkeld. Ze compromitteren het slachtoffer ('hij vond het ook lekker'), kopen het kind om met cadeautjes of dreigen met de vreselijkste dingen ('als mamma dit te weten komt, wordt ze nooit meer beter').

Daders tot inkeer brengen is geen gemakkelijke opgave. 'Het is een soort touwtrekken', zegt Staffeleu. 'Daders komen steeds weer met dezelfde drogredenen en ik moet daar steeds weer doorheen prikken. Soms word ik daar weleens ongeduldig van. Ik behandel ook slachtoffers van seksueel misbruik en dat kan ook zwaar zijn, maar dan werken we samen naar hetzelfde doel. Bij daders merk je slechts weerstand en tegenwerking.'

Toch is de inzet van de therapeut effectief, blijkt uit Amerikaans onderzoek. Hulpverle-

ning kan herhaling van seksueel misbruik eerder voorkomen dan gevangenisstraf. Ook uit de zedenzaken die de afgelopen maanden in Nederland in de publiciteit kwamen, blijkt dat gevangenisstraf voor sommige daders niet afschrikwekkend genoeg is.

De 40-jarige man die vorige week samen met zijn vader in Schiedam werd opgepakt na jarenlange incest, was al eerder voor een zedendelict veroordeeld. Vorig jaar werd een 41-jarige Zwollenaar gearresteerd wegens ontucht met kinderen vlak nadat hij voor hetzelfde vergrijp een celstraf van twaalf maanden had uitgezeten.

De eerste initiatieven om daders te behandelen kwamen in de jaren zeventig in de Verenigde Staten van de grond. Justitie en hulpverlening in Nederland kwamen begin jaren negentig tot het inzicht dat die Amerikaanse behandelprogramma's navolging verdienen. In Rotterdam begon men een experiment waarbij incestdaders in therapie konden gaan. Sindsdien zijn overal therapeuten, psychiaters en maatschappelijk werkers plegers van seksueel misbruik gaan behandelen.

Van een gestructureerd beleid is volgens Staffeleu nog geen sprake. 'Elke officier van justitie beslist naar eigen goeddunken. Sommigen zijn geïnteresseerd, anderen eisen toch liever gevangenisstraf dan therapie. Berovingen en overvallen maken ook emotionele slachtoffers, zeggen ze dan. Wij maken geen uitzondering voor die sexjongens.'

In Noord-Holland heeft dadertherapie wel een officieel karakter. Drie weken geleden tekenden de Riagg's uit Alkmaar, Hoorn en Den Helder met de Alkmaarse reclassering op een symposium in Heiloo een gezamenlijk protocol voor de verplichte behandeling van daders van seksueel misbruik. De reclassering selecteert daders die voor therapie bij een Riagg in aanmerking komen: ze moeten (gedeelte) bekend hebben, willen meedoen aan de behandeling en niet psychisch gestoord zijn. De Riagg rapporteert aan de reclassering over de voortgang van de therapie. Als de dader niet meewerkt of tijdens de behandeling opnieuw misbruik pleegt, moet hij alsnog het voorwaardelijke deel van zijn gevangenisstraf uitzitten.

DIE STOK achter de deur is belangrijk, zegt maatschappelijk werker F. Veltman, die bij de Riagg Noord-Kennemerland wekelijks groepstherapie aan daders geeft. 'Daders beseffen heel goed dat ze er een deel van hun gevangenisstraf mee kunnen ontlopen. Als wij vinden dat iemand onvoldoende meewerkt, moeten we de mogelijkheid hebben hem terug te sturen.'

Veltman deed dat onlangs met een pedofiel die in zijn groep 'zat te lobbyen voor verantwoordelijke pedofilie'. 'Hij beweerde dat zijn slachtoffertjes zich nog steeds warm met hem verbonden voelden. Sex hebben met jonge kinderen kon best, vond hij. Wij zagen dat met z'n allen gewoon verkeerd. Toen ik merkte dat de twee andere pedofielen in de groep begonnen te twijfelen, heb ik hem weggestuurd.'

Het incident geeft aan met welke 'valkuilen' dadertherapeuten te maken krijgen. Plegers van seksueel misbruik hebben de neiging om hun gedrag en de gevolgen daarvan voor het slachtoffer als minimaal af te doen. De therapeut moet daarom een gepast achterdochtige houding hebben, vindt Staffeleu.

In het boek *Daders van seksueel geweld: straffen of behandelen* (Bohn Staffleu Van Loghum) dat Staffleu in 1990 samen met R. Haveman schreef, wordt een reeks voorbeelden van dat manipulatieve gedrag gegeven. Daders bagatelliseren het misbruik ('zo erg was het nou ook weer niet'), schuiven de verantwoordelijkheid af ('mijn vrouw wees me seksueel altijd af'), tonen een extreme mate van sociaal wenselijk gedrag tegenover de behandelaar of bekennen schuld in de hoop dat de zaak daarmee is afgedaan.

Vooraf de laatste tactiek is volgens Staffeleu gebruikelijk. 'Zeker bij intelligente

daders zie je soms dat ze een lesje op gaan zeggen. De boeken die jij leest, kunnen zij ook lezen. Nu zie ik het, zeggen ze dan, ik ben verantwoordelijk. Het zal nooit weer gebeuren.'

Of de dader ook echt doet wat hij zegt, is voor de therapeut niet te controleren. Recidivepercentages zijn in Nederland nog niet bekend. Psychotherapeut R. Bullens uit Leiden, directeur van het Ambulant Bureau Jeugdwellzijnzorg (ABJ) waar tachtig daders van seksueel misbruik behandeld worden, zegt af en toe een dader tegen te komen die door de therapie diep doordrongen raakt van wat hij heeft gedaan.

'Plegers van seksueel misbruik hebben wel enige notie dat wat ze doen niet deugt', zegt hij. 'Anders zouden ze het niet in het geniep doen. Minimale gewetensvorming moet dus bij iedere dader aanwezig zijn.' Maar natuurlijk is succes niet altijd verzekerd, zegt hij. Tegenover de voorbeelden van daders die na gevangenisstraf weer in hun oude fout vervielen, staat het recente voorbeeld van de leraar van de Guido de Brès-scholengemeenschap in Amersfoort die, nadat hij op verzoek van de school in therapie was gegaan, toch weer opnieuw ontucht pleegde.

Je helpt iemand nooit van zijn voorkeur af, zegt Staffeleu. 'Via therapie kun je hooguit proberen zijn seksuele gedrag in banen te leiden. Geen dingen doen waarmee je anderen schaadt, afleiding zoeken en je voortaan behelpen met boekjes en fantasieën.'

Bullens spreekt met sommige cliënten na afronding van de therapie een soort 'onderhoudsbeurten' af. Uit Amerikaans onderzoek naar de resultaten van behandelingen blijkt dat het recidivepercentage van plegers van seksueel misbruik vlak na de behandeling laag is, maar een paar jaar erna stijgt. 'Alsof het oude egoïsme dan weer terugkeert. Ik probeer door het afspreken van regelmatige terugkomdagen het gedrag in goede banen te blijven leiden.'

Bij het A. B. J worden naast volwassen plegers ook jeugdige delinquenten behandeld. Ook de drie Noordhollandse Riagg's zijn van plan om binnenkort een behandelprogramma voor jonge daders op te zetten. Veltman: 'Seksueel misbruik door jongeren wordt vaak afgedaan als spelletjes doen of een uit de hand gelopen vorm van dokterje spelen. Maar ik weet dat misbruik al vroeg kan beginnen. Als je verzuimt dat aan te pakken, krijg je later met zo'n jongen weer problemen.'

ONDANKS HET beperkte zicht op de effecten van dadertherapie zijn hulpverlening en reclassering ervan overtuigd dat behandelen van daders beter is dan detentie. 'Het verblijf in de gevangenis versterkt bij de dader het idee dat hij zelig is', zegt J. Potter van de Alkmaarse reclassering. 'Enig inzicht in zijn gedrag krijgt hij er niet. Bovendien staan seksuele delinquenten in de gevangenis onderaan in de pikorde. Dat versterkt nog eens hun gevoel dat ze zeer beklagenswaardig zijn.'

De deskundigen mogen het er dan over eens zijn dat dadertherapie werkt, de publieke opinie is zo ver nog niet. Het beeld bestaat nog steeds dat ontuchtplegers er met een jaartje therapie wel erg makkelijk vanaf komen. Therapeuten wijzen echter op de psychische zwaarte van de behandeling.

Veltman: 'De therapie is enorm confronterend, daders worden gedwongen om in de groep overal openlijk over te praten. Niet zeggen: ik heb dingen gedaan, nee, alles met naam en toenaam noemen. Dat zijn ze niet gewend, ze hebben jarenlang alles in het geniep gedaan. Wij beschikken over het proces-verbaal, dus als iemand liegt, krijgt hij dat onmiddellijk voor zijn kiezen.'

Maar het blijft belangrijk dat rechters de ernst van het misbruik in ogenschouw blijven nemen, betoogde de Alkmaarse officier van justitie G. Botman drie weken geleden op het symposium in Heiloo. 'Gaat de rechter, ook in zeer ernstige incestzaken, te gemakkelijk over tot het opleggen van dadertherapie, dan ontstaat er een situatie waarbij de doorgaans voor één feit zwaar gestrafte verkrachter zal gaan uitroepen: ach, was ik maar een incestpleger!'

NVHM 13-4

UTRECHT - Scholen, instellingen voor jeugdhulpverlening en sportclubs moeten van sollicitanten vaker een bewijs van goed zedelijk gedrag eisen. Zo kunnen zij voorkomen dat ze iemand binnenhalen die in een vorige baan een seksueel misdrijf met jongeren heeft gepleegd.

Die aanbeveling doet prof. dr. Jos Frenken, onderzoeker bij het Nederlands Instituut voor Sociaal-Seksuologisch Onderzoek (NISSO) en hoogleraar seksuologie aan de Rijksuniversiteit van Leiden.

Frenken, die onder meer therapie geeft aan plegers van seksueel misbruik, verbaast zich steeds weer als mensen die zich ooit aan ontucht schuldig hebben gemaakt, in een nieuwe baan opnieuw met jongeren hun gang kunnen gaan.

'Werkgevers vragen kennelijk niet bij eerdere werkgevers van de sollicitant na of deze ooit een seksueel misdrijf met jongeren heeft gepleegd. Ook bij hen is het niet altijd bekend, maar toch is in een aantal gevallen controle nodig op het gedrag van volwassenen die met jongeren werken.'

Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt dat gemiddeld 57 procent van de bijna vijfhonderd mensen die jaarlijks worden veroordeeld voor seksueel misbruik van kinderen en jongeren vroeg of laat opnieuw in de fout gaat.

Scholen zijn al verplicht om van sollicitanten een bewijs van goed gedrag te vragen, maar het ministerie van onderwijs sluit niet uit dat het in de praktijk wel eens over het hoofd wordt gezien. 'Dan nog is zo'n bewijs geen waterdichte garantie dat iemand een 'schoon' verleden heeft. Als er geen aangifte is gedaan, is iemand niet veroordeeld en zonder veroordeling is er geen strafblad. Dat geldt voor iedereen in Nederland', zegt woordvoerder M. Bestelink van het ministerie.

De Algemene Bond van Onderwijzend Personeel (ABOP) vindt strengere toelatingseisen voor leerkrachten niet nodig, nu de laatste tijd vrij veel ontuchtgevallen op scholen 'spontaan' aan het licht komen. 'Dagelijks gaan 2,5 miljoen kinderen en 200.000 leerkrachten naar school. Stel daar honderd meldingen van misbruik tegenover. Dat zijn er weliswaar honderd te veel en het is ongetwijfeld het topje van de ijsberg, maar we moeten ons niet gek laten maken. We kunnen van scholen geen onneembare forten maken', zegt ABOP-woordvoerder N. Cornelissen.

door René Diekstra

Macht en ontucht

NVHN 2-4

De Franse koning Lodewijk de XVde, die een groot deel van de 18de eeuw zijn land regeerde, was tot op hoge leeftijd een ware liefhebber. Talloze jonge meisjes, vaak niet ouder dan een jaar of 15, hebben zijn seksuele lusten ondergaan. Alvorens tot de koninklijke sponde toegelaten te worden, moesten ze eerst geruime tijd worden klaargestoomd in een soort van meisjesspensionaat in de buurt van Versailles, dat onder de naam Parc des Cerfs in heel Europa van die dagen wellustige associaties opriep.

Hoe moeten we het zoeken van genot door een oude koning op jonge meisjeslichamen kwalificeren? Als misbruik? Als ontucht? Of als leven als God in Frankrijk, als passend in de cultuur en opvattingen van die dagen? Naar verluidt zouden veel ouders in ieder geval geen bezwaar hebben gehad tegen de verlening van koninklijke gunsten aan hun kind. Integendeels zelfs, want de beloning in termen van geld en goed en andere materiële voordelen, was doorgaans heel fors. Wat de meisjes er zelf van vonden is, voor zover ik weet, niet bekend. De enige opmerkingen die ik erover ben tegengekomen, zijn afkomstig van één van Lodewijks vaste maitresses. Zij beweert dat de meisjes zich maar wat graag gaven aan de door hen bewonderde en vereerde vorst. Ik waag dat te betwijfelen. Ik denk dat ze weinig (anders dan hun lichaam) in te brengen hadden en dat ze, zelfs als ze nieuwsgierig waren naar hoe het met een koning zou zijn, meestal ook heel angstig geweest moeten zijn. Want voor de meesten was het de eerste keer met een man überhaupt. En ze moeten zeker bang zijn geweest om te weigeren. Naar alle waarschijnlijkheid misten ze ook de vaardigheid of de slimheid om de druk die op hen werd uitgeoefend, hoe hoffelijk ook en misschien juist daarom, te weerstaan. Kortom, Lodewijk kwam via het gebruik van zijn macht en invloed aan zijn seksueel gerief.

Opzicht

Maar in dat opzicht verschilt hij natuurlijk weinig van talloze mannen van voor en na zijn tijd. Ook onze tijd vormt in dit opzicht geen uitzondering, zij het dat de uiterlijke verschijningsvorm van de macht die in de strijd wordt geworpen, wat anders is dan in de 18de eeuw.

Een aantal jaren geleden behandelde ik een 18-jarige jongeman die een maand of negen een opleiding tot verpleegkundige had gevolgd, maar daarmee gestopt was, nadat hij psychisch ernstig in de war was geraakt. Het volgende was gebeurd. Op de eerste afdeling waar hij als leerling had gewerkt, had het hoofd daarvan al heel gauw een grote mate van hartelijkheid en genegeheid jegens hem tentoon gespreid. Toen na enige tijd de frequentie van meer of minder lichamelijke aanrakingen door het hoofd merkbaar toenam, had hij dat enerzijds als ietwat benauwend ervaren, maar anderzijds toch ook niet als onaangenaam. Op een dag nodigde de man hem uit een keer

mee naar de bioscoop te gaan en haalde hem de betreffende avond met de auto van huis af. Na afloop dronken ze ergens nog wat. Op de terugweg naar huis was de man zijn ietwat tipsy pupil tamelijk uitgebreid gaan strelen en had hem, als klapstuk van de veiling, in de auto met de hand bevestigd. Hoewel de jongeman naar hij zelf zei dat eigenlijk niet wilde, had hij zich nauwelijks verzet, het min of meer laten gebeuren. Bovendien had het orgasme, het eerste in zijn leven met een andere persoon, heel tegenstrijdige gevoelens opgeroepen. Enerzijds het gevoel dat hij dit absoluut niet wilde met of van een man, maar anderzijds had hij er toch ook lust aan beleefd.

Schaamte

De volgende dag durfde hij niemand aan te kijken. Nog een dag later raakte hij ernstig in de war, op het psychotische af. De hoofdverpleegkundige die op een uitnodiging van mij om een keer te komen praten, was ingegaan, zei drie, voor dit soort gedragingen typerende dingen. Ten eerste dat hij altijd het beste met de jongen had voorgehad, hem graag mocht en er van overtuigd was dat het omgekeerd ook zo was. Ten tweede dat hij de jongen nooit ergens toe gedwongen had. En ten derde, dat de jongen nooit had laten blijken dat hij bepaalde dingen niet wilde en dat hij het allemaal niet alleen maar had toegelaten, maar er ook van bleek te genieten.

Volwassenen die met jongeren in de leeftijd van zo 12 tot 18 jaar werken, zoals leraren, sportleiders en bazen, en met een of meer van hen erotisch-seksuele contacten aanknopen, verweren zich vaak ten onrechte met deze argumenten. Kort en krachtig gesteld: degenen die ten opzichte van jongeren een machts- of gezagspositie innemen, moeten zich van erotiserende of seksuele omgang met hen onthouden. Over het algemeen brengt zo'n omgang op de kortere, maar vaak ook op de langere termijn, emotionele schade aan zo'n jongere toe.

Dat geldt ook als de jongere met zo'n omgang instemt of deze zelfs uitlokt. De redenen waarom een jongere dat doet zijn vaak problematisch. Dergelijke jongeren missen vaak nog zowel de vaardigheid goed in woorden uit te drukken wat er in hen speelt, alsook de vaardigheid tegen de druk van anderen goed weerstand te bieden. Dit gebrek aan 'weiger'vaardigheid is één van de redenen (niet de enige, want nieuwsgierigheid en experimenteer-behoefte spelen ook een rol) dat ze vaak bezwijken voor de druk van buitenaf om te gaan roken, drinken, blowen, spuiten of andere risicovolle dingen doen. Het is ook één van de redenen waarom ze geen 'neen' zeggen tegen een volwassene (van buiten het gezin) die meer overredingskracht heeft dan ze zelf hebben. Vooral als ze die volwassene aardig en sympathiek vinden. Naast een onvermogen om te weigeren, speelt dus ook de angst om te weigeren een rol. Nogal wat volwassene die vanuit een opleidings- of werksituatie met een jongere op de erotisch-seksuele toer zijn

'Registratie Par 20/4 ontuchtpleger zou goed zijn'

door LOES DE FAUWE

AMSTERDAM - Nederland moet in navolging van de Verenigde Staten en Engeland een centrale registratie opzetten van mensen die zijn veroordeeld wegens seksueel misbruik van kinderen. Dit zegt prof. dr H. Baartman, hoogleraar kindermishandeling aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Een andere mogelijkheid is volgens hem een 'soort bewijs van goed gedrag, dat meegaat van de ene baan naar de andere'. "Daarmee voorkom je dat iemand die is ontslagen wegens misbruik, elders opnieuw begint."

"Aan elke vorm van registratie zitten juridische haken en ogen. Je moet zoiets ook heel zorgvuldig opzetten," meent Baartman. "Maar het is natuurlijk raar dat iedere ladenlichter na een paar zaken niet meer aan de bak komt, terwijl in dit soort zaken de boel wordt stilgehouden en mensen ook nog met goede referenties de deur uit gaan."

Ingeluid met de bekendmaking van een ontuchtzaak in Rijssen, kwam de laatste maanden een reeks van affaires aan het licht rond docenten die leerlingen seksueel misbruiken, zoals in Zwolle, Apeldoorn, Hengelo, Amersfoort en Kampen. Baartman: "Het is net als bij de publiciteitsgolf rond incest binnen gezinnen: als één

gegaan, beweren ten onrechte dat macht helemaal geen rol speelt of heeft gespeeld in hun relaties met jongeren. Macht is een afrodisiacum, een verliefheidsdrank, zowel tussen volwassenen onderling als tussen volwassenen en jongeren. Vooral bij jongeren is er vaak sprake van een proces dat loopt van macht via bewondering en dweperigheid naar verliefdheid.

Risico

Maar juist voor jongeren, op weg naar hun volwassenheid, is het van belang dat ze volwassene in hun leven kunnen bewonderen, ermee kunnen dweperen, er verliefd op kunnen worden zonder de angst of het risico dat die gevoelens door die volwassene gebruikt worden als vrijbrief om door te dringen tot voor de jongere nog onbekende gevoelsgebieden. Het gevolg is dan verwarring, bij voorbeeld over de seksuele identiteit als de volwassene van hetzelfde geslacht is, onderminning van zelfvertrouwen, schuldgevoel en zelfverwijt, en verlies van vertrouwen in anderen. Volwassenen die dergelijke opdoeffers aan jongeren verkopen, horen niet langer machts- of gezachtsposities ten opzichte van hen te bekleden. Een instelling, organisatie of samenleving die het gedrag van zulke mensen vergoelikt of toedekt, dient eveneens haar macht als opvoeder te worden afgenomen en ter verantwoording te worden geroepen.

Of, om het in de woorden van de Engelse staatsman Disraeli te zeggen: 'All power is trust, and we are accountable for its exercise'. Alle macht is vertrouwen, en we hebben ons te verantwoorden voor hoe we haar gebruiken.

zaak bekend wordt, volgen ook andere."

"Het interessante is dat je deze keer niemand hoort twijfelen aan de juistheid van de verhalen. Voorheen werd nogal eens gezegd: die kinderen fantaseren. Nu niet. Dat komt natuurlijk doordat zowel in Rijssen als in Amersfoort de mannen in kwestie hun daden hebben toegegeven."

Volgens Baartman zijn kinderen vogelvrij. "Steeds weer is het een ander terrein waar dat misbruik aan het licht komt. We weten nu van misbruik door familieleden, door groepsleiders, therapeuten, hulpverleners, hoptmannen, sportcoaches. Eigenlijk is het naïef geweest dat niemand ooit eraan gedacht heeft dat het ook binnen het onderwijs gebeurt."

"Het onderwijs besteedde er wel aandacht aan, maar dan in de zin van alert zijn op eventueel misbruik thuis. Men denkt natuurlijk altijd: het gebeurt niet bij ons. Nu begint algemeen het besef door te dringen dat seksueel misbruik op grote schaal voorkomt."

Die grote schaal, meent Baartman, maakt het ook zo moeilijk te bedenken wat kan worden gedaan om misbruik te voorkomen. "De daders zijn als groep niet te isoleren. Ze zitten overal, in allerlei functies, in alle milieus. Overal waar sprake is van afhankelijkheidsrelaties bestaat het risico van misbruik."

"En zelfs als kinderen zijn gewaarschuwd, dan nog is het moeilijk voor hen avances af te wijzen. De dader is bijna altijd een vertrouwd persoon, die meestal ook aardige kanten heeft. Het is altijd een sluipend proces van manipulaties en inkapseling. Ontsnappen is bijna niet mogelijk."

Baartman kan zich nog steeds verbazen 'over hoe bij dit soort daders een heel scala van behoeften verstrengeld en geseksualiseerd is geraakt'. "De behoefte aan intimiteit versmelt met de behoefte aan macht, en dat wordt seksueel beleefd."

"Het is net als een jongetje van tien dat alleen maar met kinderen van zes wil optrekken: dan ben je altijd beter en sneller en sterker. Zoiets overheerst bij deze groep mannen, maar dan op een seksuele manier. Het is een vicieuze cirkel: je doet het, je schaamt je, je krijgt behoefte aan troost en je doet het opnieuw."

"Dwangmatig is het, en verslavend. Al die daders, ze zullen wel getrouwd zijn, een sociaal leven hebben, maar ik acht de kans dat ze een volwassen seksueel leven hebben, tamelijk klein. De seks zal altijd een gebied zijn waarop zij zich onzeker voelen."

vreemde is, maar bij vertrouwde personen is dat nog maar de vraag."

"Als je daders vraagt wat we kinderen moeten aanraden om dit soort zaken te voorkomen, adviseren ze allemaal dat het kind moet dreigen het misbruik bekend te maken. Daar zijn ze gevoelig voor. Misschien dat het toch zal zitten in de openheid over dit onderwerp."

Maar voorlichting blijft moeilijk. "Moet je een kind het vertrouwen in zijn of haar omgeving afnemen door te zeggen dat iedereen, ook opa en de meester, gevaarlijk kan zijn? Ik denk dat het beter is ervoor te waarschuwen zoals je waarschuwt voor het verkeer. En zorg maar dat over seksualiteit zo'n openheid bestaat dat dat kind ook iets durft te vertellen. Want seks is in heel veel gezinnen nog steeds een taboe."

Baartman zou graag onderzocht zien op welke schaal dit soort zaken voorkomt. "Een bevolkingsonderzoek van Nel Drayer bracht indertijd aan het licht dat circa vijftien procent van alle vrouwen met een vorm van misbruik door verwanten te maken heeft gehad. Daar zitten natuurlijk even zovele daders aan vast. En als iemand al geen rem heeft ten aanzien van een verwant kind, kun je wel nagaan hoe dat dan buitenshuis gaat."

Veel haken en ogen aan register ontuchtplegers

"Directies van instellingen die met kinderen werken, moeten standaard een sollicitant vragen om een bewijs van goed gedrag. Dat doen zij nu nog niet." Dat zegt de plaatsvervangend hoofdinspecteur jeugdhulpverlening en jeugdbescherming, R. Bruyn, naar aanleiding van de hausse aan ontuchtzaken in het onderwijs.

door LOES DE FAUWE PAR 30-4

AMSTERDAM - Hoofdinspecteur R. Bruyn sympathiseert met het voorstel van de Amsterdamse hoogleraar kindermishandeling prof. dr H.W. Baartman om te komen tot een systeem van registratie van ontuchtplegers, zodat werkgevers hun sollicitanten kunnen screenen. "Maar het probleem is dat dat niet mag."

Staatssecretaris Netelenbos heeft, vanwege al die schandalen, wel iets concreets ondernomen: een onderzoeksoverdracht aan de hoofdinspectie onderwijs.

De hoofdinspectie moet nagaan in hoeverre de scholen in Nederland de beleidsadviezen over 'seksuele intimidaties op school' (vertrouwenpersonen, klachtenprocedures, preventie) hebben opgevolgd. Want uit de recente zaken is vooral gebleken dat schoolleiders nog steeds ontucht verzwijgen en dat nog steeds onderwijsgevenden na ontslag wegens ontucht bij de ene instelling, ongecontroleerd elders in dienst kunnen treden.

"Als er sprake is van strafbare feiten, is ons advies gewoon: aangifte doen. Maar je hebt ook nog een heel scala aan arbeidsrechtelijke maatregelen," zegt woordvoerder van de hoofdinspectie onderwijs, I. Wassenaar. Drie jaar geleden zijn 'vertrouweninspecteurs' ingesteld die, desgevraagd, bemiddelen en scholen adviseren in de aanpak van dit soort problemen.

Bij deze hoofdinspectie komen jaarlijks gemiddeld honderd klachten binnen, een aantal dat al jarenlang ongeveer gelijk is. In 1995 waren het er 106. Wassenaar: "Daarbij moet je wel bedenken dat scholen niet verplicht zijn om te melden. De algemene opdracht aan scholen is trouwens dat wel te doen. Maar een centrale persoonsregistratie, dat is geen taak van ons. En van wie dan wel, tja, je kunt wel zeggen dat er dus een lacune is."

De inspectie jeugdhulpverlening en

Seks uit balans

DOOR HENK RUIJL
EN DENNIS MULKENS

De onderwijzer, de voetbalcoach, de hopman: zijn ze nog wel te vertrouwen? De meldingen van misbruik en ontucht vertonen een scherpe piek. Waar zit de pedofiel en hoe fout is hij? De zedenpolitie aan het woord.

Jeugdbescherming zit met hetzelfde probleem als de hoofdinspectie onderwijs, zegt Bruyn.

"Met een centrale registratie stuit je direct op de wettelijke en praktische onmogelijkheid. Ik begrijp de gedachte van Baartman wel, maar je hebt de toestemming van betrokkenen nodig, en die zul je in zo'n geval niet zo gauw krijgen. De oplossing ligt bij de werkgevers: die moeten zorgvuldig te werk gaan bij hun selectie. En de werkgever die iemand heeft ontslagen moet daarover ook eerlijk informeren."

Prof. dr H. W. Baartman was de eerste om bij zijn voorstel op te merken dat aan een centrale registratie juridische haken en ogen zitten. Vooral bij die herhaalde, maar nooit bewezen kwesties. Die zijn altijd talrijker dan de veroordelingen. Een beperkt toegankelijk registratiesysteem, stelde Baartman voor, zou wellicht beide categorieën kunnen vermijden.

Deze gedachte vervult Noud Cornelissen van de Abop (Algemene Bond van Onderwijs Personeel) en het NGL (Nederlands Genootschap van Leraren) met grote angst: "Want beschuldiging van seksueel misbruik is zo langzamerhand ook een middel om wraak te nemen. Dat maak je ook mee. Je moet dus verschrikkelijk voorzichtig zijn."

De ABOP krijgt gemiddeld twintig keer per jaar verzoeken om juridische bijstand van onderwijsgevendens wegens dit soort zaken. Een paar keer per jaar wordt iemand ten onrechte beschuldigd, als afrekening voor een andere kwestie.

Cornelissen: "Ons advies aan scholen is: aangifte doen bij de politie. Laat de rechter maar oordelen. Met een registratie krijg je een soort alternatieve rechtspraak op grond van halve waarheden en veroordelen. Dat is zeer gevaarlijk. Je moet het omdraaien: in scholen moet er openheid zijn om over dit soort zaken te praten, er moet duidelijkheid zijn wat de consequenties zijn. Je hoeft geen bordje in de leraarskamer op te hangen, maar het mag ook niet gebeuren dat de schoolleiding het afdoet met mistige maatregelen, terwijl niemand ergens van hoort. Zoals dat tot op heden kon gebeuren."

De Registratiekamer, die toezicht houdt op de Wet Persoonregistratie, waakt al over de 55.000 registratiebestanden die Nederland rijk is. Daar zou zo'n bestand van ontuchtplegers moeten worden aangemeld. De woordvoerder van de Registratiekamer, B. Crouwers, vindt zo'n nieuw bestand helemaal niet nodig. "Er is al een bestand, namelijk dat van justitie en politie", aldus Crouwers. "Bij de politie blijven ook zaken die niet zijn bewezen, maar waar wel aanwijzingen zijn dat het niet klopt, genoteerd. Dus iedereen moet gewoon aangifte doen, dat is echt de beste methode om dit probleem uit de wereld te helpen. Aan de bron goed regelen, dat is in ieders belang," aldus Crouwers.

Cornelissen van de Abop wil geen paniek: "Seksueel misbruik is niets nieuws. We moeten ook niet overdrijven: er gaan dagelijks tweeëneenhalf miljoen kinderen naar school in het basis- en het voortgezet onderwijs. En daar zijn tweehonderdduizend leraren elke dag actief. In verhouding kun je dus niet zeggen dat school gevaarlijk is."

Aan de reeks onthullingen over ontucht op scholen in Nederland lijkt geen einde te komen. Sinds enkele weken verschijnen er dagelijks berichten in de kranten. Nico van der Geest, ploegchef zedenzaken van politie Haaglanden, kijkt er niet van op. "In 1981 en 1982 konden we het aantal aangiften van incest bijna niet aan, omdat toen een taboe was doorbroken".

Het lijkt alsof de geschiedenis zich herhaalt, maar dan nu ten aanzien van ontucht op scholen. Vorige week was Den Haag aan de beurt toen op de Bresterhagheshoofschool een leraar met een pedofiel verleden in opspraak raakte. Van der Geest sluit meer openbaarzaken niet uit, maar waarschuwt ook voor paniek. "Mensen overdrijven als ze zeggen: dit is het topje van de ijsberg. Ongetwijfeld zal er nog wel wat verborgen zijn of blijven, maar we moeten niet overdrijven. We hebben in Nederland goed onderwijs".

Van der Geest zegt te begrijpen waarom ontuchtzaken vaak niet bekend worden gemaakt. "Ik kan zo tien redenen bedenken. Vaak wil men het trouwens niet eens geloven. Wordt het voor onvoorstelbaar gehouden. Een belangrijke reden is dat de schooldirecties bang zijn voor de naam van de school. Ook geeft het hoe dan ook een enorme onrust. Je kunt je zelfs afvragen wie er bij openbaarzaken is gebaat. Dat is vaak de afweging waar slachtoffers voor staan: wat bereik ik door aangifte te doen? Regelmatig worden wij geconfronteerd met mensen die wel over hun ervaringen willen praten, maar die gewoon weer naar huis gaan als ze eenmaal hun verhaal hebben gedaan".

Onderwijs

De politiechef vindt dat binnen de onderwijsinstellingen nog verstandiger met het onderwerp ontucht kan worden omgegaan. "Voor alle helderheid: we hebben het dus niet over ongewenste intimiteiten. Daar is binnen het onderwijs de vertrouwenspersoon voor aangesteld. Maar handelingen die verder gaan, moeten worden aangemeld bij de zedenpolitie. Wij zijn de experts. Wij kunnen onafhankelijk de zaak beoordelen. Wij weten ook goed om te gaan met het waarheidsgehalte. Scholen zijn bovendien partij. Het is dus altijd verstandig zaken bij ons aan te melden".

Ook de registratie binnen de onderwijswereld kan worden verbeterd, zo stelt Van der Geest. "Dat gebeurt nu te vrijblijvend. Hierdoor kan het gebeuren dat mensen na enkele jaren terugkeren in het vak. Terwijl ze in die jaren niet zijn veranderd. Want van de deskundigen die ik spreek, begrijp ik dat pedofielen moeilijk tot een andere doelgroep zijn te brengen. Daar moeten we rekening mee houden, want ieder kind heeft recht op bescherming".

Pedofilie is in Nederland strafbaar indien er seks wordt bedreven met kinderen in de leeftijd tot twaalf jaar. Wettelijk is er een grijs gebied in de daaropvolgende leeftijdsgroep, tot 16 jaar. Hier is seks met kinderen strafbaar als er naast een klacht van de ouders ook een afwijzende verklaring van het kind ligt. "Pedofielen zijn uitstekend op de hoogte van de wet", zegt Van der Geest. "Ze manoeuvreren op de grens. Ze kiezen voor een kind van 12, maar eigenlijk willen ze iets wat nog jonger is". Er bestaat daarnaast nog een wetsartikel waarin seks met minderjarige kinderen überhaupt wordt verboden indien de ander iemand is die de zorg of zeggenschap uitoefent. Onder meer onderwijzers behoren tot die groep.

Van der Geest is vanuit zijn werker- varing niet verrast door het feit dat er ontucht op scholen plaatsheeft. "Pedofielen begeven zich bij voorkeur in een omgeving waar kinderen zijn. Dus dan kom je ook wel eens terecht bij de onderwijzer, de leider van het voetbalelftal of de hopman van de padvinderij. Maar daarmee is niet gezegd dat dus iedere onderwijzer, leider of hopman een pedofiel is", zegt Van der Geest. "Pedofielen zul je ook vinden binnen de instanties die mogen meepraten over wetgeving. In de recente wijziging van de wet op kinderporno is er meegepraat door mensen die dan toch de neiging vertonen om het allemaal net wat minder erg te vinden".

Tijdschrift

Om zijn woorden te ondersteunen toont Van der Geest het blad OK Magazine, een 'tijdschrift voor Ouderen Kinderen Relaties'. Een blad dat legaal is, maar waarin foto's en teksten worden vertoond die menigeen zullen schokken. Het blad wordt uitgegeven door de vereniging Martijn.

Vanuit zijn werkervaring sprak Van der Geest talloze pedofielen en hoe- wel er enig begrip groeide voor de denkwijze van deze mensen, wijst hij hun seksuele gedrag faliekant af. "Omdat hun relatie altijd eindig is", zegt de politiemann. "Ze komen meestal met het argument dat het kind het niet erg vindt, er ook van geniet. Maar toch is hun relatie met een kind anders. Als een man en vrouw met elkaar een relatie aangaan, zal de man nooit zeggen: ik stop ermee als je borsten gaan hangen. Een pedofiel gooit het kind als een gebruiksvoorwerp weg als er een zwaarder stemmetje of baardgroei ontstaan".

Ook wijst Van der Geest erop dat er immer sprake is van een relatie die uit balans is. "Bij seks moet er sprake zijn van een zeker evenwicht. Als je praat over pedofilie hebben we het over een relatie waarbij machtsmisbruik plaatsheeft. Het gaat dus wringen".

Van der Geest wijst erop dat ontucht altijd zal blijven bestaan. Het is ook maar hoe de samenleving er tegen- aan kijkt: zo was in de oudheid de zo- geheten 'knapenliefde' een geaccepteerd verschijnsel. Anno 1996 er- vaart de maatschappij de liefde tus- sen heel jong en oud evenwel als een probleem, dat niet is op te lossen.

De zedenchef: "Pedofilie bestaat al eeuwenlang en pedofielen zullen er altijd zijn. Misschien is het een idee een bordeel te hebben waar meer- derjarige meisjes met witte kousjes, vlechtjes en sproetjes op hun wan- gen een illusie kunnen scheppen. Ik vind dat niet zo gek. Maar dan hoor je weer: dat is surrogaat".

— H —
VK 21-4

'A LLERLEI vormen van sek- sueel gedrag zijn de laatste tijd steeds meer besprek- baar geworden: sado-maso- chisme, homo-erotic, pedofilie (...) Tien jaar geleden zou je onmiddellijk zijn on- slagen en gestraft als je als leraar met een leerling seksuele betrekkingen had; nu is de situatie veranderd.'

Deze passages uit het standaardboek *Helpen bij seksuele moeilijkheden*, dat het huisartsen-echtpaar Moors in 1977 uitbracht, zijn duidelijk niet meer van deze tijd. Het boek kwam uit op het hoogtepunt van het vrijheid-blijheid-tijd- perk. Het was een periode waarin vol- gens de deskundigen de seksualiteit naar hartelust beleefd mocht worden. Grote groepen seksuologen geloofden in de maakbaarheid van de seksualiteit.

Sexgevoel had maar weinig te maken met aangeboren aanleg en hormonen, maar alles met opvoeding en socialisatie,

was het idee. Artsen die impotente man- nen behandelden met een straffe dosis testosteron, werden weggehoond. Het- zelfde overkwam medici die vaginisme bestreden met een chirurgische ingreep. De sexbeleving zat immers tussen de oren: een onbevredigend sexleven diende te worden weggepraat in samenspraak met de partner, een therapeut of een groep lotgenoten.

'Homo of hetero, dat was gewoon een keuze. En als je op kinderen viel, moest dat ook kunnen', zegt prof. dr K. Slob, bijzonder hoogleraar in de fysiologie van de seksualiteit aan de Erasmus Universi- teit Rotterdam. Al tien jaar is hij hoofd- redacteur van het *Tijdschrift voor Seksuo- logie*, dat gisteren zijn vierde lustrum vierde met een symposium, getiteld: *Sex tussen genot en gevaar*.

Net als elders in het wetenschappelijk onderzoek van de jaren zeventig en tachtig, werd in de seksuologie de relatie tussen biologische en genetische factoren nauwelijks onderzocht. 'Maar ik maak het weer mee dat er onderzoek mag worden gedaan naar seksueel gedrag en erfelijkheid', zegt Slob, die bijna dertig jaar sexonderzoek bij dieren en mensen doet.

Geneesmiddelen zijn ook weer terug, maar nu in veel subtielere vorm dan de botte chemische preparaten van weleer. Dat bijvoorbeeld het te vroeg klaarkomen van mannen met een serotonine- achtig geneesmiddel zou worden behan- deld, was twintig jaar geleden ondenk- baar, aldus Slob. Nu gaan steeds meer therapeuten over tot een combinatie van geneesmiddelen (hormonen), soms chi- rurgische ingrepen, en *counseling*.

Er zijn echter nog maar weinig sexthe- rapeuten die zulke integratie van thera- pieën toepassen. Nog steeds bestaan er twee stromingen. Het medische circuit levert de patiënt bijvoorbeeld wel een erectie, maar lost de achterliggende proble- men niet op, terwijl het psychologi- sche circuit wel een aantal problemen in de relatie aanpakt, maar geen erectie te- weeg kan brengen. De huisarts maakt de vaak toevallige keuze: een patiënt verwij- zen naar de Riagg of naar een uroloog of gynaecoloog.

'Pas de laatste decennia heeft de seksu- ologie zich echt ontwikkeld', zegt drs W. Bezemer, seksuologisch hulpverlener. 'We hebben overal meer verstand van gekregen, zoals van waarom bij vagini- sme een vrouw haar spieren verkramp- t. De seksuologie heeft zich ontworsteld aan het louter verzamelen van gegevens over wat en hoe en hoe vaak, maar zij probeert ook te achterhalen waar dingen vandaan komen.'

Ondanks de grotere openheid op tv en in tijdschriften, vindt Bezemer dat sex nog steeds een taboe is. 'Ik zie vaker een uitzending over wurgsex dan over de huis-tuin-en-keuken-zaken die mensen echt bezighouden. Het is positief dat mensen over meer informatie beschikken dan vroeger, maar de schaduwzijde is het gevaar dat daarmee nieuwe maatschappij opkomen waaraan mensen krampachtig proberen te voldoen.'

Voor drs L. Gijs, seksuoloog aan de Universiteit Utrecht en onderzoeker van seksueel geweld, is er begin jaren tachtig in het denken over seksualiteit een be- langrijke omslag geweest. Dat was een gevolg van de komst van aids en het besef van de omvang van seksueel geweld.

Gijs: 'Toen bleek dat je - door aids - aan sex dood kunt gaan en dat er nogal wat risico's waren om - vooral als je vrouw bent - te worden geraakt, gekraakt of misbruikt. Het besef van de omvang van dat seksuele geweld heeft een schok teweeg gebracht. Dat is vooral de ver- dienste geweest van het feminisme.'

W. Gianotten, arts en psychotherapeut en werkzaam bij de academisch zieken- huizen van Utrecht en Rotterdam en bij de Rutgers Stichting, werd vanaf eind jaren zeventig geconfronteerd met een stroom cliënten die leden onder de gevol- gen van seksueel geweld, eerst verkrach- ting, later incest en tegenwoordig steeds meer mannen die slachtoffer zijn van in- cest.

Gianotten: 'In twee jaar tijd had 60 procent van onze cliënten bij de Rut- gers Stichting te maken met seksueel ge- weld. Met gene bedachten we toen dat we het vroeger hadden ontkend.' Dat percentage is nu verminderd doordat ook andere hulpverleners seksueel geweld onderkennen als bron van problemen.

Seksueel geweld werd niet alleen als reëel ervaren omdat het zo vaak voor- kwam. Vooral feministen vonden het ver- ontrustend dat dit geweld niet per defini- tie voortkomt uit een afwijkende psychi-

VERVOLG VK 20-4

sche gesteldheid van de dader, maar dat veel mannen het als een vanzelfsprekend middel hanteren om iets te krijgen waarop ze recht menen te hebben. Zoals sex binnen het huwelijk.

'Seksueel geweld werd opeens van een psychopathologisch gedrag tot een onderdeel van de normale sociale contacten', constateert seksuoloog Gijs. 'Dat betekende dat vanaf toen bij (sex)therapie door de therapeut vaker werd gevraagd naar een geschiedenis van seksueel geweld. Maar het betekende ook dat later, begin jaren negentig, meer aandacht kwam voor de daders van seksueel geweld en hun behandeling.'

De machtsvraag en het vanzelfsprekende geweld hebben ook een belangrijke rol gespeeld in de debatten over pornografie. Mensen worden er opgewonden van, gaan masturberen of met hun partner vrijen en verder gebeurt er niets, was in de jaren zeventig de heersende gedachte onder seksuologen.

Het duurde lang voor de andere mening van, vooral sociaal-psychologen en feministen gehoor vond. Zij vonden dat niet was gekeken naar wat voor geweldadige en vrouw-onvriendelijke porno er op de markt was en dat het kijken naar porno in feite - net als seksueel geweld - onderdeel is van een vrouw-onvriendelijke omgeving.

Gijs: 'Ik ben geneigd te denken dat hoe meer geweld en ongelijke machtsrelaties

er in porno zitten, hoe meer schade deze kan aanrichten. Maar ook zonder porno hebben mensen seksuele fantasieën. Die leiden soms ook tot daden, maar veel vaker niet - nogal wat vrouwen hebben bijvoorbeeld verkrachtingsfantasieën.'

Twee nieuwe groepen cliënten waarover sextherapeuten nog onvoldoende kennis hebben, melden zich tegenwoordig op het spreekuur. Zo groeit het aantal alloctonen dat is geconfronteerd met (seksuele) martelingen en geweld in landen als Iran, Irak, Turkije en voormalig Joegoslavië. Het is een groep die specifieke hulp nodig heeft, maar nog bijna nergens terecht kan.

De andere categorie nieuwe klanten is aanzienlijk groter: de ouderen. 'Sex bij ouderen zit nog in de taboe-sfeer', zegt Gianotten. 'Hoe kun je bijvoorbeeld de afnemende seksuele functies bij het ouder worden compenseren in je seksuele relaties? Dat terrein ligt nog grotendeels braak.'

Door de grote nadruk op geweld, misbruik, macht en het overschrijden van grenzen in seksuele relaties, stuit sextherapeute Bezemer steeds vaker op een dilemma. 'We zijn bang geworden om te dwingen, terwijl onveiligheid een wezenlijk element van sex is: iets doen waarvan je dacht dat je het niet durfde, van mijn part op de hei vrijen. Het is onbevredigend als de sex altijd veilig is.'

In sex tussen twee mensen zit iets uitdagends, een beetje *gepushed* worden hoort erbij, meent Bezemer. 'Zonder dat ontdek je niet veel. Je moet nooit verder gaan dan de ander wil, dat vind ik ook wel. Maar waar blijft dan dat stukje spanning?'

Maarten Evenblij

Ontuchtzaken

gedenktlijsten in het nieuws vanaf januari 1996:
januari: In Delft worden vijf jongeren in de leeftijd van 14 tot 15 jaar aangehouden op verdenking van het verkrachten van een groot aantal 13- en 14-jarige meisjes.
februari: Minstens negen verstandelijk gehandicapte bewoners van een zorginstelling in Udenhout blijken jarenlang seksueel te zijn misbruikt door een groepshoofd.
Een 53-jarige godsdienstleraar van een scholengemeenschap in Rijssen heeft bekend de afgelopen decennia met zeker dertig (ex-) leerlingen ontucht te hebben gepleegd.

Drie vrouwelijke joodse hebben een aanklacht tegen een voormalig Dopräher geleid. Om te weten hoe de gewenste minimum leeftijd is. Een onderwijzer uit Dokkum wordt verdacht van ontucht met vijf meisjes in de leeftijd van tien tot twaalf jaar.
maart: Een 63-jarige voormalige docent is aangehouden wegens ontuchtige handelingen met zes leerlingen van een scholengemeenschap in Rijssen.
Een 45-jarige leraar van de gereformeerde scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort bekend dat hij zich zestien jaar lang aan minstens 22 jongens heeft vergrepen.
 Naar schatting vijf- tot tienduizend mannelijke verpleegkundigen zijn betrokken bij seksueel

misbruik van de vrouwelijke patiënten. Deze beschuldiging uit de bevestigde door de Landelijkheidszorg Bureau.
Een 45-jarige docent van het Verloskundig College in Apeldoorn wordt ervan verdacht begin 1995 ontucht te hebben gepleegd met een toen 15-jarige leerlinge.
Wederom wordt een docent (nu een sportleraar) van de scholengemeenschap Guido de Brès verdacht van ontucht met leerlingen.
Een leraar van een school in Den Haag wordt aangehouden voor ontucht met jongens. De leraar was al eerder veroordeeld voor seks met jongens op school in Rotterdam, Haarlem en Heemstede.
Een 51-jarige rij-instructeur uit

Frenken niet precies. Het blijft gissen.

"De gemiddelde dader bestaat niet," zegt Frenken. "Er zijn er die hun eigen kind misbruiken. Of kinderen van anderen, of pubers van twaalf, dertien jaar, of meisjes, of jongetjes. Pedofielen hebben een drang naar kinderen, die je kunt vergelijken met een verslaving. Zo iemand wil kind met de kinderen zijn. Daar is niets op tegen, totdat hij zijn eigen lust op het kind gaat botvieren. Zo'n kind zit in een ondergeschikte positie. Het wordt, vaak heel geleidelijk, gemanoeuvreed in situaties die het niet kan overzien. Dat geeft vroeg of laat kortsluiting," zegt Frenken. Hij heeft als voorzitter van de werkgroep Vereniging van Forensische Seksuologie eind jaren tachtig een behandelingsmethode voor daders ontwikkeld en behandelt zelf ook. In Nederland zijn nu 135 hulpverleners, onder meer bij Riaggs, bezig met dadertherapie.

Een andere groep omschrijft Frenken als de 'pedo-seksuelen'. "Die vergripen zich af en toe aan kinderen, vaak in tijden dat ze zelf kampen met verlies. Ontslag, echtscheiding, afwijzing, mislukking. Vaak spelen alcohol en ongecontroleerde agressie een rol. Door lichamelijk contact met een kind willen ze even weg uit het pijnlijke heden. Dat lukt natuurlijk niet. De leegte erna is des te groter, dus gaan ze opnieuw op zoek."

Voor alle groepen daders geldt: genezing heeft een therapie niet te bieden. "Wel proberen we te voorkomen dat ze terugvallen. Pure gedragstherapie: hang nou niet meer in dat zwembad rond, ga op weg naar de supermarkt niet meer langs dat schoolplein. Controleren, inhouden. We hebben ze niets anders te bieden. Veel mannen houden zich ook in. Want betrapt worden op seksueel misbruik is levensgevaarlijk. Je carrière, je naam, je huwelijk staan op het spel. En in de gevangenis wacht je de laagste plek in de pikorde."

Ook prof. dr. H. Baartman, bijzonder hoogleraar Preventie en Hulpverlening inzake Kindermishandeling aan de Vrije Universiteit Amsterdam, vraagt zich vaak af: wat brengt mensen ertoe zoiets met kinderen te doen? "Er is één overeenkomst: een machtsrelatie ten opzichte van kinderen. Misbruik heeft met seks en met macht te maken. Kennelijk zijn er grote groepen mannen die de neiging hebben macht te vertalen in seks. Maar waarom?"

Filosofierend: "Het is een rare mengeling. Je kunt zoiets alleen doen als je macht hebt over een ander. Aan de andere kant zijn het zulke kinderlijke behoeften van volwassenen: gezien willen worden, de baas willen zijn, begrepen en gewaardeerd willen worden. Ze hebben de guts niet om een blauwtje te

lopen bij een volwassene en zoeken daarom contact met een kind. Een kleine groep beleeft er sadistisch plezier aan om anderen klein te krijgen, via geweld of misbruik. Voor een groot deel van de plegers geldt: ze zijn als kind ooit zelf verwaarloosd of misbruikt. Die leegte proberen ze door misbruik van kinderen te compenseren. Dat lukt niet, dus gaan ze verder. Een vicieuze cirkel

Bron: afd. Documentatie NvHN

lopen bij een volwassene en zoeken daarom contact met een kind. Een kleine groep beleeft er sadistisch plezier aan om anderen klein te krijgen, via geweld of misbruik. Voor een groot deel van de plegers geldt: ze zijn als kind ooit zelf verwaarloosd of misbruikt. Die leegte proberen ze door misbruik van kinderen te compenseren. Dat lukt niet, dus gaan ze verder. Een vicieuze cirkel



Prof. dr. W. Wolters, hoofd van de psychosociale afdeling van het Wilhelmina Kinderziekenhuis in Utrecht: "Er mag veel, maar niet in afhankelijkheidsrelaties."

die lijkt op verslaving." Een ding staat voor Baartman vast: de grotere openheid over seks veroorzaakt niet méér seksueel misbruik. "Als je aan een doorsnee groep mannen vraagt wat hen seksueel prikkelt, dan zullen ze iets noemen wat al hun voorliefde heeft. Die zit er al, die wordt niet zomaar opgewekt. Er zit dus iets in die personen, dat de stap naar seksueel misbruik makkelijker maakt. De aanleiding kan van alles zijn: scheiding, verlies, frustratie. Ik vind het shockerend dat mannen in groten getale over de schreef kunnen gaan, kennelijk zonder dat ze zich bekommeren om de kinderen. Maar vergeet niet dat nog altijd de meeste mannen wel fatsoenlijk met vrouw en kinderen omgaan."

Ook Frenken vindt dat ontucht met kinderen niet toeneemt. "De media besteden er alleen meer aandacht aan. Maar van een media-hype kun je niet spreken." Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) krijgt de landelijke politie jaarlijks zo'n 1900 meldingen van seksueel misbruik van kinderen en jongeren tot 16 jaar: thuis, op school, in sportclub, tehuis of jeugdvereniging. Dat aantal is sinds 1983 vrij stabiel. Hoeveel kinderen in totaal zijn misbruikt, is

Ontucht: van een toename blijkt weinig

NVHN 18-4

door Patricia van der Zalm

Niet alleen voor slachtoffers (en daders) en hun omgeving is seksueel misbruik een last, ook voor de samenleving in zijn geheel is het dat.

Voor alle daders geldt: therapie biedt geen genezing.

De lust verandert in een last zodra een volwassene de lichamelijke integriteit van een kind met voeten treedt. Zo simpel is het, vindt prof. dr. Jos Frenken, onderzoeker bij het Nederlands Instituut voor Sociaal-Seksuologisch Onderzoek (NISSO) en hoogleraar seksuologie bij de medische faculteit van de Rijksuniversiteit Leiden. "Dan wordt een grens overschreden. En dat is voor kinderen bijna altijd schadelijk."

Goed: er is meer seks en bloot op tv. Kinderen worden vroeger volwassen. Mensen willen meer consumeren, óók seks. Maar de ene volwassene vergriipt zich aan een kind, de ander doet dat niet. Of, zoals prof. dr. W. Wolters, hoofd van de psychosociale afdeling van het Wilhelmina Kinderziekenhuis in Utrecht het zegt: "Er mag veel, maar niet in afhankelijkheidsrelaties. Leraar-leerling, hulpverlener-client, ouder-kind. Middelbare scholieren van 16 kunnen heel verleidelijk en koket zijn en een volwassen leraar buiten zinnen doen raken. Maar jonge meisjes hoeven er niet meteen iets



Prof. dr. Jos Frenken, onderzoeker bij het Nederlands Instituut voor Sociaal-Seksuologisch Onderzoek (NISSO) en hoogleraar seksuologie bij de medische faculteit van de Rijksuniversiteit Leiden: "Dan wordt een grens overschreden. En dat is voor kinderen bijna altijd schadelijk."

Verloedert de Nederlandse moraal? Wordt er meer ontucht gepleegd in Nederland? Of wordt er meer aandacht aan geschonken? Jaarlijks worden er 1900 gevallen van ontucht gemeld. Dat is al jaren zo; van een toename blijkt weinig. De deskundigen zijn het met elkaar eens, dat de grotere openheid over seks niet méér misbruik veroorzaakt. Maar de samenleving wordt er zich wel steeds meer van bewust dat seksueel misbruik een ingrijpend probleem is. Dat leidt tot bezinning; tot de vraag hoe je ermee om moet gaan. Het antwoord daarop is veel moeilijker te geven.

niet bekend, evenmin als het feitelijke aantal daders. "We kunnen niet zomaar 10.000 kinderen onderwerpen, zoals Nel Draijer (die in 1988 concludeerde dat een op de drie vrouwen ooit seksueel misbruikt is, red.) dat bij volwassenen heeft gedaan. Het is niet verantwoord kinderen daarmee te confronteren," zegt Frenken.

Van de 1900 meldingen worden jaarlijks ongeveer 1350 gevallen opgehelderd, maar slechts in zo'n 400 zaken (30 procent) volgt een veroordeling. Zeventig procent wordt niet veroordeeld wegens gebrek aan bewijs of intrekking van de aanklacht. "Hieruit blijkt dat mensen en politie tegenwoordig seksueel



Prof. dr. H. Baartman, bijzonder hoogleraar Preventie en Hulpverlening inzake Kindermishandeling aan de Vrije Universiteit Amsterdam. "Er is één overeenkomst: een machtsrelatie ten opzichte van kinderen. Misbruik heeft met seks en met macht te maken."

getint gedrag eerder als strafwaardig opvatten. Ze zijn alerter, maar dat betekent niet altijd dat er iets strafbaars is gebeurd," vindt Frenken.

Hoe dat soms in praktijk gaat, weet de Utrechtse jeugdarts B. Rensen van de GG & GD. "In mijn wijk (Ondiep in Utrecht) gaat het er soms heel ongezonder aan toe: ouders laten kinderen tot laat naar pornovideo's kijken, maar als er buiten het gezin ook maar iets gebeurt, lukt dat heftige reacties uit. Al twee keer is een conciërge van een school beschuldigd van seksueel misbruik. Onderzoek heeft niets opgeleverd. Mensen weten nu hoe schadelijk misbruik kan zijn, dus ze zijn als de dood als er eens iets gebeurt, al is het nog zo onschuldig. Dan slaat het door."

De televisie en andere media seksueel misbruik melden, heeft volgens Rensen goede en slechte kanten. "Er lijkt meer te kunnen. In talkshows kan iedereen van alles zeggen, bijna nog meer dan bij de dokter of de psychiater. De kijkbuis als spreekbuis. Maar het gevaar van overkill ligt op de loer. Epe is nog niet genoeg, het moet erger en spectaculairder. Het is belangrijk dat media seksueel misbruik aan de kaak stellen. Maar objectiviteit is soms ver te zoeken. Misschien heeft het iets met oplagecijfers te maken?"

"Media-aandacht heeft een positief en negatief effect," vindt ook Wolters van het Wilhelmina Kinderziekenhuis (WKZ). "Positief, omdat het mensen de ruimte biedt te praten. Misschien naïef, maar ik denk dat het bewustzijn wordt gescherpt, dat mensen ervan doordrongen raken dat ze op dat punt behoedzaam moeten zijn. Zonder overgevoelig te worden en overall seksueel misbruik in te zien. Dan zie je spoken. Berichtgeving kan ook negatief werken: die larmoyante, troebele verhalen van één pagina, met alle details, versluisen de situatie. Het gaat niet om de berichtgeving op zichzelf, maar de manier waarop. Het moet zakelijk en sec."

Baartman vindt het trouwens wél opmerkelijk dat er de laatste tijd meer gevallen van misbruikte jongens op scholen aan het licht komen. "Een logische ontwikkeling. Begin jaren tachtig zorgden de verhalen van misbruikte vrouwen in het boek 'De straf op zwijgen is le-

venslang' voor een doorbraak. Daarna kwamen de verhalen van kinderen, toen bleken ook hele jonge kinderen slachtoffer te zijn. Nu is bekend dat het om meisjes én jongens gaat, en niet alleen in het gezin maar ook daarbuiten: in instellingen, scholen, sportclubs."

Uit de jongste cijfers van de elf Buro's Vertrouwensartsen (BVA's) in Nederland blijkt dat het aantal meldingen (mishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik) vanuit het onderwijs tussen 1989 en 1994 is toegenomen van 12 tot gemiddeld 16 procent (van 625 naar 1204 gevallen). De provincie Utrecht scoort met 28 procent meldingen ver boven het landelijk gemiddelde. Dat duidt niet, aldus de bureaus, op meer seksueel misbruik in deze provincie; wel op het gegeven dat leerkrachten kennelijk beter opletten en eerder aan de bel trekken.

Naar de omvang van seksueel misbruik buiten het gezin is tot nu toe geen onderzoek gedaan. Maar volgens Baartman ontkomen scholen en instellingen er niet meer aan om beleid te maken: hoe onderken ik misbruik, wat kan ik ertegen doen? "Gelukkig is de grootste terughoudendheid verdwenen en begint door te dringen dat openheid belangrijk is voor de verwerking. Je lijdt immers meer aan wat je het diepst probeert weg te stoppen."

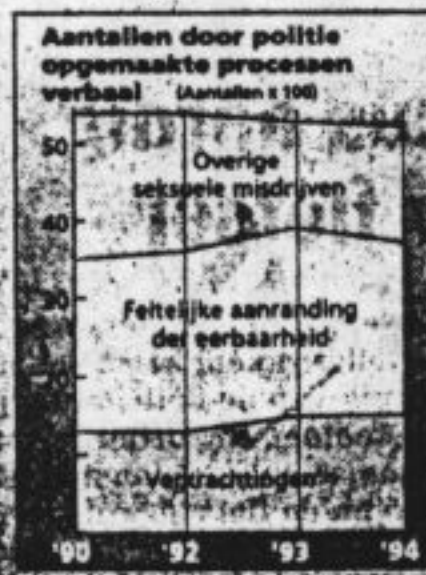
Jos Frenken heeft wat dat betreft een praktisch voorstel: "Als werkgever, school, jeugdinstituut of club zou je van nieuwe werknemers een bewijs van goed zedelijk gedrag moeten eisen. Dat is zo op te vragen bij de Centrale Recherche Informatiedienst. Zo voorkom je dat je iemand binnenhaalt die in een vorige baan een misdrijf met jongeren heeft gepleegd. Het verbaast me als ik hoor dat die mensen ergens anders gewoon weer aan de slag kunnen."

Helemaal verdwijnen zal seksueel misbruik nooit. W. Wolters: "Het kwam al voor bij de Grieken en Romeinen, en het zal nooit uitsterven, alle voorlichting en hulp ten spijt. Er blijven altijd mensen die zo verstoord zijn in hun seksuele ontwikkeling dat ze zich op kinderen richten. Je moet blijven zeggen hoe slecht het voor kinderen is. Maar heb niet de illusie dat het ooit voorbij zal zijn."

Door Rinze Brandsma
Schiedam - "Dat is ook voor ons de grote vraag: hoe kon dit in hemelsnaam zo lang doorgaan. Wij hebben ons er ook over verbaasd, dat geen enkele instantie eerder signalen heeft opgepikt. Kennelijk moeten we nog kritischer tegenover het systeem van de hulpverlening aankijken."

Delicten

Seksuele misdrijven



Vergelijk seksuele en andere delicten

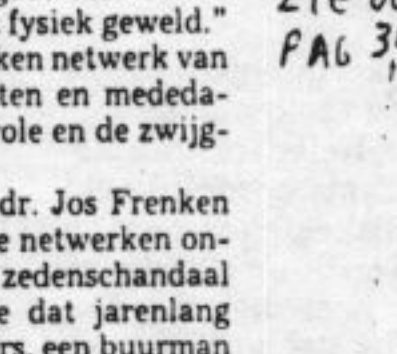
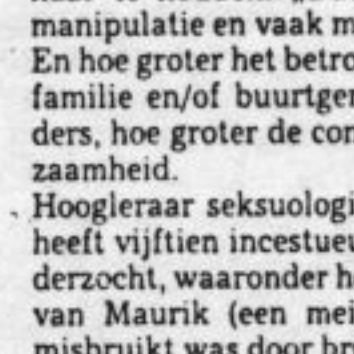
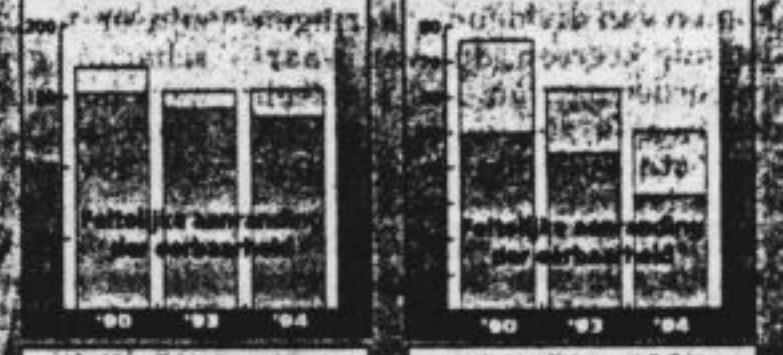


Infographic

Aantallen strafzaken Arrondissementsrechtbanken en uitspraken



Aantallen rechtbankstrafzaken en straffen



Incestplegers zijn 'mannen

met het verstand van het kind'

De Stem 4.11.96
ZIE OOK
PAG 34

De woordvoerder van de Schiedamse politie, Y. Eddini, zegt dat de recherche nog volop bezig is met het hoe en waarom van de omvangrijke incest- en verkrachtingszaak, die zij dinsdag naar buiten bracht. De incestaffaire, die al zestien jaar speelt, wordt door ingewijden minstens zo erg als de Eper affaire genoemd. Een sterk verwante zaak van langdurig seksueel misbruik en verkrachting van twee meisjes en andere (klein)kinderen door hun vader, broers en buurtgenoten. En evenals in Epe zou het gaan om een zwak sociaal gezin van zwakbegaafde, bijna achterlijke gezinsleden.

Over de achtergronden van de Schiedamse incestaffaire wil de politie niet meer kwijt dan dat een van de slachtoffers in september vorig jaar zelf aangifte heeft gedaan.

Een groot deel van de incest- en verkrachtingszaken heeft zich, na verhuizing van het gezin, in Rotterdam afgespeeld. De politie weigert iets te zeggen over de sociale achtergrond van de betrokkenen, behalve dat het om autochtone blanke Nederlanders gaat.

De politie heeft de publiciteit nu gezocht, om meer slachtoffers te bewegen alsnog aangifte te doen. De vader, hoofdverdachte, heeft zeventien incest- en verkrachtingsmisdrijven en ontuchtzaken bekend, bij twee dochters, vijf kleinkinderen en vijf buurtbewoners. De zoon wordt verdacht van verkrachtelingen en incest met nog eens vijf familieleden. Ook hij heeft een serie bekentenissen afgelegd. Niet uitgesloten wordt dat het gaat om meer daders dan de 68-jarige Schiedammer en zijn 40-jarige zoon.

Volgens de advocaat van de zoon, mr. R. Corten, gaat het om een zwakbegaafd gezin uit een kansarm milieu. Hij heeft het over 'mannen met het verstand van een kind'. Een van de dochters, die door haar vader seksueel misbruikt is en daarbij driemaal zwanger werd - een van die zwangerschappen eindigde, op 14-jarige leeftijd, in een abortus - zou volgens hem niet begrepen hebben wat haar misdaan is. Zij 'vond alles wel best'. In 1987 heeft de zoon voor de Rotterdamse rechtbank terechtgestaan wegens incest en ontucht met neefjes en nichtjes. Hij is toen veroordeeld tot negen maanden en tbs met dwangverpleging. Die behandeling liep nog. Bij het proces zei de zoon niet te begrijpen wat hij misdaan had.

kaar te houden. "Dat gaat met zware manipulatie en vaak met fysiek geweld." En hoe groter het betrokken netwerk van familie en/of buurtgenoten en mededaders, hoe groter de controle en de zwijgzzaamheid.

Hoogleraar seksuologie dr. Jos Frenken heeft vijftien incestueuze netwerken onderzocht, waaronder het zedenschandaal van Maurik (een meisje dat jarenlang misbruikt was door broers, een buurman en een oom) en de Eper incestaffaire. De Leidse hoogleraar - tevens onderzoeker bij het Nederlands Instituut voor Seksuologisch Onderzoek Nisso in Utrecht - zegt dat dit soort incest-netwerken nagenoeg alleen voorkomt in de laagste welstandsklasse.

Grove incest op zich komt - 'dat bewijst Schiedam' - niet alleen voor binnen gesloten gemeenschappen op het platteland, zoals het stereotiepe beeld wil. Hij zegt de Schiedamse affaire alleen nog uit de krant te kennen. Met zijn Utrechtse collega-hoogleraar dr. W. Wolters (medische jeugdpsychologie) weet hij dat in het algemeen incest-netwerken bestaan 'waar de verpaupering het grootst is'.

"Verpaupering in psychologische zin, want in de gevallen die ik ken woonden de gezinnen in redelijk nette huizen. Het gaat om gezinnen die psychologisch verloederd zijn. Waar de grenzen tussen de generaties niet helder zijn. Mensen die elkaar als gebruiksvoorwerpen hantieren, pakken wat je pakken kunt. Mannen die seks met iedereen willen en daarbij nooit geleerd hebben grenzen te stellen. Bij dat 'pakken wat je pakken kunt' gaat het vaak ook om andere criminele zaken, zoals diefstal." Ook in de Eper incestaffaire ging het om een niet of nauwelijks aanwezig besef van normen.

De pressie tot geheimhouding in zo'n gezin is enorm. "Kinderen worden sterk afhankelijk gemaakt en gechanteerd. Het is één grote doofpot. Dat er zwangerschappen volgden betekent dat de gewetenloosheid nog een stap groter was. Een sterk vergroevende levensstijl. Een situatie waarin grenzen van goed en kwaad vervaagd zijn en er geen sprake meer is van een fatsoensmoraal die de mensen binnen de perken houdt."

De vader - soms op de achtergrond bijgestaan door de moeder - dreigt dat het misbruik stilgezwegen moet blijven, omdat anders het gezin opgeblazen wordt: "Anders ga jij naar een tehuis en ik naar de gevangenis". De dochter voelt zich vaak mede-schuldig voor de incest of durft uit schaamte niet naar buiten te treden.

Het gaat lang niet altijd om autoritaire, tyrannieke vaders. Er zijn ook meer passieve, afhankelijke incestplegers, of vaders die 'kind met de kinderen' willen zijn.

Incest komt in alle milieus voor, al gaat het in de grootste gevallen om milieus met een traditie van armoede, verwaarlozing en geweld. Vaak zijn incestplegers in hun eigen jeugd verworpen, verlaten of mishandeld.

ONTUCHT

Conflicten op werk
of met partner
gecompenseerd door
seksuele prikkels

TEL 27-4

door YVONNE LAUDY

DEN HAAG, zaterdag
Het gebeurt zelden dat een ontuchtpleger eigen beweging de aan een brede Haagse laan gevestigde Praktijk voor Psychoseksuele Therapie van drs. Joel Staffeleu binnenstapt. Ze komen er op aandringen van hun partner, hun werkgever, op instigatie van de politie, of omdat de rechter behandeling als bijzondere voorwaarde heeft opgelegd.

„Eigenlijk vinden ze dat ze hier niets te zoeken hebben,” zegt Joel Staffeleu. „Ze wentelen de verantwoordelijkheid voor hun misbruikgedrag af op anderen of op de omstandigheden. Dan heet het bijvoorbeeld dat het slachtoffer er als het ware om vroeg... zo uitdagent als zij gekleed ging. Of er was sprake van een plotseling oploeiende seksuele drift, die niet meer te beteugelen viel toen het jongetje zich tegen meneer aanvligde. Of het had allemaal te maken met alcohol, stress, de echtgenote die elke toenadering afwees en tja, een man heeft nu eenmaal zo zijn behoeften. Of men was gewoon wat aan het stoeien en toen kwam van het één het ander...”

En zo zou Staffeleu nog wel een tijdje kunnen doorgaan, want het repertoire aan drogredenen dat ontuchtplegers erop nahouden is welhaast onuitputtelijk.

De dadertherapie die Staffeleu praktiseert is er op gericht de ontuchtpleger de ogen te openen voor de machinaties waarvan hij zich bedient om zijn doel — seksuele behoeftebevrediging — te bereiken en hem te laten beseffen welk een psychische en lichamelijke schade zijn seksuele egoïsme bij de ander aanricht.

Volgens Staffeleu zijn de laatste tien jaar zowel justitie als de hulpverlening er meer en meer van overtuigd geraakt dat behandeling noodzakelijk is om recidive te voorkomen. „De ontuchtpleger die uit de gevangenis wordt ontslagen, zonder dat hij direct is geconfronteerd met zijn misbruikgedrag, de motieven daarachter, de gevolgen voor het slachtoffer en zonder dat hem concrete methoden zijn aangereikt om meer controle over zijn seksuele gedrag te krijgen, loopt een grote kans weer in zijn oude misbruikpatroon te vervallen,” stelt de 42-jarige psycholoog onomwonden.

Hij noemt dadertherapie 'zwaar werk'. „Om met de

cliënt, die het liefst zoveel mogelijk verzwijgt, een vertrouwensrelatie op te bouwen, moet je je professioneel inleven in seksueel gedrag dat je persoonlijk vervult met weerzin. Je moet je hoeden voor het manipuleren van de pleger, je steeds weer afvragen: geeft hij de sociaal wenselijke antwoorden, of is er bij hem werkelijk sprake van inzicht, schuldbesef, invoelingsvermogen?”

Weloverwogen

Typierend voor de ontuchtpleger is dat hij uiterst berekend en weloverwogen te werk gaat. Staffeleu: „Ze plegen nooit eens ontucht midden op straat of in een volle V&D. Zelf doen ze het vaak voorkomen of het seksuele geweld een volkomen impulsieve daad was, een daad waarover ze zelf geen controle hadden. De kansen en de risico's zijn echter van te voren — deels bewust, deels onbewust — nauwkeurig ingeschat. Ze weten heel goed dat wat ze van plan zijn door geen enkele beugel kan.”

„Aan het feitelijke misbruik,” vervolgt Staffeleu, „gaan doorgaans gevoelens van onbehagen en spanning vooraf. De pleger voelt zich bijvoorbeeld gekrenkt in zijn eigenwaarde door conflicten op het werk of met zijn partner. Het is typisch mannelijk om dergelijke negatieve gevoelens te compenseren door het oproepen van seksuele prikkels. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren door het bekijken van pornoboekjes, het beluisteren van 06-sekslijnen of door zich te verliezen in seksuele fantasieën.

De door deze prikkels opgeroepen seksuele spanning kan in combinatie met de gevoelens van onlust bij de pleger een mentaal proces in gang zetten dat ik het interne afwegingsproces noem. Vervolgens wordt de strategie bepaald. Kan de deur op slot? Zijn er geen derden in huis aanwezig? Zal hij eerst wat stoeien? Hoe te voorkomen dat hij of zij uit de school klappt?

Elke afweging leidt tot een bewuste keuze. In de therapie gaat het erom dit afwegingsproces bij de pleger bewust te maken en hem te doen beseffen dat hij, en niemand anders, verantwoordelijk is voor het daaruit voortvloeiende misbruikgedrag. Voorts wordt hem bijgebracht hoe hij controle kan krijgen over de gewraakte seksuele neigingen. Dat gebeurt onder andere door middel van gedragstherapie. Op het moment dat hij het zien van een meisje, een jochie, de behoefte aan seksuele handelingen weer opspeelt, moet hij zich bijvoorbeeld voor de geest halen hoe

weezinwekkend MANNENWERK

Da dadertherapie koppelt misbruikneiging
aan negatieve sensatie

het was toen de rechercheurs aan zijn deur verschenen, hoe ellendig hij die eerste nacht in de politiecel vond. Op die manier probeer je de seksuele fantasieën over kinderen te koppelen aan een negatieve sensatie.”

In Amerika is op dit gebied een heel scala van methodieken ontwikkeld. Een veelgebruikte gedragstherapeutische techniek is daar de ruikaversie. Terwijl de man fantaseert over het seksuele misbruik of kijkt naar voor hem opwindende dia's worden via een slangetje ammoniakdampen in zijn neus gepompt. Na 25 van deze ammoniaksessies was de seksuele opwindende met 20% gedaald. Deze techniek is echter niet zonder risico's. In Nederland bevindt zich de dadertherapie nog in de beginfase. Staffeleu: „Hoe effectief de behandeling is valt pas over 'n jaar of tien te zeggen.”

Het is volgens hem ondoenlijk een profiel van de ontuchtpleger te schetsen. „De typische ontuchtpleger bestaat niet. Was het maar zo'n Koot & Bie-achtig zweterig mannetje dat nerveus rondscharrelt in de buurt van schoolpleinen. Dan was hij van ver te herkennen en kon je je tegen hem wapenen.”

Ontuchtplegers zijn van alle rangen en standen. „Geen enkele maatschappelijke geleiding is gevrijwaard van foute mannen,” stelt Staffeleu. Dat mannen nagenoeg het monopolie hebben op ontucht (95%) is inmiddels een door wetenschappelijk onderzoek gestaafd gegeven. Zo staat ook vast dat vrouwen zelden zelfstandig het initiatief tot seksueel misbruik nemen, meestal gaat het om medeplichtigheid. Veel vaker dan bij mannelijke plegers is er bij deze categorie vrouwen sprake van een ernstige psychiatrische stoornis.

Staffeleu kan zich levendig voorstellen dat het bevreemdend wekt dat het overgrote deel van de ontuchtplegers niet als 'psychisch gestoord' kan worden aangemerkt. „Als je deze mannen onderzoekt met behulp van DSM-IV, het diagnostisch handboek, is er niets met hen aan de hand. Of je zou seksueel egoïsme als een psychiatrische stoornis moeten beschouwen. Maar dan kun je je afvragen of iemand die een ander een flinke dreun verkoopt, of de jongen die bij de burens de ramen ingooit — om maar wat te noemen — ook tot deze categorie zouden moeten worden gerekend.”

De veronderstelling dat elke ontuchtpleger vroeger zelf seksueel misbruikt is, mist wetenschappelijk iedere grond, stipt Staffeleu aan. „Het geldt voor zo'n 10 a 15% en dan kun je je nog afvragen of het seksuele misbruik van doorslaggevende betekenis is, want er werd in zo'n gezin bijvoorbeeld ook geslagen en overmatig gedronken.”



■ Drs. Joel Staffeleu behoort tot het kleine groepje behandelaars dat zich aan dadertherapie waagt.

Machtsmisbruik

De feministische visie op seksueel geweld heeft ertoe geleid, zo memoreert Staffeleu, dat seksueel misbruik veelal als een uiting van machtsmisbruik wordt gezien. Het is een visie die hij niet onderschrijft. „Voor mannen die ontucht plegen is macht een vanzelfsprekendheid. Ze zijn sowieso behept met een autoritaire houding ten opzichte van vrouwen en kinderen. Die macht is een gegeven. In het kader van ontucht is deze louter een middel om tot seksuele bevrediging te komen.”

De seksuele gedrevenheid van mannen wordt in het algemeen door vrouwen onderschat, zegt Staffeleu. „Wie kent niet het cliché: mannen denken maar aan één ding. Natuurlijk, ze denken ook aan auto's, aan computers en aan geld. Maar toch, zo'n cliché komt natuurlijk niet uit de lucht vallen. Ik vind dat vrouwen zich niet langer kunnen permitteren naïef te zijn, hun ogen te sluiten voor het feit dat hun partner naar de hoeren gaat, een minnares heeft, een verborgen homoseksueel is of veel plezier beleeft aan travestie.”

Dat mannen in seksueel opzicht wezenlijk verschillen van vrouwen is een waarheid waarmee beide partijen eigenlijk liever niet geconfronteerd worden is Staffeleu's ervaring. „Maar alleen al de tijd, de energie, het geld en de risico's die mannen voor seks over hebben, spreekt boekdelen. En datzelfde geldt voor het feit dat er geen vrouwelijke exhibitionisten, fetisjisten, telefoonmasturbanten of voyeurs zijn; de enkele uitzondering die de regel bevestigt daargelaten.”

Bestaat de typische ontuchtpleger niet, in zijn seksuele gedrag valt wel een aantal kenmerken te onderscheiden. Staffeleu: „Hij is op zoek naar seksuele prikkels. De eigen

De afgelopen maanden was het bijna iedere week raak. De ene ontuchtaffaire na de andere kwam aan het licht. De daders waren zonder uitzondering van het mannelijk geslacht en de slachtoffers veelal schoolkinderen.

Wat opvalt is dat ontuchtplegers uiterst bedreven zijn in het bagatelliseren van het seksuele misbruik en uiterst fantasierijk in het bedenken van rechtvaardigingen voor hun verwerpelijke gedrag. Zo verklaarde de 53-jarige leraar uit Rijssen, die met dertig jongens ontucht pleegde, dat de contacten altijd vrijwillig waren. De ongelijke machtsverhouding die per definitie tussen docent en leerling bestaat liet hij gemakshalve maar even buiten beschouwing.

Drs. Joel Staffeleu behoort tot het kleine groepje behandelaars

dat zich aan dadertherapie waagt. Echt dankbaar werk is het niet. „Meestal zit de ontuchtpleger hier tegen zijn zin. Hij voelt zich niet schuldig. Het waren de omstandigheden die hem tot het seksuele misbruik hebben aangezet... Die drogredenen prik ik door. En dan maar hopen dat zo verder onheil kan worden voorkomen.”

seksuele behoeftebevrediging staat daarbij centraal. De potentiële partner wordt gezien als een object dat op alle mogelijke manieren gemanipuleerd kan worden om het uiteindelijke doel: seksuele opwindende afgerond met een orgasme, te bereiken.” Op nuchtere toon voegt hij eraan toe: „Op een wat minder nadrukkelijke wijze is deze rode draad ook aanwezig in het normale seksuele gedrag van mannen.”

Paus: Europa moet pedofilie afkeuren

VATICANSTAD, 27 APRIL. Het Vaticaan heeft gisteren de Raad van Europa opgeroepen de moed te tonen om pedofilie en de seksuele uitbuiting van minderjarigen met kracht te veroordelen. Bij de raad ligt een voorstel waarin seksueel misbruik van kinderen „een van de meest weezinwekkende misdaden tegen de mensheid” wordt genoemd.

Waardering voor man als zedenrechercheur

Van onze verslaggever
Koos Bijlsma

NVHN
LJ-4

MARUM/ZUIDHORN - Vrouwelijke slachtoffers van zedendelicten blijken gunstige ervaringen te hebben over hun opvang bij de politie door mannelijke functionarissen. Dat zegt de aan de basiseenheid Leek/Zuidhorn verbonden zedenrechercheur Barry Kooy (45) uit Zuidhorn. Alle vrouwen die aankloppen bij de politie in deze regio zijn vrij in hun keuze voor een mannelijke of een vrouwelijke

rechercheur bij het doen van aangifte.

Om te worden gehoord door een vrouwelijke rechercheur moet het slachtoffer vaak langer wachten. Om die reden stemt men veelal in met een mannelijke agent. Achteraf verklaren velen hiervan geen spijt te hebben, zegt rechercheur Kooy. Zijn verklaring hiervoor is dat vrouwelijke slachtoffers van zedendelicten niet zelden kampen met onterechte schaamtegevoelens. Ze voelen zich besmet en soms ook schuldig. Bijvoorbeeld als

die schuld wordt aangepraat door reacties als: "Je zult het wel hebben uitgelokt."

De rechercheur dient het vrouwelijke slachtoffer op haar gemak te stellen en er blijk van te geven aan haar kant te staan. Kooy: "Zolang het tegendeel niet is aangevoeld, geloof ik het verhaal van degene die aangifte doet van a tot z. Wat ik óók doe, is benadrukken dat niet het slachtoffer schuldig is, maar dat alle schuld ligt bij de dader."

De schaamtegevoelens van slachtoffers komen volgens hem sterker naar voren bij verhoor door een vrouw dan door een man. Voor de meer rationele dan emotionele benadering van de mannelijke rechercheur bestaat waardering, wat overigens niet wil zeggen, zo beklemtoont hij, dat vrouwelijke agenten hun werk slechter zouden doen dan mannelijke.

Op pagina 13:
'Regie in zedenzaak berust bij slachtoffer'.

'Regie berust in zedenzaak bij slachtoffer'

Vervolg van pagina 1

NVHN
LJ-4

MARUM/ZUIDHORN - Er gaat tegenwoordig nauwelijks een dag voorbij dat er in de publiciteitsmedia geen melding wordt gemaakt van een ernstig zedendelict. Met name het aantal incestgevallen dat voor het voetlicht komt is groot. Maar ook andere vormen van ontucht zijn schering en inslag. Zedenrechercheur Barry Kooy (45) uit Zuidhorn zegt gemengde gevoelens te hebben bij deze berichtgeving. Enerzijds juicht hij de aandacht voor deze vergrijpen toe, die ertoe kan leiden dat andere slachtoffers naar de politie stappen om hun relaas te doen. Anderzijds signaleert hij een ongezonde manier van publiciteit over dit soort gevallen.

Zelf is hij wars van sensatiezucht. Als Veronica of SBS-6 zijn medewerking zouden inroepen voor een vorm van reality-tv over dit soort zaken, geeft hij nul op het rekest. "Het in de openbaarheid brengen van deze dingen is prima, mits het gebeurt op een gepaste manier. Dan kan er ook een preventieve werking vanuit gaan. Maar als de publiciteit onevenwichtig is, wordt de samenleving ten onrechte angst ingeboezemd. Er gebeuren vele ernstige dingen op dit terrein, maar we moeten oppassen voor het beeld dat achter elke boom een verkrachter staat."

Het onderwerp is volgens Kooy te delicaat om er sensationeel mee om te springen. "Daarvoor is het leed dat er achter zit veel te groot: veel slachtoffers die bijvoorbeeld regelmatig door een familielid zijn misbruikt, hebben jarenlang rondgelopen met een geheim. Vanuit de omgeving is druk op hen uitgeoefend om er vooral niet over te praten. Al op jonge leeftijd zijn kinderen op die manier verantwoordelijk gesteld voor het al of niet uit elkaar vallen van het eigen gezin door ze bijvoorbeeld voor te houden: 'Als je erover praat, loopt vader misschien wel weg...'. Naast de seksuele trauma's, waarvan iemand een leven lang last kan hebben, zijn de psychische gevolgen hiervan heel groot."

Zelfs bij een programma als Opsporing Verzocht van de Avro plaatst de politiemann uit Zuidhorn kritische vragen. "In dit programma worden naar mijn smaak teveel de-



■ Rechercheur Barry Kooy uit Zuidhorn: 'Zedenzaken vormen een van de zwaarste facetten van het werk bij de politie'. © NvhN/Wolter Kobus

tails onthuld over de opsporingstechnieken van de politie. Vergeet niet: de misdaad kijkt ook mee! De politie doet er verstandiger aan de misdaad in het ongewisse te laten. Een goeie bakker houdt zijn recept toch ook geheim?"

Kooy die 23 jaar jaar in politiedienst is -hij was eerder onder meer actief bij het drugsvrij maken van de stad-Groninger wijken Beijum en Lewenborg- heeft sinds twee jaar als werkgebied de gemeenten Leek, Grootegast, Marum, Zuidhorn, Winsum en de Marne (80.000 inwoners). "Formeel ben ik algemeen rechercheur. Maar het leeuwendeel van m'n tijd steek ik in zedenzaken." Hij noemt behandeling van zedenzaken één van de zwaarste facetten van het politiewerk. "Je zit midden in andermans ellende. Voortdurend word je met trieste gebeurtenissen geconfronteerd: mensen, hele families soms, zitten gigantisch in de knoop, gezinnen vallen uit elkaar etcetera. En vergeet niet: ook de daders behoren tot ons zorggebied. Dat vergt soms een enorme overschakeling: het ene ogenblik sta je het slachtoffer te woord en even later sta je oog-in-oog met de dader." De personele bezetting in district west is volgens Kooy slechts gebaseerd op het bieden van noodhulp. Hij zou graag zien

dat de politieleiding aan zedenzaken meer prioriteit geeft. "Voor mij is een zedenzaak veel belangrijker dan honderd snelheidsverbalen op de Friese straatweg..."

Tachtig tot 90 procent van ontuchtzaken worden gepleegd door bekenden van het slachtoffer. Niet zelden ontbreken in die gevallen getuigen, waardoor het voor de rechercheur veel moeilijker wordt om bewijslast te vinden. Van groot belang voor het onderzoek zijn technische sporen, maar in het gros van de gevallen zijn die er al niet meer doordat het slachtoffer te laat naar de politie is gestapt. "Ik heb er alle begrip voor dat een meisje dat is misbruikt, snel onder de douche stapt om zich schoon te wassen en zich ook inwendig te spoelen. Ze voelt zich per slot van rekening vernederd en vies. Maar uit onderzoekstechnisch oogpunt is dat jammer."

Kooy zegt dat tussen rechercheur en slachtoffer al gauw een band ontstaat. "Ze vertelt haar hele (levens)verhaal tot soms in de intiemste details. Je bent een uitlaatklep voor zo iemand." Samen met het slachtoffer bekijkt de rechercheur wat de persoonlijke consequenties voor iemand kunnen zijn van het officieel doen van aangifte. "Als de dader ontkent en er is geen enkel juridisch be-

wijs in de vorm van technische sporen, ontstaat er een zogenaemde 1 tegen 1-situatie. Het is het woord van het slachtoffer tegenover dat van de dader. In zo'n geval zal de officier van justitie geen vervolging instellen. Dat kan bij het slachtoffer heel hard aankomen. Om haar voor deze volgende dreun te behoeden, is het verstandiger om haar direct in het hulpverleningstraject te brengen en dus van aangifte af te zien. Maar het is het slachtoffer dat uiteindelijk beslist. De regie ligt bij haar."

Barry Kooy zegt het slachtoffer in principe op haar woord te geloven. In zijn vorige standplaats in het Friese Achtkarspelen is het hem eenmaal overkomen dat een vrouw een melding deed van een dusdanig gruwelijke vorm van incest dat hij niet wilde geloven dat het echt was gebeurd. "Ik kon het niet geloven en daarom deed ik haar het goedbedoelde advies om van aangifte af te zien. Nader onderzoek leerde dat het verhaal wel degelijk waar was. De vrouw heeft vervolgens alsnog aangifte gedaan en ik heb m'n excuses gemaakt voor m'n volledig verkeerde inschatting. Wat heb ik me ervoor geschaamd dat ik er zo naast zat. Ik word er nog weer koud van als ik hieraan terug denk."

Hij benadrukt het belang dat

het klikt tussen slachtoffer en rechercheur. "Tijdens het onderzoek houd je haar voortdurend op de hoogte van de vorderingen. Je confronteert haar ook met de verklaring van de dader. Als zo iemand alles ontkent, kan dat erg pijnlijk zijn. Ik heb liever dat het slachtoffer dat van mij hoort dan bijvoorbeeld pas voor de rechtbank." Hij zegt als mannelijke rechercheur ruimte te geven voor het uiten van emoties. "Als het gemeed volschiet bij het slachtoffer, zeg ik: 'huil maar eens goed uit'. Het kan goed zijn om het er uit te gooien." Papieren zakdoekjes reikt hij aan en ook een glas water houdt hij steeds binnen handbereik.

Hij zegt op te passen voor lichamelijke contact met het slachtoffer. "In principe is het geen punt dat je man bent als rechercheur zolang het maar klikt met het slachtoffer en zij zich bij jou op haar gemak voelt. Een vrouwelijke rechercheur kan hierin wat verder gaan door een vrouwelijk slachtoffer de hand op de schouder leggen of eens over het haar strijken. Dat doe ik niet." In andere opzichten kan een vrouwelijke rechercheur volgens Kooy bedreigend zijn voor het slachtoffer. Zij voelt zich meer gelijkwaardig met de politievrouw, waardoor bepaalde vormen van schaamte veel confronterender zijn. "Hoe weerzinwekkend het slachtoffer het seksueel misdrijf ook heeft gevonden, toch gebeurt het dat ze er zelf bepaalde gevoelens bij heeft gehad, waarvoor ze zich schaamt als er een vrouwelijke rechercheur tegenover haar zit. Als de rechercheur een man is, kan het slachtoffer afstandelijker blijven wat -is mij uit verklaringen achteraf gebleken- als prettig wordt ervaren."

Hoe zwaar het behandelen van zedenzaken ook is, tegelijkertijd is het volgens Barry Kooy dankbaar werk. "Wie eenmaal bij 'zedes' heeft gezeten, gaat niet gauw meer weg, leert de praktijk," zegt hij. Slachtoffers uiten soms ook hun dankbaarheid. Kooy wijst naar brieven en kaarten aan de muur bij zijn bureau: "Met de kerst krijg je dan zo'n kaartje, waarin iemand haar dank betuigt als een zaak tot een goed einde is gebracht of bijvoorbeeld meldt dat ze weer een nieuwe vriend heeft. Dat werkt stimulerend en motiveert om ermee door te gaan."

Van misbruik beschuldigde dienders verlieten korps Epe

NIJMEGEN (ANP) - De vier politiemannen van het korps in Epe, die in 1993 tijdens de geruchtmaakende Eper incestaffaire door slachtoffer Yolanda van Baak werden beschuldigd van langdurig seksueel misbruik, hebben hun baan in Epe uiteindelijk allemaal opgezegd.

Dat hebben de vier politiemannen, die zeer verbitterd zijn over de aanklacht en de afwikkeling daarvan, gisteravond in het televisieprogramma 'De Ronde van Witteman' gezegd. De politiemannen, die allemaal op enig moment onderzoek hebben gedaan in de omvangrijke zaak, stellen dat Yolanda uit wraak over hen gelogen heeft. Op 2 augustus 1993 hoorden de politiemannen van burgemeester De Loor van Epe, dat zij op non-actief gesteld waren vanwege zware beschuldigingen van Yolanda. De agenten lazen de volgende dag in de kranten dat zij het meisje in

haar jonge kinderjaren langdurig seksueel zouden hebben misbruikt, vaginaal en anaal hebben verkracht en daar per keer tot 600 gulden voor hebben betaald aan haar moeder.

Na drie maanden maakte De Loor bekend dat de rijksrecherche geen bewijzen had kunnen vinden. Hij verklaarde in het openbaar dat dus niet gesteld kon worden dat de mannen voor 100 procent onschuldig zijn. De agenten mochten de volgende dag weer aan het werk. Gisteravond bleek dat de oud-politiemannen uit Epe hun korpsleiding en de burgemeester zwaar verwijten dat er niets is gedaan om hen te helpen. De politiemannen vinden dat de korpschef en de burgemeester 'niet menselijk' hebben gehandeld in de zaak. Burgemeester De Loor zei in een reactie dat hij destijds niet anders kon dan zich formeel opstellen. Verder wilde hij op de zaak niet reageren.

Eper agenten praten bij Witteman over incest-zaak

NVHN 18.4

Door Jan van Stipriaan Luiscus

De burgemeester had zich veel menselijker moeten opstellen. Ik heb hier geen goed woord voor over," zegt de Eper agent Sneevliet tegen Paul Witteman. Samen met drie andere politieagenten is hij te gast in de Ronde van Witteman (vanavond, Ned. 3, 21.00 uur) waarin problemen op het werk centraal staan. Sneevliet en zijn collega's werden ervan beschuldigd dat zij Yolanda seksueel zouden hebben misbruikt.

De Eper agenten (Van den Brink, Heukels, Simmelink en Sneevliet) die voor het eerst en het laatst in de publiciteit komen, zijn indertijd in afwachting van het onderzoek door de rijksrecherche buiten functie gesteld. De rol die collega's en leiding (korpschef en de burgemeester) in



de affaire hebben gespeeld, komen bij Witteman aan bod. Hoewel er nooit enige schuld bewezen kon worden, zijn zij - althans in het openbaar - nooit gerehabiliteerd.

"Onze toekomst is van de ene op de andere dag kapot gemaakt," zeggen de agenten die bij hoog en bij laag beweren dat Yolanda hen valselijk heeft beschuldigd. Heukels: "De aanklacht is puur uit wraak gedaan, omdat we in 1983 kennelijk niet alert genoeg hebben gereageerd." In dat jaar deed Yolanda aangifte van verkrachting door twee jonge jongens. Er is echter nooit iemand gearresteerd, omdat Yolanda - kennelijk op zoek naar aandacht - het verkrachtingsverhaal vermoedelijk van a tot z heeft gefantaseerd. "Ik kan moeilijk bewijzen dat ze heeft gelogen," zegt agent Heukels.

Felle kritiek hebben de vier agenten, die overigens weer in functie zijn, op hun chef. "Op 2 augustus 1993 hoorden we dat we buiten functie zouden worden gesteld. De korpsleiding van Epe wist al twee dagen dat het zou gebeuren. We zijn als voetveeg behandeld en eruit geschopt." Alle vier kregen dezelfde mededeling: "U wordt verdacht van misbruik van Yolanda."

"We hebben nooit een officiële klacht gehoord." Al naar gelang het onderzoek in de Eper-affaire vorderde werd duidelijk dat Yolanda - zeker wat betreft de betrokkenheid van de vier agenten - veel, zo niet alles heeft verzonnen. Tegenover Paul Witteman zou de burgemeester van Epe van destijds hebben verklaard dat de zaak al te ver was geëscaleerd om de vier volledig te rehabiliteren.

PROJET PILOTE A BEAUVECHAIN

Carte de sécurité junior

LDH 30.04.96

QUAND UN INCONNU ME PROPOSE DE PARTIR AVEC LUI, JE ME POSE TROIS QUESTIONS

1. EST-CE QUE J'AI ENVIE ?
2. EST-CE QUE LA PERSONNE QUI EST RESPONSABLE DE MOI EN CE MOMENT SAURA OU JE SUIS ?
3. EST-CE QUE JE POURRAI APPELER A L'AIDE ET EST-CE QUE L'ON M'ENTENDRA ?

ACCOMPAGNE JAMAIS QUELQU'UN QUE TU NE CONNAIS PAS !!!

UN CORPS EST A TOI, PERSONNE NE PEUT LE TOUCHER !!!

SI JE REPOND "NON" A L'UNE DES TROIS QUESTIONS, ALORS JE NE DOIS PAS PARTIR AVEC CETTE PERSONNE

Sur leur carte, les enfants visualiseront l'affiche Parents secours qui leur indique qu'à l'endroit où elle est affichée, ils pourront trouver de l'aide. (Doc. DH)

BEAUVECHAIN - Avec le soutien de sa hiérarchie, la brigade de gendarmerie de Beauvechain lancera le 3 mai un projet pilote de Carte Junior ou carte de sécurité pour enfants. Elle est destinée à tous les enfants dont les parents se sentent concernés par la publicité faite sur le cas de la disparition de Julie et Melissa ou sur tous ces cas de maltraitance et abus sexuels sur les enfants. Cette carte, via une aide de Parents Secours, permettra, en effet, aux enfants de signaler à des adultes qui s'occupent d'un danger.

Dire non !

"J'ai moi-même dans ma famille l'histoire d'un enfant perdu qui a dû faire trois commerces avant de recevoir l'autorisation de pouvoir prévenir ses parents", nous explique l'adjutant Daniel Delvenne, le chef de la brigade de Beauvechain qui a mis au point cette Carte Junior. "Que se serait-il passé si cet enfant avait été enlevé ou agressé physiquement ? Je n'ose y penser. C'est pourquoi au sein de la brigade, nous avons voulu lancer une animation destinée à affirmer la personnalité de l'enfant, à lui apprendre à dire non, à pouvoir détecter une situation à risque et à s'en prémunir."

Pour lancer cette opération, la brigade s'est associée avec le service Carrefour J de Wavre, et a obtenu le partenariat de l'asbl Parents Secours, déjà très répandue dans certaines régions de Belgique.

"Les avantages de la Carte Junior sont multiples", poursuit l'adjutant Delvenne. "Elle sera d'abord l'occasion pour les parents de parler de sécurité avec leurs enfants ne fut-ce qu'au moment où elle est complétée avec eux. Cette carte permettra ensuite à l'enfant d'être identifié en cas de difficulté. Elle permettra, en outre, aux enfants d'avoir en permanence les numéros de téléphone à appeler, les siens comme celui des

services de secours. En remettant sa carte à un Parent Secours, ce dernier pourra fournir une aide adaptée et structurée à chaque enfant, et aux forces de police de prendre les premières mesures d'urgence."

La volonté de la brigade est que les 600 enfants de Beauvechain disposent de cette carte. Elle sera délivrée aux parents intéressés le 3 mai, entre 9 h et 18 h, à l'occasion de la journée portes ouvertes de la gendarmerie, mais aussi pendant toute la journée du samedi 25 mai, entre 10 h et 18 h. Bien entendu, les parents qui n'auraient pu se déplacer ces deux journées-là pourront toujours prendre rendez-vous (n°1, rue de Néthen. Tél: 010-86 63 56).

C'est l'asbl Carrefour J qui sera chargée de recruter les futurs parents secours. Les volontaires, triés notamment sur base de leur certificat de bonne vie et mœurs, recevront une information très précise de leur rôle, information à l'issue de laquelle il pourra apposer, en un endroit bien visible de la rue pour un enfant, le logo Parents Secours.

Précieux conseils

"Aux enfants qui disposeront de cette carte, je demande évidemment de la garder sur eux", conclut l'adjutant Delvenne. "En cas de danger, ils devront la présenter à un parent secours. Si jamais ils sont kidnappés ou victimes d'un maniaque sexuel, je leur demande de laisser tomber la carte à terre. Ceci implique aussi que tous les adultes soient conscients de l'importance de cette carte et de la ramasser quand ils en trouvent une à terre. Et ce, afin de nous permettre d'agir au plus vite."

Dans six mois, un sondage des parents sera réalisé sur l'usage de cette carte. Si elle rencontre une unanimité, la Carte Junior pourrait alors être étendue dans le Brabant wallon, puis dans le pays.

J.-P.V.

PARIJS - Enkele vooraanstaande artsen in Frankrijk willen pedofielen en verkrachters 'chemisch castreren'.

Dat is de enige doelmatige manier om te voorkomen dat plegers van seksuele misdrijven in herhaling vervallen, stellen de medici. Om hun pleidooi kracht bij te zetten, hebben zij zes vrijwilligers onder behandeling gehad.

Het gaat om vier pedofielen en twee mannen die zich schuldig hebben gemaakt aan aanranding van vrouwen. Het zestal is behandeld met het mannelijke anti-hormonenpreparaat, triptoreline, dat in Frankrijk bekend is onder de handelsnaam Déca-

Experiment met 'chemische castratie'

peptyl. Volgens de artsen had het middel bij vijf van de zes proefkonijnen, variërend van 15 tot 39 jaar, een opmerkelijke doeltreffend effect. Deze patiënten zouden geen zedenmisdrijven meer hebben gepleegd. Eén van de ondertekenaars van de oproep, Thibaut van het medische centrum van Rouvray, stelt dat het doel van de behandeling niet het 'normaliseren van de patiënt is, maar het verlichten van diens

pathologische gedrag. De artsen willen hun experiment voortzetten en hebben daarvoor van de autoriteiten in Normandië toestemming gekregen. Het is de bedoeling dat ten minste twintig patiënten gedurende een jaar worden behandeld.

In een persverklaring gaan de vijf artsen uitgebreid in op de ethische vragen die een dergelijke behandeling oproepen. Daarbij laten ze over hun eigen stand-

punt geen twijfel. Ze schrijven dat 'het werkelijke pathologische criterium het onvermogen van de patiënt is zijn behoeften in toom te houden'. De artsen wijzen erop dat de Franse wet recidivisten van seksuele misdrijven verplicht om na het uitzitten van hun straf medische behandeling te ondergaan.

Hoe artsen die behandeling invullen, moeten zij zelf uitmaken, vinden de ondertekenaars van de oproep. Zij zien in chemische castratie de oplossing voor alle problemen. "Het bevrijdt de patiënt van zijn onbedwingbare driften en het schept gunstige voorwaarden voor een effectieve therapeutische behandeling."

Het is al lang bekend dat het naturisme aantrekkingskracht uitoefent op menige pedofiel. Kinderen onbevangen in hun blootje; waar kun je gemakkelijker aan je lust toegeven dan temidden van naturalisten? Aldus een hardnekkige mening in pedofiele kringen die dan ook bij herhaling uitmond in al dan niet geslaagde pogingen een kind te 'versieren'. Telkens weer wordt dit binnen het naturisme gezien als een incidenteel voorval waaraan je beter zo weinig mogelijk ruchtbaarheid kunt geven. In de geest van: wat niet weet, wat niet deert.

Het onderwerp werd tijdens een onlangs gehouden voorzittersvergadering door de Naturistische Zwemvereniging Delft (NZD) nu eens een keer nadrukkelijk aan de orde gesteld. Toen bleek pas goed hoeveel verenigingen last hebben ondervonden van pedofiele gedragingen. Niet alleen van bezoekers, maar ook van eigen leden. De conclusie was vrijwel eensluidend: daartegen moet eindelijk iets worden ondernomen. Maar wat en hoe? De betrapte pedofiel het terrein of het zwembad uitsturen en aangifte doen? Voor de hand liggend. Maar daarmee wordt het probleem in zijn totaliteit niet aangepakt.

Het bestuur van de NZD, waar men het euvel ook enige malen aan den bloten lijve heeft ondervonden, meent een eerste aanzet te kunnen geven om de ongewenste intimiteiten bij weerloze minderjarigen tot een minimum te beperken en het liefst te elimineren. Voorzitter Jan Verberne en vice-voorzitter Herman van der Helm pleiten ervoor dat alle verenigingen zich aaneensluiten om het probleem gericht te bespreken en daaruit een uitvoerbaar plan te distilleren. Zij benadrukken dat zo'n aanpak preventief moet zijn; in de geest van een ontmoedigingsbeleid. Er zou een commissie in het leven kunnen worden geroepen die verschillende ideeën op hun mérites gaat beoordelen om uiteindelijk mét eigen inbreng tot een praktisch uitvoerbare aanpak te komen. Het zou in hun visie bijvoorbeeld nuttig kunnen zijn een affiche te laten ontwerpen dat aan duidelijkheid niets te wensen overlaat. Niet met een directe, algemene veroordeling van de pedofiel, maar met een tot hem gerichte waarschuwing ter plekke, dat toegeven aan zijn seksuele verlangens daar te enenmale niet wordt getolereerd. Hij moet zich dan voelen als een gewaarschuld man die voor twee telt.

Pedofilie NAT 96-2

De naturistische beweging kan men zien als een verkleinde weergave van onze samenleving, waar alles wat in de grote wereld voorkomt ook aanwezig is, uitgezonderd het naakt willen zijn, lopen of recreëren. Naturalisten beleven dat naakt zijn als prettig of mooi en sommigen kennen er hogere waarden aan toe en beleven het naturisme ook zo.

Ook het naturisme kent mensen wie het ontbreekt aan respect voor de kleine en grote medemens, diens normen en waarden en diens integriteit. We beschikken over voldoende mogelijkheden tegen dergelijke mensen op te treden. We kunnen nec zeggen en duidelijk maken dat we hun gedrag niet waarderen en als uiterste sanctie uitstoten uit het naturisme. Zo treden we op tegen lawaai en andere overlast of vernieling van eigendommen. Maar hebben en benutten we diezelfde mogelijkheden om op te treden in het geval van pedofilie? Op de een of andere manier schijnt dat niet zo te zijn.

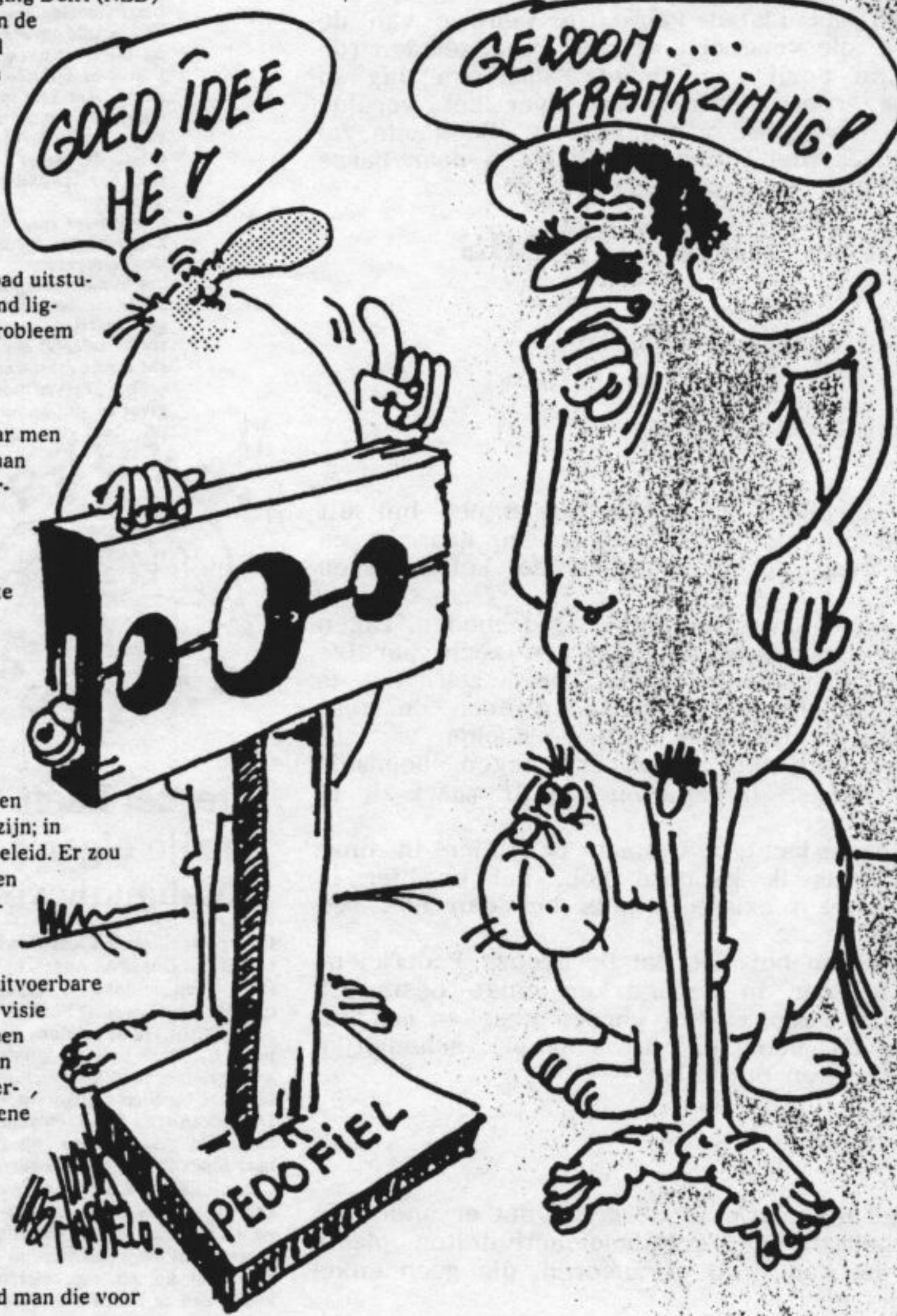
Zeer direct ondervinden onze kinderen en wij nare gevolgen van pedofilie en ondervinden deze nog dagelijks. Onze kinderen zijn opgegroeid in het naturisme en ontwikkelden aanvankelijk een zeer positieve houding ten opzichte van dat naturisme. Die houding is in korte tijd omgeslagen in een uiterst negatieve. Aanvankelijk schreven we dit toe aan 'puberteit', maar na vele pijnlijke en verdrietige ervaringen bleek pedofilie de oorzaak te zijn.

Naturalisten die wij tot onze vrienden rekenden, bleken het nodig te vinden onze kinderen te belagen en dit onder geheimhouding te kunnen plaatsen. Dit is niet moeilijk want vele kinderen willen niet dat hun ouders ruzie krijgen met hun vrienden. Onze kinderen hielden hun mond want 'Pappa en mamma vinden het naturisme zo fijn' en bovendien 'Als pappa het weet dat slaat hij hem dood en gaat hij de gevangenis in'.

Wij waren blind voor de signalen dat er het een en ander niet in de haak was.

Het bestuur van de NFN - zo hoopt de NZD - zou een dergelijk initiatief niet alleen met instemming moeten begroeten, maar zou alle verenigingen op één lijn moeten zien te krijgen. Als vervolg op wat er inmiddels al in gezamenlijkheid wordt gedaan, zoals het na geschied kwaad ondernemen van juridische stappen en dergelijke. Maar het blijft een vaststaand feit: voorkomen is beter dan genezen. Dat gaat ook hen aan die menen dat hun vereniging dit probleem gelukkig niet kent en er daarom geen boodschap aan denken te hebben. Het onderwerp is onderlinge solidariteit dubbel en dwars waard!

Redactie NAT 96-1



Kein Kindersex-Club

(Leserbrief von Mathias Wais: Für Kindersex? Heft 1:96)

Satzungsgemäßer Zweck der Arbeitsgemeinschaft Humane Sexualität (AHS) ist es nicht - wie Herr Wais fälschlich behauptet -, das „Recht“ des Kindes auf Sexualität mit Erwachsenen zu propagieren. Laut § 2 ihrer Satzung setzt sich die AHS vielmehr für folgende Ziele ein:

1. Der Verein verfolgt den Zweck, die Humanisierung der Sexualität des Menschen zu fördern.

2. Ausgehend von einem umfassenden wissenschaftlichen und emanzipatorischen Verständnis menschlicher Sexualität setzt sich der Verein insbesondere durch die Förderung von Bildung und sozialer Arbeit sowie von Wissenschaft und Forschung für einen Normwandel ein, der Benachteiligungen von Menschen aufgrund ihrer sexuellen Orientierung beseitigt.

3. Der Verein will außerdem Menschen, die aufgrund der gesellschaftlichen Bewertung ihrer sexuellen Orientierung in Normenkonflikt stehen, durch Aufklärung, Beratung und Hilfe zur Selbsthilfe helfen und zu diesem Zweck Beratungsstellen unterhalten sowie mit bestehenden Beratungsstellen und anderen geeigneten Einrichtungen zusammenarbeiten.

AHS
i. A. Wolfgang Buckwar
Gießen

PSM 04.96

België zoekt meisjes in pedofilie-netwerk

ANP BRUSSEL VK 17-4

De Belgische justitie zoekt in een pedofilie-netwerk naar sporen van twee vermiste Nederlandse meisjes. De meisjes verdwenen in juni 1995. Justitie in Luik is deze week een publiciteitscampagne begonnen om het onderzoek weer op gang te brengen. Ze vermoedt dat de kinderen zijn ontvoerd door een lid van een pedofilie-netwerk.

Is PEDOFILIE nog steeds een taboe, durft u er over (anoniem) te praten in een serieus TV-programma? Br. o. nr. 100-14267 v.d. blad.

VK 6/4/96

Zo werden we bewakers van onze kinderen en misten alle kansen onze kinderen te bevrijden en te beschermen.

Pedofielen hebben hun geaardheid, dat recht kunnen en willen we hen niet ontzeggen. Maar hun gedrag beoedelt onschuldige kinderen. Kindbederf en lijden veroorzaken zij. En als niet tijdig wordt ingegrepen gaat de onschuld verloren. Pedofielen durven te stellen dat kinderen de contacten met hen prettig vinden. Zij bedriegen daarmee ons en zichzelf. Pedofielen schenden de integriteit van het kind. Kinderen worden geforceerd gewezen, bewust gemaakt, van bepaalde aspecten van hun lichamelijkeheid, in plaats van dit geleidelijk en als vanzelf te ontdekken. Kinderen ervaren dit als zeer bedreigend. Dit is kindbederf, omdat een natuurlijke ontwikkeling misbruikt wordt tot het genoegen van een volwassene. Als dat kind zich gedwongen ziet te zwijgen, zijn er problemen te verwachten in hun omgang met anderen. Deze omgang is echter van groot belang voor een groei naar volwassenheid.

Wij stapten uit het naturisme toen de bezwaren van onze kinderen toenamen en we dachten daarmee te handelen in het belang van onze kinderen. We konden toen niet beseffen dat zonder de kennis van de ware oorzaak van dit afwijken het bederf voortwoekert.

De vraag is of we mogelijkheden hebben om te treden tegen dit verderfelijke gedrag van pedofielen. Een verbod op het maken, publiceren of verspreiden van foto's van kinderen is niet de juiste maatregel. Niet elke kinderfoto is een uiting van kinderpornografie en draagt bij aan het verderfelijke genoegen van pedofielen. Elke kinderfoto, van luier tot snoepreclame, kan geïnterpreteerd of gebruikt worden voor pedofiele genoegens. Het lijkt ons effectiever openlijk stelling te nemen tegen het gedonderjaag met kinderen. Maar ik vraag ook om na te denken bij wat we doen, want we beseffen heel goed dat niet iedere kindervriend een pedofiel is. Wat we zeker weten is dat een pedofiel geen kindervriend is maar een kinderbederfver.

Wij nodigen naturalisten uit na te denken over manieren om pedofilie tegen te gaan en met elkaar hierover het gesprek te voeren.
Barg en Marieke van Nimwegen
(Op nadrukkelijk verzoek van de schrijvers is gebruikgemaakt van een pseudo-...)

Sorte messer – ikke hos os

Åbent brev til Lisbet Palme om et forfulgt mindretal

MENNESKERET

AF TOM KRISTENSEN
Pædofilgruppen

Kære Lisbet Palme!

For ca. 500 år siden udstedte pave Innocens 8. en bulle mod kønslig omgang med djævelen. I 1489 udkom Krämers og Sprengers »Hexhammeren«, og snart efter flammede kætterbålene overalt i Europa.

Her som ved alle forfølgelser af skadelige mindretal så

de ansvarlige sig som forkæmpere for en retfærdig sag i et opgør med selve det ondes princip. Det er måske betegnende, at de afskyeligste forbrydelser gennem historien er blevet begået af netop sådanne idealister med høje mål.

I vor tid er det visse seksuelle afvigere, der føres korstog

mod. I det danske *Information* af 31. marts d.å. ser jeg Dem citeret for følgende udtalelse:

»Perverse mennesker af begge køn findes også her i vore egne lande, og hvis det nu er, som jeg har hørt, at der her i Danmark eksisterer et netværk for pædofile, var det så ikke en opgave for en seriøs undersøgende journalist?»

Jeg læser dette som en antydning af, at Den danske Pædofilgruppe, der mig bekendt er det eneste her i landet eksisterende »netværk«,

burde kigges nøjere i kortene med henblik på at få afdekke disse undermenneskers utvivlsomt omfattende og samfundsskadelige aktiviteter.

Og jeg læser det som en ondartet insinuation i retning af, at der skulle foregå fordækte, kriminelle aktiviteter i Pædofilgruppens regie, en bekyldning, kan jeg forsikre Dem, som savner ethvert holdpunkt i virkeligheden.

Mit medlemskab af Pædofilgruppen går mange år tilbage. På baggrund af mine egne erfaringer kan jeg således afkræfte enhver forlydende om, at der på møderne celebreres sorte messer el. lign. Der er tale om et åbent debatforum, hvor der på intet tidspunkt er foregået kriminelle aktiviteter. Lad mig tilføje, at vore møder gennem årene har været annonceret i dagspressen og derved er åbne for alle, som har lyst til at overvære dem!

Jeg føler mig uhyre krænket over den grundløse mistænkeliggørelse. Desværre har vi sjældent kun interesse for medierne, når man kan gøre os til genstand for negativ omtale. Vi ser os ofte udsat for de mest vanvittige angreb i pressen uden, at man giver os mulighed for at svare på beskyldningerne. Man

skriver – og taler – mod os, ikke om os og slet ikke med os.

Nu er det jo ikke sådan, fru Palme, at jeg skammer mig over at være pædofil, for jeg har jo ikke haft nogen indflydelse på min seksuelle orientering. Jeg deler ikke den opfattelse, at seksuelle forhold mellem børn og voksne under alle omstændigheder er skadelige og traumatiserende for barnet, og det er vel et synspunkt, som jeg og mine venner har en demokratisk ret til at give udtryk for! Til gengæld retter vi os efter loven, selv om vi synes, at den bygger på fordomme, uvidenhed og uretfærdighed.

På denne baggrund må jeg give udtryk for min vrede over den kollektive mistænkeliggørelse og forfølgelse, jeg og mine meningsfæller er udsat for – også fra Deres side. Der er tale om rendyrket mindretalsundertrykkelse, når man, som De gør, opdeler borgerne i »perverse« og »ikke-perverse«.

Jeg synes ærligt talt, at De skylder os en offentlig undskyldning! Lad mig tilføje, at De til enhver tid er velkommen til at deltage i vore debatter.

hierbij krijg je een artikel uit het Deense dagblad "Information", 12 april 1996. Het is geschreven door een van onze leden als antwoord op een vroeger interview in hetzelfde blad met Lisbet Palme, de weduwe van de gewezen Zweedse premier Olof Palme, die vermoord werd 10 jaar geleden (de dader is nog niet gevonden). Begin april was Lisbet Palme een dag in Denemarken bij UNICEF, vooral om "reclame" te maken over het wereldcongres tegen commerciële seksuele exploitatie van kinderen, die plaats zal vinden in Zweden aanstaande augustus. Het interview hield een paar barse zinnen tegen pedofielen in, vandaar onze scherpe reactie.

Zwarte missen – niet bij ons

Open brief aan Lisbet Palme over een vervolgte minderheid

INFORMATIONEN 12-4 (DK)

MENSENRECHT – door Tom Kristensen, Pedofielenegroep

Beste Lisbet Palme!

Ongeveer 500 jaar geleden vaardigde Paus Innocens 8 een bul uit tegen geslachtsgemeenschap met de duivel. In 1480 verscheen Krämers en Sprengers "De heksenhamer", en even daarna vlamden de ketter-vuren overal in Europa.

Hier, net als bij alle vervolgingen van schadelijke minderheden, zagen de verantwoordelijken zich zelf als voorvechters voor een rechtvaardige zaak in een krachtmeting met het principe van het kwaad zelf. Het is misschien tekenend, dat de meest afschuwelijke misdaden door de geschiedenis begaan zijn door net zodanige idealisten met hoge doelen.

In onze tijd worden de kruistochten uitgevoerd tegen bepaalde seksueel afwijkende mensen. In de Deense *Information* van 31 maart zie ik U geciteerd voor de volgende verklaring:

"Perverse mensen van beide geslachten bestaan ook hier in onze eigen landen, en als het nu is, zoals ik gehoord heb, dat er hier in Denemarken een netwerk voor pedofielen bestaat, was het dan niet een opgave voor een serieuze journalist?"

Dát lees ik als een aanduiding van het feit dat De Deense Pedofielenegroep, die voor zover ik weet het hier in Denemarken enige bestaande "netwerk" is, nauwkeuriger in de kaart zou moeten worden gekeken met het oog op de zeker veelomvattende en voor de maatschappij schadelijke activiteiten van deze ondermensen te laten onthullen.

Criminele activiteiten

En ik lees het als een kwaadaardige insinuation in de geest dat er onder de regie van de Pedofielenegroep geheimzinnige, criminele activiteiten plaats zouden vinden; en beschuldiging, dat kan ik U verzekeren, die geen enkel aanknopingspunt in de werkelijkheid heeft.

Mijn lidmaatschap van de Pedofielenegroep gaat veel jaren terug. Op grond van mijn eigen ervaringen kan ik er dus alle praatjes ontkennen over, dat er tijdens de vergaderingen zwarte missen of iets dergelijks worden opgedragen. Er is sprake van een open debatforum, waarin er op geen enkel tijdstip criminele activiteiten plaats hebben gevonden. Laat U me toevoegen, dat onze vergaderingen door alle jaren geannonceerd zijn geweest in de pers, en daarom open zijn voor iedereen, die er zin heeft in erbij te wonen.

Ik voel me ontzettend beledigd door deze ongegronde verdachtmaking. Helaas zijn we blijkbaar alleen maar van belang voor de media, als men ons onderwerp kan maken van negatief gesprek. We zien ons vaak onderworpen aan de waanzinnigste aanvallen in de pers zonder dat men ons de mogelijkheid geeft de beschuldigingen te beantwoorden. Men schrijft – en spreekt – tegen ons, niet over ons en helemaal niet met ons.

Nu is het toch niet zo, mevrouw Palme, dat ik me schaam over het feit dat ik pedofiel ben, want ik heb immers geen invloed gehad op mijn seksuele voorkeur. Ik deel niet de opvatting, dat seksuele relaties tussen kinderen en volwassenen in ieder geval schadelijk en traumatiserend zijn voor het kind, en dát is wel en opinie, die ik en mijn vrienden democra-

tisch recht hebben tot uitdrukking te brengen! Wij volgen dan ook de wet op, hoewel we van mening zijn, dat hij baseert op veroordelen, onwetendheid en onrechtvaardigheid.

Op grond daarvan moet ik mijn kwaad tot uitdrukking brengen over de collectieve verdachtmaking en vervolging, waaraan we blootgesteld zijn – ook door U. Er is sprake van rasechte onderdrukking van een minderheid wanneer men, zoals U doet, de burgers indeelt in "perverse" en "niet-perverse".

Ik denk eerlijk gezegd, dat U ons een openbare verontschuldiging schuldig bent! Laat U me toevoegen, dat U op ieder tijdstip welkom bent aan onze debat-vergaderingen deel te nemen!



Internet heeft nu zijn eigen wetshandhavers

Ooit patrouilleerden leden van de omstrede Guardian Angels in hun strijd tegen misdaad en verderf in de metro's en onveilige buurten van grote steden. Nu de pelotons met de rode baretten hun hoogtijdagen achter zich hebben, werpen hun cyberspace-broeders zich op Internet. De CyberAngels 'luisteren stiltes mee' met praatgroepen, op zoek naar bijvoorbeeld kinderlokken.

Alle misdaden die de CyberAngels – sinds de start in augustus vorig jaar is het aantal vrijwilligers gegroeid tot meer dan duizend – op het spoor komen, rapporteren ze keurig aan de FBI. Behalve op pedofielen jaagt de cyber-patrouille ook op kinderporno en software piraterij.

'We zien Internet als een frontier city, de grootste van de wereld met misschien wel veertig miljoen inwoners', legt de leider van de CyberAngels, Colin Hatcher, uit.

'Net als destijds in het Wilde Westen staan heel veel zaken nog in de kinderschoenen. De handhaving van de wet is er een van. Het Net kan fantastisch mooi zijn, maar het heeft zoals een echte stad ook een hoerenbuurt en gevaarlijke wijken. Voor je het weet zit je midden tussen een stel neo-nazi's.'

Volgens Hatcher hebben de CyberAngels reeds vele successen geboekt. Zo bleek er aan een nieuwsgroep voor tieners een 16-jarig meisje deel te nemen dat leeftijdgenoten opriep hun seksuele ervaringen met haar te delen.

De CyberAngels vertrouwden het zaakje voor geen cent en rapporteerden dit aan de Internetprovider. Die ontdekte dat het spoor naar een Engelse school leidde, waar een 47-jarige docent zich uitgaaf voor het in erotiek geïnteresseerde meisje. Hatcher weet helaas niet wat er van de leraar geworden is.

Net als de Guardian Angels hebben hun brave broeders op Internet te maken met de nodige kritiek en tegenwerking. Hatcher is over de telefoon al enkele malen met de dood bedreigd.

Het e-mail adres van de CyberAngels is door een hackersclub die zich Darkspace noemt ook geattaqueerd met zogeheten e-mail bombs. Op een dag kreeg het adres dertienduizend boodschappen te verwerken, wat de CyberAngels het functioneren zo goed als onmogelijk maakte.

'De aanvallen gaan maar door', zegt de 37-jarige Hatcher die de bijnaam Gabriel heeft. De oppositie komt volgens hem dit keer niet alleen van linkse groepen, maar ook uit de rechtse hoek, mensen die van overheidsregulering helemaal niets moeten hebben.

Sinds een paar maanden hebben de CyberAngels ook hun eigen pagina op het World Wide Web (<http://www.safesurf.com/cyberangels/>). Daarop staan de doelstellingen van de club haarfijn uitgelegd.

Niettemin doen volgens Hatcher

over de Guardian Angels en de daarvan afgeleide CyberAngels nog steeds de nodige misverstanden de ronde. 'Mensen denken dat wij tegen vrijheid van meningsuiting zijn. Maar dat is niet waar. Wij zijn juist tegen overheidsbemoeienis. Guardian Angels vinden dat mensen voor hun eigen veiligheid moeten zorgen en deze taak niet aan de politie moeten overlaten.'

'Op Internet komen wij zodoende bezorgde ouders te hulp die hun kinderen bijvoorbeeld willen beschermen tegen bestialiteiten en andere vormen van harde porno. We plegen dus geen censuur, maar we wissen naar misdaad.'

Persoonlijk vindt Hatcher het jammer dat in de VS racisme en antisemitisme, die op Internet buitengewoon welig tieren, niet strafbaar zijn. 'Ik acht het onverteerbaar dat neo-nazi's door de first amendment in de grondwet zijn beschermd. In Duitsland is antisemitisme wel strafbaar en we hebben daar een CyberAngel die heel actief is in het bestrijden van haatboodschappen. Hij werkt nauw samen met het Simon Wiesenthal Center.'

De CyberAngels zijn ontstaan nadat de stichter en president van de Guardian Angels, Curtis Sliwa, een jaar geleden een e-mail adres opende. Hij ontving in een week tijd 300 berichten van ouders die allemaal vonden dat de brigade Internet moet beschermen. Het zijn volgens Hatcher dan ook vooral ouders die lid zijn van de CyberAngels.

'Gewone Guardian Angels hebben vaak geen geld voor een computer en hebben daar dan weinig verstand van. Ik denk ook niet dat de meesten geen zin hebben om de straat in te ruilen voor een pick achter de computer', aldus Hatcher, voormalig leraar geschiedenis op een universiteit in Londen.

'The most wanted kinderpornograaf' in Amsterdam

VN 13.04.96

RUDIE KAGIE, FOTO DANA LIXENBERG ■ Hij zit in New York en mijdt voorlopig Amsterdam. Lawrence Stanley is bang dat de Amsterdamse politie hem zal oppakken omdat hij met zijn zaak *Ophelia* fotoboeken van jonge meisjes verspreidde. Volgens Stanley gaat het absoluut niet om kinderporno. De Nederlandse politie heeft zich volgens hem voor het 'karretje van de FBI' laten spannen.

Wolgens zijn briefpapier heeft de New Yorkse advocaat Lawrence A. Stanley behalve een kantoor aan Broadway ook een *European office* in de Wanningstraat te Amsterdam. Dat filiaal bestaat sinds november vorig jaar uit weinig meer dan een naamplaatje op de deur. De telefoon is afgesloten. Post wordt geretourneerd aan de afzender. Het merendeel van de inventaris werd overgeheveld naar het bureau van de jeugd- en zedenpolitie, waar experts hun onderzoek naar mogelijke bewijslast voortzetten.

Stanley is *most wanted* in een grote zaak, die volgens krantenberichten 'een internationaal kinderpornonetwerk' betreft. Vijf verdachten in Amsterdam, Almere, Hoofddorp en Rotterdam werden eind vorig jaar opgepakt. Twee van hen, onder wie de enige vrouw in het gezelschap, kwamen pas na dertig dagen voorarrest vrij. Alleen hoofdverdachte Lawrence Stanley werd tot dusver niet verhoord. Op zijn kantoor in New York zegt hij: 'Bij terugkeer naar Amsterdam, kan ik worden vastgehouden totdat de zaak bij de rechter voorkomt. Als ik acht maanden in de cel moet doorbrengen, betekent dat het einde van mijn advocatenpraktijk.' Het is onduidelijk waarom de Nederlandse justitie tot dusver niet bij Amerikaanse collega's aandrang op de uitlevering van de strafpleiter. Hij wacht de ontwikkelingen gelaten af en produceert intussen ijverig documenten die zijn onschuld moeten aantonen. De Amsterdamse politie zit er volgens hem net zo hevig naast als de FBI, die hem al jaren in de gaten houdt.

Stanley (40) ontkent alles waarvan hij beschuldigd wordt. 'Ik sta niet aan het hoofd van een criminele organisatie, die kinderporno vervaardigt, verhandelt, importeert en exporteert,' houdt hij vol. Natuurlijk is er meer aan de hand dan een simpel 'misverstand'. De aanscherping van de definitie van wat het Nederlandse strafrecht onder kinderporno verstaat, heeft er mee te maken. Sinds februari dit jaar mag niet meer wat tot die tijd wel mocht. Het nieuwe beleid werd direct toegepast nadat de wetswijziging vorig najaar was aangenomen. De Amsterdamse politie nam het affiche van filmfestival Cinestud in beslag, omdat er een halfblote peuter op stond die een videocamera vasthield. Een week later mocht het toch weer wel. Het

openbaar ministerie vond de afbeelding geen aanslag op de goede zeden. Het festival kon alleen maar blij zijn met alle gratis publiciteit die het gevolg van de ingreep was. Lawrence Stanley en de zijnen komen er niet zo makkelijk van af.

De advocaat combineert zijn praktijk met diverse nevenactiviteiten. Zo organiseerde hij als liefhebber van jazz en geïmproviseerde muziek een Amerikaanse tournee voor het Willem Breuker Kollektief. Onder het pseudoniem L. Stanaman bundelde hij zijn zwart-witfoto's van al dan niet blote meisjes in het boek *Friends and Strangers*. Hij geeft het tijdschrift *Uncommon Desires* uit, waarvan hij de meeste kolommen zelf volschrijft. Hij is auteur van een juridische verhandeling over de consequenties van het gewijzigde 'kinderpornoartikel' 240b in het Wetboek van Strafrecht. De publicatie kon parlementariërs er niet van overtuigen dat ze tegen de wetswijziging moesten stemmen. Omdat zelfs in het buitenland geïnteresseerden pre-

cies willen weten hoe kinderporno in het Nederlandse strafrecht geregeld is, verscheen van dit kritische 'witboek' inmiddels ook een Amerikaanse paperback. Lawrence Stanley heeft het er maar druk mee. Behalve advocaat is hij vooral eigenaar van Ophelia Editions, dat zich sinds 1991 toelgt op import, export, distributie en productie van 'smaakvolle en artistiek verantwoorde' boek- en plaatwerken voor liefhebbers van de 'ongerepte schoonheid van jonge meisjes'. Hij had nooit gedacht dat Ophelia hem zo diep in de narigheid zou brengen.

'Het is geen geheim dat ik me emotioneel en esthetisch tot meisjes aangerokken voel,' zegt hij. 'Ik had en heb jonge vriendinnen, maar ik pikker er niet over daar een seksuele relatie mee te beginnen. Ik ben niet gek. Ik vind jeugdig naakt niet verkeerd. Ik vind het prachtig. In mijn blad *Uncommon Desires* analyseer ik de verhalen in de media en de meningen van politici die de onschuld die me in dit soort fotografie zo aanspreekt, degraderen tot iets dat zondig is.' Anderen verzamelen foto's van bomen, vlinders of vliegtuigen. Stanley koestert foto's van meisjes, naakt of niet naakt. Dat die voorkeur in zijn omgeving soms tot opgetrokken wenkbrauwen leidt, betekent niet dat er sprake van iets strafbaars is. Hij zegt: 'Natuuristenbladen staan er vol mee. Fotografen met een grote reputatie hebben er kunstboeken over gemaakt. Ik ken talloze kinderen die bloot geposeerd hebben en niet één heeft daar een trauma van overgehouden.'

Vanaf 1991 tot de ontmanteling van het 'kinderpornonetwerk' waarover hij de leiding zou voeren, verdeelde Stanley zijn tijd over New York en Amsterdam. Een deel van zijn cliënten, veelal afkomstig uit de muziek- en platenwereld waar rechten om juridische bescherming vragen, heeft belangen in Europa. Ook dat was een reden om zich te vestigen in Amsterdam, waar het liberale klimaat hem aansprak. Hij dacht er vooral een solide basis voor de wereldwijde verspreiding van zijn favoriete drukwerk gevonden te hebben. Een van zijn uitgaven betrof het boek *States of Grace* van de Britse fotograaf Graham Ovenden.

De moeder van twee meisjes die daarin stonden afgebeeld, werd de zakelijke partner van Stanley in Ophelia Editions, nadat de compagnon met wie hij het bedrijf had opgezet wegens 'onbetrouwbaarheid' het veld moest ruimen. Niet alleen deze vrouw, ook haar beide dochters werden uitvoerig door de politie verhoord. Zij wilde daarna niets meer met de uitgeverij te maken hebben.

Het was geen miljoenenbusiness. Omdat het krappe budget niet op het plaatsen van advertenties was berekend, vonden de uitgaven hun weg via bestellingen per postorder en gespecialiseerde winkels voor kunstboeken. 'Er moest geld bij,' zegt Stanley.

In Amsterdam hoopte hij weer op verhaal te komen na enkele onverwikkelijke avonturen in de States, waar zijn rol van advocaat voor echte kinderpornografen door de autoriteiten tijdelijk was verward met die van verdachte. Formeel werd hij gerehabiliteerd, maar de FBI wist precies wie hij was en met welke seksuele voorkeur hij sympathiseerde toen de Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie in het vroege voorjaar van 1995 bij haar Amerikaanse collega's voor inlichtingen aanklopte.

Stanley had zelf de aandacht van de politie op zich gevestigd. 'Dat was dom van me,' zegt hij. Hij lag overhoop met zijn toenmalige compagnon van Ophelia Editions, die betrokken zou zijn geweest bij een 'ontvoeringszaak' in Spanje. De man ontkende elke betrokkenheid, maar moest er toch zes maanden voor zitten in een Spaanse gevangenis. Terug in Nederland haastte hij zich naar het Amsterdamse appartement van Stanley, van wie hij een aanzienlijk bedrag te vorderen meende te hebben. 'Maar hij was mij nog vijftienduizend gulden verschuldigd,' beweert Stanley. De twee mannen kregen slaande ruzie, waarbij de zojuist uit de cel ontslagen medefinant riep dat Stanley een 'kinderverkrachter' was en dreigde hem in elkaar te slaan. 'Ik was bang,' geeft de

advocaat toe. 'Achteraf neem ik het mezelf kwalijk, dat ik de kwestie niet zelf heb opgelost. In plaats daarvan belde ik de politie. Daar begon de narigheid mee. De politie kwam langs, maar had meer aandacht voor de Japanse fotoboeken die op tafel lagen dan voor mijn belager. Een week later kreeg ik een telefoontje van de jeugd- en zedenpolitie, die mij uitnodigde voor een gesprek.'

Kort daarop, begin februari vorig jaar, pende de Amsterdamse politie het onderzoek naar de handel en wandel van Ophelia Editions. Vanaf dat moment tot en met de zelf 'kinderpornoarrestaties' in november werden alle telefoongesprekken afgeluisterd die Stanley vanuit zijn appartement in Amsterdam voerde. De bewezen heeft hij nu op het blad van zijn bureau in New York voor zich liggen. Via zijn advocaat kreeg hij de beschikking over de papieren, waarin de Amsterdamse politie op basis van afgetapte gesprekken reconstrueerde hoe het 'netwerk' van Ophelia in elkaar stak. 'Als de aanklacht niet zo ernstig was, zou dit samenraapsel van mensen en organisaties met wie ik vorig jaar contact had, buitengewoon geestig zijn,' vindt Stanley.

Hij pakt het schema van *the flow of child pornography as far as proved so far* erbij. De kinderporno zou haar weg over de wereld vinden via een wijdvertakt conglomeraat van niet-verdachte bedrijven en instellingen. De meeste genieten bekendheid als distributeurs van kunstzinnige publicaties. Als eerste leverancier wordt Art Unlimited genoemd. Een Amsterdamse firma die de 'betere ansichtkaart' onder het volk brengt. De namen van twee grossiers hebben een bekende klank onder collectieveurs van dure kunstboeken: Aarum Press in Londen en New Art Seibu in Tokio. Hoshio Bookshelf in Tokio is gespecialiseerd in wetenschappelijke publicaties; Stanley bestelde er een aantal fotoboeken. Tenslotte wordt Pojkart Verlag uit het Duitse Lübeck in het overzicht genoemd, een postorderbedrijf voor boeken met foto's van blote jeugtes. 'Ik ken ze alleen van naam, maar ik heb nooit taken met ze gedaan,' zegt Stanley.

Onder het kopje 'afnemers' wordt onder andere de universiteit van Nantes genoemd. De overige klanten die Ophelia-publicaties over de post ontvingen, zijn in alfabetische volgorde gerangschikt. Achter verschillende namen is de veelbetekenende bevoeging *niet* opgenomen. Interessant. De Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie heeft daarmee te kennen dat ze toegang heeft tot een databestand waarin de antecedenten van alle Europese pederasten ter wereld zijn opgenomen.

Misschien nog interessanter is de wonderbaarlijke relatie die volgens het politieoverzicht zou bestaan tussen kinderporno en avantgardistische muziek. Onder de noemer 'contacten' duiken achtereenvolgens op: Leo Records in Londen, Freie Musik Production in Berlijn en Harmonia Mundi in Parijs. Dat zijn drie vooraanstaande labels voor jazz en geïmproviseerde muziek. Stanley begrijpt best, waarom deze bedrijven in het schema voorkomen. Hij overwoog om zijn uitgeverij een betere financiële basis te geven door de import van cd's eraast te gaan doen. Dat kon de politie die zijn telefoongesprekken afluisterde, natuurlijk ook niet weten.

Er klopt heel weinig van het Ophelia-netwerk dat de politie in kaart heeft gebracht. Veel namen van personen kan ik me met geen mogelijkheid herinneren,' zegt Stanley.

Maar verkocht of produceerde hij kinderporno? Dat is een kwestie van smaak. Hij laat de foto's zien die de inzet van alle comotie zijn. Jeugdig naakt, meisjes met prille borstjes, meisjes onder de douche, meisjes in de vrije natuur - bepaald niet *everyman's kick*, maar als dit verboden is, moeten ook de boeken van David Hamilton van de plank en staat de Nederlandse fotografe Diana Blok met een been in de gevangenis. In het Ophelia-fonds is geen sprake van de fertide kinderporno, die tot 1984 vrij verkocht mocht worden in Nederland. Stanley verzekert dat ook hij niets moet hebben van

foto's en video's waarin getoond wordt hoe volwassenen 'het' met kinderen doen. Met de negotie in dat soort producten heeft hij nooit te maken gehad.

'Het merkwaardige is dat we nooit enig probleem hadden met de boeken die we verkochten,' zegt zij. 'Het grootste deel van de voorraad bestond uit Amerikaanse publicaties. Alles werd netjes ingeklaard door de douane. Er is ons nooit gezegd dat het materiaal in strijd met de goede zeden was. Een keer trad er een oponthoud op, waarvan ik achteraf vermoed dat er iets achter stak. In april 1994 verwachtte ik een zending uit Japan. Het ging om twaalf dozen met in totaal honderdtachtig boeken. Die werden almaar niet afgeleverd. Ik schreef er brieven over aan de douane in Amsterdam en Rotterdam, maar niemand kon me uitlegen waar die dozen waren. Pas in september dat jaar werd de partij bij onze postbus afgeleverd. Alle dozen waren opengemaakt. Bij één exemplaar van elke titel was het plastic beschermfolie verwijderd. De inhoud was duidelijk gecontroleerd. Andere bestellingen van dezelfde boeken kwamen gewoon aan; we konden doorgaan met die te verkopen. Ik heb een lijst met alle titels die de Amsterdamse politie in beslag heeft genomen. Maar ik heb werkelijk geen idee, welk materiaal als kinderpornografisch zal worden bestempeld.'

Daarover is het laatste woord straks aan de rechter, als de zaak tegen Ophelia voorkomt. 'In het belang van het onderzoek' hult de Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie zich in stilzwijgen over de affaire.

Lawrence Stanley is argwanend genoeg om te vermoeden dat 'de Amsterdamse politie zich voor het karretje van de FBI heeft laten spannen'. Daar heeft hij zijn redenen voor. De Amerikaanse opsporingsdienst heeft het niet erg op hem begrepen, maar haalde bij diverse gelegenheden bakzeil. De slechte verstandhouding dateert vanaf december 1988, toen Stanley in het Amerikaanse mannenblad *Playboy* een artikel publiceerde waar *The Child Porn Myth* boven stond. Achteraf kwam hem onder ogen dat het stuk volgens de FBI *compromised our investigations*. Die kwalificatie had betrekking op passages waarin Stanley onthulde dat bij de jacht op kinderpornografie veelzijdig *undercovers* worden ingezet. Zijn naam moet daarna op de een of andere lijst zijn beland, want het begon op te vallen: na elk bezoek aan Amsterdam werd uitgerekend zijn bagage op het vliegveld van New York aan een grondige inspectie onderworpen.

De belangstelling die autoriteiten voor hem aan de dag legden, zou nog vervelender worden. In de zomer van 1989 keerde een cliënt van Stanley uit Frankrijk terug met een koffer vol meisjesfoto's, waarvan een deel onmiskenbaar pornografisch was. De man was in paniek en wilde van zijn advocaat horen, welke foto's hij zonder risico's mocht houden en wat hij moest vernietigen om uit handen van het strafrecht te blijven. Toeval of niet - de koffer met pikante opnamen raakte zoek op het vliegveld. Na een paar telefoontjes wist Stanley de koffer voor zijn cliënt op te sporen. De koeriersdienst DHL zou de bagage op het kantoor afleveren.

Maar de DHL-expediteurs die kort daarna aanbelden, bleken politiemannen, die Stanley direct arresteerden zodra de knip van de koffer was. De rol van advocaat veranderde in die van verdachte. Zijn huis werd doorzocht en terwijl de echte kinderpornograaf - zijn cliënt - voortvluchtig was, zat hij vijf dagen in voorarrest. Na een rechtsgang, die drie en een half jaar in beslag nam, werd de advocaat vrijgesproken van het invoeren van kinderporno. Rechter Edward R. Korman zei dat hij niet begreep, wat Stanley kon worden aangewreven. De openbare aanklager had zich volgens de magistratuur 'meer laten leiden door de reputatie van Lawrence Stanley' en de 'inhoud van diens publicaties' dan door strafbare feiten. De verdachte werd vrijgesproken, maar kon wel opdraaien voor de proceskosten die meer dan honderdduizend dollar bedroegen.

En nu is hij dus een goede bekende van zowel de Amerikaanse als van de Amsterdamse politie. De plannen om zich definitief in het ruimdenkende Nederland te vestigen, zijn voorlopig van de baan, hoewel hij nog steeds elke maand de huur voor zijn leegstaande kantoor- en woonruimte aan de Wanningstraat overmaakt. 'Ik heb deze ellende aan de FBI te danken,' meent Lawrence Stanley. 'Het zou ze goed uitkomen als mij een tijdje het zwijgen wordt opgelegd. Mijn onderzoek naar de mythe van de kin-

derporno heb ik nog lang niet voltooid. Ik weet dat de FBI mij lastig vindt. Ze maken er geen geheim van dat ze van me af willen.'

Grote actie Franse en Britse politie tegen kinderporno

LONDEN (APP) - De Britse politie en hun Franse collega's hebben gisteren in verscheidene delen van Groot-Brittannië en Frankrijk invallen gedaan bij pedofielen tijdens een actie tegen kinderporno.

De politie hield in totaal ongeveer 1500 personen aan voor verhoor. Op diverse plaatsen werden boeken, video's en foto's van kinderen in beslag genomen. In justitiële kringen verluide dat het ging om strikt nationale acties.

De Franse politie stelde tientallen verdachten onder voorlopig arrest tijdens de operatie, een van de grootste die de autoriteiten ooit hebben ondernomen tegen misbruik van kinderen. De actie was gericht tegen grootschalige smokkel van pornografische video's uit Latijns-Amerika, verluide in Parijs.

Maandag waren in verband met de zaak al vijftig personen verhoord in het zuidoosten van Frankrijk, met name in Marseille, de Vaucluse, de Haute Provence en Alpes Maritimes. Ze konden later weer gaan. In het noordoosten, met name de departementen Haut-Rhin, Bas-Rhin en Moselle, ondernam de politie een soortgelijke operatie, waarbij tientallen personen werden aangehouden.

De zaak in Frankrijk kwam enkele maanden geleden aan het rollen, toen de Brigade voor de bescherming van minderjarigen in Parijs twee leidende figuren uit pedofiele milieus oppakte, van wie er één nog steeds vastzit. Bij het onderzoek vond de politie een lijst met kopers van pedofiele video's, die per post werden verkocht en kennelijk waren gemaakt in Latijns-Amerika, aldus de bronnen.

Ook de Britse politie deed gisteren in de vroege ochtend invallen bij ongeveer veertig adressen van pedofielen. De politie wilde geen bijzonderheden geven over de actie, die werd uitgevoerd in verscheidene delen van het land. Britse media meldde echter dat bij invallen in onder meer Devon, Cornwall, Lincolnshire en de West Midlands grote hoeveelheden pornografisch materiaal als brochures, boeken, video's en foto's ter waarde van duizenden gulden in beslag werd genomen.

Kinderporno MAR 13-3

Ik zie duistere wolken zich samenpakken boven Het Parool. De een of andere Bromsnor raakt in alle staten van alarm bij het zien van dat schattige jochie met zijn mooie ogen, op 7 maart op de voorpagina. Dit keer met een druiventros, niet met een filmcamera, maar wel met zijn piemeltje bloot. "Kinderporno!" gilt Bromsnor, en dit in zo'n honderdduizend kranten! Hoofdredacteur en fotograaf moeten op het politiebureau komen, maar ditmaal kan de fotograaf niet

DE STEM 10.4.96

Den Haag/Tholen - De Thoolse kinderfotograaf P. Koolen krijgt van de Staat een schadevergoeding van tienduizend gulden voor de drie dagen die hij in juni 1992 ten onrechte in de cel heeft gezeten.

Dat heeft het gerechtshof in Den Haag gisteren beslist. Koolen eiste zes weken geleden in

raid on child porn ring

JASON BENNETTO
Crime Correspondent

A huge police operation was launched yesterday against what is believed to be one of the country's largest child pornography rings.

Thousands of videos showing child sex, photographs, magazines and computer discs were seized in at least 35 dawn raids by 21 police forces in England, Wales and Scotland. They are believed to have included pictures of an elderly man with naked boys as young as eight.

Much of the material seized under Operation Aurora is believed to have been filmed abroad in Thailand and Scandinavia. Several people were arrested and questioned.

The suspected vice ring is understood to have been uncovered last November following the arrest of a man by West Mercia police. Address books and correspondence recovered

Vidéos pédophiles: nouvelles mises en examen

La police épluche un fichier d'acheteurs de cassettes porno montrant des enfants.

Quarante-cinq détenteurs de cassettes montrant des scènes pornographiques avec des enfants ont pour l'heure été mis en examen pour «*recel d'objets provenant de corruption de mineurs de quinze ans*» (et moins) par le juge parisien Etienne Apaire.

Sous sa direction, les policiers et gendarmes se présentent depuis lundi chez les 1.500 «clients» répertoriés sur le fichier d'une société éditrice de vidéos à caractère pédophile et fouillent leurs domiciles à la recherche des objets du délit. Les enquêteurs ont d'ores et déjà découvert des films et photos «épouvantables»,

sur lesquels des enfants sud-américains sont «*bâillonnés, attachés, torturés, sodomisés et violés*». Ces copies, portant la marque «Toro Bravo», se sont vendues 330 francs pièce en France. Elles ont été diffusées dans toute l'Europe et aux Etats-Unis, avant le coup d'arrêt porté par la police française voilà un an.

En mars 1995, en effet, quelque 250 cassettes de ce genre sont saisies chez leur vendeur présumé dans l'Hexagone, Michel Caignet, 47 ans, ancien compagnon de route de l'ultradroite, mis en examen et placé sous contrôle judiciaire. Son complice

Olivier Lechat, est interpellé à son tour. La brigade de protection des mineurs de Paris s'aperçoit que les vidéos porno enfantines sont expédiées de Bogota (Colombie) par Jean-Manuel Vuillaume, 44 ans, ancien directeur d'une galerie d'art et de photo à Paris, qui est interpellé à Roissy à la faveur d'un retour en France et écroué en juillet 1995. Un mini-ordinateur trouvé dans ses bagages révèle des «*éléments qui en disent long sur ses activités*» là-bas.

Au mois de novembre, en mission en Colombie, les policiers français découvrent le lieu où sont

filmées les scènes porno avec des enfants, certains âgés de 9 ans, et saisissent les originaux marqués «Toro Bravo». Jean-Manuel Vuillaume est soupçonné d'avoir lui-même abusé de petits Colombiens pour tourner ces images interdites.

Le même mois, à Vincennes (Val-de-Marne), l'éditeur qui diffuse des publicités dans des revues spécialisées est arrêté. C'est le fichier saisi dans sa société qui est «exploité» aujourd'hui. Même «*expurgé*», selon un enquêteur, les 1.500 clients ne sont pas tous adeptes des cassettes Toro Bravo.

Ainsi, Alexandre, 30 ans, fonctionnaire, interpellé puis relâché lundi, explique qu'il a eu «*le malheur de commander un magazine gay à la société Défi de Perpignan*» et a reçu «*par la suite des publicités diverses. Je suppose que Défi a vendu son fichier clients. Je suis homosexuel, mais pas pédophile. Et je redoute une chasse aux sorcières*».

En revanche, les policiers ont arrêté en Ile-de-France l'organisateur présumé de «*voyages touristiques pour pédophiles en Asie*», notamment à destination des Philippines et de la Thaïlande. PATRICIA TOURANCHEAU

are believed to have listed pornographers around the country who exchanged and sold child sex pictures, videos and literature.

The raids were the culmination of four months' planning by the West Mercia force and the West Midlands commercial vice unit. It follows growing concern about the availability of child pornography, particularly from photograph quality computer graphics.

Yesterday's raid were carried out as far afield as Devon and Cornwall, Lincolnshire, South Wales and Strathclyde.

Yesterday's raid were carried out as far afield as Devon and Cornwall, Lincolnshire, South Wales and Strathclyde.

In the West Midlands two people were arrested and up to 100 videos and copying equipment was recovered. One person was arrested and material was also seized during four raids in London. About 300 videos were uncovered and three people were arrested in

Devon and Cornwall. All the material seized will be collated and examined by the paedophile unit of the National Criminal Intelligence Service.

Detective Chief Inspector Martin Kitson, from West Mercia, which co-ordinated the raids, added: "The operation once again shows the commitment of the police service to combating child pornography and stopping the production and distribution of such material nationwide."

This is the latest operation against a suspected national network. Last June 11 men were arrested and hundreds of obscene pictures seized in a international police operation against child pornography on the Internet. Nine people in England and Scotland were questioned and 17 computers confiscated during raids that targeted about 40 people in America, Canada, Hong Kong, Germany and South Africa.

49 mises en examen au total pour détention de cassettes pédophiles

L'enquête sur un réseau de vidéos à caractère pédophile, tournées en Colombie et diffusées en France, a conduit en garde à vue 628 détenteurs de ces cassettes, marquées Toro Bravo. Le juge d'instruction parisien Etienne Apaire a, au total, mis en examen 49 de ces interpellés pour recel d'objets pornographiques obtenus au moyen du délit de corruption de mineurs de quinze ans (et moins). Sur la seule région Ile-de-Fran-

ce, les perquisitions ont permis de trouver bien d'autres éléments, qui font l'objet de 46 procédures parallèles. La brigade de protection des mineurs de Paris est tombée notamment sur l'organisateur présumé de «*voyages touristiques*» pour amateurs de jeunes garçons aux Philippines, et sur des films classés X mettant en scène des «*séances et sodomies*» sur des enfants asiatiques.

P.T.

Eerste vervolging voor bezit kinderpornografie

Van onze redacteur

Procureur Chantal Pensis vroeg woensdag de maximumstraf voor het bezit van kinderpornografie. Die bedraagt 1 jaar en 200.000 fr. boete. Volgens de procureur is het de eerste maal dat iemand terecht staat wegens het loutere bezit van kinderpornografie. Om vervolging mogelijk te maken, baseert men zich op de nieuwe wet op de mensenhandel van 13 april 1995.

Kok Michel (44) werd niet alleen daarvoor gedaagd. Hij werd ook vervolgd voor aanranding van de eerbaarheid op Robert, die op het moment van de feiten 17 jaar en dus seksueel meerderjarig was. Robert is een Roemeense prostitué die door

Michel werd opgescharreld aan het Brusselse Fontainasplein. Michel nam Robert in huis en onderhield hem in ruil voor seks. Aanranding van de eerbaarheid, meent het parket. Op een bepaald ogenblik wou Robert 100.000 fr. van Michel en dreigde ermee Michel aan te geven. Robert kreeg dat geld niet, sloeg de televisie en de video stuk en stapte naar de politie, die Michel prompt arresteerde op 19 oktober 1995. Sinds dan zit hij in de gevangenis.

Michel realiseerde zich niet wat hij verkeerd deed. In de bajes las hij een boek van Marie-France Botte, een verbeterde activiste tegen de kinderprostitutie. "Ik kwam tot het inzicht dat ik één van de pedofiele krokodillen was, waartegen zij vecht", zo zei Michel.

In Michel's huis vond men een 60-tal cassettes, een honderdtal pornoboekjes en ook nog 8 albums met foto's waarop Michel zelf stond samen met jonge Aziaten. Michel maakte veel buiten-

landse reizen naar Thailand en Sri Lanka en nam de foto's daar. Het loutere bezit van dergelijke kinderpornografie is strafbaar door de nieuwe wet op de mensenhandel die op 5 mei in werking trad.

Procureur Pensis vroeg hiervoor de maximumstraf en die moet voor haar ook effectief zijn. Voor de aanranding van de eerbaarheid vorderde ze een aparte straf met uitstel omdat dit voor haar van een andere criminele bedoeling getuigde.

De verdediging meende dat er helemaal geen aanranding van de eerbaarheid kan zijn op een seksueel meerderjarige prostitué, die betaald wordt voor zijn diensten. Voor die betichting wou ze de vrijspraak. Voor de andere wilde ze een straf met uitstel omdat Michel moet behandeld worden. Ze wees niet op een mogelijk eenheid van opzet tussen beide zaken. Uitspraak op 30 april.

J.D.W.

Schadevergoeding voor Thoolse kinderfotograaf

hoger beroep bij het gerechtshof van de Staat een schadevergoeding van twee miljoen gulden. Koolen zei op de rechtszitting dat hij en zijn bedrijf door de affaire kapot zijn gemaakt. De kinderfotograaf werd in 1992 beschuldigd van ontucht met

kinderen van een plaatselijke basisschool. Hij werd door de politie in de cel gezet maar de beschuldigingen konden niet worden hard gemaakt. In 1994 werd hij door de rechtbank in Middelburg vrijgesproken. In juli 1995 kreeg hij van de

rechtbank de standdaarschadevergoeding van drie keer 450 gulden. Later werd hem nog een vergoeding van dertigduizend gulden toegekend om zijn advocaat, de bekende strafpleiter P. Doedens, te betalen. De kinderfotograaf stelde dat hij,

ondanks de vrijspraak, in de kleine Thoolse gemeenschap is 'afgebrand'. Hij zei dat hij vooral wordt nagewezen door de geloofsgemeenschap op Tholen. Met steun van enkele bevriende Tholenaren en met opdrachten uit West-Brabant weet hij het

hoofd boven water te houden. Hij wil echter een serieuze materiele en immateriele schadeloosstelling. Raadsman Doedens zei zes weken geleden na de rechtszitting een civiele procedure bij de Haagse rechtbank te gaan voeren. In zo'n civiele rechtszaak tegen de Staat kan de miljoenenclaim van Koolen in volle omvang aan de orde worden gesteld.

Hoogleraren willen met boek over 'hervonden herinneringen' ongegronde beschuldigingen van ontucht en incest voorkomen

Als de therapeut het zegt, is dochter door vader misbruikt

H.F.M. Crombag en H.L.G.J. Merckelbach: Hervonden herinneringen en andere misverstanden. Contact: 49.90. ISBN 90 254 0679 3.

Van onze verslaggever Ellen de Visser AMSTERDAM

die de laatste jaren is ontstaan over seksueel misbruik. Dat stellen prof. Crombag en prof. dr. H. Merckelbach, hoogleraar psychologische functieleer aan de Rijksuniversiteit Limburg, in hun boek *Hervonden herinneringen en andere misverstanden*, dat komende week verschijnt.

De diagnose maakte honderd jaar geleden een grote populariteit door, maar stuitte gaandeweg op toenemende kritiek: patiënten zouden 'We hebben de desastreuze gevolgen gezien'

fantaseren, therapeuten zouden suggestief te werk gaan. Begin jaren tachtig werd de diagnose opnieuw ontdekt. Er kwam ook een naam voor: meervoudige persoonlijkheidsstoornis (mps).

Mps zou in de meeste gevallen worden veroorzaakt door seksueel misbruik op jonge leeftijd. Een toenemend aantal therapeuten begon zich met de problematiek bezig te maken.

Volgens de hoogleraren is dit in Nederland tot nu toe drie keer aan het licht gekomen. Dit is erg kwalijk, maar het zijn uitzonderingen. De 'bezorgdheid' over en aanval van de twee hoogleraren op misbruikslachtoffers en hun therapeuten die samen traumatische ervaringen uitwerken, is buiten proporties.

Accepteren dat ontucht voorkomt is moeilijk, maar noodzakelijk. Een klimaat van openheid over misbruik biedt slachtoffers meer kans om zich uit te spreken en kan soms meer ellende voorkomen. Of willen Crombag en Merckelbach soms terug naar af?

Van onze verslaggever Ellen de Visser AMSTERDAM

houden. Crombag en Merckelbach noemen het echter opmerkelijk dat slechts een klein percentage van therapeuten verantwoordelijk is voor het overgrote deel van de mps-diagnoses.

Crombag: 'Voor ons geheugen geldt dat vergeten de regel is, en onthouden de uitzondering. Trauma's worden eerder beter dan slecht onthouden. Het is onmogelijk te stellen dat bij seksueel misbruik dat geheugen plotseling anders werkt.'

'Hervonden herinneringen' is volgens de auteurs bedoeld voor rechters, officieren van justitie, advocaten en politiegagenten. Zij moeten een gefundeerd oordeel over inn-

erapeute werden vele 'allers' ontdekt. Mijn dochter werd verteld dat incest veelal de oorzaak is van MPS. Naar die ervaringen werd gezocht. En de incest werd inderdaad 'herinnerd'.

Aanvankelijk betrof het de periode van ongeveer tien tot veertien jaar, later breidde de herinnering zich uit van haar tweede tot haar

een breder terrein dan alleen de hervonden herinneringen aan satanisch misbruik.

De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

de politie spreekt onmiddellijk over 'het slachtoffer'. De officier zegt dat het doen is dat de dader ontkent. Dat doen ze toch altijd? Een van haar cliënten vertelt hoe hij na dagenlang verhoor door de politie onder druk werd gezet: 'Beken nu maar', had de rechercheur gezegd, 'anders zou je dochter wel eens zelfmoord kunnen plegen.'

enkele mannen met hervonden herinneringen komen, is voor Crombag onduidelijk. 'Ik constateer de laatste jaren in de maatschappij een massale roep om slachtoffer van iets te zijn. Het gevoel dat alle problemen waarmee je kampt, veroor-

slachtoffer komt in conflict met zichzelf. Schaamte, verwarring en eenzaamheid omdat er niet over gepraat kan worden bestaan - ondanks de publiciteit - nog steeds.

Het gaat bij incest en seksueel misbruik om een geheim gevat in een patroon dat onzichtbaar is voor de buitenwereld. Dit kan wel degelijk leiden tot een zodanige verdringing dat herinneringen verloren gaan.

Een goede therapeut laat dan ook 'komen wat er komt' van deze herinneringen en zal er geenszins op uit zijn er door middel van suggestieve vraagstelling een goed lopend verhaal van te maken.

Ik ben zelf misbruikt door mijn vader. Op zeer jonge leeftijd is een kind niet in staat zelfs maar te begrijpen wat er eigenlijk gebeurt tijdens het misbruik. Tegelijkertijd mag het niet gillen van de angst en onmacht, alle gevoelens moeten onmiddellijk uitgeschakeld worden.

De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

de politie spreekt onmiddellijk over 'het slachtoffer'. De officier zegt dat het doen is dat de dader ontkent. Dat doen ze toch altijd? Een van haar cliënten vertelt hoe hij na dagenlang verhoor door de politie onder druk werd gezet: 'Beken nu maar', had de rechercheur gezegd, 'anders zou je dochter wel eens zelfmoord kunnen plegen.'

enkele mannen met hervonden herinneringen komen, is voor Crombag onduidelijk. 'Ik constateer de laatste jaren in de maatschappij een massale roep om slachtoffer van iets te zijn. Het gevoel dat alle problemen waarmee je kampt, veroor-

slachtoffer komt in conflict met zichzelf. Schaamte, verwarring en eenzaamheid omdat er niet over gepraat kan worden bestaan - ondanks de publiciteit - nog steeds.

Het gaat bij incest en seksueel misbruik om een geheim gevat in een patroon dat onzichtbaar is voor de buitenwereld. Dit kan wel degelijk leiden tot een zodanige verdringing dat herinneringen verloren gaan.

Een goede therapeut laat dan ook 'komen wat er komt' van deze herinneringen en zal er geenszins op uit zijn er door middel van suggestieve vraagstelling een goed lopend verhaal van te maken.

Ik ben zelf misbruikt door mijn vader. Op zeer jonge leeftijd is een kind niet in staat zelfs maar te begrijpen wat er eigenlijk gebeurt tijdens het misbruik. Tegelijkertijd mag het niet gillen van de angst en onmacht, alle gevoelens moeten onmiddellijk uitgeschakeld worden.

De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

de politie spreekt onmiddellijk over 'het slachtoffer'. De officier zegt dat het doen is dat de dader ontkent. Dat doen ze toch altijd? Een van haar cliënten vertelt hoe hij na dagenlang verhoor door de politie onder druk werd gezet: 'Beken nu maar', had de rechercheur gezegd, 'anders zou je dochter wel eens zelfmoord kunnen plegen.'

enkele mannen met hervonden herinneringen komen, is voor Crombag onduidelijk. 'Ik constateer de laatste jaren in de maatschappij een massale roep om slachtoffer van iets te zijn. Het gevoel dat alle problemen waarmee je kampt, veroor-

slachtoffer komt in conflict met zichzelf. Schaamte, verwarring en eenzaamheid omdat er niet over gepraat kan worden bestaan - ondanks de publiciteit - nog steeds.

Het gaat bij incest en seksueel misbruik om een geheim gevat in een patroon dat onzichtbaar is voor de buitenwereld. Dit kan wel degelijk leiden tot een zodanige verdringing dat herinneringen verloren gaan.

Een goede therapeut laat dan ook 'komen wat er komt' van deze herinneringen en zal er geenszins op uit zijn er door middel van suggestieve vraagstelling een goed lopend verhaal van te maken.

Ik ben zelf misbruikt door mijn vader. Op zeer jonge leeftijd is een kind niet in staat zelfs maar te begrijpen wat er eigenlijk gebeurt tijdens het misbruik. Tegelijkertijd mag het niet gillen van de angst en onmacht, alle gevoelens moeten onmiddellijk uitgeschakeld worden.

De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

de politie spreekt onmiddellijk over 'het slachtoffer'. De officier zegt dat het doen is dat de dader ontkent. Dat doen ze toch altijd? Een van haar cliënten vertelt hoe hij na dagenlang verhoor door de politie onder druk werd gezet: 'Beken nu maar', had de rechercheur gezegd, 'anders zou je dochter wel eens zelfmoord kunnen plegen.'

enkele mannen met hervonden herinneringen komen, is voor Crombag onduidelijk. 'Ik constateer de laatste jaren in de maatschappij een massale roep om slachtoffer van iets te zijn. Het gevoel dat alle problemen waarmee je kampt, veroor-

slachtoffer komt in conflict met zichzelf. Schaamte, verwarring en eenzaamheid omdat er niet over gepraat kan worden bestaan - ondanks de publiciteit - nog steeds.

Het gaat bij incest en seksueel misbruik om een geheim gevat in een patroon dat onzichtbaar is voor de buitenwereld. Dit kan wel degelijk leiden tot een zodanige verdringing dat herinneringen verloren gaan.

Een goede therapeut laat dan ook 'komen wat er komt' van deze herinneringen en zal er geenszins op uit zijn er door middel van suggestieve vraagstelling een goed lopend verhaal van te maken.

Ik ben zelf misbruikt door mijn vader. Op zeer jonge leeftijd is een kind niet in staat zelfs maar te begrijpen wat er eigenlijk gebeurt tijdens het misbruik. Tegelijkertijd mag het niet gillen van de angst en onmacht, alle gevoelens moeten onmiddellijk uitgeschakeld worden.

Herinnering komt pas na jaren boven

VK 27-4

Het artikel 'Als de therapeut het zegt, is dochter door vader misbruikt' (*de Volkskrant*, 20 april) is zeer kwetsend voor slachtoffers van seksueel misbruik. De onderzoekers H. Crombag en H. Merckelbach brengen met enkele gevallen van onjuiste herinneringen aan ontucht alle 'echte' misbruikslachtoffers in diskrediet.

Het kind moet tegenover zijn ouders en andere mensen gewoon doen alsof er niets aan de hand is en, om dit vol te houden, ook tegenover zichzelf. Het wordt een automatisme, een manier van (over)leven om misbruik- en mishandelingssituaties te verdringen. Ze maken dan geen deel meer uit van het 'dagelijkse geheugen', ook alervaart het kind haast constant de dreiging van herhaling.

Ikzelf kan anders, die ontstaanspijn. Er is vrijwel onherstelbare schade voor alle betrokkenen. In de afgelopen tweentwintig jaar ging een verwoestende werking uit van de therapeut-gestuurde diagnose MPS. In het boek van Crombag en Merckelbach mis ik daarom een belangrijk onderdeel: een lijst van klachtenbureaus of met controle be-

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Slachtschuldigen kunnen worden. De omvang en de ernst van incest zijn bovendien twijfelverwekkend. Aldus Crombag. Maar mensen moeten weten dat ontrecte beschuldigingen ook kunnen voortkomen. De Haagse advocate mr. drs. J. Goudswaard verdedigt een aantal vaders die na een hervonden herinnering worden beschuldigd van incest. Zij zegt dat politie en justitie bij het woord seksueel misbruik

Seksueel misbruik van kinderen.
Soms lijkt het wel een epidemie. Maar is het erger dat tien, twintig of honderd jaar geleden? Prof.dr. Hans Crombag en prof.dr. Harald Merckelbach geloven het niet.

geworden, maar het probleem dat we hebben met het probleem is bezig tot bijkans onbeheersbare proporties uit te groeien." De Limburgse hoogleraren schreven een boek over vermeend seksueel misbruik: 'Hervonden herinneringen en andere misverstanden.

'Herinneringen zijn altijd onbetrouwbaar'

Geld. 20%

Door Mick Salet

Het geheugen is onbetrouwbaar. We vergeten veel en wat we ons herinneren is niet altijd echt gebeurd." De hoogleraren Hans Crombag, 60 jaar, en Harald Merckelbach, 36 jaar, vinden het tijd voor een wetenschappelijke waarschuwing. Het komt steeds vaker voor dat volwassenen zich, na jaren van volkomen vergeten, ineens helder herinneren dat ze als kind seksueel misbruikt zijn.

Kan dat? De professoren in de psychologie denken van niet. Crombag: "Ik heb geen idee wat er aan de hand is, maar op dit moment hebben we weer zo'n hausse van gevallen van seksueel misbruik van kinderen. Iedere dag staat er wel weer een nieuw geval in de krant. Als de één spreekt, vinden anderen ook de moed om te spreken.

"Het is een groeiend verschijnsel. Het is begonnen met *De Bolderkar*. Daarna kwamen er geruchtmakende zaken in Epe, Oude Pekela, Zetten. Dat waren zaken die veel geuis veroorzaakten. Maar in Oude Pekela is, na lang en hardnekkig zoeken, geen spoor gevonden van clowns die kinderen seksueel misbruikt zouden hebben. En de verhalen van Yolanda uit Epe zaten vol onmiskenbare fantasieën.

"In veel gemelde gevallen van seksueel misbruik van kinderen gaat het om vermeende gevallen. Het ergerlijke is dat de serieuze gevallen daardoor ondersneeuwen. We weten niet precies hoeveel het er zijn. Niemand staat er naast en turf. Maar uit schattingen blijkt dat zeker zes procent van de kinderen te eniger tijd slachtoffer wordt van ernstig seksueel misbruik. Dat betekent dat dat het om honderden nieuwe gevallen per jaar gaat. Dat is meer dan de gemiddelde burger argeloos denkt."

Baby
Crombag: "Zelfs het knuffelen met een baby kan zo verdacht gedrag worden. Bij het verschenken van een baby wordt er door de ouders gekletst, gekieteld en geknuffeld, en wordt een baby soms over het hele lijf gezoend. Dat was vroeger normaal. Nu zijn er waarschijnlijk moeders die denken: 'Moet ik dat nou wel doen?'"

Merckelbach: "Ik weet niet. Ik denk niet dat dit voor de doorsnee Nederlander een probleem is.

Maar in de Verenigde Staten heb je al wel mensen die zich menen te herinneren dat ze als baby, bij het verschonen van de luiers, misbruikt zijn door hun moeder of hun vader. Dat klopt niet. Dergelijke herinneringen kun je niet hebben. De eerste herinneringen komen vanaf een jaar of drie. Het varieert van persoon tot persoon, maar voor je tweede, derde levensjaar heb je niet van die volledige herinneringen. Je hebt hoogstens flarden. Meer niet."

Crombag: "Het je Piet Vroon laatst op televisie gezien?"
Merckelbach: "Nee."
Crombag: "Die vertelde dat zijn vakgenoten de wenkbrauwen wel zouden fronsen als hij het zou zeggen, maar hij kon zich herinneren dat hij geboren werd."
Merckelbach: "Absolute onzin natuurlijk. Wat mensen zich herinneren uit de tijd dat ze nog geen drie waren, dat hebben ze van horen zeggen. Dat is uit-en-ter-na aangehouden. Die eerste jaren is er geen ruimte voor autobiografische herinneringen. Je brein moet eerst rijpen en je moet nog een zelfbewustzijn ontwikkelen."

"Daar is veel onderzoek naar gedaan. Bijvoorbeeld bij kinderen die in het ziekenhuis opgenomen moesten worden of die bij de geboorte van een broertje of zusje aanwezig waren. Konden kinderen onder de twee zich een half jaar na zo'n ingrijpende gebeurtenis nog herinneren wat er gebeurd was? Nee. Dat zakt onherroepelijk weg in het moeras van het vergeten en komt er nooit meer uit."

Fantasie
"Dat vergeten biedt tegelijkertijd de ideale voedingsbodem voor pseudo-herinneringen. Dat zijn herinneringen waarvan je denkt dat ze echt gebeurd zijn, maar die in feite teruggaan op je fantasie. Als je scherpe herinneringen aan iets hebt, dan is er geen plaats voor pseudo-herinneringen."

Crombag: "Maar als je ergens niets meer van weet, dan kan een ander je heel wat wijs maken."
Merckelbach: "Dat zie je bij hervonden herinneringen."
Crombag: "We hebben het over een hervonden herinnering als volwassenen zich tijdens een psychotherapeutische behandeling voor het eerst herinneren als kind het slachtoffer van seksueel misbruik te zijn geweest. Die patiënten bevelen, en we hebben alleen hun woord, dat ze als kind het slachtoffer van seksueel misbruik zijn geweest. Dat gaat van 'mijn vader zat aan me' tot 'ik ben jarenlang verkracht door mijn broers en mijn ooms'. Jaren hebben die mensen dat niet geweten. Tot ze hulp zochten voor psychische problemen en tijdens de therapie de herinneringen hervonden die ze verdrongen hadden."

Merckelbach: "Ik denk dat die hervonden herinneringen altijd pseudo-herinneringen zijn. Niet echt gebeurd dus. Maar ik wil daar onmiddellijk aan toevoegen dat in alle herinneringen onjuiste en onbetrouwbare elementen zitten. Het

autobiografisch geheugen is een onvolkomen instrument. Vergeten lijkt regel, onthouden de uitzondering. En wat we onthouden is niet altijd even juist."

Crombag: "Meestal maakt het niet uit of onze herinneringen correct zijn. Hooguit zegt iemand: 'dat verzin je' of 'dat is niet waar'. Maar als het gaat om een beschuldiging van seksueel misbruik, dan is het wel

belangrijk. In het strafrecht kan het aanmerkelijke consequenties hebben of een herinnering wel of niet correct is."

Lagen

Merckelbach: "Mensen zijn tamelijk overtuigd van het realiteitsgehalte van hun herinneringen. Ze hebben de neiging om over het geheugen te spreken als over een video of zo. Maar het geheugen is geen passief registrerend apparaat, dat werkt als een videorecorder. Herinneringen liggen niet in kant-en-klare vorm in het geheugen opgeslagen. Ze moeten worden opgebouwd uit visuele, emotionele, auditieve en andere componenten, die in verschillende delen van de hersenen verspreid liggen. Herinneren is reconstrueren. Samenvoegen, achteraf interpreteren en er een verhaal van maken."

Crombag: "Daar zit dan wel waarheid in, maar die waarheid is moeilijk te onderscheiden van de verzinsels die er ook in zitten. Verzinsels die de schijn van authenticiteit hebben. Dat maakt het zo lastig."

Merckelbach: "Dan is er nog de vraag of een traumatische ervaring verdrongen kan worden."

Crombag: "Wanneer we over verdringing spreken, moeten we dat scherp onderscheiden van het vergeten of het vaag worden van herinneringen. Verdringen betekent niet dat iemand zich iets maar matig of moeilijk kan herinneren, nee, het betekent dat iemand zich helemaal niets meer kan herinneren. Totale amnesie. Het compleet vergeten van een traumatische gebeurtenis die je hebt meegemaakt."

Merckelbach: "Wij zeggen dat het in hoge mate onwaarschijnlijk is dat zoiets kan gebeuren."

Crombag: "We ontkennen niet dat er vergeten wordt. Op grote schaal zelfs. Maar de veronderstelling is: 'ik ben' als kind seksueel misbruikt, ik heb dat verdrongen en lange tijd totaal niet meer geweten, maar nu heb ik mijn herinnering terug.' Dat is in strijd met praktisch alles wat wij uit onderzoek over het geheugen weten, althans denken te weten. Het opmerkelijke is ook dat het alleen zou gebeuren met gebeurtenissen van seksuele aard. Niet met gebeurtenissen in een concentratiekamp, niet met mishandeling, niet met moord, het wordt allemaal niet verdrongen, maar seksueel misbruik wel."

Merckelbach: "Dan wordt er wel 's gezegd: 'ja, maar seksueel misbruik speelt zich ook af in het verborgene; met intimidatie worden kinderen gedwongen het geheim te houden.' Dat is zo. Dat gebeurt ook. Maar het idee dat je daarom dingen kwijt zou raken, wordt door onderzoek van de hand gewezen. Als je mensen opdraagt dingen geheim te houden, dat activeer je juist dat ze die dingen onthouden."

Crombag: "Kinderen zijn niet geneigd om traumatische ervaringen geheel en al te vergeten. Het tegendeel is eerder waar."
Freud
Merckelbach: "Het idee van verdringing is afkomstig van Freud en

zijn handlangers. En je kunt veel van Freud zeggen, maar één ding moet je hem nageven: hij is erg goed geweest in het propageren van zijn visie. Ook de gewone man praat nu over het onbewuste en over verdringing. Dat klinkt ook mooi en mysterieus, maar verdringing is een wetenschappelijke zepelin. Achterhaald. Er is geen wetenschappelijk bewijs voor zoiets als verdringing. Het wordt echt tijd om die theorie overboord te gooien."

Crombag: "Dissociatie zou hetzelfde effect hebben. Het idee is dan dat iemands persoonlijkheid zich onder invloed van traumatische ervaringen splitst. Eén deel ondergaat het trauma, terwijl het resterende deel mentaal gevrijwaard blijft. Zo'n ervaring wordt beschreven door Yolanda, het slachtoffer in de Eper incestzaak. In het boek over haar ervaringen vertelt ze hoe ze herhaaldelijk door Jan en Alleman seksueel werd gemolesteerd. Vanzelfsprekend leed ze daar zeer onder 'tot ik op een keer spontaan wegzakte en als het ware helder terugkwam, maar toen stond ik opeens in de hoek van de kamer toe te kijken naar wat er op het bed gebeurde'. En dat werkte, want 'als dit gebeurt, zie ik wel wat er gebeurt, maar voel ik de pijn niet.' Deskundigen zullen dit herkennen als een klassiek geval van dissociatie."

Merckelbach: "Maar er is geen wetenschappelijke steun voor dit idee. Het is ongelofwaardig."

Crombag: "Toch neemt het aantal patiënten met een meervoudigpersoonlijkheidsstoornis, mps, toe. Die patiënten zouden dus meerdere persoonlijkheden hebben."

Merckelbach: "Wij hebben het vermoeden dat die stoornis niet door behandelaars wordt ontdekt, maar veroorzaakt. Dat wil niet zeggen dat kerngezonde mensen bij een therapeut naar binnen lopen en met mps naar buiten komen. Het gaat om patiënten die wel degelijk allerlei serieuze klachten hebben. Die suïcidaal zijn, die depressief zijn, die een dwangneurose hebben, die stemmen horen. Die patiënten gaan naar een psychotherapeut. Die meent de oorsprong van de klachten te zien in eel traumatische jeugd en gaat, al dan niet met hulp van hypnose, die traumatische jeugd heractiveren. En dan treden er allerlei afzonderlijke persoonlijkheden op de voorgrond."

Crombag: "Je kunt mensen van alles aanpraten."

Merckelbach: "Volgens ons is mps een onbetrouwbare diagnose."

Crombag: "Dan kun je natuurlijk zeggen: 'hé, maar het staat toch op de DSM, de wereldwijd gebruikte en gezaghebbende lijst met psychiatrische stoornissen?' Ja, maar dat is toch geen bewijs dat het ziektebeeld bestaat."

Merckelbach: "Ik ben ervan overtuigd dat het van die lijst af moet."

Crombag: "Amerikaanse psychiaters hebben de naam trouwens al veranderd. Ze noemen het nu: dissociatieve-identiteitsstoornis, voorheen meervoudigpersoonlijkheidsstoornis."

Merckelbach: "Dat is alleen maar een poging om de diagnose te immuniseren tegen kritiek. Waarom komt het ziektebeeld niet overal voor? Waarom zijn er ervaren psychiaters in Nederland die nog nooit een patiënt met zeven persoonlijkheden hebben gehad?"

Waarschuwing

Crombag: "Ik heb de ouders van zo'n patiënt wel eens gezegd: 'ga als de donder weg bij die therapeut en zoek een fatsoenlijke psychiater.'"

Merckelbach: "We verwerpen de veronderstelling dat het mogelijk is om het bestaan van meerdere persoonlijkheden met hypnose aan het licht te brengen."

Crombag: "Dat kan niet. Het idee dat hypnose een goed instrument is om het geheugen te verbeteren, is zo oud als de psychologie, maar de uitkomst van elk onderzoek is alsmaar weer: nee, hypnose maakt het geheugen van mensen niet beter."

Merckelbach: "Integendeel, het verslechtert het geheel."

Crombag: "We vinden het tijd om kritische kanttekeningen te plaatsen. Want rechters, officieren van justitie, advocaten, worden in toenemende mate geconfronteerd met zaken waarin hervonden herinneringen een sleutelrol spelen. Moeten ze de beschuldigingen aan het adres van vermeende daders dan serieus nemen?"

Merckelbach: "We willen waarschuwen: kijk uit."

Crombag: "Het is urgent om daar nu voor te waarschuwen, omdat het in Nederland nog niet zulke vormen heeft aangenomen als in de Verenigde Staten. Daar leidt het tot persoonlijke tragedies en sociale ontwrichting. Vaders die vals worden beschuldigd. Patiënten die verder in de misère raken omdat hun psychotherapeut beweert dat ze meerdere identiteiten hebben. Dat willen we voorkomen."

PAR **MAX**
30-4 **PAM**

TEGENWOORDIG weet iedereen wel wat een trauma is. Een trauma is een wond die blijvende psychische gevolgen heeft. Het idee dat een calamiteit psychische schade veroorzaakt en zelfs tot hysterie kan leiden, is al in de vorige eeuw door de Franse arts Charcot naar voren gebracht. Heden ten dage worden de helikopters die de snelweg afspeuren naar ongelukken bemand door leden van een traumateam.

Daarna heeft Freud erop gewezen dat de opgelopen wond zich in allerlei gedaanten kan voordoen. Zo is het volgens Freud mogelijk een trauma op te lopen als je per ongeluk je ouders ziet copuleren. Ook incest is een geïjkt middel om een trauma op te lopen. Vooral op dit punt heeft Freud de wereld verrijkt met een aantal nieuwe inzichten. Zo meende hij dat trauma's in veel gevallen de neiging hebben om verdrongen worden. Het slachtoffer vergeet eenvoudig wat hem is overkomen, een overlevingsstrategie die helaas maar ten dele werkt. Mensen met een verdrongen trauma vertonen allerlei neurotische verschijnselen. Slechts door een herbeleving kan de traumatische gebeurtenis worden 'verwerkt' en pas dan staat de weg open naar een gelukkig leven.

Freud heeft zijn verdringingstheorie verschillende malen gewijzigd. Over de vraag hoe en waarom hij dat heeft gedaan, is later allemaal gedonder gekomen. In het geval van incest dacht Freud eerst dat vrouwen werkelijk het slachtoffer van grijpgrage vaders waren, later meende hij dat vrouwen in veel gevallen de incestueuze handelingen hadden verzonnen. Het is een polemiek die tot op de vierkante millimeter is uitgevochten - wij kunnen volstaan met op te merken dat voor Freuds wereldbeeld het geheugen en het mechanisme van de herinnering van essentieel belang is.

Hoe werkt dat geheugen eigenlijk? Is het wel mogelijk dat mensen zo'n trauma vergeten? Is het wel mogelijk dat iemand zich plotseling na veertig jaar herinnert dat hij of zij is misbruikt door zijn ouders? Is het waar dat hypnose het geheugen stimuleert, en hoe betrouwbaar zijn de herinnering van onder hypnose gebrachte mensen?

In *Hervonden Herinneringen en Andere Misverstanden* proberen Crombag en Merckelbach, twee hoogleraren in de psychologie, deze vragen te beantwoorden.

Het is een bijzonder leerzaam boek geworden. Vooral voor psychiaters en psychotherapeuten zou het verplichte literatuur moeten zijn. Crombag en Merckelbach zijn nagegaan in hoeverre hard wetenschappelijk onderzoek het fenomeen van de verdrongen herinnering kan bevestigen. Hun eindconclusie is zeer sceptisch. In feite zijn er maar heel weinig aanwijzingen dat trauma's worden vergeten. Zo vergeten mensen die in een concentratiekamp hebben gezeten nooit dat zij in een concentratiekamp

HET DISSOCIATIECIRCUIT

Slordige denkers die in vage netwerken hun gevaarlijke psychologische theorieën verspreiden. Dr. H. F. M. Crombag, co-auteur van 'Hervonden herinneringen en andere misverstanden', kan de opmars van de MPS-therapeuten niet langer aanzien. Een frontale aanval ❖ door Joost Niemöller

HET IS OPPASSEN geblazen met bezoeken aan psychotherapeuten. Je kunt er vandaan komen met een geheel nieuw verleden. In toenemende mate – vooral in Amerika, maar ook in Nederland – staan de zogenaamde 'hervonden herinneringen' ter discussie. Na onder hypnose te zijn gebracht, raakt men er in toenemende mate van overtuigd misbruikt te zijn in de jeugd. Pijnlijke rechtszaken zijn daarvan het gevolg, waarbij ouders van ritueel misbruik en erger worden beschuldigd en hun toch al zo verwarde kinderen niet meer mogen zien. In Amerika spelen al tienduizenden van dergelijke zaken.

H. F. M. Crombag, rechtspsycholoog en hoogleraar in Maastricht en samen met W. A. Wagenaar schrijver van het boek *Dubieuze zaken*, ziet geen enkele wetenschappelijke grond voor het bestaan van hervonden herinneringen. Ook aan de daarmee verbonden modcziekte Multipel Persoonlijheidsstoornis, oftewel MPS, hecht hij geen geloof. MPS is het onder hypnose uitcenvallen van de patiënt in vele persoonlijkheden. Dit zou een gevolg zijn van een incestverleden waarvan de patiënt zich niet bewust is maar dat de therapeut zichtbaar kan maken. Over dit soort zaken schreef Crombag samen met de researchpsycholoog dr. H. L. G. J. Merckelbach een boek dat deze week verschijnt: *Hervonden herinneringen en andere misverstanden*.

U bent wetenschapper, maar het boek dat u heeft geschreven is gericht op de niet-wetenschappelijke markt.

Crombag: 'Het onderwerp waar we over schrijven heeft heel directe maatschappelijke implicaties. Er zijn in dit land allerlei mensen die met dit soort problemen worden geconfronteerd. Een paar dagen geleden zat hier bij mij een echtpaar dat mij, elkaar voortdurend onderbrekend, het verhaal vertelde over hun dochter die inmiddels ook MPS zou hebben. Ze had haar vader van jarenlange, gruwelijke verkrachtingen beschuldigd. In Amstelland, de kliniek waar ze verbleef, had ze geleerd dat ze inmiddels in de dertig persoonlijkheden heeft en dat er nog dagelijks persoonlijkheden bij komen. Het verdriet dat die ouders daarvan hebben! Dat soort mensen wil ik bereiken.

Maar niet alleen de slachtoffers. Ook rechters die zo'n geval voor zich krijgen. De politiemans die zo'n vader van zijn bed licht

– drie dagen heeft vastgezet! De officier van justitie. De advocaten die te hulp worden geroepen. Er zijn talloze hulpverleners in dit land. Afgezien van de mensen die er hun levenswerk van maken dit soort ideeën over MPS te propageren, probeert de gemiddelde hulpverlener zijn cliënten zo praktisch mogelijk te helpen. Die mensen, die geen tijd hebben om de literatuur bij de houden, kunnen van dit boek leren.

Wij vertellen wat men nu over de werking van het geheugen weet en daar leggen we de claims naast van sommige therapeuten. Dat strookt in het geheel niet met elkaar. Het gaat hier niet om zomaar een van de vele meningsverschillen in de psychologie. Als iemand eenmaal gediagnosticeerd is als multipel persoonlijkheid, gaat het van kwaad tot erger. In de Verenigde Staten heeft het verschijnsel inmiddels groteske vormen aangenomen. Tienduizenden gevallen. Een maatschappelijk probleem van de eerste orde.'

Samengevat stelt u: MPS bestaat niet.

'Ja. Maar dat betekent niet dat mensen van wie gezegd wordt dat ze MPS hebben, gezonde personen zouden zijn. Ze hebben alleen andere psychiatrische syndromen. Bijvoorbeeld de bipolaire stemmingsstoornis. Dat heette vroeger de manisch-depressieve psychose. En wat men nu ook noemt: de *borderline personality*. Dat slaat op patiënten met psychiatrische symptomen die op de grens liggen van een neurotische en een psychotische stoornis.'

WAAR DE ENE psychiater het heeft over een persoonsstoornis heeft de ander het over een stemmingsstoornis.

'Men omschrijft MPS in de DSM, het diagnostisch handboek, als "de aanwezigheid van twee of meer scherp van elkaar te onderscheiden identiteiten of persoonlijkheidsstoornissen". Dus men heeft geprobeerd het af te zwakken.

Maar wat is een 'persoonlijkheidsstoornis'? Ik heb geen flauw idee wat dat betekent.

'Ik ook niet. Niemand. Dat mensen wisselende stemmingen hebben en dat sommigen daar meer aan ten prooi vallen dan anderen, is een oud gegeven. Het probleem is dat de stoornissen die die mensen waarschijnlijk wel hebben, zoals de bipolaire stoornis, heel goed behandelbaar zijn met

medicamenten. Manische mensen moeten die dingen echt slikken. Anders worden ze onhoudbaar.

Maar deze mensen gaan in een praattherapie die jaren duurt. Nog afgezien van de verklaring die ervoor wordt gegeven: "Als jij MPS hebt, dan ben je vroeger seksueel misbruikt." "Door wie dan?" "Wat denk je van je vader?" Voor je het weet, stort je hele wereld in elkaar. Je moeder heeft meegedaan of moet je vader in de steek laten. Het enige wat je kunt doen is je familie de familie laten. Dat adviseert men dan ook. Een nieuwe familie zoeken. Dat zijn namelijk je lotgenoten in de praatgroep. En je nieuwe vader en moeder wordt de therapeut.

In Nederland wordt dat allemaal wat milder geformuleerd dan in de Amerikaanse voorbeelden. Maar daardoor is het juist des te gevaarlijker. Ze hebben de schijn van redelijkheid. Van vooraanstaande figuren in de Nederlandse MPS-wereld als Onno van der Hart en Suzette Boon weten we met welke mensen in de Verenigde Staten ze in contact staan, waar ze hun cursussen krijgen enzovoorts. Het is een netwerk. Als je het netwerk kent, weet je waar de MPS-gevallen zullen opduiken. Er zijn hele landen die niks hebben.

Ik vind deze club van Van der Hart en Boon een gevaar. Dat proberen we in het boek niet zo te zeggen, want dat wordt zo'n persoonlijke aanval. Maar kijk, ik heb hier de folder liggen voor een cursus voor het diagnosticeren van MPS. Suzette Boon is daar docente. Maar ook ene Liz Bijnsdorp. Die zou zelf MPS hebben, heeft daar een boek over geschreven. En die is nu docente, godverdomme! Die gaat hulpverleners lesgeven! Hoe serieus moet ik Suzette Boon dan nog nemen? Dat boek van Liz Bijnsdorp, de tragiek die daarin steekt. Toen haar vader stierf wilde hij haar niet aan haar bed hebben. Dat lees ik dan in één zintje.

Elizabeth Loftus – Amerikaanse psychologe, een goede vriendin van me – bestrijdt deze zaken. Zij heeft een populariserend boek geschreven: *De mythe van de verdrongen herinnering*. Ze beschrijft hoe ouders van hun volwassen dochter in één week twee berichten krijgen: namelijk dat ze terminale kanker heeft en dat ze ontdekt heeft dat haar ouders haar op vroege leeftijd sa-

tanisch hebben misbruikt. Bij het horen van dat eerste bericht willen die ouders natuurlijk naar hun dochter toe. Die krijgen dan van de therapeute van hun dochter te horen dat ze hun dochter alleen maar mogen zien als ze eerst bekennen dat ze haar hebben misbruikt. Stel je het dilemma van die mensen eens voor!

Je ziet nu een tegenbeweging ontstaan. In Nederland is in navolging van de Amerikaanse False Memory Foundation ook een actiegroep ontstaan, de Werkgroep Fictieve Herinneringen, waar zich nu al meer dan vijftig mensen voor hebben gemeld. Het dreigt steeds meer uit de hand te lopen met dat MPS. Mijn medeauteur, professor Merckelbach, kreeg bezoek van twee jongedames van RTL die hem meedeelden dat ze van plan waren in het najaar zes programma's van ieder 25 minuten over ritueel misbruik en MPS te houden. Met deze dames was nu al geen verstandig woord meer te wisselen. Het uitzenden van zo'n serie is een regelrechte aanslag op de geestelijke volksgezondheid in ons land.'

IS MPS UITGEVONDEN als verzamelaars voor allerlei verschillende verschijnselen?

'Die MPS-patiënten hebben allerlei problemen. Aan sommige kunnen we iets doen, aan andere niks omdat we er zo weinig van weten. Wat nogal eens voorkomt bij die zogenaamde MPS-patiënten is dat ze aan automutilatie doen. Dat ze zich met scheermessen in de armen snijden. Dat wijst overigens op een borderline-syndroom. We weten niet hoe we mensen daar van af kunnen helpen. Meestal gaat het na enige tijd vanzelf over. Het borderline-syndroom is op z'n hoogtepunt direct na de adolescentie. Naarmate ze ouder worden legt zich dat te ruste.'

Die mensen zijn zwaar ongelukkig.

'O, jazerker. Als een klinische depressie

op z'n hoogtepunt is, blijft een patiënt op z'n bed liggen, doet niks meer. Die kunnen er alleen maar uitgehaald worden met zeer zware antidepressiva. Daar zijn neurotransmitter-theorieën over, maar die hebben dikwijls nog de status van een hypothese. Roepen: "We weten er niks van, ga heen", dat doet niemand. Maar veel meer dan troosten en belangstelling tonen, kunnen we meestal niet doen. Aandachtig luisteren en beschikbaar zijn, dat helpt. Niet veel, maar het helpt.'

BENT U WELEENS geconfronteerd met iemand die MPS zou hebben?

'Nee. Dat is natuurlijk het verwijt dat ons gemaakt zal worden: je moet zo'n geval zien, dan geloof je het pas echt. Ik heb wel een aantal psychiaters gevraagd: "Heb je er wel eens een gezien?" Ze zeiden allemaal: "Ik heb nog nooit zo'n geval gezien." De overgrote meerderheid van de psychiaters stelt die diagnose nooit. Nu is het tegenargument: de diagnose MPS kan pas geleidelijk aan gesteld worden. Als je daar niet op verdacht bent, zie je het niet. Wij zeggen dan weer: er bestaan aanwijzingen dat je MPS kunstmatig bij een patiënt kunt oproepen.'

Sommige psychiaters stellen de diagnose wel.

'Een kleine minderheid. Serieus opgeleide mensen waarbij je aan de buitenkant niet kunt zien dat het rare mensen zijn. Dat gebeurt in de psychiatrie wel vaker. Er zijn bijvoorbeeld psychiaters die zich later bekennen tot vrome aanhangers van de psychoanalyse. Dat is net alsof je in de astronomie een lichting zou hebben die ook glooft

hebben gezeten. Zij vergeten wel eens details, maar het is helemaal de vraag of dat vergeten werkelijk een vorm van verdringen is.

Over de werking van het geheugen weten wij relatief erg weinig, maar niettemin heeft de mythe van de verdrongen herinnering zich in onze cultuur een even vooraanstaande plaats verworven als de Oedipusmythe. In een interview in *De Groene* geeft Crombag een beklemmend voorbeeld, waarvan misschien wel drie miljoen mensen in Nederland getuige zijn geweest.

Het gaat hier om de televisieuitzending waarin Sonja Barend het incestslachtoffer Yolanda ontving. Aan tafel zat ook de klinisch-psycholoog Ellert Nijenhuis, die door Sonja werd geconsulteerd als deskundige. Gevraagd naar zijn ervaringen met incestslachtoffers, vertelde Nijenhuis het volgende: "Ik zal u een heel frappant voorbeeld geven van een patiënte van mij. Zij kon haar

tanden niet poetsen, want zij verdroeg geen tandpasta in haar mond. Toen hebben wij tijdens de therapie uitgevonden dat zij vroeger haar vader had moeten pijpen en dan kreeg zij steeds sperma in haar mond. En toen wij dat eenmaal ontdekten hadden, was het over."

Volgens Crombag is zoiets volkomen onmogelijk en heeft Nijenhuis het verhaal van a tot z verzonnen. Inderdaad zitten er een paar ongerijmdheden in de door Nijenhuis tot stand gebrachte genezing. Waarom bijvoorbeeld associeert de patiënte tandpasta met sperma. Ik ken de smaak van sperma niet zo goed, maar er is mij uit bevoegde bron verteld dat die in het geheel niet lijkt op die van tandpasta. Ook qua substantie lijken tandpasta en sperma niet op elkaar.

Wel is er natuurlijk een overeenkomst in kleur. Hoewel je tegenwoordig tandpasta's hebt in allerlei kleuren – je hebt zelfs tandpasta's met een gekleurde streep erin – moeten wij aannemen dat het voorval plaatsvond in de tijd dat tandpasta's nog wit waren. Maar ook dan doet de verklaring hoogst onwaarschijnlijk aan. Waarom had de patiënte van alle witte substanties juist tandpasta uitgezocht? Zo lijkt melk veel meer op sperma, en zelfs slagroom heeft meer overeenkomsten met sperma dan tandpasta. Toch was het juist tandpasta die het verdrongen trauma deed herleven.

Natuurlijk: alles is mogelijk, en geen per-

versiteit is zo verzonnen of zij komt wel voor in de werkelijkheid, maar toch krijg je het gevoel dat de psychotherapeut die zoiets uit zijn patiënt weet los te wrikken zelf over een dirty mind moet beschikken.

En dan de suggestie dat het na de ontdekking over was!

Ook dat is toch moeilijk te geloven. Zou het werkelijk zo zijn dat de patiënte helemaal was opgeklaard toen zij eenmaal wist dat de tandpasta eigenlijk stond voor het sperma van haar vader? Ha fijn, dat wij dat nu weten! Hoera, opgewekt weer aan de slag. Weg met al die neurosen die mij zo hebben gekweld!

Misschien is het wel anders gegaan. Ik stel mij voor dat de patiënte haar vader heeft opgezocht om het nieuws te vertellen.

"Papa, ik weet nu waarom ik geen tandpasta kan verdragen."

"O ja, kind? Vertel eens."

"Het is eigenlijk jouw sperma dat ik in mijn mond kreeg. En nu ik dat weet, ben ik genezen."

"Dat is fijn voor je, schat."

Heel Nederland heeft naar Nijenhuis gekeken. Aan heel Nederland is die man voorgesteld als een deskundige.

Crombag heeft later nog geprobeerd bij de tuchtcommissie van het Nederlands Instituut van Psychologen een klacht tegen Nijenhuis in te dienen, maar de procedure is ten slotte doodgebloed.

in de astrologie. Waar blijven al die MPS-patiënten op de lange duur? Die verdwijnen. Ik neem aan dat ze zich er op een gegeven moment aan weten te onttrekken en met veel moeite een weg terug weten te vinden naar een enigszins leefbaar leven. Helaas zijn die MPS-mensen niet zomaar toegankelijk voor onderzoek.'

Worden ze afgeschermd?

'Dat denk ik wel. Als het om patiënten-onderzoek gaat, zijn de behandelaars ook de onderzoekers. In de wetenschap bestaan er daarom allerlei vormen van dubbelblinde experimenten, waar ook collega's aan meewerken. Men verplicht zich dan om grote aantallen gevallen te bekijken om te zien wat de patronen zijn. Op die manier ont-kom je aan de toevallige samenhang die je denkt te zien. Dat soort onderzoek is met MPS nog niet gedaan. Omdat de mensen die dat onderzoek zouden moeten doen, dat niet in gang zetten.'

Dat ziet er nogal samenzweerderig uit.

'Ja hoor. Dat wil ik best beamen. Het is een circuit dat dat geloof heeft. Hecht georganiseerd. Eigen vereniging, eigen tijdschriften, eigen conferenties. Nu is er dan in juni in Frankrijk een conferentie over trauma, herinnering en behandeling waarbij beide partijen aanwezig zullen zijn. Voor de eerste keer. Ik ga daarheen. Ik wil die mensen wel eens zien. Want ik ken ook Onno van der Hart niet. Ik ken Suzette Boon niet. Die ken ik alleen van naam en van de tv.'

Vreemd.

'In dit kleine landje waar alle psychologen elkaar kennen, bedoelt u? Zeker. Alles wat aan de universiteit hoogleraar is ken ik. Van der Hart ken ik niet. Hij is hoogleraar in Utrecht. Ik heb nog aan Piet Vroon gevraagd, die daar werkt: "Hoe kan dat?" In een zwak moment heeft iemand iets in hem gezien. Hij is overigens bijzonder hoogle-raar, dus het is een bijbaan. Maar hoe dan ook, wij zitten niet in dezelfde kringen.

Nem nu iemand als Ellert Nijenhuis, klinisch psycholoog in Assen. Hij verscheen in het programma van Sonja Barend toen ze Yolanda aan tafel had. Yolanda breeduit vertellen en Sonja kijken van: O, wat erg hè. Dan gaat het over wat ze zich kan herinneren en wat teruggekomen was en dan vraagt Sonja: "Mijnheer Nijenhuis, u werkt met mensen die misbruikt zijn. Hoe zit dat?" En dan zegt hij: "Ik zal u een heel frappant voorbeeld geven van een patiënte van mij. Zij kon haar tanden niet poetsen, want ze verdroeg geen tandpasta in haar mond. Toen hebben wij tijdens haar therapie uitgevonden dat zij vroeger haar vader had moeten pijpen en dan kreeg ze steeds sperma in haar mond. En toen we dat eenmaal ontdekt hadden was het over."

Die tekst heb ik woordelijk laten uittypen en naar het hoofdbestuur van het Nederlands Instituut van Psychologen gestuurd, met de opmerking: "Luister, er zijn grenzen aan wat mogelijk is. Hier vertelt een man een verhaal waarvan ik absoluut zeker weet dat het gelogen is. Die man moet ter verantwoording worden geroepen. Of hij toont voor de tuchtcommissie aan dat het inderdaad klopt of hij moet publiekelijk zeggen: ik heb dat verzonnen." Maar men schreef mij terug: hoe stelt u zich dat voor? Want de regels zeggen dat je niet kunt klagen als je geen belangen hebt. Dus is het doodgebloed.

Dergelijke woorden van zo'n man gaan erin als Gods woord in een ouderling. "O, werkt dat zo? Nou weet ik ook waarom ik niet van griesmeelpap houd", concludeert dan een niet al te stabiel achtentienjarig meisje. Zo werken die dingen.'

MPS VERSPREIDDE zich vanuit Amerika naar Nederland. Niet naar bijvoorbeeld Frankrijk.

'Laat ik u een voorbeeld geven van hoe diagnoses samenhangen met netwerken. Eind jaren vijftig, begin jaren zestig zat in Nijmegen een fameuze psychiater, dr. Anna Teruwe. Die had een eigen ziektebeeld uitgevonden; de frustratie-neurose. Frustratie-neurosen kwamen uitsluitend in Nijmegen en omgeving voor bij leerlingen van mevrouw Anna Teruwe. Ze is overleden, haar boeken worden niet meer gelezen en de frustratie-neurose bestaat niet meer.

Het is natuurlijk heel menselijk dat iedere psychiater in zwakke momenten zijn gebrek aan kennis probeert aan te vullen met een intuïtieve slag in de lucht. Als je voort-

durend moet zeggen dat je niets weet, is dat enorm frustrerend. Te meer daar er onder de bevolking een heel arsenaal aan anekdoten de ronde doet die gemakkelijk al die gaten vullen. De gemiddelde Nederlander, ik ook, heeft geen probleem in het dagelijks leven het gedrag van de ander te verklaren. Maar in de psychiatrie hebben we over de wijze waarop ons brein ons gedrag stuurt alleen maar fragmenten van kennis.'

Die slagen in de lucht leiden soms tot kolderiek taalgebruik. In een wetenschappelijk uitgave over MPS, 'Dissociatie: een fenomeen opnieuw belicht', las ik het volgende: 'Dissociatieve toestanden kunnen zich na hun ontstaan en ontwikkeling doelgericht gedragen. Sommige kunnen bijvoorbeeld welbewust de controle over het bewustzijn en het gedrag overnemen of reageren op een verzoek daartoe.' Dat is toch regelrecht animistisch denken?

'Precies, dat gaat over mannetjes in de geest die het gedrag overnemen. En daar zo hun eigen bedoeling mee hebben. Wie schrijft deze onzin? Ach kijk, Ellert Nijenhuis, of all people.'

In zo'n zin is iemand betrap.

'Vind ik ook. Maar hij ligt er waarschijnlijk niet wakker van. Je komt er mee weg. Animistisch, een goed woord als psychologische functies kennelijk gaan handelen als onafhankelijke actoren. De man heeft waarschijnlijk niet begrepen wat hij zei. Een slordig denker. En als hij dit scrieus meent, is hij gestoord. Maar Ellert Nijenhuis heb ik dus meer op onze zin betrapt. Ik heb hem alleen op de tv gezien, verder ken ik hem niet. Ik heb geen appeltjes met hem te schillen, nooit ruzie gehad. Maar nu ik dit weer van u hoor... Ik ben bang dat wij in de westerse wereld steeds bijgeloviger worden. Je bent naief geneigd te denken dat de gang der geschiedenis er een is van het vervangen van bijgeloof door kennis en rationaliteit. Maar ik heb de indruk dat er een tegengesteld ontwikkelende gaande is naar een algemene verdomming.'

Drie verdachten in ontuchtzaak op vrije voeten

Van onze verslaggever AC 1/5

SCHIERMONNIKOOG — Drie van de vier verdachten in de ontuchtzaak op Schiermonnikoog zijn op last van de rechter-commissaris in Groningen vrijgelaten. Alleen de als hoofdverdachte aangemerkte voormalige politiefchef op het eiland blijft voor nog ten minste tien dagen in voorlopige hechtenis.

Dochter agent heeft volgens advocaat incest verzonnen

Van onze verslaggever VK 3-5
AMSTERDAM

De incest-beschuldigingen van de dochter van een Schiermonnikoogse politiemans zijn verzonnen, zegt de advocaat van de verdachte, mr D. van Binsbergen. De 45-jarige agent René L. werd zaterdag in zijn woning op het eiland aangehouden door een arrestatieteam van vijftien man sterk dat werd overgevlogen met twee helikopters.

De zeventienjarige dochter van de politiemans heeft bij justitie in Groningen aangifte gedaan van 'zeer ernstige zedendelicten'. L. zou zijn dochter jarenlang hebben misbruikt. Volgens zijn advocaat is L. 'aangeslagen, maar heel zeker in zijn stelling dat er niets aan de hand is'.

Ook de echtgenote van de politiemans, een oudere dochter en haar vriend werden zaterdag aangehouden. Zij zijn inmiddels vrijgelaten. De Nederlandse Politiebond noemde het grootschalige politie-optre-

Agent en gezin van langdurige ontucht verdacht

GRONINGEN (ANP) — Een 42-jarige Friese agent die zaterdag op Schiermonnikoog door een arrestatieteam is aangehouden, wordt ervan verdacht gedurende langere tijd zedendelicten te hebben gepleegd met een zeventienjarig meisje uit Groningen. De echtgenote van de verdachte, een dochter en haar vriend, die zaterdag eveneens zijn aangehouden, worden ervan verdacht bij de zedendelicten betrokken te zijn geweest. Dat verklaarde zaterdag de Groningse persofficier van justitie, mr. M. van Capelle. De verdachte is aangehouden door een arrestatieteam omdat hij in het bezit was van een dienstwapen. Justitie wilde het risico uitsluiten dat de man in een emotionele reactie naar zijn wapen zou grijpen. De aanhouding verliep evenwel zonder problemen. Bij het onderzoek is ook de rijksrecherche in Leeuwarden betrokken omdat de verdachte politiemans is. Justitie wil in het belang van het onderzoek geen mededelingen doen over de verdenkingen die zij tegen de vier koestert. Het zeventienjarige meisje heeft zelf aangifte gedaan bij de politie.

Justitie verwerpt kritiek vanwege aanhouding agent

AP VK 1-5
GRONINGEN

De ex-politiefchef van Schiermonnikoog ontkent met klem dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan zedendelicten. „Hij zegt dat de aantijgingen tegen hem van A tot Z uit de duim zijn gezogen”, aldus zijn raadsman. De Nederlandse Politiebond (NPB) eist een onafhankelijk onderzoek naar het optreden van justitie bij de aanhouding, waarvoor een arrestatieteam uit Groningen naar Schiermonnikoog werd gevlogen. Alleen het feit dat een politiemans een dienstwapen bezit, rechtvaardigt volgens de NPB de actie niet.

den voor de aanhouding van L. 'buitenproportioneel'. Het arrestatieteam was ingezet omdat men vreesde dat de politiemans bij de aanhouding zijn wapen zou grijpen.

Volgens de advocaat heeft de dochter een eerder bij de politie afgelegde verklaring voor een deel ingetrokken. Van Binsbergen: 'Dat betreft juist het gedeelte van de beschuldigingen dat te checken was.'

Maandag werd het voorarrest van de oud-groepschef van de politie op Schiermonnikoog met tien dagen verlengd. Justitie zegt op grond van de aangifte van de dochter voldoende bewijsmateriaal verzameld te hebben om hem nog vast te houden.

Een kantoorgenoot van Van Binsbergen sprak over psychische problemen bij de dochter. Van Binsbergen wil daar niets over zeggen in het familiebelang. 'Deze hele treurige affaire vormt al een enorm probleem voor de toekomst. Voor de familie, voor het leven op het eiland en voor de werksituatie van mijn cliënt.'

Politiebond noemt wijze van arrestatie agent 'krankzinnig'

ANP VK 30-4
GRONINGEN

Voorzitter J. van Duyn van de Nederlandse Politiebond (NPB) noemt de wijze waarop een van incest verdachte agent op Schiermonnikoog is gearresteerd, 'een volslagen krankzinnige actie'. De agent en drie andere verdachten werden zaterdag opgepakt door een met helikopters overgevlogen arrestatieteam. Het viertal wordt ervan verdacht een zeventienjarige dochter van de agent jarenlang seksueel te hebben misbruikt.

Van Duyn vindt het zwaar overdreven de verdachte agent op deze wijze aan te houden. Justitie in Groningen koos voor deze procedure omdat de agent in het bezit was van een dienstpistool. Gezien de ernst van de verdenkingen, achtte justitie het niet uitgesloten dat hij in een emotionele reactie naar dit dienstwapen zou grijpen.

Maar volgens de NPB zou dit kunnen betekenen dat iedere agent in Nederland die ergens van wordt verdacht, voortaan op deze manier wordt aangehouden. De bond wil dat er een onderzoek komt naar de handelwijze van justitie in Groningen.

Justitie in Groningen wijst de kritiek van de Nederlandse Politiebond op de wijze waarop een politiemans op Schiermonnikoog is gearresteerd, van de hand. De van incest verdachte agent werd zaterdag met een arrestatieteam aangehouden omdat men vreesde dat hij in een 'emotionele opwelling' zijn dienstwapen zou trekken.

verdachte agent op Schier vrij

Door onze correspondent NRL

GRONINGEN, 9 MEI. De voormalig politiefchef van Schiermonnikoog die vastzat op verdenking van seksueel misbruik van zijn zeventienjarige dochter, is gisteren door de Groninger rechtbank op vrije voeten gesteld.

Volgens de rechtbank zijn er geen redenen om hem nog langer vast te houden gedurende het onderzoek. De politiefchef (45) heeft elf dagen in voorlopige hechtenis gezeten. Zijn advocaat, mr. D. van Binsbergen, had de rechtbank gevraagd het voorarrest op te heffen. Het openbaar ministerie vroeg een verlenging van 30 dagen.

De politiefchef, zijn vrouw, hun andere dochter en haar vriend werden 27 april door een arrestatieteam van hun bed gelicht. Dit omdat de verdachte politiemans vuurwapengevaarlijk zou zijn. De vrouw, dochter en vriend werden eerder vrijgelaten. Volgens de raadsman van de oud-groepschef is er buiten de verklaring van de dochter geen enkel bewijsmateriaal dat de beschuldiging ondersteunt. Het meisje zou het merendeel van haar verklaringen hebben ingetrokken. Van Binsbergen stelt dat justitie het verhaal van de dochter blijft geloven, ondanks het feit dat ze „95 procent”, zou hebben ingetrokken.

Volgens de raadsman zou de dochter hebben verklaard dat er van het misbruik, dat vanaf haar negende zou zijn begonnen, videobanden zijn gemaakt. Ook zou ze tien abortussen hebben ondergaan. Al deze verklaringen ontkende ze later. Waarom de dochter dergelijke beweringen doet, weet hij niet. „Het is heel treurig. Ze was altijd een stabiel en aardig meisje, dat het goed deed op school en een normaal contact had met haar ouders. Waarschijnlijk ligt de oorzaak in de geestelijke sfeer.”

De advocaat vindt dat het openbaar ministerie de zaak „compleet verkeerd beoordeeld” heeft. „Men is op het verkeerde

De politiebond acht de inzet van een arrestatieteam krankzinnig. De politiemans wordt verdacht van incest met zijn zeventienjarige dochter. Justitie laat weten de keuze voor een arrestatieteam niet te betreurden omdat na de aanhouding een 'door-geladen dienstwapen onder handbereik werd aangetroffen'. Justitie ontkent het gerucht dat de aanhouding verband houdt met een conflict dat de agent had met het gemeentebestuur van Schiermonnikoog.

J

Bezoek misbruikt patiëntes psychiatrisch centrum

Van onze verslaggever

AMERSFOORT — Psychiatrisch centrum Zon en Schild in Amersfoort heeft aanwijzingen dat een groep bezoekers geregeld vrouwelijke patiënten lastig valt, dronken voert en meelukt om seks te bedrijven. De directie vermoedt ook dat op het terrein drugs worden verhandeld en weet dat de groep afkomstige patiënten echter wel...

De situatie rond het psychiatrisch ziekenhuis is naar buiten gebracht door een vriend van wijk ook binnen Zon en Schild.

Gerucht misbruik patiënten Zon en Schild onderzocht

ANP AMERSFOORT

De politie gaat onderzoeken wat er klopt van de geruchten dat een groep bezoekers van de psychiatrische instelling Zon en Schild in Amersfoort stelselmatig misbruik maakt van patiënten. Aanleiding vormt de klacht van een patiënte. Wordvoerder H. Bezembinder van de Amersfoortse politie heeft dat vrijdag bevestigd.

De directie van de kliniek, waar ongeveer achthonderd mensen worden verpleegd, is een paar weken terug al een eigen onderzoek begonnen. Directeur behandelingen H. Dalewijk heeft patiënten onder meer via de bewonersraad opgeroepen aangifte te doen. 'Wij hopen dat er meer concrete klachten binnenkomen. Tot nu toe hebben wij geen harde gegevens over naam en toenaam, dus kunnen we ook nog weinig ondernemen', zegt Dalewijk.

Een min of meer vaste groep mannelijke bezoekers zou geregeld vrouwelijke patiënten lastigvallen. Zij zouden hun slachtoffers onder meer dronken voeren en met geld of ijsjes meelokken om sex te bedrijven. Ook is er sprake van het afpersen van mannelijke patiënten.

Volgens Dalewijk steken dergelijke verhalen overigens met enige regelmaat de kop op. 'We hebben hier natuurlijk hele kwetsbare mensen. Er zijn er die al voor een pakje sigaretten meegaan. We praten daar veel over met patiënten. We proberen hen te weerhouden, leren ze nee te zeggen. Maar we kunnen het niet verbieden.'

mannelijke patiënten afperst. Medisch directeur H. Dalewijk van Zon en Schild zegt vrij machteleos tegenover de praktijken van de groep te staan zodat patiënten geen aangifte doen. Datzelfde verklaart de Amersfoortse zedenpolitie, die van de situatie op de hoogte is. Gisteren heeft een uit Bussum afkomstige patiënte echter wel...

zou beginnen. 'Iemand die goed is in zijn vak doet dat niet.' Respect Respect voor de medemens is het sleutelwoord voor een goede verzorger, meent Yvonne Kruize, teamleider van de Zwijzenstichting. 'En zelfrespect, natuurlijk. Want hoe kun je ooit met jezelf in het reine komen, als je misbruik...

het experiment aangingen. Twee gehandicapten die samen de liefde bedreven, geholpen door hun verzorgers. Kom dat? Mag dat? Het kan en het mag, maar hoe ver een instelling gaat, heeft altijd sterk afgehangen van de eigen signatuur en historie, gekoppeld aan de gemiddelde leeftijd van het personeel en de familie van de bewo-

kundigheid bepalen het beeld. 'Een jongen van 21 jaar, bang van zijn eigen lichaam omdat hij niet wist wat een erectie was. Hij durfde er niet aan te komen, want dat mocht niet.' Meisjes moesten vroeger keurig met hun handen boven de dekens slapen. 'Seks werd genegeerd, ontkend en verontachtzaamd', zegt G. van Pelt, adjunct-directeur zorg van de Zwijzenstichting. Tegenwoordig heeft de instelling voor elke bewoner een methodisch zorgplan, waarin alle aspecten van het moderne leven aan bod komen. Ook seksuele vraagstukken. Niet elke ouder wil de feiten over de seksuele behoeften van zijn kind kennen. 'We stellen ons voortdurend de vraag of we alles moeten noteren. Is het nodig op te schrijven dat een bewoner drie-maal per week masturbeert? Dan raak je aan zijn privacy.'

Vanaf 1990 is seksualiteit bij 't Hooge Veer, onderdeel van de Zwijzenstichting, in een ander perspectief geplaatst, zegt algemeen directeur J. Meiland. Het Tilburgse instituut, van oudsher alleen voor vrouwen en meisjes, kreeg zoals de meeste andere instellingen in ons land ook mannelijke bewoners. Veel ouders hadden het daar moeilijk mee, zoals ze het eerder moeilijk hadden met de komst van mannelijke verzorgers.

Protocolen en beleidsplannen moeten tegenwoordig in de Nederlandse instellingen de relaties van bewoners met hun verzorgers en die van bewoners onderling in strakke banen leiden. 'Elk seksueel contact tussen verzorger en bewoner is seksueel misbruik', heet het in de meeste handreikingen. Van Pelt, 25 jaar werkzaam in de zorg, kan zich persoonlijk niet voorstellen dat hij een relatie met een aan hem toevertrouwde pupil...

De grote veranderingen volgden op een periode waarin Nederland op z'n kop stond, omdat instellingen...

Tussen seksueel misbruik en intimiteit binnen de zorg voor verstandelijk gehandicapten bevindt zich een groot grijs gebied. Kinderlijke gedachten in volwassen lichamen, terwijl volwassen gevoelens door het kind plaatst. Wanneer wordt intimiteit seksueel misbruik, en hoe is het te voorkomen?

Geld 23/4 Door Hans Rube

Nellie, Riet en Ellen. Drie verstandelijk gehandicapte vrouwen van 't Hooge Veer met een eigen mening. Ze wonen in een *socio-wooning* van de Zwijzenstichting in Tilburg. Uit de krant en van tv weten ze dat in Huize Vincentius in Udenhout vrouwen zoals zij 'seksueel misbruikt' zijn.

'De leiding mag niet op ons verlied worden. Dat willen we niet hebben, hoor. Het is niet leuk als dat gebeurt. Ze moeten voor ons zorgen, in plaats van onze vader en moeder. Wat moeten die wel niet denken? Daar worden ze heel verdrietig van.'

Tussen intimiteit en seksualiteit in de zorg aan verstandelijk gehandicapten bevindt zich een schemergebied. Als in geen ander beroep gaan mensen hier lichamelijk met elkaar om. Bewoners vragen van hun verzorgers lichamelijke aandacht, een knuffel of een aal over de bol. Soms reikt het intieme contact verder, van wassen en inbad doen tot het samen *smoezelen* in een warm zwembad, luf op luf.

Dat ook de verstandelijk gehandicapte een seksueel wezen is, wordt nog niet zo heel lang erkend. Veel instellingen zijn nog maar net begonnen met het opstellen van 'beleid'. 'Helaas vaak pas naar aanleiding van een incident', zegt Melanie Ramaekers van de Rutgers Stichting.

Ze heeft ruime ervaring met seksuele hulp aan verstandelijk gehandicapten en hun verzorgers. Onwettendheid, angst en gebrek aan des-

Ook verstandelijk gehandicapte is een seksueel wezen

maakt van iemand die beroepsmatig aan jou is toevertrouwd? Lichamelijk contact is vaak de enige manier om met zwaar gehandicapte mensen te communiceren. 'Dan ga je op je gevoel af. Vergelijk het met de manier waarop je met je eigen kleine kinderen omgaat. Als het voor beiden goed voelt, dan ben je juist bezig.'

'Je werkt niet met dingen, niet met voorwerpen. Onze bewoners zijn mensen, die anders zijn dan wij. Ze mogen hier anders zijn, en hebben recht op ons respect. Vaak krijgen wij opmerkingen in de zin van 'goh, wat goed dat jullie dit werk kunnen'. Flauwekul. We hebben een vak, er komt een hoop professionaliteit bij kijken. 'Het ligt je of het ligt je niet om deze mensen ondersteuning te ge-

Binnen de muren van de Tilburgse instelling zijn twee 'paren', toeval: twee vrouwelijke stellen, die samen een kamer hebben. De bedden tegen elkaar geschoven. In de socio-woonings in de stad wonen ook mannen en vrouwen samen. Ze kunnen toe met begeleiding op afstand.

Protocolen en beleidsplannen moeten tegenwoordig in de Nederlandse instellingen de relaties van bewoners met hun verzorgers en die van bewoners onderling in strakke banen leiden. 'Elk seksueel contact tussen verzorger en bewoner is seksueel misbruik', heet het in de meeste handreikingen. Van Pelt, 25 jaar werkzaam in de zorg, kan zich persoonlijk niet voorstellen dat hij een relatie met een aan hem toevertrouwde pupil...

van in hun leven. Op den duur zie je zelfs hun handicap niet meer. Wellicht zit daar het gevaar, dan gaan grenzen vervagen.'

Hardnekkig Van Pelt: 'Natuurlijk worden ze wel eens verliefd op je. Dat probeer ik persoonlijk te negeren, zonder de bewoner af te stoten. Gewoon, niet op die signalen in te gaan. Dan dooft het wel weer. 'Ervaren mensen merken direct of een knuffel meer is dan een spontane begroeting. Dat er een bedoeling bij zit. Dan herken je de motoriek van zo iemand, je kent ze al jaren. Intimiteit, het aanhalen van de mensen, genegeerdheid: het is de meerwaarde van ons vak. 'Een begeleider moet een warm hart hebben voor de bewoner. Gehandicapten zijn een vorm van betaalde liefde. Heb je dat warme gevoel niet, dan ontstaan juist die gevaarlijke situaties. Als je niet echt van de mensen houdt, is misbruik van macht nabij. Dan verlies je het respect voor die ander. Dan kan intimiteit ontaarden.'

Persoonlijke inschattingen van het personeel bepalen te vaak hoe instellingen met seksuele vraagstukken omgaan, geloven de medewerkers van de Rutgers Stichting. 'Ze worden aan zichzelf overgelaten.' Hoe gaat een verzorger om met zijn eigen erotische prikkels? 'Je schaamt je op dat moment, weet niet wat er met jou gaat gebeuren als je met het verhaal naar buiten treedt. Wij willen dat de instellingen een kader

'Gezicht', geschilderd door Annelies van Zundert, Kunstgroep Zwijzenstichting.

Opnieuw groepshoofd verdacht van ontucht

ANP UDENHOUT

De directie van Huize Vincentius in het Brabantse Udenhout heeft weer een groepshoofd op non-actief gesteld wegens verdenking van ontucht. Hij zou seksueel misbruik hebben gemaakt van twee vrouwelijke pupillen.

Twee maanden geleden werd bekend dat een ander groepshoofd jarenlang ontucht had gepleegd met tenminste negen verstandelijk gehandicapte bewoners.

Verliefd

Nellie, Riet en Ellen zijn wel eens verliefd. De een heeft al tien jaar een vaste vriend. Hij geeft haar bloemen voor Valentijn, ze gaan samen op vakantie en vieren samen carnaval. De ander valt voor een zanger. 'Het is mijn vriend. Hij heeft wel een vriendin, maar toch ben ik ook zijn vriendin.' Straks mag ze bij hem in de kleedkamer, als hij in Kaatsheuvel optreedt.

Verliefd worden op de leiding is er niet bij. 'Als ze vragen wie ik het leukste vind dan hou ik dat voor mezelf. Kunnen ze ook niet verliefd op me worden. Ik wil best een echte vriend, maar dan een die helemaal van mezelf is. Die van de leiding hebben zelf al een vrouw en kindjes.'

scheppen waarbinnen het personeel zich veilig voelt. In de opleidingen voor verplegend personeel, of dat nu ziekenhuis of zwakzinnigenzorg is, bestaat te weinig aandacht voor de seksuele hulpvraag, zeggen zowel de verzorgers van de Zwijzenstichting als de deskundigen van de Rutgers Stichting. 'We krijgen mensen van zeventien jaar in opleiding die zelf niet klaar zijn met hun seksualiteit. Meisjes die nog rooie oortjes krijgen bij het wassen van een volwassen man of vrouw', verklaart de vier begeleiders in Tilburg. 'Wij bieden blokken aan voor opleidingen in de gezondheidszorg en voor bewoners in instellingen. Sommigen weten nauwelijks iets over een vrouwelijk lichaam', vullen de medewerkers van de Rutgers Stichting aan.

Op tafel liggen boeken, video-banden en ander cursusmateriaal. Expliciete plaatjes van lichamen en geslachtsdelen naast een basistraining voor groepsleiders die willen weten hoe zij hun pupillen kunnen leren omgaan met seksualiteit. Zelfbevestiging, een condoom omdoen, pilgebruik, of vragen over menstruatie, maandverband- en tampongebruik. 'Ook seksueel misbruik komt ter sprake. We leren mensen om te gaan met gewenste intimiteiten en met ongewenste seksueel gedrag. Leren ze grensoverschrijdende situaties herkennen en hoe die te bespreken met bewoners en collega's. Voor instellingen is een handboek beschikbaar dat kan helpen bij het



'Gezicht', geschilderd door Annelies van Zundert, Kunstgroep Zwijzenstichting.

Lichamelijkheid is juist zo mooi aan

Sport

Hoe gaat de sport om met machtswellust, ongewenste intimiteiten en seksuele intimidatie? Een discussie met Ben Verkerke, directeur NOC*NSF en ex-directeur CIOS, en Marcel Sturkenboom, hoofd sector topsport bij NOC*NSF.

Door onze redacteur
GUUS VAN HOLLAND

Die gevallen van ongewenste intimiteiten en seksuele intimidatie die nu komen hovendrijven, is dat het topje van de ijsberg?

Verkerke: „Ja, natuurlijk. Het enige is dat het in de sport nog nooit besproken is. Maar als het in kerkgenootschappen, onderwijs en gezondheidszorg speelt, dan mag je de sportsector niet als een buitengebied beschouwen. Natuurlijk is dat het NOC*NSF een zorg, maar het is ook een zorg voor de hele sportbranche. Dat wil zeggen dat ook alles wat niet in sportbonden is georganiseerd zich dit probleem moet aantrekken. Dat heeft geleid tot een initiatief van ons om te investeren in het voortraject, dus in opleiding. Beroepsopleidingen als academies voor lichamelijke opvoeding en de CIOS-sen. Maar ook in de eigen opleidingen van de sportbonden, overal waar sportkader wordt gevormd, moet dat een onderwerp zijn. Ongewenste intimiteiten zijn een uiting van machtsmisbruik. De beroepsgroepen willen een gedragscode en de sportbonden moeten een code ontwikkelen van: hoe ga je er mee om als het zich voordoet en hoe kun je het voorkomen? En er moet nagedacht worden over tuchtrechtelijke, strafrechtelijke en civielrechtelijke procedures. Het NOC*NSF is nu gevraagd ideeën daarover te ontwikkelen.”

Sturkenboom: „We moeten ons ook afvragen waarom deze zaken nu bovenkomen. Worden mensen spreekvaardiger? Hebben ze meer oog voor dit soort verhoudingen? Waarom is juist nu een discussie op

gang aan het komen van wel en wat niet mag? Want dit heeft niets met sport in het bijzonder te maken.”

Misschien een hype die uit de VS is overgewaaid via tv-talkshows over seksueel misbruik. Media hier nemen het graag over: sensatie, kijkcijfers, adverteerders, geld, zendtijd? Kijkers verlustigen zich eraan. Kloppen de media het niet op?

Verkerke: „Het is precies waarmee kerkgenootschappen worstelen en in het verleden schooldirecties en gezondheidsinstellingen. Heel lang is het onder de tafel gehouden en was het kennelijk niet interessant genoeg voor de media. Door deze extra aandacht is het moeilijker de zaak voorzichtig aan te pakken. Niet alleen de slachtoffers, maar ook de daders moeten verder in het leven. Beschadiging is nu groter en niet te voorkomen omdat de zaken niet prudent genoeg blijven. Ik moet erbij zeggen dat de judodames die trainer Ooms beschuldigen van seksueel misbruik een hele zorgvuldige afweging hebben gemaakt voor ze de publiciteit zochten.”

Sturkenboom: „Je kunt zeggen: ‘Het hoort zich binnen de vertrouwelijkheid van ons werk, de individuele begeleiding, af te spelen.’ Onze aanvankelijke lijn in het judoconflict was; geen publiciteit.”

Is de organisatie die daarover moet waken en vertrouwelijkheid in acht hoort te nemen dan niet in gebreke gebleven?

Sturkenboom: „Nee, want de aanleiding om de publiciteit te zoeken ligt niet bij de drie judodames, maar bij hun trainer.”

Nu bent u wakker geworden, nu het op deze manier onder de aandacht is gebracht. Dat is met andere gevallen onder het topje van de ijsberg of die in de kluis van vertrouwelijkheid liggen opgeslagen niet gebeurd?

Sturkenboom: „Natuurlijk moet je consequenties van alle betrokkenen in ogenschouw nemen. Maar we zijn altijd actief geweest in het adviseren van de slachtoffers en er is in het judoconflict zelfs sprake geweest van het adviseren van de dader. Dat we de materie niet in de

wandelgangen hebben aangekaart, maar simpelweg op tafel hebben gelegd, heeft inderdaad een nogal groot effect. Natuurlijk moeten wij onze verantwoordelijkheid als NOC*NSF nemen. Maar sportbonden zijn ten eerste zelf verantwoordelijk.”

Verkerke: „We hebben het uiterste gedaan om de zaak prudent te houden. Zowel Ooms als de drie dames is hulp geboden. Zodra een van beide partijen zich genoodzaakt ziet daarmee naar buiten te treden, is het niet aan ons om in te grijpen.”

Sturkenboom: „Het boeiende in de discussie is de vraag in de sport, maar ook maatschappelijk: Hoe gaan we met elkaar om in dit leven? Je komt wel op hele basale uitgangspunten.”

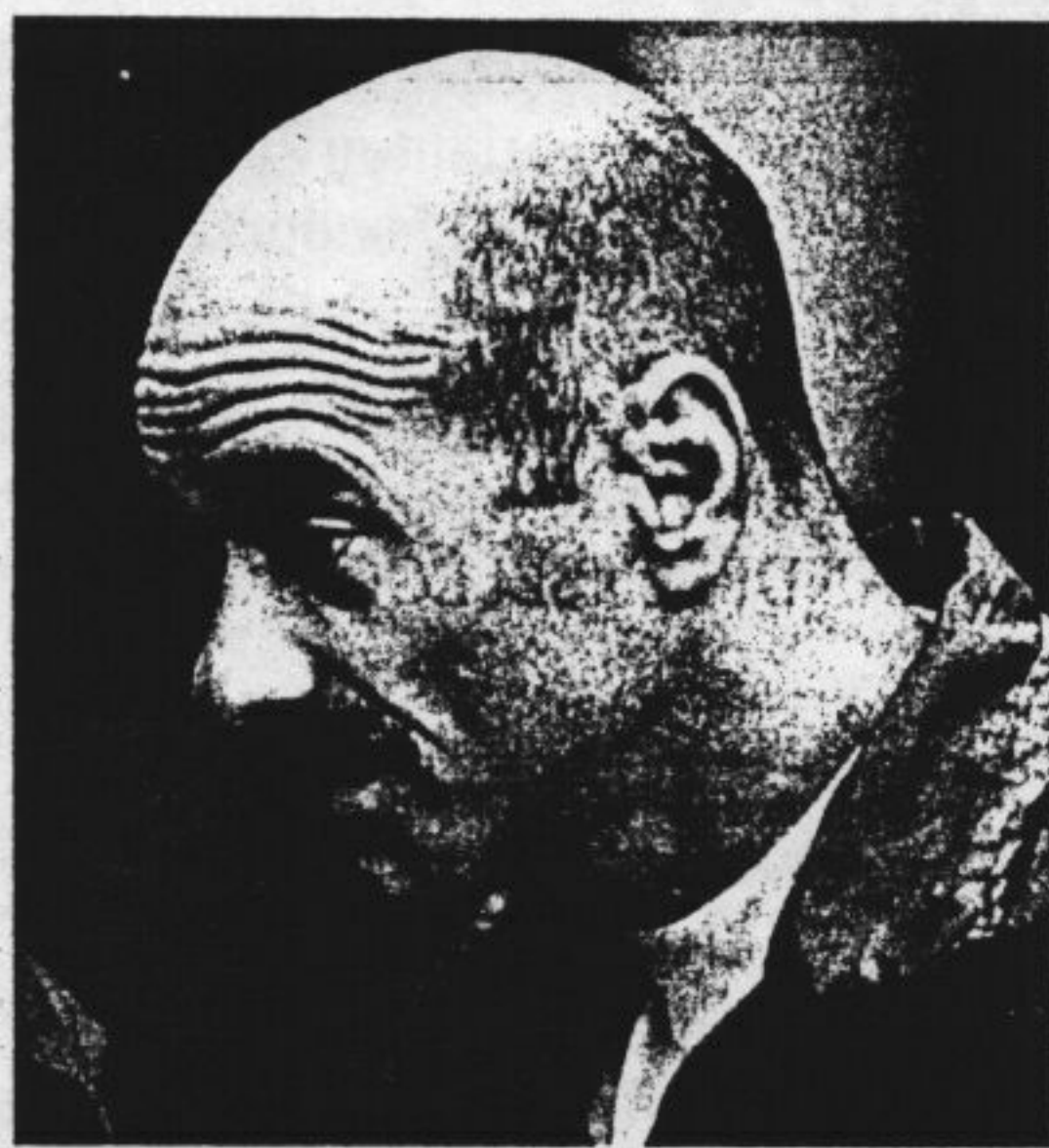
Ja, wat zich nog geen tien jaar geleden afspeelde in het Oostblok ook machtsmisbruik en mogelijk ook seksuele intimidatie. Dat had succes in de vorm van medailles en titels. Die methode dreigt hier nu ongestraft op te rukken. Clubs en trainers die macht nastreven en jonge mensen onderdrukken met als enige doel het leveren van prestaties?

Sturkenboom: „De topsporter moet degene zijn voor wie we het allemaal doen. En die heeft nog niet voldoende medezeggenschap in de relatie met coaches, artsen, verenigingen en bonden. De sporter moet de belangrijkste stem hebben. Maar dan stuit je al gauw op afhankelijkheidsrelaties: financieel en emotioneel. Durf in die gevallen als sporter maar eens je mond open te doen.”

Verkerke: „Waar ligt dus de grens? Het moet duidelijk worden dat het niet moet doorschieten. Als mijn buurvrouw niet meer haar kind naar de gymnastiekvereniging stuurt omdat ze bang is dat de trainer te ver gaat. In de opleidingen moeten mensen ervan overtuigd raken dat er grenzen zijn, aan omgang en aan beïnvloeding. Maar als je in de sport elkaar niet meer mag aanraken, kun je de sport opdoeken.”

In straffenrichtingen wordt judo als een steivoerm gebruikt om elkaar te leren aanraken, hoe fijn lichamelijk contact is en dat het ook zonder geweld en seks kan?

Sturkenboom: „Er bestaat geen logische relatie tussen contactsport en seksuele intimidatie, het komt absoluut niet méér voor bij contactsporten. Het heeft te maken met opleidingen en met het besef van jonge sporters zelf en van mensen erom-



Voormalig judocoach Peter Ooms. (Foto Michael Kooren)

heen wat er kan gebeuren en wat voor emoties er leven. Daar gewoon met elkaar over leren praten.”

In vrijwilligersopleidingen wordt niets geleerd over pedagogiek of psychologie. Elfstalleiders die trainer worden zonder enige achtergrond?

Verkerke: „Niet alleen in de beroepsopleidingen, waar het al aandacht krijgt, maar ook in de opleidingen van de sportbonden moet het aan de orde komen.”

Sturkenboom: „De kwaliteit wordt ondermijnd omdat van overheidswege weer wordt bezuinigd. Op het moment dat ik mijn kind naar een bevoegd trainer stuur, verwacht ik dat er kwaliteit wordt geboden en dat de overheid daarvoor een controlesysteem heeft opgezet. Een keurmerk of zo. Maar die controle is nu marginaal.”

Verkerke: „Het minste wat moet gebeuren is een gedragscode. Er zijn grenzen aan omgang en zeker aan gebruik van het overwicht dat een trainer heeft.”

Vaders die de beste trainers voor hun zonen of dochters zijn. De vaders van Steffi Graf, Jennifer Capriati en

Monica Seles. Wat doen we daar tegen?

Sturkenboom: „Ouders zijn vaak ook de beste sponsors. Trainers en andere begeleiders zullen evenals ouders ruimte moeten geven voor groei naar zelfstandigheid van de kinderen. Dat is waar iedereen alert op moet zijn, zowel de ouder als de sporter.”

Verkerke: „Ouders hebben de taak hun kinderen te leren kritisch, zelfstandig en zelfbewust te worden. Maar het lastige is dat kinderen vaak tegen hun ouders moeten zeggen: Pap, bemoei je er niet mee.”

En trainers die bewust of onbewust een emotionele band en afhankelijkheidsrelatie creëren. Ze kunnen hun pupillen niet loslaten. Pas als de kinderen, zoals nu de judoka's de handen ineenslaan, kunnen ze afstand nemen van hun pseudo-vader?

Verkerke: „Wat is er gebeurd, dat de ouders van die meisjes niets hebben gezien? Zijn er dan geen signalen geweest? Is er dan geen openheid geweest? Heeft niemand het willen zien of zelfs durven aankakelen? Nu zegt iedereen: ‘We wisten wat er aan de hand was.’ Dat je iets durft te zeggen is een groot goed.”

Wie kan verhinderen dat een trainer met een pupil een seksuele relatie aangaat waar beiden achter staan?
Verkerke: „Niemand, vrees ik. Een ex-topsportster belde mij op naar aanleiding van de judo-affaire en vroeg: ‘Schenken jullie ook aandacht aan niet-ongewenst gedrag? Is er dan ook sprake van grensoverschrijdend gedrag?’ Een mannelijke trainer moet onderkennen dat er bij meisjes een leeftijdsfase is waarin ze heel gevoelig zijn voor identificatiefiguren en waarbij ze tot in extreem pubergedrag kunnen doorschieten in verliefd worden. Veel gymnastiekleraren zijn de dupe geworden van fantasieën van meisjes. Dat raakt misschien wel niet aan gewenst, maar het zit er wel tegenaan. Gedrag van pupillen kan zeer uitdagend zijn en zelfs uitlokkend. De trainer moet zich bewust zijn van dat gevaar.”

Sturkenboom: „In de afhankelijkheidsrelatie is er altijd een die verantwoordelijkheid heeft. Dat is de opvoeder of trainer, die moet beseffen of iets kan of niet.”

Verkerke: „Ouders moeten het idee hebben: in de sport zit je veilig, sport is gezond, in de sport werken mensen die hun normen en waarden hebben, die daarover zelfs onderling afspraken hebben gemaakt. Mocht er toch wat gebeuren, want een mens blijft een mens, dan is bekend hoe het werkt. Het beste wat de sport met zichzelf kan doen is heel helder en transparant maken dat doe je wel in de sport en dat niet. Kinderen leren praten over wat ze doen en wat er gebeurt op de club en bij de trainer.”

Opdat sport een kind vormt en niet misvormt?

lingen bij het slachtofferij uit.
De sportleraar heeft in middelen bekend de ontuchtige handelingen te hebben gepleegd, maar ontkent dat er sprake is van verkrachting.

het minderjarige meisje hebben gehad toen zij bij hem kwam voor informatie over sportlessen. Toen het tweetal alleen was, voerde de man vervolgens de ontuchtige hande-

Een 31-jarige sportleraar uit Oldenzaal wordt ervan verdacht een 15-jarig meisje te hebben verkracht.
De verdachte zou begin vorige maand gemeenschap met

Sportleraar bekent ontucht met meisje

Leider voetbalclub verdacht van ontucht

HENGELO (ANP) - Een 21-jarige jeugdleider van de Hengelose voetbalclub Tubantia wordt verdacht van ontucht met spelertjes, zo heeft de politie gisteren bevestigd. Er zijn tot nu toe twee gevallen bekend. De seksuele handelingen zouden bij de man thuis hebben plaatsgehadt. Volgens de betrokken jongens zijn er nog meer slachtoffers. Ook zou de leider geld hebben gegeven in ruil voor 'bewezen diensten'. De politie onderzoekt ook dat nog.

Jeugdleider geeft ontucht toe met voetballertjes

HENGELO (ANP) - Een 20-jarige jeugdleider van de Hengelose voetbalclub Tubantia heeft bekend ontucht te hebben gepleegd met twee van zijn spelers (12 en 15 jaar). De seksuele handelingen hebben bij de man thuis plaatsgehadt. Dat heeft de Hengelose politie gisteren bekendgemaakt. De man is in verzekering gesteld.

Volgens een woordvoerder is niet gebleken dat nog meer jongens bij de ontucht betrokken waren. „Zo gauw hij doorhad dat zijn toespelingen geen resultaat hadden, hield hij daarmee op”, aldus de zegsman. Ook is niet gebleken dat de man betaalde voor „bewezen diensten” waarvan eerder sprake was. Wel probeerde hij zijn avances met snoep kracht bij te zetten.

De man heeft zich een jaar met deze praktijken bezighouden. De jongeren kwamen veelvuldig bij de man thuis en bleven daar ook slapen. Op die momenten werden door hem de verdachte handelingen gepleegd. De ouders van de

Waterpolotrainer opgepakt na ontucht

VEENENDAAL/BARENDRECHT - De 40-jarige waterpolo-trainer W.S. is zondag in Veenendaal aangehouden op verdenking van het plegen van ontucht met minderjarigen in Barendrecht.

De man was tot medio vorig jaar coach bij ZPB/Profus in Barendrecht en leidde er een waterpolo-internaat voor jongens. Drie jongens wonden permanent bij hem thuis en in het weekend kwamen er twee bij.

Na zijn vertrek uit Barendrecht werkte de man dit seizoen voor VZC uit Veenendaal. In die plaats werd hij aangehouden door de recherche van de regio-politie Rotterdam-Rijnmond. De politie wil in het kader van het recherche-onderzoek niet vertellen hoeveel aangiften van ontucht zijn gedaan en of het om meer gevallen gaat.

BARENDRECHT - De van ontucht verdachte coach W.S. is een bekende verschijning in de waterpolo-wereld. Hij kreeg nationale bekendheid toen hij eind 1994 zijn boek 'Vreemd' met zijn denkbeelden over de sport en zijn trainingsmethoden publiceerde.

jeugdspelers zijn door het bestuur van Tubantia en politie op de hoogte gesteld. Zij hebben „rustig” op het nieuws gereageerd.

Bij het bestuur van zijn voormalige club zijn nooit gevallen van ontucht gemeld, zo laat woordvoerder M. Slobbe van Profus weten. Die geruchten staken de kop op toen S. in mei 1995 een mondelinge overeenkomst had om bij te tekenen en vervolgens de club verliet.

Slobbe: „Dat had te maken met zijn gedrag in het algemeen. Er waren dingen die niet door de beugel konden, maar dat heeft niets te maken met het feit dat nu bekend is geworden. Een van de redenen was wel dat hij op een bepaalde manier lichamelijk contact had.” Het bestuur informeerde VZC over deze zaken, maar dat was voor de Veenendaalse club geen reden om niet met de trainer in zee te gaan.

Het jongensinternaat was voor de coach zijn lust en zijn leven. Zijn voornaamste doel is om een professioneel internaat op te zetten, zo vertelde hij in diverse interviews. Hij is er zich van bewust dat zijn ideeën controversieel zijn en dat mensen hem van pedofilie verdenken.

Tegen Het Parool zei hij vorig jaar: „Ach ja, het ligt voor de hand hoe men reageert als een man van 39 jaar in huis woont met drie jonge jongens en dan ook nog gewoon vertelt dat hij van die jongens houdt. Dat wordt in Nederland maar wat graag in een raar hokje geplaatst, maar ik

misbruik voetballertjes

GLASGOW - De politie stelt een onderzoek in naar mogelijk seksueel misbruik van jeugdige voetballers bij de Schotse club Celtic. Een woordvoerder van justitie haastte zich te verklaren dat er nog geen enkel bewijs is voor de verdenkingen en dat er vooralsnog geen sprake is van een rechtszaak.
Wel gaf hij toe dat verscheidene spelers en begeleiders van een jeugd ploeg van Celtic zijn verhoord. Fergus McCann, algemeen directeur van de befaamde katholieke vereniging uit Glasgow, heeft zelf om het onderzoek gevraagd.

Zwemtrainer van ontucht verdacht

HAARLEM (ANP) - De politie van Haarlem heeft maandag een Haarlemse zwemtrainer aangehouden op verdenking van ontucht met meisjes. Dat heeft een woordvoerder van de politie gisteren bekendgemaakt.
De politie wil verder geen mededelingen doen over de zaak in belang van het onderzoek. De zwemtrainer zou aan hem toevertrouwde pupillen jarenlang seksueel hebben misbruikt.

houd van mijn jongens op een manier waarop ouders van hun kind kunnen houden.”

^{AD}
19.4.96
Jongens verkrachten scholiere

SCHIEDAM — Vijf jongens van de openbare basisschool De Troubadour in Schiedam hebben maandenlang diverse meisjes van hun school geterroriseerd.

Daarbij is ten minste één 11-jarig meisje verkracht. Twee meisjes, van 11 en 12, werden aangerand. Tot gisteren heeft de schoolleiding, waarvan de directeur overspannen thuis zit, de ontuchtzaak zo veel mogelijk stilgehouden. Waarnemend-directeur M. Daalmeijer: „We konden direct alle ouders op de hoogte stellen, of eerst alleen de ouders van de betrokken kinderen. We kozen voor het laatste, omdat veel van de ontucht buiten de school plaatsvond. Haal je er iedereen bij, dan gaat dat toch gauw een eigen leven leiden.”

NYHN 11-4

Groot zedenschandaal ontdekt in Appingedam

Appingedam

APPINGEDAM - De politie is een omvangrijk zedenschandaal in Appingedam op het spoor gekomen waarbij zeven mensen zijn aangehouden. Een echtpaar uit Appingedam heeft jarenlang zijn 18-jarige en 19-jarige dochters en twee stiefzonen tegen betaling en goederen seksueel laten misbruiken door vrienden en bekenden. De twee stiefzonen, een 28-jarige man uit Hoogezand en een 24-jarige man uit Appingedam zijn regelmatig verkracht door

een 50-jarige man uit Spier. De broers hebben vervolgens ook weer hun beide zusters seksueel misbruikt.

De politie is op het spoor gekomen van het zedenmisdrijf doordat de 18-jarige dochter aangifte deed.

De twee dochters zijn door een 64-jarige man uit Appingedam tussen 1990 en 1995 veelvuldig verkracht en misbruikt. De man was een vriend van de ouders van de meisjes. De verdachte is afgelopen weken verhoord en heeft inmiddels een bekentenis afgelegd. Naast de verkrachting van de twee dochters van het echtpaar bekende de man in dezelfde periode drie andere meisjes te hebben misbruikt. Zij zijn de dochters van een vrouw, die bij hem inwoonde. Toen de ontucht begon waren de meisjes rond de tien jaar.

Uit het onderzoek bleek dat de 51-jarige moeder uit Appingedam een destructieve rol speelde binnen het gezin. Het geld dat zij kreeg voor het misbruik van haar kinderen, gebruikte zij om haar verslaving aan alcohol te kunnen bekostigen. De 55-jarige vader heeft inmiddels bekend zijn twee dochters meermalen te hebben verkracht.

Van onze verslaggeefster Ellis van Wees NYHN 12-4

GRONINGEN - "We vermoedden dat incest in het geding was, maar dat op zo'n grote schaal ontucht was gepleegd, konden we niet bevroeden. De feiten, die nu op tafel liggen, waren toentertijd niet bekend," reageert J.H. Jansen, directeur van de Raad voor Kinderbescherming, directie Noord in Groningen, naar aanleiding van het omvangrijke ontuchtscandaal in Appingedam dat gisteren bekend werd. Het echtpaar W. uit Appingedam heeft jarenlang zijn twee dochters en stiefzonen tegen betaling laten misbruiken door vrienden en bekenden. Bovendien heeft de vader bekend zijn twee dochters te hebben verkracht. De stiefzonen, die zelf

^{AD}
19.4.96
Verdachte: Meisje handelde uit vrije wil

Vervolg van pagina 1

De terreur vond plaats op schoolkamp, in het zwembad en op weg van school naar huis. Dat bleek toen een ouderpaar in februari aangifte deed, omdat hun dochter in het zwembad was aangerand. De kinderen van de basisschool waren gaan zwemmen omdat ze gratis kaartjes hadden gekregen van de school.

Een tweede aangifte volgde kort daarna. Een medeleerlinge was op de terugweg van school, vlak voor haar ouderlijk huis, in de bossjes geworpen en tot geslachtsgemeenschap gedwongen.

De jongens hebben de daden bekend. Alleen de jongen die van verkrachting wordt verdacht ontkent. Volgens hem handelde het meisje uit vrije wil. Maar de moeder van het slachtoffer zegt boos: „Mijn dochter was erg van streek en haar broek was helemaal gescheurd. De rits lag er helemaal uit, dat kan je toch geen vrije wil noemen!" Haar dochter durfde het voorval pas te melden, omdat ze dacht dat ze zwanger was.

Volgens een andere ouder zucht de school sinds oktober onder de terreur van de jongens. „Het is begonnen tijdens het schoolkamp. Daar werd geëxperimenteerd met kusjes. Daarna begonnen de handtastelijkhe-

den. Dagelijks werden de meisjes onder bedreiging betast", zegt een moeder wier dochter is aangerand.

Na de aangiften heeft de school de jongens korte tijd geschorst. Toen ze weer naar school gingen, werd voor de meisjes, op verzoek van de ouders, een regeling getroffen. Zij mochten vijf minuten eerder naar huis en wat later op school komen.

De ouders willen dat de meisjes niet in dezelfde klas hoeven te zitten als 'hun aanrander'. Maar de school acht dat niet wenselijk. „Door de groep uit elkaar te halen betrek je alle kinderen erbij", aldus Daalmeijer.

In een deze week verstuurd brief roept de school de ouders op te gaan praten met de ouders van verdachten, 'zodat onze kinderen in rust de laatste maanden aan De Troubadour af kunnen maken en af kunnen sluiten met plezierige herinneringen'.

Twee van de meisjes worden al ruim een week door hun ouders thuisgehouden. Maandag is een gesprek tussen ouders en de Onderwijsinspectie. De Schiedamse wethouder voor onderwijs, A.G. Wiegman, noemt het een beroerde zaak, maar wil de school niet veel verwijten maken. „Waren ze open geweest, dan waren er ook negatieve effecten geweest."

slachtoffer zijn van misbruik door een kennis, verkrachten vervolgens zelf hun zusters. De zaak kwam aan het licht nadat de jongste dochter, die nu 18 is, circa vier weken geleden aangifte heeft gedaan.

In mei 1989 werd de ontucht voor het eerst bij de Raad voor de Kinderbescherming in Groningen aangekaart. "Het oudste meisje, dat nu 19 is, heeft toen aangifte gedaan en zo kwam de zaak aan het rollen," zegt Jansen. "Uit onderzoek bleek dat er sprake was van incest. Op dat moment was echter niet duidelijk dat de ouders hun dochters prostitueerden en dat de vader zelf ook schuldig was aan verkrachting."

Naar aanleiding van het onderzoek verzocht de Raad voor de Kinderbescherming om de twee dochters van het gezin onder toezicht te stellen. De oudste dochter, die nu 19 jaar is, werd op eigen verzoek bij een pleeggezin in Wirdum ondergebracht. Haar jongere zuster bleef bij de ouders thuis wonen, omdat die toentertijd ontkende dat er sprake zou zijn van ontucht. Justitie ging niet tot vervolging over omdat er onvoldoende bewijs was.

De kinderrechter besloot over te gaan tot ondertoezichtstelling op 13 september 1989. Daarna heeft de Raad geen bemoeienis meer met het gezin gehad. "Het werk werd overgenomen door de gezinsvoogd van de toenmalige stichting voor Jeugdzorg Groningen, momenteel werkdiensting Jeugdbescherming. Die was belast met de verdere begeleiding van de kinderen," zegt M. Garnier, unitmanager van de Raad voor de Kinderbescherming.

Ondanks de ondertoezichtstelling kon de ontucht tot in 1996 blijven doorgaan. Dat dit mogelijk was, wijten de politie en de Raad voor de Kinderbescherming aan de gesloten structuur van het gezin. "In dit soort gevallen komt het vaak voor dat de slachtoffers jarenlang hun ouders in bescherming nemen," zegt R. Timmermans van de Raad. "Kinderen

verraden niet zomaar de ouders. Ze zijn afhankelijk en nemen een kwetsbare positie in. Een andere reden is dat de slachtoffers vaak worden geïntimideerd. Je mag het aan niemand vertellen anders dan....."

cellentekort Moeder naar huis gestuurd

NYHN 13-4

GRONINGEN - De 51-jarige moeder, die de hoofdverdachte is van de gerucht makende incestzaak in Appingedam, is door de rechtercommissaris naar huis gestuurd omdat er geen cellen meer waren. De 55-jarige vader, die zijn twee dochters heeft verkracht, zit in voorlopige hechtenis. Het echtpaar W. heeft jarenlang hun twee dochters en stiefzonen tegen betaling door vrienden en bekenden laten misbruiken. De 64-jarige man uit Appingedam, die tussen 1990 en 1995 de twee dochters van de familie W. veelvuldig heeft misbruikt, zit ook vast. Evenals een 50-jarige verdachte uit Spier, die ervan wordt verdacht ontucht te hebben gepleegd met de twee stiefzonen van de familie.

De beide halfbroers hebben inmiddels ook aangifte gedaan van verkrachting en ontucht. Tegen een van hen is proces-verbaal opgemaakt omdat hij naast slachtoffer ook dader is. Samen met zijn broer heeft hij veelvuldig zijn zusters misbruikt. De zaak van de andere broer is nog in onderzoek.

Wirdum wist dat het niet pluis was met familie W. NYHN 15-4

Van onze verslaggeefster Ellis van Wees

WIRDUM - Het is stil in Wirdum op een gewone vrijdagochtend, maar af en toe is er een teken van leven als een nieuwsgierige bewoner door de vitrage kijkt. Aan het einde van de straat is een man bezig in zijn moestuin. Schuin tegenover zijn tuin ligt de woning, waar een aantal jaren de beruchte familie W. uit Appingedam woonde. Dat het met de familie niet pluis was, wist het hele dorp. Maar dat het gezin betrokken zou zijn bij een omvangrijk incestschandaal had niemand kunnen bedenken.

Vier kinderen uit het gezin zouden jarenlang door verschillende verdachten zijn verkracht en misbruikt in Appingedam, Wirdum en enkele plaatsen in Friesland en Drenthe. De zaak kwam aan het rollen nadat de 18-jarige dochter aangifte heeft gedaan. De 51-jarige moeder wordt door de politie grotendeels verantwoordelijk gehouden voor het drama. Zij liet haar twee dochters en twee zonen in ruil voor geld en goederen, door derden misbruiken tussen 1977 en 1996. Zo dwong ze haar dochters op 9- en 11-jarige leeftijd tot prostitutie. De 55-jarige vader heeft bekend zijn twee dochters meerdere malen te hebben verkracht.

Meisje (12) wilde zelf seks met klasgenoot

NYHN 20-4

SCHIEDAM - Er is geen sprake van verkrachting of gedwongen spekspelletjes onder leerlingen van de Schiedamse openbare basisschool De Troubadour. Dat heeft een woordvoerder van de politie Rotterdam-Rijnmond gisteren meegedeeld.

De ouders van een meisje in groep 8 van de school hebben aangifte gedaan van verkrachting van hun 12-jarige dochter vlakbij hun woning door een even oude klasgenoot. Sinds vorige week houden zij hun dochter thuis omdat de schoolleiding weigert maatregelen te nemen tegen de jongen.

"De jongen heeft inderdaad het meisje gepenetreerd, maar wij achten het waarschijnlijk dat dat vrijwillig is gebeurd", aldus de politiewoordvoerder. "Ze zijn nog jong, maar zo is het wel gebeurd. Wij hebben de ouders van het meisje dat ook meegedeeld." Ook een tweede aangifte door de ouders van een ander meisje uit groep acht is volgens de politie zeer dubieus.

Waarnemend schooldirecteur M. Daalmeijer weigert maatregelen te nemen tegen de jongens, omdat het hem nog onduidelijk is wat er precies is gebeurd.

Jongen (12) zou meisje (11) hebben verkracht

Door een onzer redacteurs NRC

SCHIEDAM, 19 APRIL. Een moeder uit Schiedam heeft in januari bij de politie aangifte gedaan van verkrachting van haar 11-jarige dochter door een 12-jarige klasgenoot. De verkrachting zou zich na schooltijd hebben afgespeeld in de struiken in de buurt van de woning van het meisje. Beide kinderen zijn leerlingen van de openbare basisschool De Troubadour in Schiedam.

Volgens de politie is er wel sprake geweest van penetratie, maar heeft het meisje vrijwillig mee gewerkt. Dit concludeert de politie na verhoor van beide kinderen. Zowel de jongen als het meisje bevestigde tegenover de politie dat er geslachtsgemeenschap heeft plaatsgevonden. De jongen ontkent dat er sprake was van dwang en dus verkrachting. De verklaring van het meisje is onduidelijk, aldus de politie.

Andere ouders met kinderen op De Troubadour hebben in dezelfde periode aangifte gedaan van aanrandingen van hun dochters (11 en 12). Vijf ouders meldden dat hun dochters in het zwembad Groenoord door vijf jongens uit hun klas onzedelijk zijn betast. De politie bevestigt dat de jongens in billen en borsten hebben geknepen.

Er zijn ook geruchten over onzedelijke betastingen op een schoolkamp in oktober, maar zowel politie als school vindt de verklaringen van de leerlingen hierover nog te onduidelijk.

De school heeft de betrokken jongens niet van school gestuurd. Na een schorsing van een dag mochten ze weer op school komen. Reden is dat volgens de directie nooit duidelijk is geworden wat er precies is gebeurd.

Een verzoek van de ouders van twee meisjes de jongens in een aparte klas te zetten, heeft de school niet ingewilligd. De directie vindt dat de jongens daardoor gestigmatiseerd worden. Sindsdien houden de ouders van de meisjes de kinderen thuis. De school heeft wel besloten seksuele voorlichting te geven. Medewerkers van de GGD begeleiden dit.

Waarnemend schooldirecteur M. Daalmeijer betreurt de zaak. Hij heeft alleen de direct betrokken ouders op de hoogte gesteld van het politieonderzoek. „Hoe wel alles zich buiten school en schooltijd heeft afgespeeld, willen we ons er wel mee bemoeien. We weten alleen niet hoe." De zaak is aan het licht gekomen doordat de ouders contact hebben gezocht met de media.

De stiefzonen hebben verklaard hun twee zusters te hebben verkracht.

"Dat het zo erg zou zijn, kun je zelfs in je dromen niet verzinnen," zegt overbuurman H. Kort. "We zagen wel dat het een komen en gaan was van mensen. Zo hielden ze regelmatig feesten waar flink werd gedronken. Het was meestal een hoop geschreeuw en lawaai. Ook zagen we dat die zogenaamde ooms de jongste dochter regelmatig meenamen. Zo kan ik me ene ome Jan herinneren, die haar altijd met een bestelbusje kwam ophalen waar een matras inlag."

Volgens de overbuurman had het hele dorp nauwelijks contact met de familie W. "Ze wilde met niemand iets te maken hebben. Soms zag je de moeder op haar pantoffels in de tuin staan, of haar wegrijden op een brommer voor een bezoek elders in de provincie. Maar gedag zeggen was er niet bij."

Drank was het grote probleem van de moeder, herinnert een naaste buurvrouw zich. "Dat was het belangrijkste voor haar. De hele dag dronk ze en zat ze op de bank de rest van de familie te dirigeren. Die man van dochter heeft niets durven zeggen, omdat ze haar familie niet wilde verraden."

De familie W. moest Wirdum verlaten omdat de huizen in beslag genomen," zegt naaste buurvrouw.

oudste meisje op een dag weggelopen en niet meer teruggekomen. Ze belandde bij een vriendin in Garrelsweer waar ze een tijdje van de sluijer oplichtte. "Ze vertelde aan mijn dochter over de ontucht. Ze deed aangifte en heeft daarna in samenspraak met de Raad voor de Kinderbescherming besloten om bij ons te blijven," zegt J. Steenbergen, die nu met zijn gezin in Appingedam woont.

Steenbergen vindt het onbegrijpelijk dat er door de instanties niet eerder is ingegrepen. "Alles was bekend. Het meisje dat bij ons zat, heeft verteld hoe de vork in de steel zat. Ik heb zelfs een medisch rapport van het Academisch Ziekenhuis waarin zwart op wit staat dat ze seksueel is misbruikt. Bovendien heb ik een brief van de Raad waarin de dochter verklaard te zijn weggevlucht uit huis vanwege haar broers. Ik begrijp niet wat ze nog meer nodig hadden voor bewijs."

Dat de kinderrechter het jongste meisje onder toezicht van een gezinsvoogd thuis heeft laten wonen, is voor Steenbergen nog steeds een raadsel. "Het misbruik is gebeurd verder gegaan. De man van dochter heeft niets durven zeggen, omdat ze haar familie niet wilde verraden."

De familie W. moest Wirdum verlaten omdat de huizen in beslag genomen," zegt naaste buurvrouw.

Door een onzer redacteuren

SCHIEDAM, 3 APRIL. Een 68-jarige man uit Schiedam en zijn 40-jarige zoon hebben bekend dat ze sinds 1980 zeventien incest- en verkrachtingsdelicten hebben gepleegd. De slachtoffers zijn kinderen en kleinkinderen van de twee en vrouwelijke buurtbewoners.

De vader wordt door de politie beschouwd als hoofdverdachte. Hij heeft bekend dat hij vijf vroegere buurtbewoners en twee dochters jarenlang heeft misbruikt. Een aantal van hen is verkracht. De oudste dochter is driemaal zwanger geraakt van haar vader, op veertienjarige leeftijd onderging zij een abortus. Daarna raakte zij weer zwanger en baarde een dochter. Na enige tijd bracht

Vader en zoon bekennen incest en verkrachtingen

NRC
3/4

het meisje nog een kind van haar vader op de wereld. Zij heeft beide kinderen gehouden.

Uit het onderzoek van de politie is bovendien gebleken dat de Schiedammer vijf kleinkinderen misbruikte en verkrachtte. De zoon wordt verdacht van verkrachting en incest van nog eens vijf vrouwelijk familieleden, waaronder zijn twee zussen, die ook slachtoffer zijn van hun vader.

Volgens een woordvoerder van de politie is het uitzonderlijk dat

de mannen direct na de aanhouding, halverwege maart, hebben bekend. „Meestal ontkennen verdachten dit soort misdrijven, wat heel moeilijk is voor de slachtoffers en betrokkenen. Er bestaat al grote onrust binnen de familie en door een ontkenning wordt dat verergerd. We hopen dat door de bekentenis deze onrust tenminste een beetje is gesust.”

De twee kinderen van de verkrachte dochter hoeven geen

DNA-test te ondergaan. Bij een ontkenning dringen advocaten op zo'n onderzoek aan om het misdrijf te kunnen bewijzen.

De politie heeft, ondanks dat het onderzoek nog loopt, gisteren de zaak in de openbaarheid gebracht: „Het is nodig dat er een discussie op gang komt over de vraag hoe het in hemelsnaam mogelijk is dat iemand zeventien jaar lang andere mensen kan verkrachten en misbruiken. Waarom

niet één hulpverlenende instantie een signaal heeft opgepikt?” aldus een woordvoerder van de Schiedamse politie.

De politie van Schiedam is in september vorig jaar begonnen met het onderzoek naar de mannen, na aangifte van een slachtoffer. Vanwege de omvang van het onderzoek konden de daders pas twee weken geleden worden aangehouden. Niet alle slachtoffers hebben aangifte gedaan. De politie sluit niet uit dat er nog meer slachtoffers zich melden. Bovendien is het, volgens de woordvoerder, niet ondenkbaar dat er meer daders blijken te zijn. De vader en zoon zijn in bewaring gesteld en worden binnenkort voorgeleid aan de officier van justitie in Rotterdam.

Slachtoffers incest onder druk familie

SCHIEDAM — De slachtoffers die in de omvangrijke incest- en verkrachtingszaak in Schiedam en Rotterdam aangifte hebben gedaan, worden bedreigd door andere misbruikte familieleden. De politie beschermt hen met extra personeel.

Twee andere slachtoffers van de 68-jarige hoofdverdachte en zijn 40-jarige zoon — een 13-jarige jongen en een 14-jarig meisje — zijn vorige week bij hun moeder weggehaald. De kinderen zijn naar een geheim gehouden plaats in Nederland gebracht om daar tot rust te komen. Ze worden er ook behandeld.

Volgens woordvoerder Eddini neemt de politie de bedreigingen 'zeer hoog' op. „Ze hebben zoveel impact op de slachtoffers dat we er alles aan doen de daders tot stoppen te dwingen. Het is bijna niet voor te stellen, maar de familieleden die de bedreigingen uiten zijn zelf ook slachtoffers van beide verdachten”.

Om de bedreigde slachtoffers zo goed mogelijk te beschermen, voert de politie extra surveillance rondom hun huizen uit. Een aantal van de misbruikte familieleden wordt behandeld bij het Riagg in Vlaardingen en Rotterdam.

De politie heeft tot dusver tien aangiften opgenomen van mensen die hebben verklaard seksueel te zijn misbruikt door vader of zoon. Het tweetal zou hebben bekend in totaal zeventien slachtoffers te hebben gemaakt. De recherche verwacht overigens meer aangiften.

Familieleden van Schiedamse verdachten uiten bedreigingen

Slachtoffers van incest krijgen bescherming

Van onze verslaggever VK
ROTTERDAM

De politie van Rotterdam-Rijnmond geeft de slachtoffers van een omvangrijke incest-affaire in Schiedam extra bescherming. Zij zijn vorige week bedreigd door familieleden van de verdachten, vader en zoon P. Het aantal aangiften is het afgelopen weekeinde opgelopen tot tien.

Er is 'tweespalt' in de familie ontstaan nadat de incest en verkrachtingen naar buiten kwamen. 'De ene helft van de familie steunt vader

en zoon P. en bedreigt familieleden die aangifte deden', aldus de politie-woordvoerder. De politie surveilleert in Schiedam en Rotterdam extra in de straten waar de slachtoffers wonen.

De 68-jarige vader, Jan P., misbruikte zijn twee dochters jarenlang. Een van de twee raakte drie keer van hem zwanger. Op veertienjarige leeftijd werd de eerste zwangerschap door abortus afgebroken en daarna werden twee kinderen geboren. Vervolgens zijn in elk geval vijf kleinkinderen door Jan P. seksueel misbruikt.

Ook zijn zoon Jan (40) vergreep zich aan vijf kinderen. Verder zijn nog vijf buurtbewoners, onder wie een aantal kinderen, seksueel misbruikt.

In totaal zijn volgens de politie zeventien personen slachtoffer geworden van vader en zoon P. Vorige week was er aangifte gedaan door negen vrouwen en kinderen, en daar is de afgelopen dagen nog de aangifte van een tiende slachtoffer bij gekomen.

De politie heeft vanwege de familieruzie twee slachtoffers, een jongen van dertien en een meisje van

veertien, in een opvanghuis ondergebracht. 'Zij hebben professionele hulp nodig in een neutrale omgeving', zegt de politie.

De jongste verdachte werd in 1987 al eens veroordeeld vanwege een zedendelict. Justitie in Rotterdam wil niet kwijt wat hij op zijn kerfstok heeft. Hij is onder meer veroordeeld tot tbs en was op proef vrij. De proefperiode zou in mei afgelopen. Vanwege de aangiften door familieleden en buurtbewoners is P. junior weer opgesloten in een tbs-kliniek.

Derde verdachte in Schiedamse incestzaak aangehouden

SCHIEDAM — In de Schiedamse incestzaak heeft de politie een derde verdachte aangehouden. Het gaat om een 31-jarige zoon van de 68-jarige hoofdverdachte. De zoon wordt ervan verdacht jarenlang ontucht te hebben gepleegd met kinderen in de familie. Hij zou enkele slachtoffers hebben verkracht.

De recherche kwam de om-

vangrijke incestzaak in september op het spoor. Zij hield de vader en een 40-jarige zoon in maart aan. Die hebben bekend tussen 1980 en 1996 zeventien vrouwen en kinderen in Rotterdam en Schiedam te hebben verkracht of seksueel misbruikt.

De vader bleek met vijf vroegere buurtbewoners en zijn twee

dochters jarenlang ontuchtige handelingen te hebben gepleegd. Hij heeft een van zijn dochters drie keer zwanger gemaakt. Daaruit zijn twee kinderen geboren. De derde zwangerschap is beëindigd door een abortus, toen de dochter 14 jaar was.

Ook is uit de verhoren gebleken dat de hoofdverdachte vijf

kleinkinderen misbruikte of verkrachtte. De 40-jarige zoon wordt verdacht van verkrachting van en incest met vijf familieleden. Hij is inmiddels teruggekeerd naar de tbs-kliniek die hem met proefverlof had gestuurd. De politie heeft dertien aangiften van slachtoffers binnengekregen.

Opnieuw man opgepakt in grote incestzaak

ANP
SCHIEDAM

De politie in Schiedam heeft een 25-jarige man uit Groningen aangehouden in verband met de omvangrijke incestzaak waarvoor begin april een 68-jarige Schiedammer en diens twee zoons van 40 en 31 jaar werden

opgepakt. De man zit in voorlopige hechtenis en heeft bekend een van de zeventien slachtoffers seksueel te hebben misbruikt.

Volgens de politie is de man, een vroegere huisvriend van het gezin, niet alleen mededader maar ook slachtoffer in deze zaak, evenals in een andere incest-affaire. De politie denkt de gerucht makende incest-zaak met de bekentenis van de vierde verdachte te hebben afgerond

Nobelprijswinnaar beschuldigd

Washington — Daniel Carleton Gajdusek, die in 1976 Amerikaans laureaat was voor de Nobelprijs geneeskunde en fysiologie, is beschuldigd van het seksueel misbruiken van een 15-jarige jongen die hij van Micronesië naar de Verenigde Staten had gehaald. Dat heeft de procureur van de Amerikaanse staat Maryland meegedeeld. De 72-jarige Gajdusek werd aangehouden na een onderzoek dat vorig jaar door de Amerikaanse inlichtingendienst FBI werd ingesteld na

dat vermoedens waren gerezen over mogelijke relaties van de wetenschapper met verscheidene kinderen uit Micronesië.

De Washington Post berichtte zaterdag dat Gajdusek reeds tientallen jaren reisverhalen publiceerde met uitgesproken seksuele passages. Het zijn deze verhalen, over seksuele activiteiten tussen mannen en jongeren uit Nieuw-Guinea en Micronesië, die vorig jaar de aanleiding vormden tot een onderzoek.

'Soms wordt incest bijna als normaal ervaren'

Van onze verslaggeefster VK
AMSTERDAM

De politie en de hulpverleners hebben wederom gefaald. Zo ongeveer proeft A. Groen, directeur van Riagg Rijnmond-noordwest in Rotterdam, de stemming van het publiek na het bekend worden van de jarenlange incest- en verkrachtingspraktijken van een Rotterdamse vader (68) en diens veertigjarige zoon.

Groen: 'Maar de hulpverlening is er natuurlijk niet voor de openbare orde. Wij gaan niet op jacht naar mensen die opzichtig disfunctioneren. Hulpverlening, daar kun je naartoe.'

In september 1995 deed een slachtoffer aangifte bij de politie in Schiedam. 'Al gauw bleek dat het om een grote zaak ging', vertelt Y. Eddini van de Schiedamse politie. 'Daarna hebben we er een team op gezet.' Nadat de zaak aan het

rollen kwam, volgden meer aangiften. Negen zijn er nu. De laatste deed een kleindochter onlangs in Schiedam.

Tot nu hebben de vader en zoon bekend dat zij in de periode 1980 tot september 1995 in Schiedam en Rotterdam, hun twee dochters/zussen, vijf buurtgenotes en verschillende (klein)kinderen seksueel hebben misbruikt. In totaal waren er zeventien vrouwen en meisjes bij betrokken. De oudste dochter werd drie keer zwanger van haar vader. Op veertienjarige leeftijd onderging zij een abortus, twee kinderen werden geboren.

De buitenwacht wist al eerder dat de vader meisjes seksueel had misbruikt. De man werd in 1974 opgepakt voor ontucht. Hij heeft zich, aldus de Rotterdamse officier van justitie mr P. Blanken, onder toezicht van een reclasseringsambtenaar moeten stellen. 'F' is geen ver-

dere straf gevolgd, dus is het kennelijk goed gegaan. Al kun je dat nu moeilijk volhouden.'

Ook de zoon moest zich al eens eerder tegenover de rechter verantwoorden. In 1987 werd hij veroordeeld tot negen maanden onvoorwaardelijk en tbs. De tbs is elk jaar verlengd, aldus zijn advocaat mr R. Corten uit Sittard, die de man destijds bijstond.

De zoon bezocht een school voor moeilijk lerende kinderen en woonde, onder begeleiding, zelfstandig. Hij is weer terug naar de kliniek. Mr Corten: 'Hij is erg verdrietig, omdat oude zaken opnieuw naar voren komen. Hij had net het gevoel dat het allemaal goed ging. De man heeft een intensief programma gevolgd, waarin hij geleerd heeft dat incest niet gepast is.'

Niet in alle kringen is incest taboe. Volgens Riagg-directeur Groen vindt er vaak van generatie op gene-

ratie incest plaats en wordt het in bepaalde kringen bijna als normaal ervaren. 'Al kom je er altijd mee in de problemen, zodra je de gemeenschap verlaat.'

Mededelingen over de buurt(en) waarin het drama zich afspeelde, doet de politie niet, zolang het onderzoek loopt. Groen: 'Maar je kunt je voorstellen dat men in bepaalde buurten niet gauw naar de politie stapt. Daar keert men zich zonnodig als een man tegen de buitenwereld.'

dat het milieu waar incest plaatsvindt per definitie sociaal zwak is en de betrokkenen matig intelligent tot zwakbegaafd zijn, bestrijdt hij fel: 'Dat hoeft niet. Het kan ook onder professoren voorkomen. Kijk naar de kwestie in Almelo, waarbij een rechter in het geding was.'

Voorlopig blijft het speculeren hoe de zaak, waarbij ook verschillende buurtbewoners betrokken

waren, zo lang heeft kunnen slepen. Corten: 'Je kunt niet zeggen dat deze incest en verkrachtingen arglistig, met veel intimidatie en chantage, waren omkleed. Het ging in feite heel simpel. Bovendien heeft mijn cliënt al eind 1980 bij de politie uitgeroepen: 'Waarom zit ik hier vast, terwijl mijn vader buiten rondloopt en precies hetzelfde doet?' Dat heeft niemand opgepikt.'

'Vergeet niet dat pas in 1986 een slachtoffer van incest haar verhaal bij Sonja deed. Dat was heel wat. Eigenlijk is sinds die tijd de kennis van het verschijnsel verbreid. Velen hadden er eerder geen benul van.'

Groen onderschrijft deze visie. 'Er zijn vragen genoeg. Waarom heeft de politie niets ondernomen toen de man zijn vader beschuldigde? Ging er bij de abortuskliniek geen belletje rinkelen? De andere kant opkijken, daar zijn we heel goed in.'

KINDERPROSTITUTIE

Lennaert van E. over zijn vlucht van de Filippijnen

VN 27-4

GIDEON VAN AARTSEN ■ Lennaert van E. voelt zich niet schuldig over zijn Filippijnse avontuur met twee jonge meisjes. Het komt allemaal door de pers met hun verhalen over seksuele mishandeling. Gideon van Aartsen maakte in opdracht van Terre des Hommes een film over kinderprostitutie in Thailand en de Filippijnen. Hij sprak niet alleen met Van E. maar ook met de meisjes die tegen hem een aanklacht indienden.

Lennaert van E. (24) was niet lang geleden nog voorzitter van de Nederlandse pedofielenvereniging Martijn. Op dit moment houdt hij zich schuil ergens in Zuid-Europa. De Filippijnse overheid beschuldigt hem van seksuele mishandeling van Pia, negen jaar, en Marlyn, veertien jaar. Filippijnse meisjes die via een vrouwelijke pooier aan hem en zijn Duitse vriend Thomas B. werden verkocht.

Van E. bagatelliseert zijn seksuele activiteiten met de meisjes. 'Zoveel is er niet gebeurd,' verklaart hij via de telefoon.

De Filippijnse autoriteiten denken daar anders over. 'Ik zou Van E., als hij niet was ontsnapt, ter dood hebben veroordeeld wegens verkrachting van minderjarigen,' stelt zedenrechter Pampio A. Abarintos. 'In 1992 is de doodstraf hier weer ingevoerd. Niet alleen voor drughandelaren of moordenaars, maar ook voor kinderverkrachters. Onze president Ramos noemt kinderprostitutie *the national disgrace of the Philippines*.' Dat Van E. niet weer gewoon bij zijn vriend Carl in zijn eengezinswoning in Hoofddorp woont, maar zich schuilhoudt in het buitenland, is niet voor niets. Op speciaal verzoek van de Aziatische organisatie Ecpat (End Child Prostitution in Asian Tourism) zet de kinderplichtstichting Terre des Hommes de Nederlandse politiek stevig onder druk met een felle mediacampagne. In navolging van landen als Zweden, Duitsland en Australië zou het ook in ons land mogelijk moeten worden sekstoeristen te vervolgen en te bestraffen voor de misdaden die zij in andere landen hebben begaan.

Ron van Huizen, directeur van Terre des Hommes, is hoopvol. 'Wij hebben minister Sorgdrager een brief over de zaak-Van E. gestuurd. Zij heeft ons geantwoord dat zij informatie zal laten inwinnen bij de Filippijnse overheid. In haar brief gaf Sorgdrager de indruk dat zij sekstoeristen als Van E. serieus wil gaan aanpakken.'

Kinderen aan de onderkant van de Filippijnse samenleving belanden vaak in de prostitutie. In veel gevallen hebben ze zelf een geschiedenis van incest.'

Van E. en B. kregen hun meisjes via Lani Napalang en Dannah Tolentino, vrouwen van wie bekend was dat ze kinderen leverden voor seks- en bondagespeltjes. Het was de bedoeling dat Thomas alles zou filmen en het resultaat later in Duitsland zou verkopen om zo de dure vakantiereis terug te verdienen.

Marlyn had al veel meegemaakt, ze was bijna een professioneel hoertje. 'Dannah maakte mij 's nachts wakker om me aan Lennaert en Thomas voor te stellen. Ze bleven een uurtje hangen en er gebeurde verder niets.'

Lennaert en Thomas ontmoetten Dannah en Marlyn een paar dagen later opnieuw. Ze aten en dronken samen tot vijf uur in de ochtend. Er werd een deal gesloten tussen Van E. en Dannah Tolentino.

Marlyn: 'Op 4 januari moest ik met Dannah naar haar hotel, waar de jongens zaten. Ze wilden mij meenemen naar het eiland Boracay en ze zouden mij daar goed voor betalen.' Marlyn logeerde de nachten voor ze vertrokken bij Lennaert, hij ging met haar naar bed. De Duitser betaalde.

Twee dagen voor het vertrek naar Boracay, op 6 januari, 's avonds om zeven uur, werd Marlyn op haar kamer gebeld door de andere bemiddelaarster, Lani Napalang. Die had nog een meisje bereid gevonden, Pia Corvera, negen jaar oud, duidelijk minder ervaren en angstiger. Pia: 'Tante Lani en haar zoon Toto brachten mij naar een hotelkamer. Daar kwamen Thomas en Lennaert. Ze hadden een korte discussie met tante Lani en gingen weer weg. Ik mocht gaan slapen. Even later werd ik wakker gemaakt.



Pia

Thomas en Lennaert waren teruggekomen met een videocamera. Thomas trok mijn bloes, mijn korte broek en mijn panty uit. Alles werd gefilmd. Daarna kwam Lennaert de kamer binnen. Hij begon zich onmiddellijk uit te kleden en kuste me op alle plekken van mijn lichaam. Ik moest met zijn penis spelen tot hij klaarkwam. Toen het voorbij was zag ik hoe Thomas tante Lani in de badkamer geld gaf.'

Pia bleef niets bespaard. Ze werd aan armen en benen vastgebonden, haar schaamdelen werden afgeplakt, alleen de clitoris mocht zichtbaar zijn voor de filmopnamen. En altijd was tante Lani in de buurt om het geld te incasseren.

Pia was bang maar durfde niet weg te gaan. Begin januari gingen ze met zijn vieren naar het eiland Boracay.

Mevrouw Gigi, verhuurster van de appartementen had geen enkel vermoeden over wat zich daarbinnen afspeelde. 'De twee mannen leken heel aardig. Ik dacht dat ze met hun dochters op pad waren. Later, toen Lennaert van E. mee moest met de politie vroeg ik hem hoe hij zoiets doen kon. Hij antwoordde: "In Nederland mag je alles met kleine meisjes doen, zolang je ze fysiek niet beschadigt. Ik heb dus niets misdaan."

Op 10 januari ging het mis. Thomas, Lennaert, Marlyn en Pia zaten op het terras van restaurant Casa Pilar. De eigenaresse, de burgemeestersvrouw Yap vond het een vreemde combinatie. Mevrouw Yap: 'Er werd gekust en gestreeld, niet op een manier zoals vaders dat met hun dochters doen. Het jongste meisje was nog zo klein.' Ze vroeg of Pia even bij haar wilde komen. Die vertelde dat Marlyn haar nichtje was. Thomas en Lennaert noemde ze 'gewoon goeie vrienden'.

Mevrouw Yap: 'Toen wist ik zeker dat er iets vreselijk mis was. Ik liet Pia teruggaan

naar haar tafeltje. Ik belde mijn advocaat. Toen hij Pia even later ondervroeg, sloeg ze door. Ze vertelde alles, over de gedwongen seks, dat ze telkens werd vastgebonden en gefilmd.'

Rond het middaguur, nadat de lunch was afgerekend, werden B. en Van E. door twee politieagenten op de schouders getikt. Of ze even mee wilden komen naar het bureau. De dienstdoende agent Salivio: 'We konden de twee mannen niet vasthouden, omdat niemand formeel een aanklacht tegen hen had ingediend. We hielden de meisjes op het bureau, om ze te beschermen en we wilden ze natuurlijk ook ondervragen.

bos. Maar tien dagen later kwamen ze op borgtocht vrij. Zo snel als ze konden gingen ze het land uit, zonder paspoort, want dat lag bij de rechtbank.

Van E.: 'Het was een behoorlijk avontuur. We zijn met een bootje naar Maleisië gevaaren. Daar hebben we ons bij de Duitse en de Nederlandse ambassade gemeld. Omdat we zonder geld en papieren zaten was de ambassade verplicht ons te repatriëren. Lennaert heeft geen spijt van zijn Filippijnse avontuur. De schuld ligt bij de pers zegt hij, die gooide zijn naam te grabbel. 'Ik mag niet terug naar de lerarenopleiding en mijn ouders zijn helemaal over hun toeren.'



Marlyn met een non uit het klooster van Asilo de Molo

B. en Van E. gooiden de video met de opnamen van Pia na hun vrijlating in zee. Salivio: 'We hebben de tape wel teruggevonden en naar een laboratorium in Manila gestuurd. Maar de band is onherstelbaar beschadigd.' Op 11 januari reden Van E. en B. inmiddels weer vol goede moed op gehuurde brommers over Boracay, tot ze werden gearresteerd. Ze werden verhoord door Espartero, een agent van het NBI (National Bureau of Investigation). Hij had de meisjes zo vergekregen een klacht tegen Van E. en B. in te dienen.

Espartero: 'Pia vertelde me dat ze al veel eerder naar de politie had willen gaan, maar niet durfde omdat Lani Napalang zulke goede banden had met de politie in Manila. Napalang had Pia diverse malen bedreigd. Ze mocht tegen niemand iets zeggen over wat ze deed.'

Op 12 januari werden B. en Van E. overgebracht naar de gevangenis in Aklan Kali-

Intussen worden Pia en Marlyn verpleegd in het klooster Asilo de Molo. Vooral Pia is er psychisch slecht aan toe. Ze houdt haar leven lang last van wat zij het afgelopen jaar heeft meegemaakt. Marlyn haat de hele wereld. Voor haar komt hulp misschien te laat. Naast Pia en Marlyn zijn er nog zo'n vijftigduizend Filippijnse kinderen die door rijke Filippijnen en sekstoeristen worden mishandeld en verkracht. Directeur Van Huizen van Terre des Hommes is vastberaden: 'We moeten er alles aan doen om sekstoeristen als Van E. hier in Nederland voor de rechter te slepen. Van de vijftienentig buitenlanders die de afgelopen tijd wegens seks met kinderen op de Filippijnen zijn aangehouden, is er nog niet een veroordeeld. Van E. moet hier vervolgd worden voor zijn walgelijke gedrag daar.'

De anti-kinderprostitutiecampagne van Terre des Hommes wordt op de televisie belicht in uitzendingen van '2 Vandaag' (25 en 27 april) en de 'TV-show' (3 mei). Op 9 mei zendt de Tros een documentaire uit over kinderprostitutie in Thailand en op de Filippijnen.

'Kinderseks niet meer klachtdelict'

DEN HAAG - Kinderseks moet ook bij uitblijven van klachten zonder mankeren worden afgestraft. Daartoe is een wijziging in het huidige strafrecht vereist. Mensen die zich in het buitenland te buiten gaan aan kinderseks met jeugdige prostituties moeten in eigen land kunnen worden bestraft.

Dit verkondigde kinderrechter mr J.E. Doek zaterdag in het televisieprogramma 2Vandaag. Minister Sorgdrager van Justitie ziet op dit moment geen reden om de huidige wet te wijzigen, liet zij zaterdag weten. Seks met kinderen wordt in Nederland beschouwd als een klachtdelict, hetgeen betekent dat het slachtoffer een klacht in moet dienen. Als dat niet gebeurt, kan de delinquent niet worden vervolgd. Doek meent dat die wettelijke gang van zaken moet veranderen. Louter en alleen omdat de praktijk uitwijst dat in veel gevallen slachtoffers van seksuele toerisme geen klacht indienen. (ANP)

'Rechter wil direct straf voor kindersex'

ANP
DEN HAAG

Sex met kinderen moet ook bij het uitblijven van klachten zonder mankeren worden afgestraft. Daartoe is een wijziging in het huidige strafrecht vereist. Mensen die zich in het buitenland te buiten gaan aan seks met jeugdige prostituties, moeten in eigen land kunnen worden bestraft. Kinderrechter mr Doek

verkondigde dat zaterdag in het televisieprogramma 2 Vandaag.

Minister Sorgdrager van Justitie ziet geen reden om de huidige wet te wijzigen, zo liet zij zaterdag weten. Sex met kinderen wordt in Nederland beschouwd als een 'klachtdelict'.

Dit betekent dat het slachtoffer een klacht moet indienen. Als dat niet gebeurt, kan de delinquent niet worden vervolgd.

Waging war on sexual exploitation of children

The Javanica Post 22/04/96

This is the first of a two-part article on the sexual exploitation of children.

BANGKOK: A child is defined by a certain ethnic group and then falls prey to sexual exploitation, thus becoming a "sex goddess". Another child nearby is sold and trafficked into prostitution to a neighboring country. Another child in another region is pushed to perform a sexual act with a foreign pedophile. This is then videotaped and circulated via computers across the globe.

By Vitit Muntarbhorn

despite laws to stop it.

This is accentuated by certain traditional beliefs that by having sex with a young girl, one is able to rejuvenate oneself. It is embedded in gender discrimination and racial discrimination in that girls and certain ethnic groups, such as indigenous communities, are more likely to be exploited than other groups, since they are already marginalized.

However, new forms of sexual exploitation of children, both male and female, have arisen in recent decades and the whole scenario has become increasingly commercialized.

As tourism and consumerism spread across the globe, the phenomenon of child sex tourism in which both local and foreign tourists and pedophiles indulge in the sexual exploitation of children has become big business and is a growing industry. The situation is exacerbated by the

emerging beliefs that one can avoid the threat of HIV/Aids by having sex with young girls, instead of grown women.

New technology, such as video cameras and video machines, often provide the exploiters of children with new means of exploitation. The resulting films are easily disseminated worldwide for immense profit.

The race against both old and new forms of sexual slavery is a race against time in the sense that unless concrete action is taken to counter it effectively, the perverse side of human ingenuity will threaten millions more young lives. This threat is not only generational but also inter-generational. It affects not only the children exploited, but also ultimately the children's children.

* Space: The geographical space in which child sexual exploitation takes place is ever-changing and expanding. New trouble spots arise where there is a clampdown in older trouble spots. In the 1990s, Eastern Europe has come to the fore as a new playground for child traffickers. The coastal regions of South Asia and Africa have also seen new child sex markets emerging, apart from the already established venues in Asia and the

Americas.

Nor is the space for abuse and exploitation only local. There are expanding networks which lure children across frontiers into neighboring countries and sometimes across continents.

Several Southeast Asian countries, which had previously been relatively immune to the child sex market, are now witnessing expansion of child prostitution and pornography, not only on their home ground, but also in relation to an outflow of their children into other countries as part of cross-border trafficking in children.

Foreign pedophiles, arriving in countries other than their own, to exploit children sexually are now infamous. Their blatant behavior is living testimony to the negative side of globalization, in which the geographical confines of the world are no longer viable as the Earth becomes a global village. Through these practices, the jurisdictional space of our legal systems, from Australia to Europe and America has come into question. This has given rise to the adoption of new laws on the part of the countries of origin of the pedophiles to declare their acts criminal, even when perpetrated in other countries. These

extra-territorial criminal laws now exist in over 10 countries.

The past year has seen the successful prosecution of a Swedish pedophile, under Sweden's extra-territorial criminal law, for the sexual exploitation of a child in Thailand. Although not the first of its kind (several years ago, the Norwegian authorities succeeded in a similar case) the Swedish case has galvanized global attention for the need to have more extra-territorial criminal laws as an ethical standard for the conduct of the nationals of the countries of destination. The local customers and intermediaries should not be forgotten in the drive for law enforcement.

Another interesting development is that even in countries which are hesitant to adopt extra-territorial criminal laws, there is now a move to set a higher ethical standard on the home front. The UK is now considering passage of a law which would make the advertising of child sex tours to other countries by travel agencies a criminal offense.

Ironically, the greatest new threat to children is not necessarily exploitation based upon territorial space, but exploitation due to the negative side of cyberspace. The use of cyber-

space, particularly via computer bulletin boards to exchange child pornography and as contact points for and between pedophile rings, is but a recent example of this. On a related front, video-conference technology provides exploiters with access to sex shows involving children, while bride orders via computers may be a hidden form of child sexual exploitation.

The process is all the more disquieting because with cyberspace, it is instantaneous and immediately globalized. It is doubly insidious because of the anonymity of the sources moving rapidly from one country to another, replete with secret codes which are impossible to break, ensuring impunity for child exploiters.

The law is always too far behind in tackling such issues. Thus, much depends upon the technology and computer industries, who should undertake preventive training and monitor against such abuses and also offer positive technology, such as counter programming, to rebut the negative uses of technology and to create a human face for cyberspace.

— The Nation

Fighting sexual abuse

JP234

This is the second segment of a two-part article on the sexual exploitation of children.

BANGKOK: The third of the dimensions of exploitation, relates to the child as a person, an entity with vested rights against potential and actual exploiters. However, there is a difficulty concerning the definition of the term "child" and its inter-relationship with the age of consent for sexual acts.

By Vitit Muntarbhorn

from crimes against children?

An essential component of this process is to involve the business sector so that it monitors against renegade elements that indulge in child sexual exploitation. A recent example is the stand of the World Tourism Organization.

In 1995, it adopted its Statement on the Prevention of Organized Sex Tourism to mobilize the industry to be more accountable to children with the following measures:

1. Action by the national tourism administration against organized sex tourism.
2. Education of officials and top executives concerning the negative impact of such tourism.
3. Guidelines addressed to the tourism sector against such tourism.
4. Law enforcement against sex tourism, including bilateral cooperation to prosecute the sex exploiters of children.

What of the position of the computer industry against child sexual exploitation? One computer serving agency has already adopted a stand against this, and it needs to be broadened.

The fourth dimension is the environment: The situation in which child sexual exploitation takes place. This is shaped by a variety of complex factors. Poverty is often identified as a key environment lending itself to child sexual exploitation.

Increasingly, the international trend is to raise the minimum age of consent to accord children more protection. Sri Lanka recently raised it from 12 to 16. Thailand's new draft anti-prostitution law will change the current age of 15 to 18.

Interestingly, the new extra-territorial law of the U.S. has adopted 18 as the age criterion, while the new extra-territorial laws of Australia and France have adopted the criteria of 16 and 15 respectively.

From another angle, it should not be forgotten that while we must address the needs of the child as an entity entitled to protection, we must also deal with an industry housing its various business entities. What strategy should we employ in relation to industry to prevent business entities

market for child prostitution and child pornography, there are many criminals in the form of pimps and procurers who profit from children. Children are often bought from parents, or mugged and drugged into submission in the sex industry.

In a recent study from a Southeast Asian country, it was found that nearly 70 percent of the girls interviewed in brothels had been sold once, that 25 percent had been sold twice and the 5 percent had been sold three times. Some 40 percent had been beaten and tortured by brothel-keepers, receiving little or no money for the services that they were compelled to render.

This is compounded by the fact that in many communities where child sexual exploitation is spreading, there is a decline in community and family life, the fragmentation of the family due to migration, the spread of street children and the debasement of values. Children are seen as objects to be utilized rather than as entities with vested rights.

The traditional safety nets

for children are breaking up. The environment is now ripe for the spread of child sexual exploitation.

The fifth dimension of the phenomenon of sexual exploitation of children is response. In all countries, there are laws and policies, to a lesser or greater extent, that can be used to protect children from sexual exploitation. Criminal law exists in all countries and generally, it has provisions to protect children from abuse and exploitation.

However, in practice, children are a low priority in many settings. Law and policy enforcement is often weak. The situation is aggravated by corruption and collusion in many sectors of the community, including among law enforcers, and inadequate resource allocation.

A response against child sexual exploitation should be realistic in realizing that it is not self-contained. Sexual exploitation is very much linked to the condition of the family and the community, and the failure of the state and

other sectors to reflect the needs of the child in the setting of the family and community.

In many countries where there is widespread child sexual exploitation, there is also inadequate mobilization of society to maximize the capacity of the family and community to protect the child. The role of the business community, in particular, is underutilized on this respect.

The quest is thus for comprehensive action at the local, national and international levels to reduce the number of children at risk of sexual exploitation in the context of the family and the community and to stem the tide of exploitation in both the domestic and transnational contexts. Precisely because the problem is systemic and pervasive, partnership building is essential between the governmental and the non-governmental sectors. The latter sector includes non-governmental organizations, community leaders, businesses, the mass media and parents and chil-

dren themselves. They are all members of society that must act in concert against exploitation.

It is this process of capacity building and partnership bonding which now sets the stage for the World Congress against Commercial Sexual Exploitation, which will take place in Stockholm in August. It is aptly being preceded by a number of regional consultation forums, including the Asia-Pacific consultation meeting in Bangkok this month, which aims to propel forth an agenda for action on behalf of the child. It is a timely catalyst, a convergent course to protect children from the crime of sexual exploitation worldwide.

Vitit Muntarbhorn is a professor of the Faculty of Law at Chulalongkorn University. He is also the executive director of Child Rights Asianet and the chairman of the drafting committee of the World Congress against the Commercial Sexual Exploitation of Children.

— The Nation

Australian Diplomats Accused of Pedophilia

SYDNEY — An independent investigation will be conducted into accusations that Australian diplomats used aid money to buy sex with children in Asian orphanages, the government said Sunday.

Foreign Minister Alexander Downer announced the inquiry during an official visit

to Bangkok after the Sun-Herald newspaper in Sydney reported accusations that orphanages that received Australian aid were associated with pedophile diplomats.

The newspaper said that at least nine Australian embassies had been involved.

The new inquiry comes after several recent investig-

ations into individual diplomats. A former senior diplomat has been accused of pedophilic activities and is to appear in court in Australia later this month.

Two other diplomats are under investigation for similar offenses.

In 1994, Australia extended the country's criminal law to prohibit Australians

from having sex with children overseas.

Mr. Downer, a former diplomat himself, has been foreign minister since an election in Australia in March.

While he said he was neutral on the truth of the accusations, he added, "We are going to deal with this sort of behavior quite ruthlessly."

Australia Diplomats and children

SYDNEY THE ECONOMIST 27-4

A POLICY of seeking closer ties with Asia took a potentially embarrassing turn for Australia this week during a trip around the region by Alexander Downer, the country's new foreign minister. In Thailand on April 21st, after a journey to Indonesia and Singapore, Mr Downer announced an inquiry into allegations that Australian diplomats had been sexually abusing Asian children.

Such allegations have been around for some time. They were looked into by a parliamentary inquiry in 1992. That found no

evidence of illegal or improper behaviour. But allegations of paedophile activity persisted. Questions were asked in Parliament last year. The Cambodian government expressed its concern to Australia. One senior diplomat is now facing charges under a law, passed two years ago, that enables courts to hear cases against Australians accused of sexually exploiting children outside the country. It is aimed at Australians paying for sex with under-age boys or girls in Asia. Australian police are investigating claims that two other diplomats, one of whom served in Asia, sexually abused children during their postings.

Such matters were not in Mr Downer's mind as he set off on his Asian trip. He aimed to show that the new conservative coalition government was continuing its Labor predecessor's policy of fashioning closer ties with Asia. But Mr Downer had

not long landed in Thailand before he was confronted with new reports in Australian newspapers. They claimed that paedophile diplomats in nine Australian embassies, most of them in Asia, had channelled aid money to orphanages where the diplomats had access to children. It was alleged that some diplomats had exchanged, through diplomatic bags, pornographic magazines and videos featuring children.

The inquiry announced by Mr Downer is to be an independent one, perhaps headed by a judge. He vowed to deal "with this sort of behaviour quite ruthlessly."

Meanwhile, a royal commission inquiring into police corruption in New South Wales, Australia's most populous state, has been hearing claims of child abuse among clergymen and guardians of children in the care of the state. As a result, ministers from Australia's state and federal

Les Etats au secours des enfants prostitués

Alors que les législations se sont durcies, un congrès mondial se tiendra en août à Stockholm.



Manifestation contre la prostitution en février à Manille.

Enfants prostitués: la loi fait son chemin

Les Etats commencent à se mobiliser pour défendre les enfants prostitués à travers le monde. Une conférence mondiale sur «l'exploitation sexuelle des enfants» se tiendra en août à Stockholm, afin de mieux protéger les victimes et réprimer les clients. Page 8

Strasbourg, 18 29-9
envoyée spéciale

Is savaient que cette question serait la première à être posée et ils savent qu'ils ne pourront pas y répondre avant l'an 2000 au plus tôt. La réunion au Conseil de l'Europe à Strasbourg sur «l'exploitation sexuelle des enfants», en préparation du très attendu congrès mondial sur le même thème qui se tiendra à Stockholm en août prochain, s'est donc ouverte jeudi sur une inconnue : combien de mineurs sont concernés? Et s'est achevée vendredi sur une seconde : combien d'adultes sont impliqués, comme trafiquants ou clients? « Cette histoire de chiffres est symboliquement un des problèmes les plus sensibles », explique Viti Muntarhorn, professeur de droit à la faculté de Bangkok. « Pendant longtemps, les gouvernements n'ont en fait pas voulu faire de comptes : pas de chiffres, pas de problème ». Si l'organisation de ce congrès mondial témoigne pourtant de la récente évolution politique en ce domaine, reste ce vide statistique. Comme un aveu d'impuissance, malgré l'unanimité sans précédent qui entoure aujourd'hui le dossier: la convention internationale concernant les droits de l'enfant, et qui appelle à lutter contre la prostitution, le trafic et la pornographie impliquant des mineurs, est

aujourd'hui la plus ratifiée du monde, avec la signature de 188 pays. Après des décennies de laxisme, la législation contre l'exploitation sexuelle des enfants s'est en effet mise en marche à pas de géant. Contrairement à l'idée reçue qui place les pays occidentaux en première ligne de ce combat, l'impulsion est venue en 1989 de quatre nations asiatiques, la Thaïlande, le Sri-Lanka, les Philippines et Taïwan. « Presque en même temps, ils ont chacun été confrontés à une affaire particulièrement insupportable, qui a soudain focalisé l'attention des médias et de l'opinion publique », explique Ofelia Calcetas-Santos, rapporteur spécial des Nations Unies sur ce dossier. N'évoquons que Rosario. Aux Philippines depuis 1988, son seul prénom est un symbole et un slogan. Trouvée agonisante au coin d'une rue d'Olangapo, Rosario avait 12 ans. A l'hôpital, les médecins ont découvert un morceau de vibromasseur brisé à l'intérieur de son corps. Elle vivait ainsi depuis au moins 6 mois, l'objet s'enfonçant sans cesse d'avantage au fil des rapports sexuels. Heinrich Ritter, touriste autrichien, fut reconnu coupable par le tribunal local, mais relâché à cause du vide juridique. « Paradoxalement jusqu'alors, la loi ne permettait d'emprisonner que les enfants »,

reprend Ofelia Calcetas-Santos. Elle même de nationalité philippine, elle souligne toutefois que la clientèle principale de cette prostitution reste la population locale. Depuis, partout dans le monde, la législation s'est durcie, parfois même jusqu'à l'extrême. Pour garder l'exemple des Philippines, l'autrichien Heinrich Ritter y risquerait aujourd'hui la peine capitale. Et même s'il était parvenu à fuir les Philippines, il aurait été conduit à comparaître devant la justice de son propre pays. Comme dans dix autres nations d'Europe dont la France, les auteurs d'abus sexuels sur des enfants - qui sont à 80% des hétérosexuels - peuvent désormais être poursuivis dans le pays dont ils sont ressortissants pour des faits commis à l'étranger. Cette volonté peu commune d'une lutte à l'unisson va d'ailleurs permettre au Congrès de Stockholm d'innover dans ce type de manifestations. Contrairement à la conférence des Femmes à Pékin l'an dernier, les représentants des gouvernements, ceux des institutions spécialisées des Nations Unies (comme l'Unicef), et les ONG, (en particulier l'ECPAT, End Child prostitution in Asian Tourism) siégeront pour la première fois à la même table et s'engageront sur la même résolution finale.

Mais derrière les lois et les principes, les difficultés rencontrées ne fusse que dans l'organisation du Congrès donnent sans doute une idée plus concrète de leur application. « Nous avons déjà eu énormément de mal à trouver un pays hôte », explique un représentant de l'Unicef, membre du comité organisateur. « Certains trouvaient que cela ressemblerait à une mise en cause de leur politique. Ou d'autres - et je vous parle de pays d'Europe de l'Ouest - craignaient que le sujet ne heurte la pudeur de leurs concitoyens ». En 1994, le choix s'arrête sur la Suède, pays-phare dans la reconnaissance des

« Longtemps, les Etats n'ont pas voulu faire de comptes : pas de chiffres, pas de problème. » Viti Muntarhorn, professeur de droit à Bangkok



Dans un bar gay de Bangkok. Les auteurs d'abus sexuels sur des enfants sont à 80% des hétérosexuels.

droits de l'enfant. Mais rien n'est décevantement simple lorsqu'on pénètre dans la vie privée d'une nation. « Chez nous, la possession de photos pornographiques mettant en scène des enfants n'est pé-

nalement pas condamnable », explique Lisbet Palsson, membre du comité pays accueilli le congrès, suédois. « Au nom de la liberté d'expression, les libéraux et les conservateurs sont en faveur d'un durcissement de notre législation. Mais, les sociaux-démocrates sont en faveur de poursuites contre les délinquants de pornographie internationale n'est globale-ment pas de cet avis, je crois pouvoir juste au moment

où la conférence s'organisait. Et ils ont sauté sur l'occasion »
FLORENCE AUBENAS

West Nusa Tenggara police chief Col. Mudji Santoso promised to hold a press conference on the matter on Monday. Head of the provincial immi-

Suspected Australian pedophiles in Lombok

THE JAKARTA POST 10-4

JAKARTA (JP): Two suspected child molesters of Australian nationality are reportedly residing in Bau Nyale beach in Central Lombok, West Nusa Tenggara.

Antara quoted Praya district head Lalu Ayudin as saying yesterday that the Australians, one a diplomat formerly posted in Jakarta, are currently under police surveillance. The Australian press alleged on Wednesday that five Australian men, including a former member of Australia's Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), were running a pedophile ring in Kampung Kemulah in Lombok. Sydney's Daily Telegraph said that the ring involved local boys as young as 10 years of age. One of the five men, a former

teacher from Sydney, earlier escaped prosecution by Australian police and is now living in Kemulah, the report said. Videotapes of young boys taken by the teacher appeared at a police royal commission last month in the Australian state of New South Wales. The tapes have also received wide exposure on Australian television. Central Lombok's deputy chief of police, Maj. Made Suwindu, said he has been instructed by Nusa Tenggara's regional police to monitor the two. "We're keeping an eye on them, we don't want any of our children to fall prey," he said.

gration office Soenarso and his colleague Sudirman told Antara that they have not received any request for deportation, even though the two men are reportedly wanted by the Australian Federal Police. Australian Foreign Minister Alexander Downer said during his visit here earlier this week that Canberra will apply "high and ruthless standards" to apprehend their Asia-based officials allegedly engaging in pedophilic activities. "We want any allegations of pedophile activity followed up rigorously, unequivocally and with real commitment," Downer said. Downer, however, said he would not comment on the Lombok sex ring allegation

because of privacy issues and fears of prejudicing Australian Federal Police investigations. He said Australian police have been investigating a series of allegations raised over the last 12 months against members of the Australian foreign service. Downer revealed that a senior Australian diplomat was charged with pedophilia two weeks ago under the Child Sex Tourism Amendment Act of 1994. He is due to appear in court in Australia on April 30. Another officer is being investigated, but no charges have been announced. The officer, who served terms in Asia with the foreign service, is not yet been suspended.

five Australian men, including a former member of Australia's Department of Foreign Affairs and Trade, were running a pedophile ring in Kampung Kemulah in Lombok. Sydney's Daily Telegraph said that the ring involved local boys as young as 10 years of age. One of the five men, a former teacher from Sydney, earlier escaped prosecution by Australian police and was last heard of in Kemulah; the report said. Videotapes of young boys taken by the teacher appeared at a police royal commission last month in the Australian state of New South Wales. The tapes have also received wide exposure on Australian television (swe)

Australian wanted on child molesting charge

F.P. 26/4/96

JAKARTA (JP): West Nusa Tenggara police have put an Australian suspected of child molestation and of running a sex ring in Central Lombok regency on its list of wanted suspects. "We have been keeping him under surveillance for some time," Police Chief Col. Mudji Santoso said. "Now that he's officially on the wanted list, we're calling on the public to report to us immediately if they've spotted him." Antara quoted Mudji as saying that William Stuart Brown, an Australian citizen, is being sought for questioning following a report by Gaguk and Rus, two boys aged 12 and 14, that they allegedly had been sexually molested by him.

Police, however, suspect that at least 40 children have been abused by Brown and a number of his Australian friends, who often stayed in his house in Kampung Kemulah. The news agency said that Brown was no longer in the village and has probably escaped to Bali. The Tiras weekly, in its latest edition quoted several children as saying that Brown, whom they called Oom (Uncle) Bill, paid them Rp 100,000 (US\$42) to perform oral sex on him or his friends. Many of the local people knew Bill as a sweet man who liked to be with children, often buying them sweets or other things, Antara reported. In addition, the news agency named two local men, Sabaruddin and Mik, as the procurers for Brown. Another Australian, Robert Dunn, was also named as a member of the sex ring. "We promise to track the two men down and investigate the local men involved in this matter," Mudji said. The Australian press recently alleged that

governments agreed on April 22nd to restrict the movement of convicted paedophiles and child abusers inside the country, and between Australia and New Zealand. Clamping down at home is one thing. Greater damage to Australia's bid to be a good Asian neighbour may be lurking in the inquiry into child abuse abroad.

En Pologne, le commerce du sexe saute-frontières

Pour le week-end, ou plus, parfois en bandes, des adolescents partent faire le trottoir en Allemagne.

Varsovie, de notre correspondante **LIS ZG-4**
 «Je ferme les yeux et je ne pense à rien. De temps en temps je regarde ma montre pour savoir combien de temps encore je dois me fatiguer. Ce qui me rends heureux c'est l'argent gagné». Que ce soit Marek, Piotr ou Jurek, la presse polonaise publie régulièrement les témoignages d'adolescents qui partent faire le trottoir à Berlin, Hambourg ou Vienne. A Zielona Gora ou à Szczecin, villes proches de la frontière allemande, la police a commencé à observer depuis deux ans ce phénomène de prostitution de mineurs. Elle a alerté les médias locaux, la presse nationale a pris le relais. «Rien ne permet de dire que cela n'existait pas avant», explique Anna Nowak, professeur de sociologie à l'université de Szczecin. «Mais on n'en parlait pas». «En général, lorsque des garçons partent à Berlin pour le week-end "se faire des pédés" comme ils disent, c'est en groupe, parfois d'un même lycée», poursuit Anna Nowak. Là bas, ils ont leur bars, fréquentés exclusivement par des adolescents polonais et certaines organisations berlinoises estiment qu'ils sont environ 5.000 jeunes Polonais à avoir élu leur quartiers dans cette ville. «Ce chiffre me paraît exagéré mais le problème existe et si l'on ne fait rien il prendra de l'ampleur»,

explique le professeur Zbigniew Izdebski, premier universitaire à s'être intéressé en Pologne au phénomène de l'homosexualité et de la prostitution.
Monter un «bizness». «Certains sont entrés dans le milieu de la prostitution alors qu'ils lavaient les vitres des voitures aux parkings des autoroutes ou des stations d'essence, continue le professeur Izdebski. Issus de familles pauvres, rien que la vue des Mercedes leur faisait tourner la tête. Lorsque le propriétaire leur propose de l'argent vite gagné, ils cèdent. Ensuite c'est l'engrenage». Mais la plupart du temps, la prostitution est vécue et choisie comme un moyen pour obtenir le capital nécessaire pour monter un petit "bizness". Certains donnent une partie de l'argent aux parents. Et s'achètent des vêtements à la mode, ou économisent pour une voiture. Les plus jeunes ne traversent pas la frontière, la Pologne ne délivrant un passeport qu'à l'âge de 16 ans. Ils attendent le client sur place et ce sont les étrangers, Allemands, Hollandais ou Danois, qui font le voyage jusqu'à eux. Quelques rares filières ont été démantelées. «Il y a un peu moins d'un an, au cours d'une enquête sur la disparition d'adolescents nous avons découvert

un album de photos pornographiques avec des jeunes garçons d'une ville voisine. En réalité c'était un catalogue» poursuit Jolanta Danielak, inspecteur à Zielona Gora. Mais d'après Piotr, travailleur social à Zgorzelec, il n'existe pas vraiment de réseaux organisés, qu'ils concernent les garçons ou les filles. Tout le long de la frontière polono-allemande, c'est la rumeur qui se charge d'indiquer les parcs, hôtels, pubs, parkings où se postent des jeunes gens tout le long de l'autoroute.
Des jeunes habitant chez leurs parents. «Si à Berlin, les jeunes s'affichent, à Szczecin, ils n'avouent jamais qu'ils se prostituent. La plupart d'entre eux vivent encore chez leurs parents», raconte Darek, vendeur dans un magasin de chaussures le jour et, depuis peu, travailleur social sur le terrain, la moitié de la nuit. «Ils déambulent en été dans l'allée qui mène au café "Pod Brama", dans le petit parc à proximité, ou ils passent furtivement devant le pub "Totu" pour essayer de trouver un client», poursuit Darek. Un itinéraire dont tout le monde sait à Szczecin comment il se termine, pour le prix de 50 marks (200 francs français). Et sans aucune protection: rares sont les jeunes Polonais qui réalisent le risque que représente aujourd'hui la contamination du sida.

REPORTAGE

ELISABETH KULAKOWSKA

Onze Wereld
Kinderhoertjes april 96
 In het laatste nummer van onze Wereld, maart 1996, vonden wij een artikel met de titel *Kinderhoertjes tot Aids erop volgt*. Dit artikel werd door ons gretig gelezen want als Belgische coördinatie van ECPAT, een coördinatie van dertig organisaties voor de bestrijding van kinderprostitutie en sekstoerisme, zijn wij erg benieuwd hoe er in Nederland rond deze problematiek wordt gedacht en gewerkt. Wij waren verheugd te vernemen dat ook in Nederland een ECPAT-coalitie tegen sekstoerisme gestart is. In het artikel wordt verwezen naar de Belgische situatie en daar sloop spijtig genoeg een fout in de informatie. Mede onder druk van ECPAT is vorig jaar een wet goedgekeurd die het mogelijk maakt om Belgen die zich schuldig maken aan kinderprostitutie in het buitenland, voor het Belgische gerecht te dagen en te veroordelen. De strafmaat voorziet voor deze misdrijven, bedreven in binnen- en buitenland, is aanzienlijk. Het probleem waar wij op dit moment mee worstelen is de toepassing van die wet. Denk maar aan het opnemen van de getuigenis van een misbruikt kind, de medewerking van de plaatselijke regeringen, etcetera.

VN-rapport: wereldwijd toename van kinderhandel

Van onze correspondent **Bob Kroon** **NVHN 1A-4**

GENÈVE - Kinderhandel, incest, kinderprostitutie en kinderporno nemen wereldwijd nog steeds toe. De wereld is meer bezorgd over het milieu dan over kinderslavernij. Overheden en niet-regeringsgebonden organisaties moeten veel beter samenwerken om 'deze meest verachtelijke vorm van mensenrechtenschending' uit te bannen.

Dit zei gisteren de speciale rapporteur voor kindermisbruik, de Filipijnse juriste Ofelia Calcetas-Santos, voor de VN-Commissie voor de Mensenrechten in Genève. Volgens Santos worden vooral in veel ontwikkelingslanden "minderjarige meisjes, maar ook jongens van soms nog geen tien jaar door verpauperde of gewetenloze ouders verkocht, hetzij voor adoptie, hetzij voor bordelen, waar ze worden geëxploiteerd voor het sekstoerisme of misbruikt voor pornofilms en video's."

De VN-rapporteur noemde de lichamelijke en geestelijke schade aan deze slachtoffertjes toegebracht "onpeilbaar en vaak onherstelbaar". Meisjes vanaf negen jaar worden voor een paar honderd dollar "als vee op de markt verkwanseld". Zij zijn in de seksindustrie steeds meer in trek, omdat in sommige Afrikaanse en Oost-Aziatische landen het geloof heerst dat seks met maagdelijke meisjes een lang en gezond leven garandeert en bovendien

garantie biedt tegen besmetting met aids. Volgens mevrouw Santos hebben moderne videoteknieken en communicatiemiddelen alle wettelijke bepalingen tegen kinderporno 'waardeloos gemaakt', omdat iedereen zich nu toegang tot dit soort zaken kan verschaffen via Internet. Er zijn weinig betrouwbare statistieken over de omvang van seksueel kindermisbruik, maar volgens de rapporteur breidt het kwaad zich overal snel uit, niet alleen in toeristische bestemmingen als Bangkok en Manila, maar ook in Zuid-Amerikaanse landen, de Verenigde Staten en zelfs West-Europa.

Mevrouw Santos noemde het een schande "dat de wereld zich meer zorgen maakt over het milieu dan over kinderslavernij, die een hele toekomstige generatie bedreigt". Unicef, het VN-Centrum voor de Mensenrechten en alle betrokken nongouvernementele organisaties moeten hiertegen een gecoördineerde strategie beramen en regeringen dienen hun wetgeving op elkaar af te stemmen.

In dit opzicht prees zij Nederland op het gebied van voorlichting en Australië voor zijn harde aanpak van pedofiele sekstoeristen, die sinds deze maand ook strafbaar zijn als ze zich buiten Australië aan kinderen vergrijpen. In de Filipijnen en andere landen zijn sinds kort nieuwe wetten van kracht, waarbij uitbaters en verkrachters van zeer jonge kinderen zelfs de doodstraf riskeren.

Deutscher in Thailand verurteilt

Bangkok: Ein 38 Jahre alter Mann aus Eberswalde (Brandenburg) ist im Zusammenhang mit dem sexuellen Mißbrauch von Kindern in Bangkok völlig überraschend zu 43 Jahren Gefängnis verurteilt worden.

Vor über einem Jahr war B. Nierenz mit vier thailändischen Jungen im Alter von 8 bis 13 Jahren im Bett seines Appartements in Thonburi bei Bangkok gefaßt worden. Polizeileutnant Precha Klonkaew sagte: "Das ist eine gute Nachricht, die weltweit veröffentlicht werden muß" und sprach von einer Warnung an Sextouristen. "Es ist eine gut Botschaft für die Aktionsgruppen gegen den sexuellen Mißbrauch von Kindern", meinte die Sprecherin einer Gruppe. In Thailand gebe es mindestens 100 000 Kinderprostituierte unter 17 Jahren.

Mit Abstand ist es die höchste Strafe, die gegen einen ausländischen Kinderschänder bisher in Thailand verhängt wurde.

Nach Worten eines Polizeisprechers soll das Urteil als Warnung an Sextouristen verstanden werden und Anti-Prostitutions-Gruppen begrüßen das Urteil. Der Anwalt von Nierenz kündigte an, daß sein Mandant vermutlich Berufung einlegen wird. Bislang lag der Strafrahmen für Ausländer, die Kinder zur Prostitution zwangen, zwischen einigen Monaten und drei Jahren, wenn es überhaupt zu einer Verurteilung kam. Ein Sprecher des Zentrums für den Schutz der Rechte der Kinder in Bangkok begrüßte ausdrücklich, daß bei Kinderprostitution erstmals Ausländer ähnlich hart wie Inländer bestraft würden. So bekamen kürzlich Mutter, Großmutter und der Zuhälter einer Achtjährigen jeweils 50 Jahre

Haft, weil sie das Mädchen an einen australischen Kinderschänder verkauft hatten.

Für den Deutschen setzt sich das Strafmaß wie folgt zusammen: Allein elf Jahre Haft, weil sich der Mann nicht schuldig bekannt hatte. Weitere 20 Jahre, weil er durch die Prostitution die Kinder von ihren Eltern getrennt hatte. Für den sexuellen Mißbrauch der vier Jungen bekam er je drei Jahre Gefängnis. Außerdem soll er auch pornographische Video-Fotos der Opfer gemacht haben. Der Mann sei, wie die Polizei andeutete, in die Organisation von Sexreisen nach Thailand verwickelt.

In Kreisen der deutschen Botschaft hieß es nur: Kein Kommentar. Unklar war noch, wieviel Jahre der Mann in Thailand absitzen muß, denn laut einem Abkommen zwischen Bangkok und Bonn darf ein in Thailand verurteilter Deutscher einen Teil der Strafe in der Bundesrepublik verbüßen.

Der Verurteilte könnte allerdings auch in den Genuß einer königlichen Amnestie kommen. König Bhumibol Adulyadej will zum 50. Jahrestag seiner Thronbesteigung Anfang Juni 70 000 Thailändern und Ausländern die Haftstrafen erlassen. Hierfür ist aber Voraussetzung, daß die Verfahren rechtskräftig abgeschlossen sind. Legt der Deutsche gegen das Urteil Berufung ein, kann es sein, daß sich der Prozeß bis über das Datum hinzieht.

Sextourismus

KOMMENTAR

Bis die Justiz in Thailand endlich das Verbrechen nicht mehr als Kavaliärsdelikt behandelt, hat es Jahre gedauert. Die drakonische Strafe für einen deutschen Touristen, der Kinder vor der Videokamera mißbrauchte, dokumentiert einen Bewußtseinswandel: Zweifelhaft bleibt leider, ob das Urteil tatsächlich potentielle Täter abschreckt. Sextouristen sind bisher immer in andere, sprich ärmere Länder ausgewichen, wenn ein Land die Gesetze verschärft hat.

Leider gehen auch hierzulande Kinderschänder, die ihre Opfer beim Urlaub in der Dritten Welt suchen, kaum das Risiko ein, in Deutschland bestraft zu werden.

Rechtlich ist das zwar möglich, auch wenn die im Ausland begangene Tat dort nicht strafbar ist. Doch die Zahl der Verfahren läßt sich an einer Hand abzählen, da meist die Beweise nicht einmal zu einer Anklage ausreichen. Unlängst wurde das Bundeskriminalamt durch eine besondere Variante der Strafverteilung alarmiert: Deutsche, die im Ausland ertappt wurden, konnten auf die Fluchhilfe der Botschaften bauen. Konsequenzen gab es leider nicht. Pädagogischen Organisationen berichten in ihren Publikationen, wo Kinder am billigsten und einfachsten zu haben sind. Wie Schlachtvieh an der Börse werden Kinder gehandelt.

Sensatiekoppen
 Met enige verbijstering las ik de omslagteksten van het maandnummer van onze Wereld. Ontving ik nu een soort Story, Panorama of Peint of hoe al die sensatiebladen ook heten? Moeten jullie nou echt met dit soort koppen de mensen tot lezen lokken? Voor mij echt een afknapper. Ik wil graag geïnformeerd worden over van alles op de (niet mijn) wereld, maar niet uit sensatiezucht.
 Mw. T.S. Post-Cappel, Zetten

Love cake uit Sri Lanka

Love cakes waren bekend in de gehele Engelstalige wereld. Een vastomlijnd recept bestond niet want overal verston men onder een love cake een ronde gebaksoort die naar de eigen smaak werd samengesteld. De love cake van Sri Lanka gold, toen het eiland nog Ceylon werd genoemd, als de beste love cake van geheel Azië. De love cake wordt er nog altijd op min of meer dezelfde wijze gebakken. Voor springvorm met middellijn van 22/24 centimeter: 125 gram (zachte) boter; 250 gram fijne griesmeel; 2 eieren; 8 eierdooiers; 300 gram fijne tafelsuiker; 200 gram cashewnoten, fijngemalen; 2 eetlepels honing; 1 flinke mespunt nootmuskaat; 1 theelepel geraspte limoen- of citroenschil; 4 eetlepel poedersuiker; 1 eetlepel kaneelpoeder. Roer in een grote kom de boter tot een romige massa. Voeg er onder voortdurend roeren en omscheppen

het griesmeel aan toe. Klop in een andere kom eieren en eierdooiers samen met de suiker tot een schuimige massa. Schep de massa, onder voortdurend omscheppen, samen met 1 eetlepel water, cashewnoten, honing, nootmuskaat en limoen- of citroenschil door het griesmeelmengsel. Schep het beslag in een beboterde springvorm. Strijk het oppervlak glad af. Bak de taart in het midden van de reeds tot 160 graden voorverwarmde

oven zolang tot ze een goudbruine kleur heeft gekregen. Laat de love cake na het bakken 5 minuten in de vorm staan. Neem pas daarna de vorm weg en laat de cake op een taartrooster koud worden. Leg de cake op een schaal en snijd hem in het gewenste aantal punten. Leg alles in het oorspronkelijke model terug.
 Bestrooi de cake met het mengsel van poedersuiker en kaneel.

Eettip door Hans Belterman

„Es handelt sich nicht um Kavaliersdelikte“

TAZ 16-4

Interview mit Herta Däubler-Gmelin, der stellvertretenden Vorsitzenden der SPD

taz: Der Bundesaußenminister spricht seinen Botschafter von Ihren Vorwürfen frei, im Fall des Kindersexhändlers V. nicht rechtzeitig gehandelt zu haben. Haben Sie dennoch etwas erreicht?

Herta Däubler-Gmelin: Ja. Zum einen hat Klaus Kinkel anerkannt, daß das zögerliche Vorgehen gegen diesen üblen Straftäter, der Kinder an deutsche Sextouristen vermittelt, ein Skandal ist und betont, die deutschen Botschaften seien angehalten, in Zukunft ohne Zaudern gegen solche Verbrecher vorzugehen. Da werden wir ihn beim Wort nehmen. In jedem Einzelfall. Zum zweiten zeigen sein Antwortbrief sowie zusätzliche Informationen, daß der Grund für die Verzögerung in einem Zuständigkeitsstreit zwischen Innen-, Außen- und Justizministerium liegt. Die sind sich offensichtlich nicht einig, wie gegen solche Verbrecher vorgegangen werden soll. Das ist ein weiterer Skandal. Wir werden die angebotenen Informationen gern entgegennehmen, dann aber bei der Bundesregierung einfordern, daß sie entschlossen gegen Straftäter einschreitet.

Warum beantragten Sie erst Wochen nach Bekanntwerden der Vorwürfe gegen den Botschafter die Dienstaufsichtsbeschwerde?

Gegen Sextourismus, Vermittlung von Kindern zur Prostitution und Menschenhandel, wie jetzt wieder in Thailand, gehe ich zusammen mit anderen seit 1972 vor – auf ganz unterschiedlichen Wegen, und schwer ist das allemal. Eine Dienstaufsichtsbeschwerde ist grobes Geschütz und nur dann angebracht, wenn die Umstände wirklich wie jetzt das Fehlverhalten auch des Botschafters anzeigen. Ich finde, er hätte schneller und wirksamer eingreifen können – und müssen.

Im Justizministerium heißt es, man sei daran interessiert, die Zusammenarbeit mit Ländern wie Thailand zu beschleunigen. Das Auswärtige Amt hingegen sagt, die Bundesregierung wolle die Kindersextouristen möglichst in Deutschland strafrechtlich verfolgen. Deshalb seien die Botschafter verpflichtet, zunächst die deutschen Behörden zu informieren. Wie paßt das zusammen?

Die Strafverfolgung in Thailand entspricht nicht unseren rechtsstaatlichen Maßstäben. Ich habe deshalb Verständnis dafür, daß deutsche Verbrecher auch in Deutschland bestraft werden sollen – nur muß man das dann auch tun. Und bei Kinderpornographie, Prostitution mit Kindern oder Sex-



Kämpft seit 20 Jahren gegen Kindersextouristen: Herta Däubler-Gmelin Foto: Andreas Varnhorn

tourismus im Ausland schauen bei uns noch viel zu viele Behörden weg, wenn man ihnen das erlaubt. Zusammenarbeit mit den thailändischen Behörden und entschlossene Bekämpfung von Sextourismus, Kinderprostitution und Menschenhandel auch hier bei uns – das alles ist nötig.

Halten Sie es für ausreichend, wie deutsche Päderasten bisher in Deutschland strafrechtlich verfolgt worden sind?

Diese Frage läßt sich nur auf konkrete Fälle bezogen richtig beantworten. Doch alle anhängigen Verfahren schweben noch. Unser Strafgesetzbuch ist aber mittlerweile – auch das war nicht leicht durchzusetzen – eindeutig: Kinderpornographie, Prostitution mit Kindern, vor allem gewerbliche Prostitutionsvermittlung von Kindern und andere Arten von Menschenrechtsverletzungen werden schwer bestraft.

Das muß nun im Einzelfall auch umgesetzt werden, damit solche Männer endlich kapieren, daß es sich hier nicht um Kavaliersdelikte handelt.

Das schmutzige Geschäft blüht auch nebenan

TAZ 16-4

Unter Thailands Sonne wird es Kindersextouristen allmählich zu heiß

Knapp 800.000 minderjährige Mädchen und Jungen verkaufen in Thailand ihre Körper in Bordellen oder Hotels. In den meisten Fällen werden sie dazu gezwungen, oftmals drückt die Polizei ein Auge zu, Freier und Zuhälter zahlen Schmiergelder. Doch damit soll jetzt Schluß sein im „Land des Lächelns“. Den mißbrauchten Kindern soll geholfen werden, Kinderhändler und Päderasten sollen hinter Schloß und Riegel.

Anfang 1996 wurde in Khon Kaen in Zentralthailand der 47-jährige Britte Dennis J. zu 40 Jahren Haft verurteilt, in Bangkok vor einem Monat der 36-jährige Deutsche Karl Heinz N. zu 43 Jahren, und für den 57-jährigen Norbert V. aus Berlin sind die Aussichten nicht viel rosiger. Die beiden Deutschen sind zwei von mehr als 3.000 deutschen Kindersextouristen, von denen die meisten immer noch nach Thailand fliegen. Doch dort dürfte ihnen das Pflaster zu heiß geworden sein – sie weichen auf die Nachbarländer aus.

Vietnam und Kambodscha strengen sich in wirtschaftlicher Hinsicht mächtig an, den Anschluß an Thailand zu finden. Und das schließt das Geschäft mit dem Sextourismus ein. Der 31-jährige Kanadier Bill lebt seit sechs Jahren als

Englischlehrer in Kambodschas Hauptstadt Phnom Penh. Wer sich auskenne in der Stadt, sagt er, könne nicht übersehen, daß sich im Rotlichtbezirk zunehmend Kinder prostituieren. Mehr als 3.000 sollen es bereits sein. In Ho-Chi-Minh-Stadt, der größten Stadt Vietnams, soll es nach Angaben des vietnamesischen Kinderschutzkomitees etwa 5.000 Kinderprostituierte geben. Und an der gemeinsamen Grenze dieser Länder blühe der Handel.

Da die Regierungen nicht gern gegen die Kindersextouristen vorgehen, versuchen sie die Kinder einzusammeln und in Erziehungslager zu stecken. Doch solche „Säuberungsprogramme“ fruchten nicht. Auch nicht in Laos, wo die kommunistische Regierung schon in den siebziger Jahren weniger als 100 Kilometer von der Hauptstadt Vientiane entfernt eine „Mädchen-“ und „Jungeninsel“ (Done Nang und Done Thav) eingerichtet hat. Seit der erneuten Öffnung der Grenzen in den Neunzigern schnellen die Zahlen auch in Laos wieder in die Höhe. Und noch immer werden viele Kinder ihren Eltern in armen Bergdörfern abgekauft und Zuhältern in Bangkok, Phnom Penh, Ho-Chi-Minh-Stadt oder Vientiane verkauft.

In Südostasien drohen Kindersextouristen hohe Haftstrafen. Deutsche Justizbeamte dagegen glauben, Straftäter müssen. Nach Vorwürfen gegen die Botschaften in Thailand und den Philippinen gibt's Zoff im Hause Kinkel. ■

Bewährungsstrafe von acht Monaten wurde bei derzeit etwa 15 anhängigen Verfahren in Deutschland ausgesprochen.

„Das wichtigste ist für uns, daß wir jetzt an diese Leute überhaupt rankommen, daß überhaupt Verfahren stattfinden“, ist dazu die Stellungnahme des Bundesjustizministeriums. Nach Erkenntnis des Justizministeriums handele es sich bei den bekannten Kindersextouristen zudem bloß um „sexuell völlig normal orientierte“, die einfach mal was anderes ausprobieren wollen“. Würden sie in Deutschland gesellschaftlich geoutet, läten die das „im Leben nicht wieder“.

Die Partner in Asien sehen das anders. Schließlich haben sie mit den zunehmenden Fällen von Kinderprostitution zu kämpfen. Nahrungsmittel Kinder werden in ganz Asien tagtäglich in diesem Geschäft mißbraucht, so die Schätzung der Kinderschutzorganisation „End Child Prostitution in Asian Tourism“ (ECPAT) – Tendenz steigend. Der thailändische Staatsanwalt Wanchai Roujjanavong zweifelt daher an dem Willen seiner deutschen Kollegen, den Päderasten tatsächlich das Handwerk zu legen. „Bonn meint es nicht ernst“, ist seine Einschätzung, und einiges spricht dafür. Als der Journalist Sterley die deutsche Botschaft um Hilfe bat, Norbert V. zu fassen, wurde er von einem Botschaftsangehörigen gefragt, ob er es verantworten könne, „einen Deutschen wegen so etwas für viele Jahre in ein thailändisches Gefängnis zu schicken“.

Diese Töne gingen selbst einem Beamten des Bundeskriminalamtes in Wiesbaden zu weit: „Darf man eine Schlüsselrolle des deutschen Kindersextourismus in Thailand laufen lassen, nur weil der Strafvollzug dort etwas härter ist als in Deutschland?“, so seine rhetorische Frage.

Dieser Nachfrage wird sich auch Bundesaußenminister Kinkel diese Woche noch mal stellen müssen, wenn Herta Däubler-Gmelin und ihre Kolleginnen ihn um „ergänzende Informationen“ bitten werden. Wer hat in Bonn nun eigentlich die Verzögerungen zu verantworten, wenn alle Auslandsvertretungen die „strikte Weisung haben, in Verfahren wegen sexuellen Mißbrauchs von Kindern durch ein Mißtrauen der zuständigen Justizbehörden dazu beizutragen, daß derartige Straftaten nicht ungesühnt bleiben“?

bei den drei SPD-Frauen einging, heißt es schließlich: „Botschafter Dr. Siemes hat nach Bekanntwerden der fraglichen Informationen unverzüglich das Auswärtige Amt sowie die Bundesministerien der Justiz und des Innern unterrichtet und gleichzeitig die deutschen Strafverfolgungsbehörden eingeschaltet. Zugleich hat er um Weisung gebeten, ob die Informationen an die Strafverfolgungsbehörden des Gastlandes weitergegeben werden sollten. Noch am gleichen Tag hat Dr. Siemes die Weisung erhalten, zunächst das Ergebnis der Prüfung dieser Frage durch die zuständigen Ressorts abzuwarten. Der Botschafter hat sich also in jeder Beziehung korrekt verhalten.“

Genutzt hat dem 57-jährigen Kindersextouristen und -zuhälter V. diese verordnete Bremsung aus Bonn allerdings nicht. Mit der Videokamera und der thailändischen Polizei entlarvte ihn der TV-Journalist Christian Sterley. Seit Januar 1996 sitzt V. im Gefängnis von Chonburi, eine knappe Autostunde von Bangkok entfernt, und wartet auf seinen Prozeß. Wenn er Pech hat, blüht ihm, wie unlängst einem anderen deutschen Päderasten, dem 36-jährigen Karl Heinz N., eine jahrzehntelange Haftstrafe.

„Barfuß stolpert er über den höllisch heißen Asphalt. An seinen Fußknöcheln schwere Eisenringe, dazwischen eine ein Meter lange Kette. Der Berliner Kindersexhändler vor dem Haftrichter“, weiß die Bild-Zeitung in gewohnter Manier nach zwei Monaten Untersuchungshaft zu berichten. Mit ein bißchen Glück, wenn das Bonner Kalkül aufgegangen wäre, wäre er ihm in Deutschland eine lange Freiheitsstrafe erspart geblieben.

Obwohl seit dem September 1993 der sexuelle Mißbrauch von Kindern im Ausland auch in Deutschland strafrechtlich verfolgt wird, und obwohl seit dem November 1995 zwischen der Bundesrepublik und den Sextourismusanländern in Südostasien eine informelle Absprache über polizeiliche und juristische Zusammenarbeit besteht, werden Kindesmißbrauch hier und dort unterschiedlich bemessen. Warten etwa in Thailand pro nachgewiesenem Fall zehn Jahre auf die Beschuldigten, können in Deutschland nach den Paragraphen 5 und 176 des Strafgesetzbuches Freiheitsstrafen von sechs Monaten bis zu zehn Jahren verhängt werden. Geschehen ist das bisher nicht: Eine einzige

TAZ 16-4

Hinter den verschlossenen Türen von Auswärtigem Amt, Bundesjustiz- und Bundesinnenministerium schwelt ein Streit. Das erfährt die taz am Wochenende von der stellvertretenden SPD-Vorsitzenden Herta Däubler-Gmelin (siehe Interview). Geleitet wird um die Zuständigkeiten bei der strafrechtlichen Verfolgung von deutschen Kindersextouristen. Tatsächlich wurde bisher nicht allzu freizügig mit dem Recht auf Freizügigkeit umgegangen, nach dem jeder BundesbürgerIn im Ausland die Rückreise nach Deutschland gewährt werden muß. Und nach wie vor werden die Ermittlungsverfahren hierzulande und die Zusammenarbeit mit den ausländischen Behörden vor Ort verschleppt.

Ausgelöst haben den Streit die bekannten Vorwürfe gegen Mitarbeiter der deutschen Botschaften in Thailand und auf den Philippinen. Es heißt, sie hätten durch Ausstellen von Reisepaszdokumenten mindestens zwei Deutschen, Thomas B. und Andreas Friedrich L., die Flucht von den Philippinen ermöglicht. In einem anderen Fall sei in Thailand die frühzeitige Verhaftung des in Frankfurt lebenden Berliners Norbert V. durch Zurückhaltung von Beweismaterial vereitelt worden (die taz berichtete). Der für den letzteren Fall verantwortliche Botschafter in Bangkok, Dieter Siemes, habe dadurch dem weiteren sexuellen Mißbrauch von Kindern Vorhub geleistet – meinen zumindest Herta Däubler-Gmelin und ihre Kolleginnen Dorte Marx, Kinderbeauftragte der SPD, und Ulla Schmidt, Frauenbeauftragte ihrer Partei.

Vor drei Wochen beantragten sie beim Auswärtigen Amt eine Dienstaufsichtsbeschwerde gegen Siemes. Jetzt bekamen sie das Antwortschreiben von Außenminister Klaus Kinkel, das der taz vorliegt. „Unser Botschafter in Bangkok hat völlig korrekt gehandelt, da es dem Willen der Bundesregierung entspricht, daß im Ausland strafällig gewordene Personen wie V. möglichst in Deutschland strafrechtlich verfolgt werden“, lautete die offizielle Antwort aus dem Auswärtigen Amt.

In dem internen Schreiben, das

Von Petra Welzel

NEWS FLASH! April 14, 1996

The New York Times has done a lengthy feature article on the sexual slavery of children in Southeast Asian countries. Also added recently is an Editorial from the Bangkok Post and an article from the press in Singapore about the real problem: It is not that Thailand lacks in laws to prevent child sexual slavery—it is that those laws are not properly enforced. There's also a new piece from the Bangkok Post about the spread of child pornography through the Internet.

Click here for more news!



Harsher laws ignore the reality of prostitution

DON'T! BUY! THAI! home page

Bangkok Post April 5, 1996, EDITORIAL

THE House of Representatives' belief that harsher laws can solve child prostitution in Thailand reflect a complete lack of understanding of the basic problem.

In the face of the country's notoriety as a haven of child

DON'T BUY! THAI! Mission Statement

by Andrew Vachss, from Cross #1

Comics is often called an "art-driven" medium. But whether pictures, words, or the unique combination of both that the best of comics gives us, it all comes down to *language*, the most powerful weapon we humans have ever created.

Sometimes, that weapon is used against innocent children. Take the term "child prostitution." Journalists use it so often it has become part of our common language. But "prostitution" is the exchange of sex for money.

Often called a "victimless crime"--in itself, a moronic statement--the public perceives the word "prostitute" as pejorative. Indeed, we call a person who "sells out" his/her moral convictions in exchange for personal gain a "prostitute." The essence of "prostitution" implies *consent*. So when pedophiles talk about "child prostitution," they (deliberately) further the lie that little children are "seductive," that they "volunteer" to have sex with freaks... In exchange for cash that they never see. A despicable myth, lovingly nourished by the flesh-peddlers.

Pedophiles want to sneak sexual exploitation into the "prostitution" continuum. If we allow the term "child prostitution" to gain a sufficient foothold in our language, we surrender ground to the enemy. There is no such thing as "child prostitution." That term contradicts itself, "proving" a lie. This is *child sexual exploitation*: nothing else and nothing less. We need to change the language.

We don't change language with more language--we change it with *behavior*. And, sometimes, the highest form of behavior is what we *don't* do... what we *refuse* to do.

Perhaps you've heard--although if you relied on the American media, probably not--about the "war" against "kiddie sex tourism" in Southeast Asia, with Thailand being the main offender.

Well, friends, this hasn't been anything *close* to a war--in a war, people shoot *back*. With your help, we propose to change all that.

Not only is the foul "business" of kiddie sex tourism rampant throughout Southeast Asia, the "host" countries themselves have, by their conduct, proclaimed themselves proudly corrupt and profoundly evil.

So far, Thailand has been a safe harbor for predatory pedophiles from all over the world. But what Thailand has *not* been, up to now, is

DON'T BUY! THAI! The Bangkok Post, April 5, 1996 <http://users.aol.com/dbt1ori/dbt-bp2.ht>

prostitution, the House of Representatives is reacting by issuing a set of more severe penalties for brothel customers, brothels, procurers and parents who "sell" their daughters.

These efforts assume that once the legal amendments for harsher penalties pass into law, they will be effectively enforced. The sad reality is, however, that child prostitution is thriving on police corruption. And as long as the Government continues to turn a blind eye to this cancerous situation, the sexual oppression of children will never go away. And short of legal enforcement, the most perfect laws will end up as meaningless bits of paper of use only in assisting corrupt police officers in extorting more money from the parties involved.

At present, the Criminal Code already stipulates heavy punishment for those who sexually violate minors aged 15 and under. According to the Criminal Code, any persons having sex with minors faces 4 to 20 years imprisonment and/or fines of 8,000 to 40,000 baht regardless of consent. Procurers, meanwhile, will get jail terms of 3 to 15 years and fines of 6,000 to 30,000 baht if the girls are aged between 15 to 18. If the girls are younger than 15, the more severe jail terms are 5 to 20 years and fines of 10,000 to 40,000 baht. For parents who sell their daughters into prostitution, these penalties will be raised by one-third.

If the police are doing their job, it is quite clear that these laws are more than enough to discourage the sexual oppression of young girls.

It is true that child prostitution which is part of the booming sex trade has deep roots in our cultural values. Society's sexual double standards celebrate men's promiscuity while barring women from equal educational and job opportunities, treating women mainly as sex objects. It is also true that unregulated development policies which destroy farm communities have also forced young girls to work in prostitution to support their families because it is the best paid job for poor rural women with little education.

But Thailand's problem of prostitution in general and child prostitution in particular would not have become this serious if police had done their duty.

According to a Chulalongkorn University study, the 1993 income from the trafficking of women amounted to \$US 20-23 billion, or two-thirds of Thailand's national budget. With that amount of money involved, it is easy to imagine the kind of tea money going around, which explains why many brothels can blatantly operate right next to police stations.

The police often defend themselves by saying that among the big fish in the enormous sex trade are powerful politicians who can outmuscle and outrank them. If this is the case, then the House of Representatives is only cheating itself by believing that more severe laws can take these politicians/mafia to task.

It is also disturbing that the current legal amendments still insist on sending girl prostitutes to state rehabilitation homes which is tantamount to sending them to prison.

It is common knowledge that the state rehabilitation homes operate under an extremely authoritarian system, treating former girl prostitutes as stupid persons with questionable morality who need cleansing through strict prison-like treatment. This, plus more severe punishment for their parents and family, will make the girls even more afraid to flee oppression, thus driving them more into the arms of procurers and police.

The female MPs who are pushing for their own union's penalties even heavier than those considered by the House also agree that girl prostitutes should be sent to state remand homes. This shows that being women does not automatically make them more understanding than men of the concept of prostitution.

Instead of creating new ineffective laws based on punishment, the House of Representatives should start work on positive laws that give poor girls equal educational and job opportunities. They should also question the laws or economic policies that destroy natural resources which are the villagers' source of livelihood.

Short of this, their steps to create harsher laws are mere gimmicks to win votes that end up punishing the victims in the sex trade and enabling already-fat police to become even fatter.

Return to the [D/B/T! home page](http://dbt1ori@aol.com).

This page last updated April 14, 1996. E-mail comments to dbt1ori@aol.com

accountable. And that's where you come in...

What we need are warriors committed to force Thailand to change its ways. And our weapon of choice is **BOYCOTT**...

We want Americans to boycott anything made or manufactured in Thailand. Thailand sells its children like products. It traffics in the flesh of its own babies. For money. And the only thing that will stop it is the loss of money.

Many products sold in America... from the "figurines" fashioned from comics superheroes or cartoon characters, to video games, to sneakers, to dresses of Thai silk... are made in a country which is, for many of its children, Hell on Earth.

And many "international" or "Pacific Rim" mutual funds trade in Thai securities as well. If we pull our money out (and tell them *why* we did it), the funds will either have to change their policies or face loss of cash, especially as there are plenty of "Pacific Rim" mutual funds which do not cover Thailand.

We want you to support the boycott personally and urge others to do the same. We want you to write about it, talk about it, sing about it, upload it, paint it, sculpt it, soapbox it, editorialize it... *whatever* you can do to help bring the baby-peddlers down. The "Made in Thailand" label is a symbol of foul dishonor. It should be rejected by *all* consumers, not just those with children of their own. And the next time you hear someone use the term "child prostitution," tell them the *truth*!

We want you to tell your friends to tell *their* friends. We want to have the world's first "chain letter" that breaks chains!

Dark Horse has *corporately* declared that it will do no business with Thailand, an act of true humanity that makes me proud to be part of the organization. Some of us have already closed out any mutual funds which deal in Thai securities. *None* of us will buy anything that says "Made in Thailand" on it.

Come on! How often do we get a chance to battle beasts and protect babies? We can't change a country's morals, but we can sure as hell change its behavior. So...

Don't Buy! Thai!

Show your support by making links from your page to this page, and spread the word! You can download a [D/B/T! graphic](#) that can be freely used for links to this site. *This page last updated April 14, 1996. Created and maintained by Ace of Spades Media. The update history is also available.*

April 6, 1996 in the Singapore press

BANGKOK -- Thailand's members of Parliament have voted to drop harsh penalties in drafting a new law targeting the clients of underaged prostitutes, according to an opposition politician. They watered down Article 9 of a Bill which would punish clients of prostitutes aged 15 and below with two to 20 years' imprisonment

and a fine of between 40,000 baht and 400,000 baht (S\$2,240 - S\$22,400), the MP said on Thursday. Under the new article, offenders would face two to six years in jail and fines of between 40,000 baht and 120,000 baht, Ms Ladawan Wongsriwongse, an opposition MP from the northern province of Phayao, said. She blamed the watered-down Bill, which was undergoing its second reading in the Thai Parliament, on the overwhelming majority of male MPs in the Lower House. There are only 24 female MPs in the 391-member House. *The Nation* newspaper quoted an MP from the ruling Chart Thai Party, Mr Chatchaval Chompuhaeng, as voicing concern that unsuspecting men, unaware of the age of prostitutes, could be the target of "cunning children". "If the men are jailed because of that, families could be broken," he said. Child prostitution has been on the increase in Thailand in recent years, activists say, largely because of the belief that sex with children would help clients avoid contracting AIDS. Ms Ladawan said that "although we faced a setback with Article 9 -- which puts the penalty on brothel visitors -- all other major articles were approved in the second reading." The new Bill of 43 articles considers the sex trade "criminal", making a change from the current anti-prostitution Bill created in 1960 which was more "preventive than suppressive", she added. Other key articles approved included harsher penalties for procurers, pimps and parents who sell their children into the sex industry. -- AFP. Copyright 1996 Singapore Press Holdings Ltd. All rights reserved.

HOOFDSTAD HERSTELT VISUEEL FATSOEN VOOR KINDERZIEL EN IMAGO

De verslaggeefster van de *Daily Mail* had haar conclusie snel getrokken: in Amsterdam, daar is niets meer en niets minder dan een revolutie gaande. 'Porno en het kerende tij' kopte de krant onlangs. Amsterdam verkeerde in 'a state of almost seismic shock' als je het artikel mocht geloven: de politie had een offensief ontketend tegen de pornografie in de hoofdstad.

De ene na de andere seksboer klaagde in het artikel zijn nood, intellectuelen riepen het einde van eeuwen Amsterdamse tolerantie uit. 'Wat? Geen "artistieke" foto's van naakte tienerjongens meer in de etalages, tussen windmolentjes, klompen en plastic tulpen? Waar moet het naar toe met deze wereld?'

De Britten die de reportage lazen, moesten wel geloven dat in die gekke hoofdstad van Nederland een heus porno-oproer gaande was. Woedende Amsterdamers voerde de verslaggeefster ten tonele, allemaal even eensgezind in hun steun aan dildo, ophlaaspop en pornoblaadje. Alsof *De Nachtwacht* aan een Japanse verzekeringsmaatschappij werd verpatst.

Aanleiding voor het krantartikel was dat de politie met ingang van 25 maart artikel 240 van het Wetboek van Strafrecht daadwerke-

ELS 26-4 GERTJAN VAN SCHOONHOVEN

lijk handhaaft. Dit artikel verbiedt het openlijk tentoonstellen van aanstootgevende voorwerpen en afbeeldingen. Toch betekende dat allerminst dat alle Amsterdamse sekshops hun ramen moesten blinderen, zoals ook de *Mail*-lezers onder de Britse toeristen met Pansen opgelucht hebben kunnen constateren.

De politie treedt voorlopig alleen op tegen de pornografische ansichtkaarten die sinds een jaar of twee steeds vaker — en met steeds onsmakelijker taferele — te zien zijn in de 'draaimolens' op straat. Die pornorekken zijn buiten de winkel voortaan taboe. Vooral op de SM-achtige 'piercing-porno' heeft de politie het begrepen. De (buitenlandse) toerist die graag een kaartje naar huis stuurt van geslachtsdelen waarin de hele ijzerwarenafdeling van de Gamma is gespiegeld, moet zich nu binnen vervoegen.

Het succes van de actie is opmerkelijk en is ook in strijd met de bombarie in de Britse krant: één advertentie van de gemeente, wat gesprekken met de politie en de publiciteit waren genoeg om de ruim dertig verkooppunten in de binnenstad te bewegen wat kieser te zijn. Ook sommige benzinstations legden na

een telefoontje van de politie hun pornografische waar op een hogere plank. Mobil heeft zijn pomphouders zelfs aangespoord dit te doen.

Zo 'scismisch' als de *Daily Mail* deed voorkomen, is het dus allemaal niet. Ook omdat het begrip handhaven weer eens betrekkelijk blijkt: op de Wallen hangt Het Vlees onveranderd in de etalages te glimmen. En een kaartenwinkel aan de Warmoesstraat, tegenover het politiebureau daar, stalt zijn draaimolens met pornokaarten nog steeds op straat uit. 'Toeristen houden er nou eenmaal van. Hoe grover, hoe beter.' De politie gedooft het omdat de winkel op de Wallen ligt.

Met opgeheven viertje gedogen — dat lijkt een beetje de trend in Amsterdam. Kort na het optreden tegen de pornokaarten vielen politie, belastingdienst en vreemdelingendienst met loeiende sirenes en draaiende camera's de Molensteeg op de Wallen binnen. Ook die actie had ictis futiels: de dag na de inval waren in de Molensteeg alweer de vertrouwde tafereleken te zien — om nog maar te zwijgen van de niet zichtbare tafereleken.

Toch heerst er — op wat gesputtert uit orthodox progressieve kringen na — tevredenheid in Amsterdam. Bij de politie en de ge-

meente, omdat men in staat is gebleken snel en adequaat te reageren op klachten van omwonenden, bezoekers van de stad, en bij investeerders en het bedrijfsleven. Bij het bedrijfsleven, omdat gebleken is dat de plaatselijke overheid in staat en bereid is 'als één man de belangen van de gemeenschap te verdedigen', om met drs Wouter van der Kolk te spreken, directeur Beleidsadvisering van de Amsterdamse Kamer van Koophandel.

Dat is wel eens anders geweest. Onder de vorige burgemeester, Ed van Thijn, reageerde de gemeente in de regel tamelijk hulpeloos op klachten over zichtbare symptomen van verloedering. Af en toe werd er iets aangepakt: 'balletje-balletje', zakkenrollers. Maar verder 'was Amsterdam beter in beleid maken dan in beleid uitvoeren,' zegt Van der Kolk. 'Er was een zekere huiver bij de gemeente om in te

Maar ook praktische veranderingen in het bestuurlijke apparaat hebben bijgedragen aan iets meer slagvaardigheid van de gemeente. Zo is Van der Kolk er zeer tevreden over dat de gemeente Amsterdam sinds 1 januari een aparte ambtelijke dienst voor de binnenstad heeft gekregen. Dat heeft de spreekwoordelijke 'lijnen' naar zijn zeggen een stuk korter gemaakt.

Dat er op beide acties ook lacherig en verontwaardigd is gereageerd, verbaast Van der Kolk niet. 'In anarchistisch Amsterdam valt dat soort acties niet goed — en we zijn hier allemaal anarchisten. Maar zoals elke anarchist die kinderen heeft, weet: nu en dan is het nodig om normen te stellen.'

Van der Kolk is de eerste om toe te geven dat beide acties 'een begin' zijn als het gaat om de aanpak van wat iedereen tegenwoordig

dat nou?) bereikten alle partijen al langere tijd, niet in de laatste plaats via het politiebureau aan de Warmoesstraat. Een rapportage van hoofdinspecteur Jaap Hoek, projectleider Kinderpornografie van Sociale Jeugd- en Zedenpolitie, zette de boel in beweging.

Hoek trok er met een camera op uit, fotografeerde her en der 'draaimolens' in de binnenstad en constateerde dat draaimolens tegenwoordig slecht zijn voor de kinderziel. Veel van de foto's in zijn rapport laten draaimolens met vieze kaarten en onschuldig wandelende kinderen zien, die bij het kopen van een rolletje drop ongewild met harde pornografische tafereleken worden geconfronteerd.

Hoek geeft desgevraagd toe dat het 'niet honderd procent logisch' is dat de projectgroep Kinderpornografie deze klus op zich nam. 'Maar het ergens anders onderbrengen kan ook weer niet.' Het woord zedenpolitie zegt het al: die houdt zich met zeden bezig. En op de een of andere manier was het logisch om op de ooghoogte van, en met de blik van een kind naar die kaarten te kijken, zegt Hoek. Dan zie je het scherpste wat er op die kaarten staat — een goede manier om de gewenning op dat punt te doorbreken. 'Daar hebben we bewust voor gekozen. Dergelijke blikken gun je een kind niet.'

Hoeks projectgroep komt niet alleen regelmatig in het nieuws door acties tegen kinderporno. Ook trekt de groep aan de bel bij grensgevallen — zoals de pornokaarten. Naar aanleiding van acties tegen zich kunstenaars noemende fotografen met een erotisch getinte voorkeur voor jongere kinderen, zoals de Amerikaan Don Mader, hebben Hoek en de zijnen, die dergelijke kunstenaars verdenken van het maken van kinderpornografie, al het predikaat 'zedenmeesters' opgelegd gekregen.

Hoek bestrijdt dat. 'Mensen moeten hun seksuele gedragingen zelf bepalen, maar niet in alle gevallen hoeven ze mij er bij te halen.' Zo is het met die kaarten ook, zegt hij. Ze zijn niet verboden. Ze moeten alleen uit het zicht blijven van mensen die geen zin hebben in dat soort tafereleken. 'Je gezonde verstand gebruiken,' noemt Hoek dat. 'Het moet op een normale manier gebeuren, zodat de normale burger er geen last van heeft.'

Die opvatting wordt in bestuurlijk en justitieel Amsterdam opvallend breed gedeeld, blijkt uit de Actie Draaimolens. Hoeks rapportage vol 'niet kiese, maar wel verhelderende' foto's kwam terecht bij het driehoeks-overleg van gemeente, politie en justitie. Dat aarzelde geen moment.

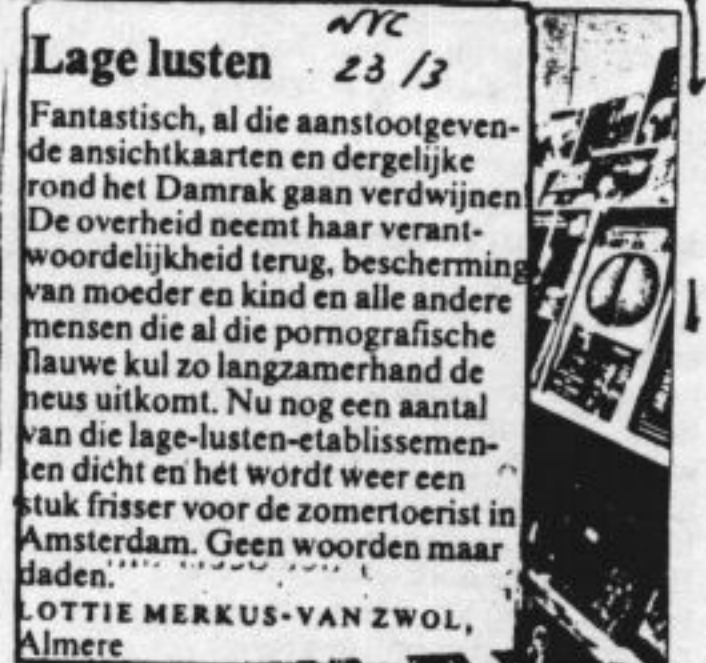
Het optreden tegen de pornokaarten, en ook de inval in de Molensteeg, is niet alleen een justitiële en morele actie. Het is ook een zet in een imago-strijd. Als de Britse spoorwegen voor een reisje naar Amsterdam adverteren met een blowende Vincent van Gogh, dan begint

het beeld van de Nederlandse hoofdstad gevaarlijk eenzijdig te worden, is de redenering bij overheid en bedrijfsleven. Amsterdam als de *Reeperbahn* van Europa.

Het is in dat verband veelzeggend dat de pornokaarten, aldus Hoek, door een handjevol Amsterdamse producenten gemaakt wordt voor de Amsterdamse toeristenmarkt. Hoe veel geld er in omgaat, is moeilijk te zeggen. Eerdergenoemde winkel in de Warmoesstraat verkoopt er 'meer dan honderd' per dag à twee gulden per stuk. Met circa dertig van dergelijke verkooppunten in de stad, die vaak door de producenten zelf worden ingericht, is het dus in elk geval goede handel.

En die handel is goed omdat in toeristisch Amsterdam het evenwicht zoek is. De balans is doorgeslagen naar het jeugdige rugzaktoerisme, met een sterke voorkeur voor seks, drugs en rock 'n roll. En voor die groep zijn de afgelopen jaren natuurlijk niet al die vijfsterrenhotels gebouwd. Van der Kolk: 'Het is prima dat er veel jeugdtoerisme is in Amsterdam, maar hun bestedingen liggen op een laag peil en hun overwicht is ten koste gegaan van de meer kapitaalkrachtige toerist. De toerist die hier, zeg maar, voor de kunst komt.'

Niet voor niets is Amsterdam bezig met een onderzoek onder toeristen — voorlopig alleen Nederlandse — die niet naar Amsterdam komen. Het Amsterdam waar de provincie naar



Porno bij de pomp: nu wél op de hoogste plank

toe ging voor de hoogwaardige winkels en de musea, bestaat nauwelijks nog. Het aanbod op dat gebied is genivelleerd, aldus Van der Kolk. 'Het is waarneembaar dat Amsterdam zich niet heeft kunnen blijven onderscheiden van andere grote steden. De regiofunctie van Utrecht is veel sterker.'

Het 'alle hens aan dek' dat hij bij de gemeente bespeurt, is er dus ook op gericht om de binnenstad als voorziening voor binnen- en buitenlandse bezoekers hoogwaardiger te maken. Te meer daar het economische zwaartepunt van de stad steeds verder naar de zuidrand opschuift. 'We moeten steeds harder ons best doen om de binnenstad overeind te houden.' Kleine stapjes en concrete maatregelen kunnen in dat opzicht van groot belang zijn, zegt Van der Kolk. Van het behoud van de optie- en effectenbeurs voor de binnenstad tot het herstel van een soort visueel fatsoen aldaar, zoals de pornokaartenactie nastreeft.

De kans is dan ook groot dat het daar niet bij blijft. Het overschot van 'Amsterdammer-tjes', de enorme hoeveelheid automatenhallen langs het Damrak, de entree van de stad... er valt nog een hoop doorgesloten 'verloedering' aan te pakken. En de Wallen mogen voorlopig dan nog even heilig zijn, de politie denkt ook op dat punt wel degelijk na over meer visueel fatsoen.

'Het is een totale verloedering daar,' zegt Hoek. En dan heeft hij het niet over criminele activiteiten, maar over hoe de Wallen er uitzien. 'Toen ik als jonge agent bij het bureau Warmoesstraat terechtkwam, waren de dames nog tamelijk fatsoenlijk gekleed. Maar als je ze nu ziet, is het net of ze met veel pijn en moeite alleen een shawl van de bedeling los hebben kunnen krijgen.'

Ook de rest van wat Hoek 'het gespreide gebeuren' noemt, zou best wat decenter mogen worden. Hoek heeft al gesprekken gevoerd met eigenaars van sekshops. De bereidheid om iets aan hun 'uitstraling' te doen, viel hem 'honderd procent mee'.

Vieze plaatjes Par 19/3

TOT IN DE Amerikaanse Senaat toe wordt Amsterdam bestempeld als Sodom en Gomorra. De hoofdstad werkt daarom hard aan een beter imago. Zo zijn vanaf komende maandag vieze plaatjes op de openbare weg taboe.

Handel is handel, dus ansichtkaarten en T-shirts met schaamdelen — al dan niet met piercing — mogen nog wel verkocht worden. Als niemand het maar ziet. Kinderen op zoek naar Donald Duck, mogen niet meer worden geconfronteerd met afbeeldingen in de trant van een vagina die een sigaret rookt.

De overheid als hoeder van de zeden? Of als penningmeester op jacht naar de nieuwe doelgroep toeristen: vermogende gezinnen die over het Damrak, de 'rode loper' van Amsterdam, wandelen naar het Rijks- en Van Goghmuseum? Geen rugzakjongeren, die hun schamele lires en francs toch alleen maar besteden aan een goedkope jeugdherberg, nederwiet en vieze ansichtkaarten.

Dus blijkt dat niet de openbare zeden, maar toch weer die goede oude mammon achter het beleid zit. Het lijkt hier Sodom en Gomorra wel.

HvdB

Het seks- en drugstoerisme groeit, de kapitaalkrachtige kunsttoerist blijft meer en meer weg

grijpen in het maatschappelijke spel.'

En als er dan eindelijk opgetreden werd, handelde de gemeente niet zelden als een kip zonder kop. 'Zodat men zich weer bezig moest gaan houden met kwesties als het tevél aan haringkarren en bloemenstalletjes op duistere plekken in de stad.'

Met Schelto Patijn heeft de hoofdstad een burgemeester gekregen die zich realiseert dat er grenzen aan de vrijheid zijn. Die niet tot vervelens toe het imago uitdraagt van Amsterdam als stad waar al sinds de tijd van Plato alles kan en alles mag. Normen, regels, taboetjes, fatsoen — het zijn voor Patijn niet per definitie vieze woorden. In een stad die jaarlijks wordt betreden door miljoenen mensen die denken dat zij de enigen zijn, zei Patijn eind vorig jaar in *Elsevier*, is 'handhaving van regels het programma'. 'In de jaren negentig vraagt men om strenge regels.'

zonder blikken of blozen 'de verloedering van Amsterdam' noemt. Maar dat doet aan zijn tevredenheid niets af. Het is goed, zegt hij, dat er af en toe wordt getoond dat in Amsterdam niet alles kan. Dat er wel degelijk taboes zijn.

Van der Kolk: 'Het is wel zo dat de politie "effe laat zien wie hier de baas is". En niet alleen de politie. Bij de actie in de Molensteeg was de hele overheid aanwezig. Natuurlijk zijn het kleine stapjes. Maar ze laten zien dat het bestuurlijke en politieke klimaat in Amsterdam is veranderd. Lange tijd was de gedachte dat de binnenstad zichzelf wel zou redden. Nu realiseert men zich dat het "alle hens aan dek" is.'

Hoewel minder zichtbaar dan in de Molensteeg, was ook de actie tegen de pornokaarten een gemeenschappelijk optreden van politie, justitie, gemeente en bedrijfsleven. Klachten over de aanstootgevende kaarten ('Moet

PAR 25-4
VROUWENBOEKHANDEL
 Xantippe doet er niet moeilijk over: 'seks is het gewoonste wat er is'. De flyers met informatie over kinky party's liggen naast de kassa. Het glijboekje met dito verhaaltjes van Marjo van Rijckegem wordt warm aanbevolen. Maar ook *Fashion, sex, power* van Valerie Steele, een prachtig fotoboek over de invloed van SM op de mode, heel actueel, vertelt een medewerkster.

"Wij zijn begonnen met lesbische erotica, prachtige Penguins en daar is de laatste jaren hetero bij gekomen. Maar Lonnie Barbachs *Lust en liefde* dateert bij voorbeeld al uit 1984. In Engeland heb je van die Bouquet-rekken, maar dan met porno. In Nederland loopt dat niet erg. Hier begint het met Anne Vegter en Lydia Rood."

Bij Prometheus is Lydia Rood de absolute ster in het erotisch fonds. "*Louter lust* is nu al aan de veertiende druk toe en de 'zusters-serie' loopt ook goed," zegt de uitgever tevreden. "Wij brengen geen platte porno. We hebben De Sade en Anaïs Nin in ons fonds, maar ook SM-romans als *Ontmoet de meester* van Elisa Wald en *De tucht van parels* van Susan Swann. Wij zijn wel actief - erotica voor vrouwen is de trend - maar we zijn niet de enige uitgever op dat gebied. Bert Bakker was overigens al veel langer bezig. De boekhandel is er wel blij mee, want ze verkopen goed."

Hoe verklaart de uitgever dan dat geen boekverkooper (behalve de vrouwenboekhandel) bereid is een plank of een hoek voor erotica uit te ruimen? Waarom bestaat er geen erotische snuffelhoek, zoals in de videotheek en wordt de klant streng verwezen naar de afdeling literatuur, waar hij op naam moet gaan zoeken? Hoe komt de hoogleraar die vaste klapt is bij Scheltema of Atheneum aan zijn portie erotiek? "Niet in zijn eigen boekhandel. Die zal hij altijd elders bestellen. Kopers van erotica zijn anonieme kopers. Postorderbedrijven voorzien in die functie en het ECI misschien. De Ako-kiosk op Schiphol is, Engelstalig, ruim voorzien en het American Book Center heeft ook wel wat."

WAREN HET vroeger niet de antiquariaat, die de verzamelaar van erotiek en pornografie heimelijk in zijn behoeften voorzagen? Daar moet best een andere sfeer hebben gehangen dan in de zelfbedienings-super van De Slegte. Hoe vindt de liefhebber van opwindende lectuur daar iets van zijn gading? "Die zal moeten zoeken tussen geneeskunde, psychologie en pedagogiek. In het antiquariaat, boven, tussen seksuologie. Voor fotoboeken met opwindende plaatjes moet hij bij 'algemeen' kijken en voor homo-erotische literatuur bij de uitgeverstraten."

"Het is te kleinschalig voor een aparte afdeling," zeggen ze bij De Slegte en bovendien 'waar trek je de grens?' "Kleinschalig? Helemaal niet!" roept de woordvoester uit van antiquariaat Van der Smagt en Begeren (alleen op afspraak). "Bij ons vind je erotiek, seksualiteit van de vrouw, de positie van de vrouw in diverse culturen, oosterse erotiek en erotiek uit het Midden-Oosten."

"We hebben geen pornografie, wel prachtige fotoboeken. Vooral oosterse erotiek is gewild en er is veel belangstelling voor prostitutie. Er komen hier nogal wat studenten, die interessant aanvullend materiaal zoeken voor hun afstudeerscriptie." Geen pornografie dus. Daarvoor moeten we elders zijn.

weinig kopen. Ik heb twee seksbioscoopjes boven, homo en hetero, en voor elf gulden kun je van half tien 's morgens tot half een 's nachts vier hard core-films zien, bij elkaar zes uur film. In- en uitlopen mag."

De live seksshows zijn een jaar geleden verboden en onlangs drong burgemeester Patijn aan op fatsoenlijker etalages. Nu onder meer het horrormodel pik 'op kinderooghooft' is verwijderd, lijkt de vitrine meer dan ooit op die van een gezellige, ouderwetse feestwinkel.

"De laatste drie jaar komen steeds meer vrouwen binnen voor seksspeeltjes." Voor Tarzan (f 119) bij voorbeeld. Bij vluchtige beschouwing een soort teakhouten boomstronk, die voor intense genietingen schijnt te zorgen. "Tarzan loopt als een trein." De hard core-video's gaan van f 9,95 tot f 300 voor grootbeeld. "Kwaliteit en niet de illegaliteit, die ze zo duur maakt. De duurste draaien we boven."

Op zoek naar woord en beeld, die het plezier in de seks van de moderne mens moeten verhogen, gaan we ons licht eens opsteken bij Jan Doense, de man achter het Festival van de Fantastische Film. Hij stelde voor het Filmmuseum in het Vondelpark het 'cultprogramma' *Mondo Bizarro* samen, dat de hele maand maart duurde.

"Hoe kwam de keus tot stand? Nattevingerwerk! Het was gewoon een greep uit de afdankertjes van de distributeurs. Opslaan kost hen geld, vandaar. Films uit de jaren zeventig, de bloeiperiode in de bioscoop en het pre-video tijdperk. Vrolijke seks met titels als *The devil in Miss Jones*, *Een schot in de roos*, een wat aandoenlijke Nederlandse productie met Diana de Koning en *Angel above, devil below*. Heteroporno en weinig SM."

"Toch mooi dat het kon in het Filmmuseum, dat bastion van goede smaak. Het was elke avond uitverkocht, dus zeker voor herhaling vatbaar," zegt Doense.

Paul Verstraeten, de pr-man van het Rotterdams Filmfestival, weet waar de kiem van de tolerantie werd gelegd. "Aanvankelijk werden in het Stedelijk Museum voor een kleine elite van kunstliefhebbers seks- of pornofilms vertoond, gelieerd aan underground films, die speelden met grensoverschrijdende elementen."

Zou het waar zijn? In het Stedelijk herinnert niemand zich iets.

De naam van de Japanse pornofilmer aan wie het festival dit voorjaar een hommage bracht, weet Verstraeten niet zo precies meer (Kumashiro Tatsu, red.). "Van ongeremd plezier in de seks was in die films overigens geen sprake. Ze waren eerder triest en vormden vooral een inkijkje in de Japanse mores."

"De videohandel gaat veel verder dan de film. Ze hebben geen last van censuur. In het pre-video tijdperk had je het super 8 millimeter-circuit. Er werd geadverteerd met codewoorden, net zoals met contactadvertenties. De videofilms van nu zijn een directe seksuele behoeftenbevrediging," volgens Verstraeten.

Zo voorziet sinds enkele jaren ook de *Candida Royale*-serie (porno van en voor vrouwen) in een behoefte.

"Films van Candida Royale?" vraagt de pornovideohandelaar op de Overtoom, die zich liever cultvideohandelaar noemt. "Veel te soft, dat is meer iets voor vrouwen. Bij ons komen meer mannen, die willen wat ruigers. Wat ik verkoop? Alles wat mag."

Bij videotheek Oosterpark zegt de verkoper: "Porno maakt zes procent van ons aanbod uit en kinderen mogen niet op die afdeling komen. Wij hebben veel NRC-volk. De laatste drie, vier jaar kopen vrouwen zonder gêne porno, maar het moet wel kwaliteit zijn."

BIJ MAIL & FEMALE. Amsterdams eigen G-plekje aan de Prinsengracht, wordt eerdergenoemde Candida Royale 'soft en teder' genoemd. "Vrouwvriendelijk, sfeer en goede smaak" is het devies van de dames, die dit frisgeschilderde pijpenlaatie zonder uitnodigende etalage runnen. Ze noemen het zelf een pornowinkel, maar willen beslist niet worden geassocieerd met kanonnen uit de reguliere seksbranche als Lasse Braun, Beate Ushe ('die was fout'), Christine Le Duc ('dat is geen vrouw') en Miep Brons.

Rekken met prijzige sekspakjes langs de wanden, planken met 'speeltjes' achterin ("We testen alles zelf uit."), een ruim assortiment SM-speeltjes en daar is hij weer: Tarzan (f 135). "Bekend van Joeps Oudejaarsconference," zeggen de dames ernstig. Een duovibrator met afzonderlijk regelbare functies, waarmee het 'seks-gourmetsen' zou zijn. Hij is dan ook niet van teakhout, maar

van zacht vinyl.

Dildo's, Chinese lustvingers, anusballietjes. Mevrouw kan wel een dagje zonder meneer. Maar ook funcondooms en cockringen. De verhouding mannelijke en vrouwelijke klanten is 40/60.

Bij Mail & Female staat ook een smalle boekenkast met fotoboeken. *Post porn modernist* van sekskustenaars Annie Sprinkle en afbeeldingen van jaren vijftig pin-up en cultidool Betty Page. "prikkelend en grappig, onze favoriete". Literaire porno van De Sade, Anaïs Nin en Pauline Réage en erotische ontspanningslectuur van, alweer, Lydia Rood en Anne Vegter. Maar ook Mieke Maaijes *Obscene jeugd* van Louis Paul Boon, werk van Nancy Fri-

day en de lesbische SM-queen Patricia (Macho sloeries). Fraaie strips van Milo Manara, 'niet feministisch, wel geil'.

De even smalle kast met videobanden (van vanilleseks tot hard core) en erotische cd-roms bevat onverwacht een aantal voorlichtings- en instructiebanden. "De opzet van de zaak is zowel ideeel als zakelijk," zegt de woordvoering actief was. "We hebben erotische massage en SM voor beginners zowel als Seks als je ouder wordt, gepresenteerd door Goedert Liekens.

Er is ook een uitstapje naar een algemeen bekend American Book Center. Engelse porno van en voor vrouwen in de serie *Black*

face. Noïrotica, een Amerikaanse erotische misdaadverhalen. *The joy of cybersex*, the underground guide of electronic erotica, waarvoor je 'geen warmbloedige partner nodig hebt om de toppen van seksueel genot en fantasie te bereiken'. En voor de aankomend auteur *How to write erotica* van Valery Keller.

We zijn een lange weg gegaan sinds het eerste pornografische boekwerk uit 1520, dat zeker ook een voorlichtende functie had. Ik bedoel de zestien sonnetten van Pietro Aretino, verlicht met even zoveel gravares van 'standjes' van tekenaar en schilder Giulio Romano. Voor het eerst verscheen de volkstaal in druk (met gewoon 'kut' en 'lul' in plaats van 'gwaard' en 'schede'). De paus verbood het en graveur Marcantonio Raimondi belandde in de gevangenis.

Gaan we weer die kant op?

Organisatoren Spelen gruwen van blote beelden

ALGEMEEN • In het klassieke Athene lag niemand er wakker van, was naakt sporten zelfs gewoon; in het moderne Los Angeles huiveren de organisatoren van de Olympische Spelen al bij het idee. Zij zijn zelfs als de dood voor de tv-beelden van blote beelden. Zij stelden dan ook bloedserius voor de twee 'aanstootgevende' kunstwerken bij het plaatselijke Coliseum te bedekken tijdens de ceremonie rond de aankomst van de olympische vlam. De Amerikaanse televisiekijker, niets gewend natuurlijk, zou dat wel eens niet kunnen pikken. "Geen denken aan. Er zijn in de loop der eeuwen talloze van dergelijke beeldhouwwerken gemaakt", zei een woordvoerder van de stadiondirectie. (ANP/RTR)



Le dessin du peintre Balthus choque la pudeur d'outre-Atlantique.

'Porno' geweerd van wijnfles

Een naakte meisjesfiguur op een wijnetiket zorgt voor commotie. De fameuze Mouton-Rotschild 1993, met een tekening van kunstenaar Balthus, is ongewenst in de VS.

Door onze correspondent Wilko Voordouw

Hoe een wijnetiket voor een heuse storm kan zorgen. Alle 30.000 flessen van de prestigieuze wijn Mouton-Rotschild 1993 zijn in de Verenigde Staten uit de winkels gehaald. De Amerikaanse kinderbescherming beticht barones Philippine de Rothschild van 'kinderporno'. Ieder jaar kiest de barones voor het etiket van de wijn - een premier cru in het fameuze wijnklassement van 1855 - het werk van een kunstenaar. Dit jaar is een tekening van de Zwitser Balthus geselecteerd: een bronze, naakte meisjesfiguur. Balthus is met zijn tekening een waardige opvolger van kunstenaars als Delvaux, Miro, Chagall, Dali, Ha-

ring, Bacon of Bracque, meende de barones. Die kunstenaars gingen Balthus voor. Alle flessen van het château, 320.000 in 1993, werden dus beplakt met een afdruk van het werk. Het okerkleurige motief heeft in de Verenigde Staten echter voor een probleem gezorgd. De kinderbescherming meent dat hier duidelijk sprake is van kinderporno. Volgens de Amerikanen zet de tekening aan tot allerhande verboden seksuele handelingen. Het dromerige meisjesfiguur zou voor sommige geesten voldoende zijn om alle verdraai- de seksuele fantasieën tot leven te wekken.

Nieuw etiket

Om een groot schandaal met mogelijk desastreuze commerciële gevolgen te voorkomen heeft het Franse wijnhuis besloten de fles met het etiket uit de handel te nemen en het gewraakte etiket te vervangen door een nieuw. Alleen voor de VS. In de rest van de wereld wordt de wijn gewoon met het meisjesetiket verkocht. Exportdirecteur Houben is verbijsterd. "Het lijkt op een vorm van waanzin", zegt hij.

"Het zijn waarschijnlijk enkele zeer fanatieke kinderbeschermers, die de redelijkheid uit het oog zijn verloren." De kunstflessen van Mouton-Rotschild vliegen normaal gesproken als warme broodjes over de toonbank. Er zijn fanatieke verzamelaars van de flessen, die rond 100 gulden per stuk kosten. "Bij Sotheby's worden regelmatig min of meer complete verzamelingen verkocht, voor recordprijzen. Wij dachten dit jaar een zeer geslaagd etiket te hebben. Wie het werk van Balthus een beetje kent, weet dat hij vaak jonge meisjes portretteert. En dat er absoluut geen sprake is van porno", aldus Houben.

"We vonden dat de tekening prima paste bij de wijn van dit jaar. In ons wijnjargon praten we vaak in termen van vrouwen. Ik denk dat de Amerikanen op een ietwat achterbakse manier een verband hebben gelegd tussen de tekening en het drinken van onze wijn: het wulpse plezier van de Mouton-Rotschild 1993." Houben is verontwaardigd. "Per slot van rekening zijn de Verenigde Staten de belangrijkste producenten van pornofilms."

MARGREET HIRS